

Projekt współfinansowany jest przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środków budżetu województwa opolskiego w ramach pomocy technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020

RAPORT KOŃCOWY

BADANIE EWALUACYJNE

„EFEKTY WSPARCIA W ZAKRESIE PRZYGOTOWANIA TERENÓW INWESTYCYJNYCH W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM”

Opole, czerwiec 2022 r.

Zamawiający:
Województwo Opolskie
ul. Piastowska 14
45-082 Opole

Wykonawca:
Instytut Śląski
ul. Piastowska 17
45-082 Opole

Raport końcowy

opracowany przez zespół badawczy w składzie

prof. dr hab. Krystian Heffner – kierownik badania

dr hab. Monika Foltyn-Zarychta, prof. UE

dr Marcin Tomecki

mgr Katarzyna Koryzma

mgr Robert Wiczorek

SPIS TREŚCI

RESUME	4
STRESZCZENIE	7
ABSTRACT	17
ZAŁOŻENIA REALIZACJI BADANIA	27
LOGIKA INTERWENCJI RPO WO 2014-2020	31
WSPARCIE W ZAKRESIE PRZYGOTOWANIA TERENÓW INWESTYCYJNYCH	37
CHARAKTERYSTYKA TERENÓW INWESTYCYJNYCH	63
OCENA JAKOŚCI TERENÓW INWESTYCYJNYCH	77
TERENY INWESTYCYJNE NA OBSZARACH ZDEGRADOWANYCH.....	82
ROZWIĄZANIA INNOWACYJNE NA TERENACH INWESTYCYJNYCH	85
POZYSKIWANIE INWESTORÓW - ZASOBY, DZIAŁANIA, NARZĘDZIA	86
ZAINTERESOWANIE INWESTORÓW LOKOWANIEM INWESTYCJI NA TERENACH INWESTYCYJNYCH.....	96
CHARAKTERYSTYKA FIRM, KTÓRE ZAINWESTOWAŁY NA PRZYGOTOWANYCH TERENACH INWESTYCYJNYCH.....	105
PRZEBIEG PROCESU INWESTYCYJNEGO	108
CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA WYBÓR TERENU INWESTYCYJNEGO.....	113
DZIAŁALNOŚĆ FIRM ZLOKALIZOWANYCH NA TERENACH INWESTYCYJNYCH.....	122
KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW	130
UDZIAŁ WE WSPARCIU RPO WO 2014-2020.....	134
PLANY ZWIĄZANE Z ROZWOJEM TERENÓW INWESTYCYJNYCH.....	145
REKOMENDACJE	155
SUGESTIE DLA GMIN ODNOŚNIE PODNOSZENIA SWOJEJ ATRAKCYJNOŚCI W KONTEKŚCIE TERENÓW INWESTYCYJNYCH.....	162
BIBLIOGRAFIA	164
WYKAZ SKRÓTÓW	166
SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP	167

RESUME

Głównym celem badania była analiza i ocena wpływu interwencji w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych na sytuację społeczno-gospodarczą, w tym rozwój MŚP, w województwie opolskim.

Przyjęte w badaniu podłoże teoretyczne bazowało na koncepcji ewaluacji opartej na teorii. Natomiast zastosowane w badaniu podejście metodologiczne oparto się o triangulację technik, źródeł danych i podejść badawczych, co uwiarygadnia uzyskane wyniki. Aby zebrać niezbędne dane przeanalizowano źródła zastane oraz zrealizowano badania terenowe (ilościowe i jakościowe) wśród przedstawicieli gmin i przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim. Będące efektem realizacji badania wnioski i rekomendacje zostały przedyskutowane w toku Panelu ekspertów.

Przeprowadzone badanie wykazało, że:

- 1) Sieć terenów inwestycyjnych w województwie opolskim jest wystarczająca. Większość spośród badanych gmin posiada na swoim obszarze tereny inwestycyjne.
- 2) Rozmieszczenie przestrzenne terenów inwestycyjnych na obszarze województwa opolskiego, nie jest równomierne. Największe zagęszczenie terenów inwestycyjnych znajduje się w korytarzu transportowym wschód-zachód. W przypadku północnej i południowej części województwa mniejsza liczba terenów inwestycyjnych może wynikać ze znacznej odległości od szlaków transportowych.
- 3) Położone w woj. opolskim tereny inwestycyjne są pozbawione istotnych wad ekologicznych oraz w zakresie rzeźby terenu. Zatem topografia powierzchni nie jest czynnikiem, który ogranicza ich atrakcyjność dla inwestorów.
- 4) Stosunkowo duży odsetek terenów przeznaczonych pod inwestycje posiada więcej niż jednego właściciela, co może stanowić poważną barierę w procesie tworzenia atrakcyjnej oferty inwestycyjnej i przyciągania dużych inwestycji.
- 5) Pomimo, że zainteresowanie potencjalnych wnioskodawców aplikowaniem o środki w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020 nie było wysokie, to jednak udzielone wsparcie przyczyniło się do poprawy jakości terenów inwestycyjnych. Warto podkreślić, że istotną rolę w tym procesie odegrały działania komplementarne, zrealizowane w poprzednim okresie programowania i finansowanie z RPO WO 2007-2013, POIG 2007-2013 oraz innych źródeł zewnętrznych, a także środki własne gmin. W efekcie podjętych działań większość terenów inwestycyjnych w woj. opolskim charakteryzuje się średnią jakością:
 - a. wykazują względnie dobre skomunikowanie z siecią dróg zewnętrznych, jednak modernizacji wymaga prowadzący do nich system dróg gminnych i powiatowych;
 - b. znajdują się w zasięgu sieci elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej czy gazowej, jednak przyłącza tych mediów są najczęściej usytuowane poza granicami działek, co oznacza, że większość z nich nie jest w pełni uzbrojona.
- 6) Zaobserwowana poprawa jakości zlokalizowanych w regionie terenów inwestycyjnych nie przełożyła się w sposób bezpośredni na wzrost absorpcji inwestycji. Zbiór kryteriów, w oparciu, o które inwestorzy decydowali o wyborze terenu pod inwestycje, był bardzo

zróznicowany. Obok powierzchni, ceny, skomunikowania z siecią dróg i stopnia uzbrojenia jednym z istotnych czynników, który warunkował podjęcie przez nich decyzji o zainwestowaniu, była dostępność na danym terenie pracowników o odpowiednich kwalifikacjach.

- 7) Zlokalizowane na przygotowanych terenach inwestycyjnych, firmy z sektora MŚP rozwijają się, co obrazuje zarówno wzrost poziomu zatrudnienia, jak i ich plany w zakresie zatrudnienia nowych pracowników. Tym niemniej poziom współpracy pomiędzy nimi a działającymi w woj. opolskim dużymi przedsiębiorstwami jest niski.
- 8) Przeprowadzone badania wyraźnie pokazują niedostatki panujące w gminnych systemach obsługi inwestora, dlatego koniecznym wydaje się wsparcie ich rozwoju.

Mając na względzie powyższe, w przyszłej perspektywie finansowej, proponuje się realizację zbioru usystematyzowanych działań prowadzących do wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej regionu:

1. Opracowanie nowego programu lub aktualizacja istniejących dokumentów (np. „Analiza w zakresie determinant napływu/odpływu kapitału z woj. opolskiego. Raport końcowy”), które pozwolą wprowadzić działania w zakresie wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej województwa opolskiego, zgodnego z regionalnymi dokumentami strategicznymi (m.in. SRWO 2030, RSI 2027). Program powinien uwzględniać m.in. rozwiązania dla średniej i wysokiej jakości terenów inwestycyjnych, na których przez relatywnie długi czas nie ulokowano inwestycji.
2. Aktualizacja bazy wiedzy o gminach i położonych na ich obszarze terenach inwestycyjnych (<http://coi.opolskie.pl/>) w oparciu o wyniki badań jakościowych oraz informacje pochodzące z innych źródeł niż statystyka publiczna. Okresowe monitorowanie gmin odnośnie informacji o zmianach w zakresie terenów inwestycyjnych na ich obszarze lub umożliwienie bezpośredniego zasilania bazy danymi przez pracowników gmin.
3. Przekazywanie informacji o możliwości dofinansowania przez JST realizacji inwestycji mających na celu uzbrajanie terenów inwestycyjnych finansowanych ze środków zewnętrznych.
4. Wprowadzenie do FEO 2021-2027 zapisów umożliwiających realizację inwestycji mających na celu poprawę jakości dróg, lokalnych o charakterze dostępowym stanowiących brakujące połączenie zarówno do terenów inwestycyjnych jak i sieci TEN-T.
5. Wprowadzenie do FEO 2021-2027 zapisów umożliwiających świadczenie usług szkoleniowych podnoszących kwalifikacje i kompetencje pracowników gmin. Określenie szczegółowego zakresu szkoleń, służących usprawnieniu obsługi przed- i poinwestycyjnej (m.in. w zakresie efektywnego stosowania zachęt inwestycyjnych, doradztwa w zakresie internetowych narzędzi promocji gminy i terenów inwestycyjnych), powinno zostać poprzedzone analizą potrzeb pracodawców i pracowników w zakresie zapotrzebowania na nowe umiejętności
6. Kontynuacja wspierania realizacji usług szkoleniowych podnoszących pożądaną przez pracodawców kwalifikacje osób dostępnych na gminnych rynkach pracy. Wspieranie

inicjatyw obejmujących relokację do województwa opolskiego specjalistów posiadających wysokie kwalifikacje

7. Realizacja działań promujących współpracę w formule partnerstwa publiczno-prywatnego, ze szczególnym uwzględnieniem tych działań, które w dotychczasowym doświadczeniu organów samorządu województwa opolskiego wykazywały największą skuteczność i według ich wiedzy będą najefektywniejsze w obszarze partnerstwa prywatno-publicznego.
8. Kontynuacja działań mających na celu wspieranie współpracy oraz partnerstw pomiędzy firmami z sektora MŚP a dużymi przedsiębiorstwami w układzie wewnątrzregionalnym.

STRESZCZENIE

Cel badania

Głównym celem badania była analiza i ocena wpływu interwencji w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych na sytuację społeczno-gospodarczą, w tym rozwój MŚP, w województwie opolskim.

Metodologia badania

Przyjęte w badaniu podłoże teoretyczne bazowało na koncepcji ewaluacji opartej na teorii. Natomiast zastosowane w badaniu podejście metodologiczne oparto się o triangulację technik, źródeł danych i podejść badawczych, co uwiarygadnia uzyskane wyniki. Do zebrania niezbędnych danych wykorzystano następujące metody i techniki badawcze – analityczne:

- 1. Desk Research (DR).** Badaniami gabinetowymi objęto dane pochodzące z:
 - Dokumentów strategicznych i operacyjnych szczebla unijnego, krajowego i regionalnego,
 - Literatury przedmiotu w tym raporty z badań, w których poruszono problematykę terenów inwestycyjnych,
 - Internetowych baz danych nt. trendów inwestycyjnych w tym PAIH oraz COI,
 - Systemu SL2014,
 - Gminnych stron internetowych poświęconych terenom inwestycyjnym i ich promocji.Ponadto analizą zostały objęte wnioski o dofinansowanie projektów wraz z wybranymi załącznikami złożone w ramach OP II, Działanie 2.2, Poddziałania 2.2.1, 2.2.2 i 2.2.3 RPO WO 2014-2020.
- 2. Ankiety internetowe (CAWI).** Ankieta została rozesłana do wszystkich 71 gmin z obszaru województwa opolskiego. W związku z niską stopą zwrotu kwestionariuszy przeprowadzono badanie uzupełniające CATI z tymi jednostkami, które nie odesłały wypełnionej ankiety, lub ją odesłały, ale niepoprawnie/ częściowo wypełnioną. W efekcie uzyskano odpowiedzi od 51 gmin. W związku z powyższym poziom realizacji próby mierzony wartością współczynnika response rate, który określa procent zrealizowanych wywiadów w stosunku do ich całej założonej liczby uplasował się w niniejszym badaniu na poziomie 70%.
- 3. Ankiety telefoniczne (CATI).** W pierwszym podejściu badanie było realizowane techniką ankiety internetowej CAWI jednak w związku z bardzo niską stopą zwrotu kwestionariuszy, zdecydowano się na zastąpienie tej techniki techniką CATI. Badanie telefoniczne CATI zostało przeprowadzone wśród 80 firm, które zainwestowały na przygotowanych w woj. opolskim terenach inwestycyjnych. W efekcie uzyskano odpowiedzi od 44 przedsiębiorców. W związku z powyższym poziom realizacji próby mierzony wartością współczynnika response rate, uplasował się w niniejszym badaniu na poziomie 55%.
- 4. Zogniskowane wywiady grupowe (FGI).** Łącznie zrealizowano trzy wywiady grupowe.
 - Pierwszy z Beneficjentami (skutecznymi i nieskutecznymi), czyli przedstawicielami instytucji, które złożyły wnioski o dofinansowanie projektów w ramach Poddziałania 2.2.1, 2.2.2 i 2.2.3 RPO WO 2014-2020. Potencjalnymi beneficjentami, czyli przedstawicielami podmiotów/ instytucji, które były uprawnione do założenia

wniosku o dofinansowanie projektu w ramach Poddziałań 2.2.1, 2.2.2 i 2.2.3, ale tego nie zrobili oraz przedstawicielami Specjalnych Stref Ekonomicznych funkcjonujących na terenie województwa opolskiego.

- Drugi z przedstawicielami Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera w Opolskim Centrum Rozwoju Gospodarki oraz Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska.
- Trzeci z przedstawicielami gmin „aktywnych inwestycyjnie” czyli gmin, które aktywnie poszukują inwestorów tzn. posiadają ofertę w zakresie terenów inwestycyjnych zamieszczoną w bazie terenów inwestycyjnych PAIH lub COI (z pominięciem tych gmin, które wzięły udział w 1 FGI jako przedstawiciele beneficjentów lub potencjalnych beneficjentów) oraz przedstawiciele inwestorów tzn. przedsiębiorców, którzy zainwestowali na terenie inwestycyjnym w woj. opolskim.

5. Indywidualne wywiady pogłębione (IDI). Łącznie zrealizowano pięć wywiadów z przedstawicielami gmin „aktywnych inwestycyjnie” (z pominięciem tych gmin, które wzięły udział w Zogniskowanych wywiadach grupowych).

6. Warsztat ewaluacyjny (WE). Warsztat zrealizowano z przedstawicielami Departamentu Funduszy Europejskich, Jednostki Ewaluacyjnej i Departamentu Infrastruktury i Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego oraz Opolskiego Centrum Rozwoju Gospodarki i Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska.

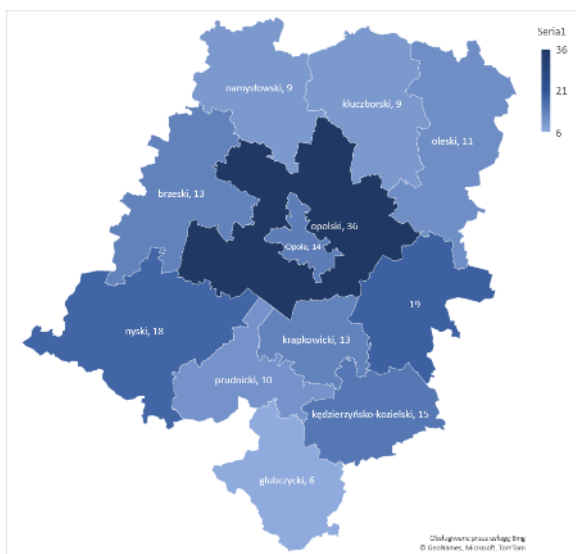
Przeprowadzona diagnoza pozwoliła zwiększyć zasób informacyjny na temat wpływu interwencji RPO WO 2014-2020 na podniesienie atrakcyjności dostępnych w województwie opolskim terenów inwestycyjnych oraz wnioskować na temat aktualnego potencjału inwestycyjnego regionu, a także zaproponować ewentualne zmiany w działaniach ukierunkowanych na wsparcie terenów inwestycyjnych w Opolskiem, co jest istotne u progu nowego okresu programowania.

Rozmieszczenie i powierzchnia terenów inwestycyjnych

Jak wynika z przeprowadzonej analizy rozmieszczenie przestrzenne terenów inwestycyjnych na obszarze województwa opolskiego, nie jest równomierne. Najwięcej dostępnych terenów inwestycyjnych jest położonych w powiecie opolskim (36), strzeleckim (19) oraz nyskim (18). Najmniej w powiatach głubczyckim (6) oraz namysłowskim i kluczborskim (odpowiednio po 9).

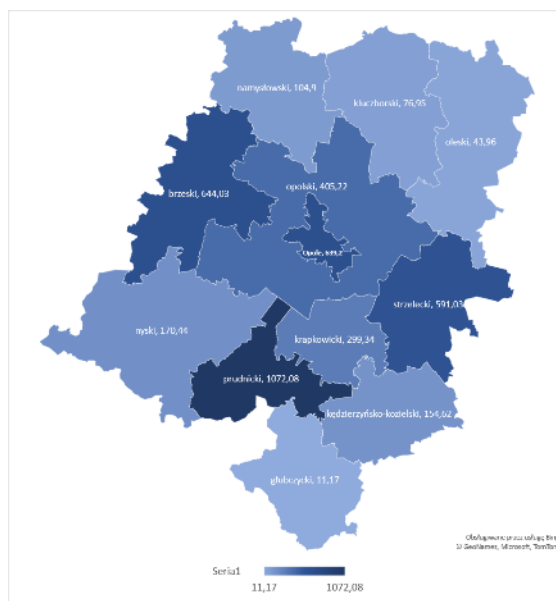
Jak wynika z danych zebranych w toku badania CAWI oraz zamieszczonych na stronach Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera OCRG i Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu łączna powierzchnia dostępnych w woj. opolskim terenów inwestycyjnych wynosi 4212,93 ha. Dostępne tereny inwestycyjne o największej powierzchni są położone w powiatach prudnickim (1072,08 ha), brzeskim (644,03 ha), mieście Opolu (639,20 ha) oraz strzeleckim (591,03 ha).

Mapa 1 Liczba dostępnych terenów inwestycyjnych położonych na terenie powiatów województwa opolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI oraz baz danych zamieszczonych na stronach Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera OCRG i Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu.

Mapa 2 Powierzchnia dostępnych terenów inwestycyjnych położonych na terenie powiatów województwa opolskiego w ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI oraz baz danych zamieszczonych na stronach Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera OCRG i Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu.

Wsparcie RPO WO 2014-2020

W ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020 „Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki” złożono dziewięć wniosków o dofinansowanie. Do dofinansowania zakwalifikowało się osiem złożonych projektów. Realizacja jednego z projektów pt.: „Reaktywacja funkcji gospodarczych przemysłowych terenów inwestycyjnych przy ul. Nyskiej w Prudniku”, którego wnioskodawcą była gmina Prudnik, nie doszła do skutku, ponieważ wnioskodawca zrezygnował z jego realizacji na etapie oceny. Do momentu realizacji badania zakończono siedem projektów, na terenie sześciu gmin: dwa projekty w gminie Kędzierzyn-Koźle oraz po jednym na terenach gmin: Ujazd, Olesno, Opole, Prudnik oraz Nysa. Natomiast jeden z zakwalifikowanych do dofinansowania projektów pt.: „Uzbrojenie terenu WSSE przy ul. Wołczyńskiej w Kluczborku” jest obecnie w fazie realizacji.

Poniesione nakłady

Analizując terytorialny rozkład poniesionych nakładów należy stwierdzić, że najwięcej środków wydatkowano w ramach Poddziałania 2.2.2, na terenie m. Opole, co wynikało z realizacji projektu polegającego na budowie zespołu budynków wraz z otaczającą infrastrukturą przez Park Naukowo-Technologiczny. Natomiast jeżeli chodzi o projekty związane z uzbrojeniem terenów inwestycyjnych w odpowiednią infrastrukturę techniczną, realizowane w ramach Poddziałania 2.2.1 i 2.2.3 to najwyższe kwoty przeznaczono na ten cel

w gminie Nysa (23 419 196,11 zł) oraz Ujazd (9 351 884,06 zł). Kolejno w gminie Kluczbork (3 444 068,52 zł), Olesno (3 381 859,94 zł) i Kędzierzyn Koźle (2 932 177,34 zł). A najmniejszą w gminie Prudnik (371 454,50 zł).

Osiągnięte rezultaty

Wskaźnik produktu: powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych wyniosła 125,64 ha przy założonej wartości docelowej 145,86 ha. Wartość wskaźnika produktu ukształtowała się zatem na poziomie 86,13% założonej wartości docelowej i nie została w pełni osiągnięta. Mając jednak na względzie, że osiągnięte wartości wskaźników pojawiają się w systemie monitorowania dopiero po zatwierdzeniu wniosków o płatność, co w praktyce następuje jakiś czas po zakończeniu realizacji projektów, szczególnie jeśli wnioski wymagają dokonania korekt przez beneficjenta. Dodatkowo mając na uwadze, że jeden z analizowanych projektów znajduje się obecnie w fazie realizacji, osiągnięcie 100% wartości wskaźnika wydaje się być realne.

Wskaźniki rezultatu: w projekcie realizowanym w ramach Poddziałania 2.2.2 założone wskaźniki zostały nie tylko osiągnięte, ale i przekroczone. W projektach finansowanych ze środków Poddziałania 2.2.3 jeden z trzech przyjętych do monitorowania wskaźników nie został osiągnięty. Natomiast w Poddziałaniu 2.2.1 nie osiągnięto żadnego spośród założonych wskaźników. Niemniej jednak, ponieważ efekty jakie mają przynieść zrealizowane projekty, mogą zostać wykazane do końca 2023 r., z ostatecznym wnioskiem na temat tego czy i w jakim stopniu uda się osiągnąć to, co zaplanowano, warto poczekać do końca okresu sprawozdawczego.

Bariery udziału we wsparciu

Z analizy zgromadzonego materiału badawczego wynika, że zainteresowanie wsparciem oferowanym w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020 „Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki” nie było duże. Większość gmin nie tylko nie złożyła, a nawet nie rozważała złożenia wniosku do Programu, a niewielka liczba potencjalnych wnioskodawców, nawet jeśli początkowo planowała złożenie wniosku, to finalnie odstąpiła od takiego zamiaru. Podstawowymi czynnikami, które ograniczały zainteresowanie wsparciem, były:

- 1) Limity i ograniczenia nałożone w SzOOP.
- 2) Trudności ze spełnieniem poszczególnych kryteriów wyboru projektów (merytorycznych bezwzględnych oraz merytorycznych punktowych).
- 3) Kwestie finansowe w tym konieczność posiadania (zabezpieczenia) wkładu własnego.
- 4) Obawy przed ryzykiem niespełnienia założonych wartości wskaźników.

Wsparcie komplementarne

Na terenach gmin, które realizowały projekty w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020, jak i w pozostałych gminach woj. opolskiego, które nie realizowały projektów w ramach tego Działania, zrealizowano szereg dodatkowych inwestycji mających na celu poprawę infrastruktury terenów inwestycyjnych. Przedmiotowe działania były realizowane zarówno w obecnej perspektywie finansowej, jak i w poprzednich okresach programowania. W grupie

gmin, które wykorzystwały zewnętrzne finansowanie, aby przygotować zlokalizowane na swoim obszarze tereny inwestycyjne, jedenaście z nich sięgnęło po środki z RPO WO 2014-2020. Nieco więcej, bo czternaście, skorzystało z finansowania w ramach RPO WO 2007-2013. Trzy gminy skorzystały z dofinansowania dostępnego w ramach POIG 2007-2013. Natomiast dwie z nich wykorzystwały środki pochodzące ze ZPORR (2004-2006), a jedna z INTERREG IIIA (2004-2006).

Uzyskane efekty

W wyniku realizacji wsparcia finansowanego z Działania 2.2 RPO WO 2014-2020 oraz innych źródeł komplementarnych uzyskano efekt synergii, który skutkował powstaniem terenów inwestycyjnych, wyposażonych w elementy uzbrojenia wymagane przez potencjalnych inwestorów. Tym samym realizacja projektów przyczyniła się do stworzenia dogodniejszych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw sektora MŚP oraz oczekiwanej przez potencjalnych inwestorów kompleksowej oferty inwestycyjnej.

Charakterystyka terenów inwestycyjnych

Zrealizowana analiza wskazuje, że przeważająca część zlokalizowanych na obszarze woj. opolskiego terenów inwestycyjnych ma uregulowaną kwestię własności i jest objęta MPZP. Najczęściej cechuje je regularny, zbliżony do prostokąta kształt, a na ich obszarze nie występują bariery mogące utrudnić lokalizowanie przyszłych inwestycji (ograniczenia ekologiczne, przeszkody naziemne lub podziemne, ryzyka zalań lub obsunięć terenu). W większości przypadków tereny inwestycyjne posiadają dostęp do bocznicy kolejowej, ale przeważnie nie jest ona położona bezpośrednio na danym terenie. Zazwyczaj nie posiadają dróg wewnętrznych, ale dysponują drogami dojazdowymi, z reguły utwardzonymi o szerokości do 7 m. Badane tereny oddalone są od autostrady, ale znajdują się w pobliżu wjazdów na drogi krajowe, a czas dojazdu do lotniska od ich granicy nie przekracza dwóch godzin. W przeważającej mierze posiadają dostęp do prądu, wody, kanalizacji, telefonu, a nieco rzadziej do gazu. Jednak przyłącza ww. mediów najczęściej nie są położone bezpośrednio na działkach, a zwykle w odległości do 200 m od ich granicy.

Ocena jakości terenów inwestycyjnych

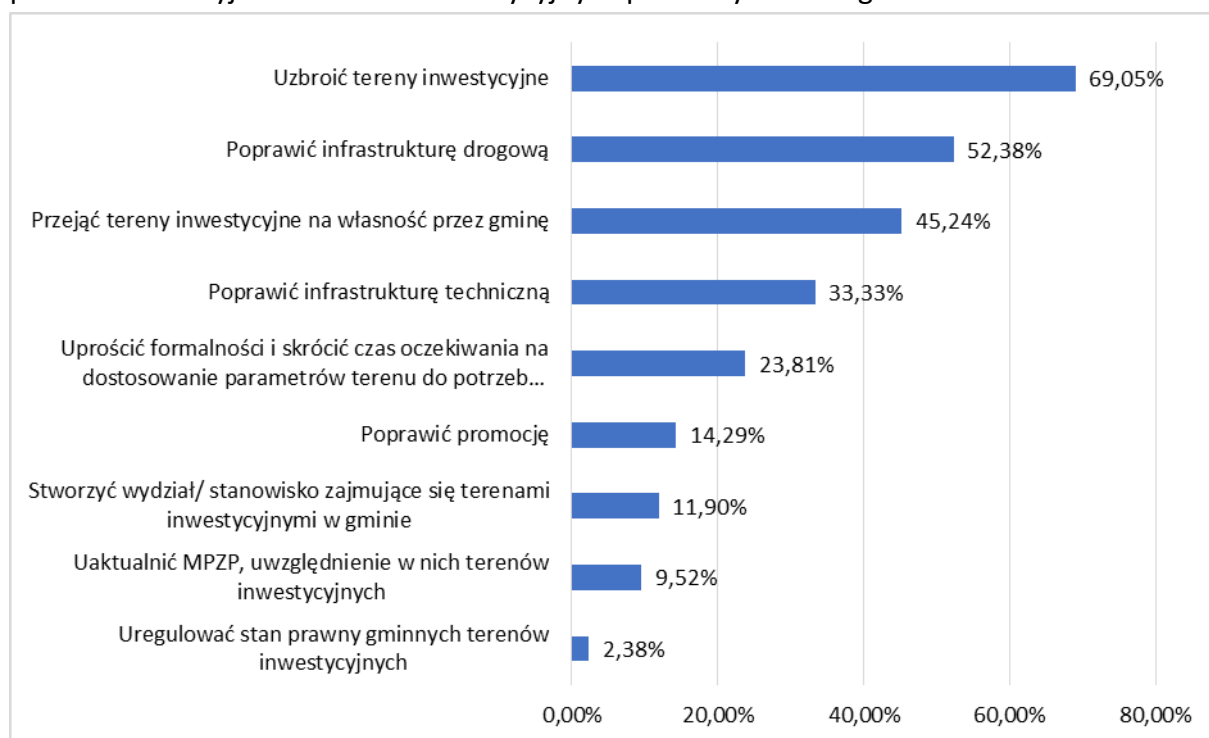
Ocena jakości terenów inwestycyjnych została przeprowadzona w stosunku do wszystkich terenów inwestycyjnych zlokalizowanych w woj. opolskim w tym tych, które zostały przygotowane z wykorzystaniem środków pochodzących z RPO WO 2014-2020 oraz innych środków publicznych, komplementarnych do projektów realizowanych w ramach Działania 2.2. Bazując na przyjętym kryterium punktowym oraz analizie rozkładu modalnego wariantów przyjętych do oceny cech należy stwierdzić, że większość terenów inwestycyjnych w woj. opolskim plasuje się grupie terenów charakteryzujących się średnią jakością. Przeprowadzona ocena wykazała także, że tereny inwestycyjne, na których były realizowane projekty współfinansowane ze środków Działania 2.2. RPO WO 2014-2020, cechują się zdecydowanie wyższą jakością. Wysoka jakość tych terenów nie została jednak osiągnięta tylko i wyłącznie dzięki realizacji projektów finansowanych w ramach Działania 2.2 ponieważ jak wynika z przeprowadzonej analizy, większość gmin, które skorzystały ze wsparcia w

ramach tego Działania zrealizowała na obszarze swoich terenów inwestycyjnych lub w ich bliskim sąsiedztwie szereg projektów komplementarnych finansowanych z Działania 6.1 RPO WO 2014-2020 oraz RPO WO 2007-2013 a także POIG, co również wpłynęło na poprawę ich jakości.

Plany związane z rozwojem terenów inwestycyjnych

Prawie wszystkie gminy (95,45%), które posiadają na swoim obszarze tereny inwestycyjne dostrzegają konieczność podjęcia dalszych działań prowadzących do podniesienia ich atrakcyjności. W większości przypadków, aby zwiększyć atrakcyjność swoich terenów, badane gminy chciałyby realizować inwestycje w zakresie uzbrojenia (69,05%) oraz zmodernizować prowadzącą do nich infrastrukturę drogową (52,38%). Nieco mniej niż połowa (45,24%) chciałyby przejąć na własność te tereny, które są w posiadaniu prywatnych właścicieli. W 33,33% przypadków gminy stawiają sobie za cel poprawę stanu infrastruktury, która jest już na nich zlokalizowana. Niecała 1/4 spośród badanych JST, aby podnieść atrakcyjność posiadanych terenów ma zamiar wdrożyć usprawnienia w procesie obsługi inwestora (23,81%) oraz podnieść efektywność realizowanych działań promocyjnych (14,29%). Niewielki odsetek (11,90%) planuje stworzyć w gminie wydział/stanowisko zajmujące się terenami inwestycyjnymi. Natomiast najmniej badanych dostrzega konieczność objęcia terenów MPZP (9,52%) oraz uregulowania ich stanu prawnego (2,38%).

Wykres 1 Działania, które zdaniem przedstawicieli badanych gmin należy podjąć, aby podnieść atrakcyjność terenów inwestycyjnych położonych w ich gminach¹

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=42

¹ Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%.

Kryteria wyboru terenów inwestycyjnych

Jak wynika z przeprowadzonej analizy, zbiór kryteriów w oparciu, o które przedsiębiorcy decydują o wyborze terenu pod inwestycje, jest bardzo zróżnicowany. Nie da się jednoznacznie stwierdzić, które cechy odgrywają najważniejszą rolę w tym procesie. Z dużą dozą prawdopodobieństwa można jednak wnioskować, że w pierwszej kolejności wybór terenu pod inwestycje warunkują jego cechy obiektywne (powierzchnia oraz cena). W drugiej, znaczenie ma stopień jego skomunikowania mierzony dostępnością do sieci dróg. Trzecim istotnym aspektem, jest dostępność do pracowników, a dopiero czwartym uzbrojenie terenu w odpowiednią infrastrukturę. Umiarkowane znaczenie mają oferowane zachęty finansowe. Natomiast najmniejszą rolę odgrywają: bliskość ośrodków wsparcia przedsiębiorczości, lokalizacja w pobliżu międzynarodowego lotniska oraz dostępność do linii kolejowej.

Mocne i słabe strony terenów inwestycyjnych

Zestawiając zdiagnozowane oczekiwania z oceną jakości przygotowanych w woj. opolskim terenów inwestycyjnych, a także z informacjami na temat podejmowanych przez gminy działań na rzecz przyciągnięcia inwestorów i promocji terenów inwestycyjnych, należy stwierdzić, że:

- 1) mocną stroną położonych na obszarach gmin województwa opolskiego terenów inwestycyjnych jest ich wielkość, ukształtowanie powierzchni oraz stosunkowo dobre skomunikowanie.
- 2) w kategorii wyzwań należy natomiast rozpatrywać stopień ich uzbrojenia oraz dostępność pracowników.
- 3) za słabą stroną oferty inwestycyjnej woj. opolskiego należy uznać: stopień oferowanych inwestorom ulg i preferencji finansowych oraz niewystarczające zaplecze kadrowe dedykowane obsłudze inwestorów.

Poziom inwestycji na przygotowanych terenach

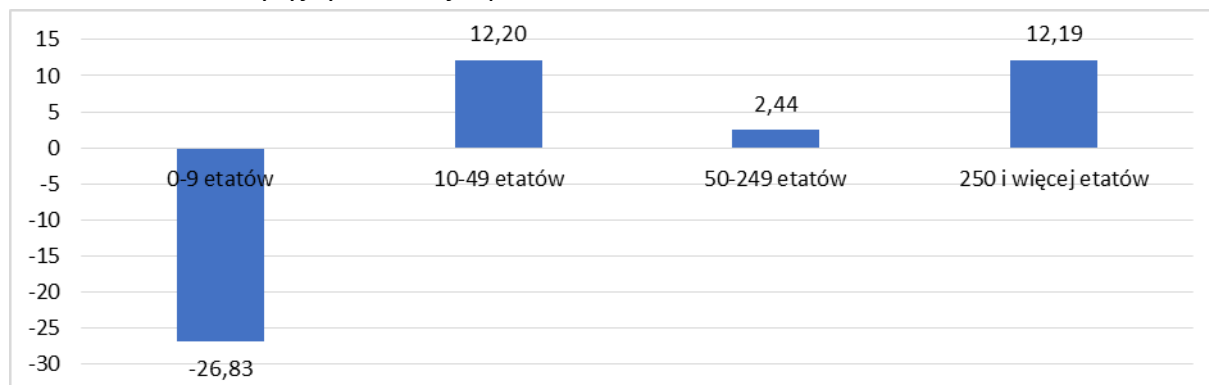
Jak wynika z pozyskanych danych w okresie od 1 stycznia 2014 r. do momentu realizacji badania w nieco ponad połowie gmin (52,27%), które posiadają na swoim obszarze wolne tereny inwestycyjne, zainwestowali przedsiębiorcy, w tym także z branż wskazanych jako specjalizacje regionalne. Analizując liczebność oraz rozkład inwestycji w przestrzeni woj. opolskiego warto zauważyć, że ponadprzeciętną liczbą inwestorów charakteryzują się tereny położone na obszarze ośrodków subregionalnych i ośrodka wojewódzkiego.

Kondycja przedsiębiorstw na przygotowanych terenach

W momencie rozpoczynania działalności na zlokalizowanych w woj. opolskim terenach inwestycyjnych, ponad połowa z badanych firm (58,54%) posiadała status mikroprzedsiębiorstwa i zatrudniała od 0-9 osób. Firmy małe stanowiły 17,07% badanej próby, a firmy średnie 21,95%. Najmniejszy odsetek stanowiły w badanej grupie duże przedsiębiorstwa, zatrudniające powyżej 250 osób. Od rozpoczęcia działalności do momentu realizacji niniejszego badania zmianie uległ poziom zatrudnienia w większości badanych firm. O 26,83 p.p. spadł odsetek firm mikro. Natomiast wyraźnie zwiększył się odsetek firm

małych, który wzrósł o 12,20 p.p. oraz odsetek firm dużych, który wzrósł o 12,19 p.p. Zmianie uległ także odsetek firm średnich, który zwiększył się o 2,44 p.p.

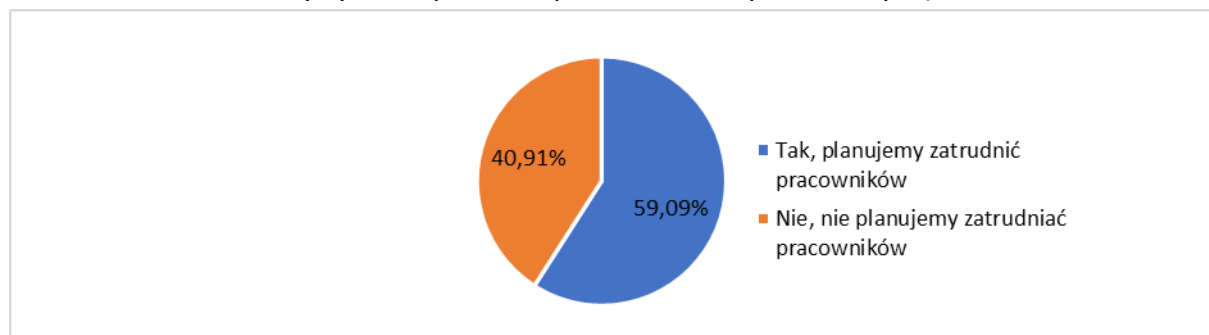
Wykres 2 Zmiana poziomu zatrudnienia w firmach (lub ich filiach/zakładach) zlokalizowanych na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim²

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=41

Warto także zauważyć, że przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenach inwestycyjnych woj. opolskiego zamierzają się rozwijać. Zatrudnienie nowych pracowników planuje bowiem ponad połowa badanych firm (59,1%).

Wykres 3 Plany związane z zatrudnieniem w przeciągu najbliższych trzech miesięcy nowych pracowników w firmie lub jej filii/zakładzie działającym na terenie inwestycyjnym zlokalizowanym w województwie opolskim (z wyłączeniem pracowników planowanych do zatrudnienia na umowy cywilno-prawne i pracowników tymczasowych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=44

Ocena wpływu interwencji w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych na sytuację społeczno-gospodarczą, w tym rozwój MŚP, w województwie opolskim
Mając na względzie powyższe należy stwierdzić, że interwencje w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych wpłynęły pozytywnie na sytuację społeczno-gospodarczą w regionie oraz sytuację firm z sektora MŚP, co obrazuje zarówno wzrost poziomu zatrudnienia w firmach zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych, jak i ich plany w zakresie zatrudnienia nowych pracowników. Warto podkreślać, że plany zatrudnieniowe nie ogranicza występowanie Pandemii COVID-19. Może je jednak ograniczyć przybierający na sile konflikt za wschodnią granicą kraju.

² Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

Zalecenia

Bazując na wynikach uzyskanych w toku realizacji badania w przyszłej perspektywie finansowej, proponuje się realizację zbioru usystematyzowanych działań prowadzących do wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej regionu:

1. Opracowanie nowego programu lub aktualizacja istniejących dokumentów (np. „Analiza w zakresie determinant napływu/odpływu kapitału z woj. opolskiego. Raport końcowy”), które pozwolą wprowadzić działania w zakresie wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej województwa opolskiego, zgodnego z regionalnymi dokumentami strategicznymi (m.in. SRWO 2030, RSI 2027). Program powinien uwzględniać m.in. rozwiązania dla średniej i wysokiej jakości terenów inwestycyjnych, na których przez relatywnie długi czas nie ulokowano inwestycji.
2. Aktualizacja bazy wiedzy o gminach i położonych na ich obszarze terenach inwestycyjnych (<http://coi.opolskie.pl/>) w oparciu o wyniki badań jakościowych oraz informacje pochodzące z innych źródeł niż statystyka publiczna. Okresowe monitowanie gmin odnośnie informacji o zmianach w zakresie terenów inwestycyjnych na ich obszarze lub umożliwienie bezpośredniego zasilania bazy danymi przez pracowników gmin.
3. Przekazywanie informacji o możliwości dofinansowania przez JST realizacji inwestycji mających na celu uzbrajanie terenów inwestycyjnych finansowanych ze środków zewnętrznych.
4. Wprowadzenie do FEO 2021-2027 zapisów umożliwiających realizację inwestycji mających na celu poprawę jakości dróg, lokalnych o charakterze dostępowym stanowiących brakujące połączenie zarówno do terenów inwestycyjnych jak i sieci TEN-T.
5. Wprowadzenie do FEO 2021-2027 zapisów umożliwiających przeprowadzenie analizy rynku pracy uwzględniającej zapotrzebowanie na usługi szkoleniowe podnoszące kwalifikacje i kompetencje pracowników gmin w zakresie obsługi przed i po inwestycyjnej obejmujące m.in.: efektywne stosowanie zachęt inwestycyjnych, doradztwo w zakresie internetowych narzędzi promocji gminy i terenów inwestycyjnych.
6. Kontynuacja wspierania realizacji usług szkoleniowych podnoszących pożądane przez pracodawców kwalifikacje osób dostępnych na gminnych rynkach pracy. Wspieranie inicjatyw obejmujących relokację do województwa opolskiego specjalistów posiadających wysokie kwalifikacje
7. Realizacja działań promujących współpracę w formule partnerstwa publiczno-prywatnego, ze szczególnym uwzględnieniem tych działań, które w dotychczasowym doświadczeniu organów samorządu województwa opolskiego wykazywały największą skuteczność i według ich wiedzy będą najefektywniejsze w obszarze partnerstwa prywatno-publicznego.

8. Kontynuacja działań mających na celu wspieranie współpracy oraz partnerstw pomiędzy firmami z sektora MŚP a dużymi przedsiębiorstwami w układzie wewnątrzregionalnym.

ABSTRACT

The aim of the research

The main objective of the study was to analyse and assess the impact of interventions in the field of provision of investment areas on the socio-economic situation, including the development of SMEs, in the Opole Voivodeship.

Research methodology

The theoretical basis adopted in the study was based on the concept of evaluation based on theory. However, the methodological approach used in the study was based on the triangulation of techniques, data sources and research approaches, which authenticate the obtained results. The following research and analytical methods and techniques were used to collect the required data:

- 1. Desk Research (DR).** The study included data from: ● Strategic and operational documents at the EU, national and regional levels, ● Literature on the subject, including reports on research that addressed investment areas, ● Internet databases of investment trends, including PAIH (Polish Investment and Trade Agency) and COIE (Investor and Exporter Assistance Centre) ● SL2014 System, ● Municipal websites devoted to investment areas and the promotion of investment areas.

In addition, the analysis covered applications for co-financing of projects with selected annexes submitted under OP II, Measure 2.2, Sub-measures 2.2.1, 2.2.2 and 2.2.3 of the ROP WO 2014-2020 (the Regional Operational Programme of the Opole Voivodeship for the years 2014-2020).

- 2. Web surveys (CAWI).** The survey was sent to all 71 municipalities in the Opole Voivodeship. Due to the low return rate of the questionnaires, a complementary CATI study was carried out with those units that did not return the completed questionnaire or sent it back, but incorrectly/ partially completed. As a result, answers were obtained from 51 municipalities. In connection with the above, the level of sample implementation measured by the value of the response rate coefficient, which determines the percentage of completed interviews in relation to their entire expected number, was placed in this study at the level of 70%.
- 3. Telephone surveys (CATI).** In the first approach, the survey was conducted using the CAWI online survey technique, however, due to the very low return rate of the questionnaires, it was decided to replace this technique with the CATI technique. The CATI telephone survey was conducted among 80 companies that invested in investment areas provided in Opole Voivodeship. As a result, responses were obtained from 44 entrepreneurs. Therefore, the level of sample implementation measured by the value of the response rate coefficient was at the level of 55% in this study.
- 4. Focused Group Interviews (FGI).** A total of three group interviews were conducted.

- The first one with the Beneficiaries (effective and ineffective), i.e. representatives of institutions that submitted applications for co-financing of projects under Sub-measures 2.2.1, 2.2.2 and 2.2.3 of the ROP WO 2014-2020. Potential beneficiaries, i.e. representatives of entities/ institutions that were entitled to file an application for funding of the project under Sub-measures 2.2.1, 2.2.2 and 2.2.3, but did not do so, and representatives of Special Economic Zones operating in the Opole Voivodeship.
- The second one with the representatives of the Managing Authority of the ROP WO 2014-2020, the Investor and Exporter Assistance Centre in the Opole Economic Development Centre and the Opole Agglomeration Association.
- The third one with representatives of "investment-active" municipalities, i.e. municipalities that actively seek investors, i.e. they present an offer in the field of investment areas included in the PAIH or COIE investment areas database (excluding those municipalities that participated in 1 FGI as representatives of beneficiaries or potential beneficiaries) and representatives of investors, i.e. entrepreneurs who invested in the investment area in the Opole Voivodeship.

5. Individual In-Depth Interviews (IDI). In total, five interviews were conducted with representatives of "investment-active" municipalities (excluding those ones that participated in the Focused Group Interviews).

6. Evaluation Workshop (EW). The workshop was carried out with the representatives of the European Funds Department, Evaluation Unit and the Department of Infrastructure and Economy of the Marshal's Office of the Opole Voivodeship and the Opole Economic Development Centre and the Opole Agglomeration Association.

The conducted diagnosis allowed to increase the information resource on the impact of ROP WO 2014-2020 interventions on increasing the attractiveness of investment areas available in the Opole Voivodeship and to conclude on the current investment potential of the region, as well as to propose possible changes in activities aimed at supporting investment areas in Opole, which is important at the beginning of the new programming period.

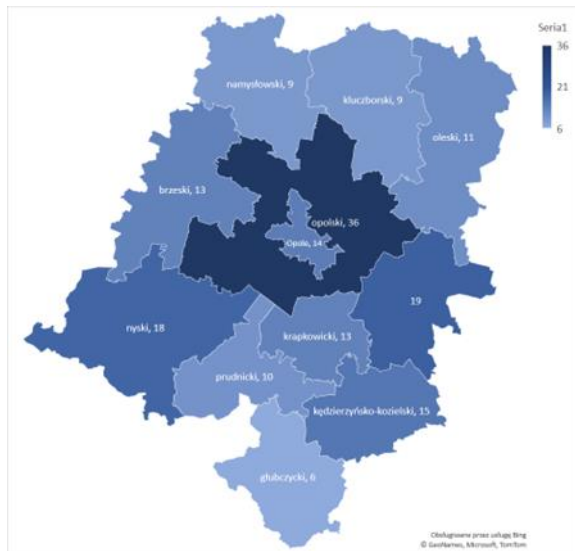
Spatial distribution and size of investment areas

According to the conducted analysis, the spatial distribution of investment areas in the Opole Voivodeship is not even. The most accessible investment areas are located in the municipalities of Opole (36), Strzelce Opolskie (19) and Nysa (18). The least accessible ones are located in the districts of Głubczyce (6), Namysłów and Kluczbork (9 in each, respectively).

According to the data collected in the course of the CAWI survey and published on the websites of the Investor and Exporter Assistance Centre run by OCRG (Opole Economic Development Centre) and the Polish Investment and Trade Agency, the total size of investment areas available in the Opole Voivodeship covers 4212.93 ha. The available

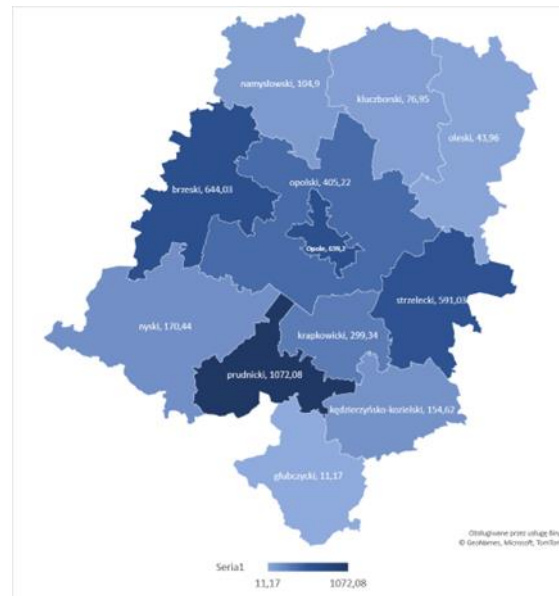
investment areas with the largest sizes are located in the municipalities of Prudnik (1072.08 ha), Brzeg (644.03 ha), Opole (639.20 ha) and Strzelce Opolskie (591.03 ha).

Map 3 Number of available investment areas located in the municipalities of the Opole Voivodeship

Source: own study based on the CAWI study and databases published on the websites of the OCRG Investor and Exporter Assistance Centre and the Polish Investment and Trade Agency.

Map 4 Total area of available investment areas located in the municipalities of the Opolskie Voivodeship in ha

Source: own study based on the CAWI study and databases published on the websites of the OCRG Investor and Exporter Assistance Centre and the Polish Investment and Trade Agency.

The ROP WO 2014-2020 Funding

As part of Measure 2.2 of the ROP WO 2014-2020 "Provision of investment areas in order to boost economy", nine applications for financing were submitted. Eight submitted projects qualified for funding. Implementation of one of the projects entitled: "Reactivation of economic functions of post-industrial investment areas at ul. Nyska in Prudnik", whose applicant was the municipality of Prudnik, did not come into effect because the applicant resigned from its implementation at the assessment stage. By the time the study was carried out, seven projects had been completed in six municipalities: two projects in the Kędzierzyn-Koźle municipality and one in each of the municipalities of Ujazd, Olesno, Opole, Prudnik and Nysa. One of the projects, which qualified for funding: "Infrastructure development of the WSE area at ul. Wołczyńska in Kluczbork" is currently in the implementation phase.

Expenditure incurred

Analysing the territorial distribution of incurred expenditures, it should be stated that the most funds were spent under Sub-measure 2.2.2, in the area of Opole City, which resulted from the implementation of the project whose aim was the construction of a complex of

buildings together with the surrounding infrastructure through the Science and Technology Park. However, in the case of projects undertaking development of investment areas in terms of providing appropriate technical infrastructure, carried out under Sub-measures 2.2.1 and 2.2.3, the highest amounts were allocated for this purpose in the municipality of Nysa (PLN 23,419,196.11) and Ujazd (PLN 9,351,884.06), followed by the municipalities of Kluczbork (PLN 3,444,068.52), Olesno (PLN 3,381,859.94) and Kędzierzyn-Koźle (PLN 2,932,177.34). The smallest amount was allocated to the municipality of Prudnik (PLN 371,454.50).

Achieved results

Product indicator: the size of developed investment areas reached 125.64 ha with the expected target value of 145.86 ha. Therefore, the value of the product indicator reached 86.13% of the expected target value and was not fully achieved. However, given that the achieved values of the indicators appear in the monitoring system only after the applications for funding have been approved, which in practice takes place sometime after the completion of the projects, especially if the applications require adjustments by the beneficiary and that one of the analysed projects is currently in the implementation phase, reaching the 100% value of the indicator seems to be realistic.

Result indicators: in the project implemented under Sub-measure 2.2.2, the expected indicators were not only achieved, but also exceeded. In the projects financed by Sub-measure 2.2.3, one of the three indicators adopted for monitoring was not achieved. However, in Sub-measure 2.2.1, none of the expected indicators was achieved. Nevertheless, as the results of the completed projects may be demonstrated by the end of 2023, it is worth waiting until the end of the reporting period with a final conclusion on whether and to what extent it will be possible to achieve what has been planned.

Barriers to participation in funding

The analysis of the collected research material shows that the interest in the financial support offered under Measure 2.2 of the ROP WO 2014-2020 "Provision of investment areas to boost economy" was not great. Most municipalities not only did not submit or even considered submitting an application to the Programme, and a small number of potential applicants, even if they initially planned to submit an application, ultimately abandoned such an intention. The main factors that limited interest in the support were:

- 1) Limits and limitations imposed in SzOOP (Detailed Description of the Priority Axes).
- 2) Difficulties in meeting individual project selection criteria (absolute substantive and point substantive).
- 3) Financial issues, including the need to hold (secure) own contribution.
- 4) Fears of the risk of not meeting the expected values of the indicators.

Additional support

In the areas of the municipalities that implemented projects under Measure 2.2 of the ROP WO 2014-2020, as well as in other municipalities of the Opole Voivodeship that did not

implement projects under this Measure, a number of additional investments aimed at improving the infrastructure of investment areas were implemented. These actions were implemented both in the current financial perspective and in previous programming periods. In the group of municipalities that used external financing to develop investment areas located in their area, eleven of them applied for funds from the ROP WO 2014-2020. A few more, (fourteen), benefited from funding under the ROP WO 2007-2013 (the Regional Operational Programme of the Opole Voivodeship for the years 2007-2013). Three municipalities benefited from the funding available under the OPI&E 2007-2013 (the Operational Programme Infrastructure and Environment 2007-2013). However, two of them used funds from IROP 2004-2006 (the Integrated Regional Operational Programme 2004-2006), and one from Interreg IIIA 2004-2006 (the INTERREG IIIA Programme Czech Republic – Poland 2004-2006).

Achieved results

As a result of the implementation of the support financed from Measure 2.2 of the ROP WO 2014-2020 and other complementary sources, a synergy effect was obtained, which resulted in the creation of investment areas equipped with utilities required by potential investors. Thus, the implementation of the projects contributed to the creation of more favourable conditions for the development of enterprises in the SME sector and the comprehensive investment offer expected by potential investors.

Characteristics of investment areas

The conducted analysis indicates that the vast majority of investment areas located in the Opole Voivodeship have regulated the issue of ownership and are included in the MPZP (Local Spatial Development Plan). Most often, they are characterised by a regular shape, similar to a rectangle, and in their area there are no barriers that may make it difficult to locate future investments (environmental restrictions, ground or underground obstacles, risk of flooding or landslides). In most cases, the investment areas have access to the railway siding, but it is usually not located directly in the area. They usually do not have internal roads, but have access roads, usually paved with a width of up to 7 m. The studied areas are distant from the motorway, but they are located near the entrances to national roads, and the airport from their borders can be reached in up to two hours. For the most part, they have access to utilities such as electricity, water, sewage, telephone, and a little less often to gas. However, the connections of the above-mentioned utilities are usually not located directly on the plots, and usually at a distance of up to 200 m from their borders.

Assessment of the quality of investment areas

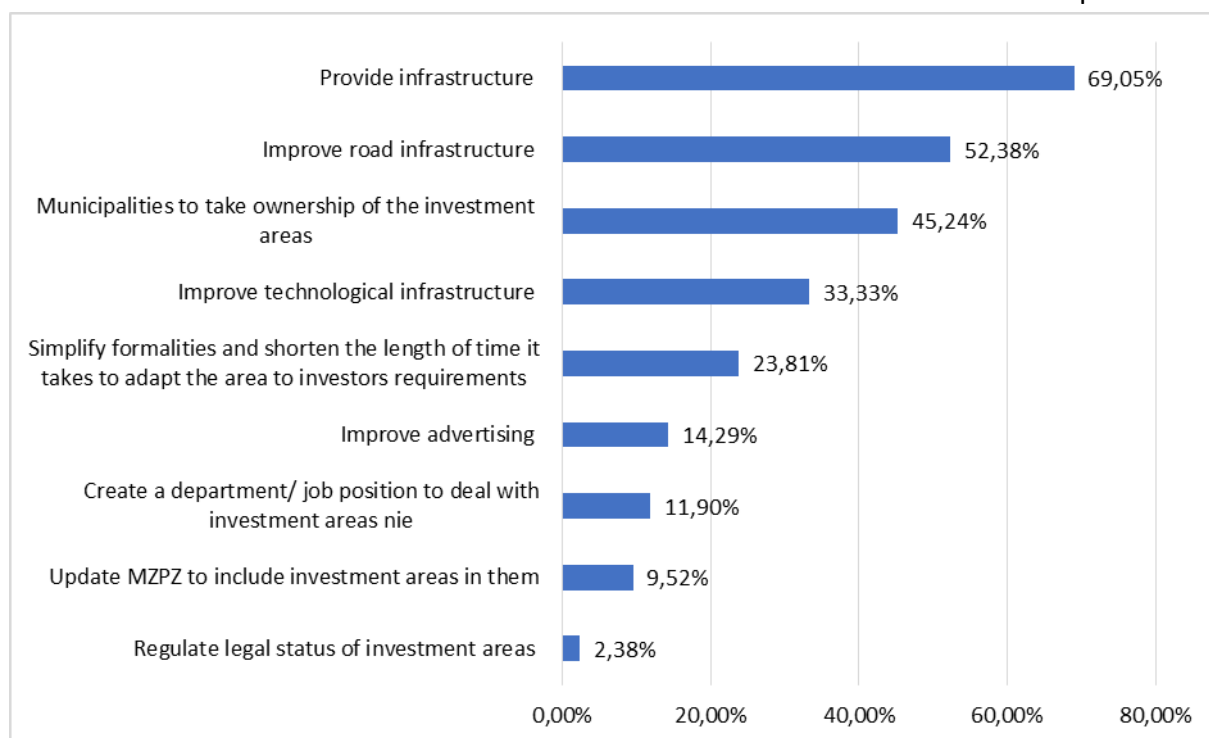
The quality assessment of the investment areas was carried out in relation to all investment areas located in the Opole Voivodeship, including those that were developed with the use of funds from the ROP WO 2014-2020 and other public funds, complementary to the projects implemented under Measure 2.2. Based on the adopted point criterion and the analysis of the modal distribution of the variants adopted for the assessment of features, it should be stated that the majority of investment areas in the Opole Voivodeship are in the group of

areas characterised by medium quality. The conducted assessment also showed that the investment areas where the projects funded from the funds of Measure 2.2 of ROP WO 2014-2020 were implemented are characterised by much higher quality. However, the high quality of these areas was not achieved only thanks to the implementation of projects financed under Measure 2.2, because according to the analysis, most of the municipalities that benefited from support under this Measure implemented a number of complementary projects financed under Measure 6.1 of the ROP WO 2014-2020 and the ROP WO 2007-2013 as well as the national OPI&E programme in the area of their investment areas or in their close vicinity, which also improved their quality.

Plans related to the development of investment areas

Almost all municipalities (95.45%), which offer investment areas in their area, see the need to take further actions to increase their attractiveness. In most cases, in order to increase the attractiveness of their areas, the surveyed municipalities would like to implement investments in the field of providing utilities (69.05%) and modernising the road infrastructure leading to them (52.38%). Slightly less than half (45.24%) would like to take ownership of those areas that are owned by private owners. In 33.33% of cases, municipalities set themselves the goal of improving the condition of infrastructure that already exists in the investment areas. Less than 1/4 of the surveyed LGUs (Local Governmental Units), in order to increase the attractiveness of their areas, intend to implement improvements in the investor service process (23.81%) and increase the effectiveness of implemented promotional activities (14.29%). A small percentage (11.90%) plan to create a department/position in the municipality dealing with investment areas. On the other hand, the least respondents perceive the need to include the investment areas in MPZP (Local Spatial Development Plan) (9.52%) and regulate their legal status (2.38%).

Chart 4 Actions (according to the representatives of the surveyed municipalities) that should be taken to increase the attractiveness of investment areas located in their municipalities³

Source: own study based on the CAWI study. n=42

Criteria for the selection of investment areas

According to the conducted analysis, the set of criteria on the basis of which entrepreneurs decide on the selection of land for investments is very diverse. It is not possible to clearly state which features play the most important role in this process. However, it can be concluded with a high degree of probability that the objective features of the area (its size and price) are the first, most important factors of making a decision. The second, most important reason is the level of its accessibility, measured by the accessibility to the road network. The third important aspect is accessibility to employees, and only the fourth is equipping the area with appropriate infrastructure. The offered, financial incentives are moderately important. However, the least important factors are: the proximity of business support centres, the location near an international airport and the accessibility to the railway system.

Strengths and weaknesses of investment areas

Comparing the diagnosed expectations with the assessment of the quality of investment areas provided in the Opole Voivodeship, as well as information on the actions taken by municipalities to attract investors and promote investment areas, it should be stated that:

- 1) the strength of investment areas in the municipalities of the Opole Voivodeship is their size, shape and relatively good accessibility.

³ Multiple Selection Question. Due to the possibility of selecting more than one answer, the percentages do not add up to 100%.

- 2) In the category of challenges, however, the level of available utilities and workforce should be considered.
- 3) the following should be considered as a weak point of the investment offer of the Opole Voivodeship: the level of financial reliefs and preferences offered to investors and insufficient staffing dedicated to servicing investors.

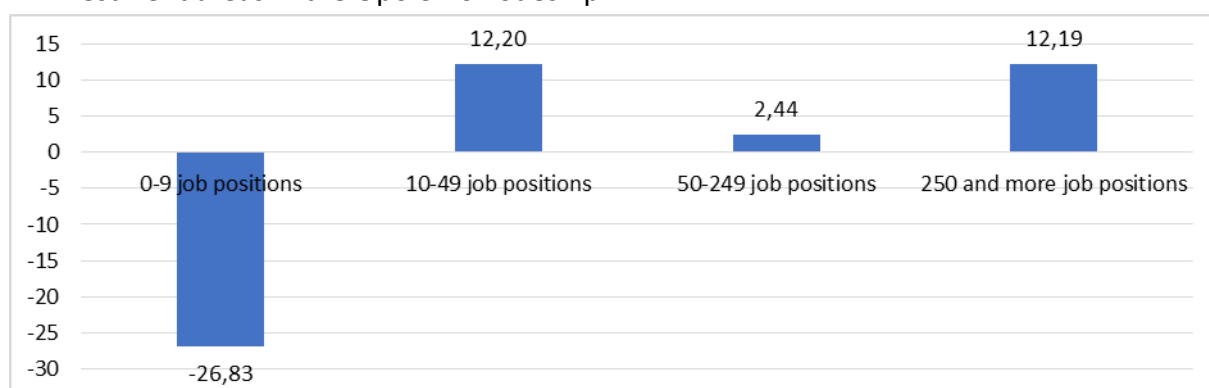
Level of investment in the provided areas

According to the data obtained between 1 January 2014 and the conclusion of this survey, the entrepreneurs (including the ones in industries indicated as regional specialisation) invested in just over half of the municipalities (52.27%), which provide available investment areas in their area. Analysing the number and the distribution of investments in the area of the Opole Voivodeship, it is worth noting that an above-average number of investors invested in areas located in the area of sub-regional centres and the voivodeship centre.

The condition of enterprises in the provided areas

At the time of starting operations in the investment areas located in the Opole Voivodeship, more than half of the surveyed companies (58.54%) had the status of a micro-enterprise and employed from 0 to 9 people. Small companies constituted 17.07% of the sample, and medium-sized companies 21.95%. The smallest percentage of the surveyed group were large enterprises, employing over 250 people. The level of employment in most of the surveyed companies changed in the period from the beginning until the completion of this study. The percentage of employment in micro companies decreased by 26.83 percentage points. However, the percentage of employment in small companies increased significantly (by 12.20 percentage points), as well as in large companies, which increased by 12.19 percentage points. The percentage of employment in medium-sized companies also changed (increased by 2.44 percentage points).

Chart 5 Change in the level of employment in companies (or their branches/plants) located in investment areas in the Opole Voivodeship⁴

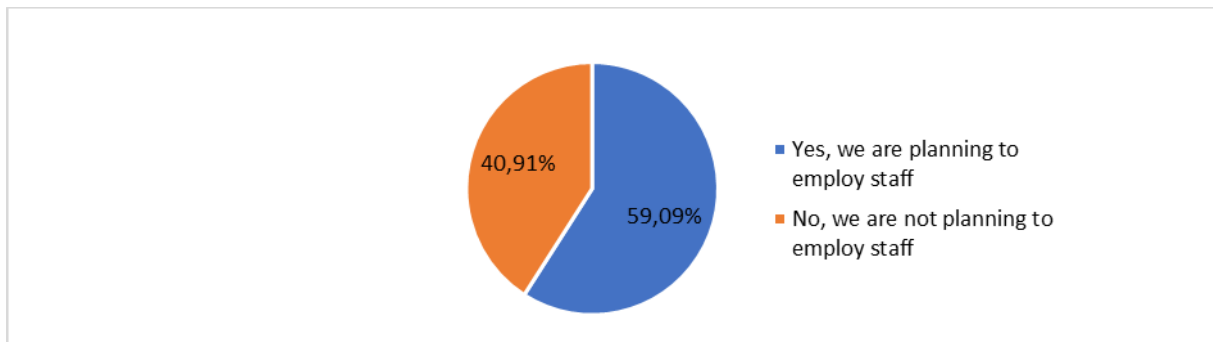

Source: own study based on the CATI study. n=41

⁴ The data includes entrepreneurs from the group of investors and the group of tenants.

It is also worth noting that enterprises located in the investment areas of the Opole Voivodeship intend to develop. The employment of new employees is planned by more than half of the surveyed companies (59.1%).

Chart 6 Plans related to the employment of new employees in the company or its branch/plant operating in the investment area located in the Opole Voivodeship within the next three months (excluding employees planned to be employed under civil law contracts and temporary workers)

Source: own study based on the CATI study. n=44

Assessment of the impact of interventions in the provision of investment areas on the socio-economic situation, including the development of SMEs, in the Opole Voivodeship

In view of the above, it should be noted that interventions in the field of investment areas provision have had a positive impact on the socio-economic situation in the region and the situation of companies from the SME sector, which is illustrated by both the increase in the level of employment in companies located in the provided investment areas and their plans to employ new employees. It also seems worth emphasising that the occurrence of the COVID-19 pandemic did not limit the level of employment plans. However, they may be limited by the escalating conflict beyond the eastern border of the country.

Recommendations

Based on the results obtained in the course of the research in the future financial perspective, it is proposed to implement a set of systematic activities leading to an increase in the investment attractiveness of the region:

- 1) Developing a new or updating analysis indicating activities in the field of increasing the investment attractiveness of the Opolskie Voivodeship in line with regional strategic documents.
- 2) Updating the knowledge base (<http://coi.opolskie.pl/>) and periodic monitoring of communes regarding information about changes in investment areas located in their area or enabling direct data supply by communal employees.
- 3) Providing information on the possibility of co-financing by local government units for the implementation of investments aimed at equipping investment areas financed from external funds.

- 4) Securing the possibility of implementing investments aimed at improving the quality of local access roads constituting the missing connection both to investment areas and the TEN-T network.
- 5) Introduction to FEO 2021-2027 provisions enabling the provision of training services increasing the qualifications and competences of municipal employees in the field of pre- and post-investment service.
- 6) Continuation of supporting the implementation of training services to raise the qualifications of people available on the commune labor markets. Qualifications that are desired by employers and supporting initiatives involving the relocation of highly qualified specialists to the Opolskie Voivodeship.
- 7) Implementation of activities promoting cooperation in the public-private partnership formula.
- 8) Continuation of activities aimed at supporting cooperation and partnerships between companies from the SME sector and large enterprises in an intra-regional system

ZAŁOŻENIA REALIZACJI BADANIA

Cel badania

Głównym celem badania była analiza i ocena wpływu interwencji w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych na sytuację społeczno-gospodarczą, w tym rozwój MŚP, w województwie opolskim.

Założenia teoretyczno-metodologiczne

Przyjęte w badaniu podłoże teoretyczne bazowało na koncepcji ewaluacji opartej na teorii. Natomiast zastosowane w badaniu podejście metodologiczne zostało oparte o triangulację technik, źródeł danych i podejść badawczych, co uwiarygadnia uzyskane wyniki.

Zastosowanie podejścia triangulacyjnego pozwoliło na zgromadzenie różnorodnych danych w obszarze stanowiącym zakres badania oraz skutkowało ich wzajemną weryfikacją i uzupełnianiem się na wszystkich poziomach ich gromadzenia i analizy.

Przeprowadzona diagnoza pozwoliła zwiększyć zasób informacyjny na temat wpływu interwencji RPO WO 2014-2020 na podniesienie atrakcyjności dostępnych w województwie opolskim terenów inwestycyjnych oraz wnioskować na temat aktualnego potencjału inwestycyjnego regionu, a także zaproponować ewentualne zmiany w działaniach ukierunkowanych na wsparcie terenów inwestycyjnych w Opolskiem, co jest istotne u progu nowego okresu programowania.

Informacje nt. sposobu realizacji badania

Zgodnie z przyjętym założeniem teoretyczno-metodologicznym realizacja badania została podzielona na 4 główne fazy: 1) strukturyzacji, 2) obserwacji i gromadzenia danych, 3) analizy danych, 4) oceny i interpretacji danych oraz opracowania raportu końcowego. Jako pierwsze zostały przeprowadzone: konceptualizacja problematyki badawczej i konstrukcja narzędzi badawczych, co skutkowało przygotowaniem informacji metodologicznej. Kolejno zrealizowano badania gabinetowe oraz ilościowe i jakościowe badania terenowe. W trzecim korku przeanalizowano i zinterpretowano zebrane dane, czego efektem było opracowanie raportu końcowego.

Zastosowane kryteria ewaluacyjne

Badanie zostało prowadzone pod kątem oceny świadczonych form wsparcia w następujących aspektach:

Adekwatność/ trafność, która pozwoliła ocenić w jakim stopniu cele projektów stanowiły odpowiedź na zidentyfikowane problemy w obszarze nim objętym oraz/lub potrzeby odbiorców wsparcia.

Efektywność, która pozwoliła ocenić poziom „ekonomiczności” projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów. Nakłady są tutaj rozumiane jako zasoby finansowe, ludzkie, poświęcony czas itp.

Skuteczność, która pozwoliła ocenić, do jakiego stopnia cele zdefiniowane na etapie programowania zostały osiągnięte.

Wpływ, który pozwolił ocenić związek pomiędzy celami projektów i celami ogólnymi, tj. stopień, w jakim korzyści odniesione przez docelowych beneficjentów miały szerszy ogólny wpływ na większą liczbę ludzi w danym sektorze, regionie lub w całym kraju.

Trwałość, która pozwoliła ocenić w jakim stopniu rezultaty projektów trwają po ich zakończeniu (po zakończeniu finansowania).

Pytania ewaluacyjne

Cel badania został osiągnięty poprzez udzielenie odpowiedzi na postawione pytania ewaluacyjne:

Pytanie ewaluacyjne 1: Jak wygląda aktualna sytuacja województwa opolskiego w zakresie istniejących, dostępnych i oferowanych terenów inwestycyjnych? Czy przygotowane tereny inwestycyjne przysłużyły się aktywizacji gospodarczej terenów zdegradowanych (obszary powojaskowe, przemysłowe, pokolejowe i popegeerowskie) oraz nieużytków i terenów wymagających rewitalizacji? Czy sieć terenów inwestycyjnych w województwie opolskim jest wystarczająca? Czy i w jakim zakresie należy kontynuować wsparcie dla terenów inwestycyjnych?

Pytanie ewaluacyjne 2: Czy gminy w województwie opolskim są atrakcyjne pod względem inwestycyjnym? Jakie cechy z punktu widzenia JST świadczą o ich atrakcyjności inwestycyjnej, a na jakie zwracają uwagę inwestorzy? Jakie działania należy podjąć w celu zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej gmin?

Pytanie ewaluacyjne 3: Jaki był wpływ podjętych interwencji, w ramach RPO WO 2014-2020 (PI 3a; zakres: Działanie 2.2, Poddziałania: 2.2.1, 2.2.2 i 2.2.3) i innych środków publicznych (w tym komplementarnych z projektami wdrażanymi w perspektywie 2007-2013), na przygotowanie terenów inwestycyjnych w województwie opolskim, w tym na ich dostępność i atrakcyjność dla inwestorów? Jak zmieniła się liczba dostępnych terenów wysokiej jakości (w pełni przygotowanych zgodnie z przyjętymi standardami)?

Pytanie ewaluacyjne 4: Jaki był poziom zainteresowania wśród beneficjentów i potencjalnych beneficjentów realizacją inwestycji polegających na przygotowaniu terenów inwestycyjnych w ramach środków RPO WO 2014-2020? Z czego wynikało zainteresowanie/brak zainteresowania (identyfikacja i analiza przyczyn) wśród ww. grup? Czy i w jaki sposób Samorząd Województwa Opolskiego w przyszłości będzie miał możliwość oddziaływania na wzrost zainteresowania, w szczególności JST oraz przedsiębiorców, realizacją działań pod kątem i na terenach inwestycyjnych?

Pytanie ewaluacyjne 5: Które z podejmowanych typów projektów (także realizowanych łącznie) podejmowane były najczęściej? W jakim zakresie typy projektów były łączone i czy sprzyjało to wyższej użyteczności realizowanych działań? Czy zrealizowane projekty były kontynuacją wcześniej prowadzonej polityki?

Pytanie ewaluacyjne 6: Jakie są efekty wsparcia, ogółem i w ramach RPO WO 2014-2020, terenów inwestycyjnych w województwie opolskim, w tym: liczba inwestycji zlokalizowanych

na przygotowanych terenach inwestycyjnych, liczba przedsiębiorstw (w tym MŚP) lokowanych na wspartych terenach inwestycyjnych oraz liczba utworzonych miejsc pracy? Czy prócz wcześniej zidentyfikowanych możliwych do wystąpienia efektów, wystąpiły także inne rezultaty/efekty wsparcia terenów inwestycyjnych? Jeśli tak, to jakie i czym było to uwarunkowane?

Pytanie ewaluacyjne 7: Czy w realizowanych projektach w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020 zastosowano rozwiązania innowacyjne, np. zeroemisyjne tereny inwestycyjne, innowacyjne rozwiązania technologiczne itp.? Czy na terenach inwestycyjnych wspartych z innych niż ww. RPO środków publicznych, zastosowano tego typu rozwiązania? Jeśli tak, to jakie?

Pytanie ewaluacyjne 8: Jaki był poziom zainteresowania inwestorów, w tym MŚP, lokalizacją swojej działalności/inwestycji na terenach inwestycyjnych w województwie opolskim, w tym na terenach przygotowanych w ramach środków RPO WO 2014-2020? Z czego wynika zainteresowanie/brak zainteresowania (identyfikacja i analiza przyczyn) wśród inwestorów (w tym MŚP) podejmowaniem działalności na ww. terenach inwestycyjnych?

Pytanie ewaluacyjne 9: Czy na terenach inwestycyjnych w gminach woj. opolskiego ulokowały się duże przedsiębiorstwa? Jeśli tak, to jaki jest ich wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy danej jednostki? Czy działalność dużych inwestorów ma wpływ na funkcjonowanie MŚP? Jeśli tak, to jaki (rezultaty) i jaki jest jego zasięg (ten sam teren inwestycyjny, gmina, region)?

Pytanie ewaluacyjne 10: Jak wygląda proces pozyskiwania inwestorów na tereny inwestycyjne w województwie opolskim, w tym na tereny wsparte w ramach RPO WO 2014-2020? Jakie czynniki (pozytywne i negatywne) wpływające na ten proces można wskazać?

Pytanie ewaluacyjne 11: W jaki sposób można zwiększyć zainteresowanie inwestorów, w tym MŚP, lokalizacją swojej działalności/inwestycji na terenach inwestycyjnych w województwie opolskim w okresie 2021-2027?

Pytanie ewaluacyjne 12: Jaki jest wpływ wsparcia, w tym ze środków RPO WO 2014-2020, w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych na rozwój regionalnych/inteligentnych specjalizacji? Czy na przygotowanych terenach ulokowały się podmioty z branż wskazanych jako specjalizacje regionalne?

Pytanie ewaluacyjne 13: Czy i w jakim zakresie interwencje w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych, w tym w ramach RPO WO 2014-2020, wpłynęły na sytuację społeczno-gospodarczą w regionie, w tym na sytuację MŚP?

Pytanie ewaluacyjne 14: Jak efekty realizacji interwencji różnicują się w zależności od obszaru województwa, na którym skorzystano ze wsparcia? Jaki był wpływ podjętych interwencji na rozwój społeczno-gospodarczy? Czy w przyszłości niezbędnym jest terytorialne ukierunkowanie rozwoju terenów inwestycyjnych?

Pytanie ewaluacyjne 15: Czy i ewentualnie jakie działania (nowe/zmodyfikowane/dotychczasowe) należy podjąć w przyszłości w celu rozwoju i większego wykorzystania terenów inwestycyjnych w województwie opolskim, w tym zwiększenia liczby MŚP lokowanych na wspartych terenach inwestycyjnych?

Pytanie ewaluacyjne 16: Jakie działania podjęto pod kątem promocji terenów inwestycyjnych, w tym wspartych w ramach RPO WO 2014-2020, w województwie opolskim? Jakie działania, dotyczące promocji terenów inwestycyjnych w regionie, powinny zostać podjęte w przyszłości?

Pytanie ewaluacyjne 17: Czy opolskie gminy prowadzą politykę proinwestycyjną skierowaną do przedsiębiorców, a jeśli tak, to jaki jest kształt i zakres systemu zachęt inwestycyjnych w poszczególnych gminach?

Pytanie ewaluacyjne 18: Jakie są możliwości/ potrzeby oraz plany JST w zakresie rozwoju terenów i oferty inwestycyjnej w perspektywie 2021-2027?

Metody badawczo-analityczne i źródła informacji

Do zebrania niezbędnych danych wykorzystano następujące metody i techniki badawczo – analityczne:

1) Desk Research (DR). Badaniami gabinetowymi objęto dane pochodzące z: ●Dokumentów strategicznych i operacyjnych szczebla unijnego, krajowego i regionalnego, ●Literatury przedmiotu w tym raporty z badań, w których poruszono problematykę terenów inwestycyjnych, ●Internetowych baz danych nt. terenów inwestycyjnych w tym PAIH oraz COI, ●Systemu SL2014, ● Gminnych stron internetowych poświęconych terenom inwestycyjnym i ich promocji.

Ponadto analizą zostały objęte wnioski o dofinansowanie projektów wraz z wybranymi załącznikami złożone w ramach OP II, Działanie 2.2, Poddziałania 2.2.1, 2.2.2 i 2.2.3 RPO WO 2014-2020.

Tabela 1 Zestawienie wniosków o dofinansowanie projektów złożonych w ramach OP II, Działanie 2.2 RPO WO 2014-2020

Poddziałanie	Liczba złożonych wniosków	Liczba skutecznych beneficjentów (podpisane umowy)	Liczba nieskutecznych beneficjentów (niepodpisane umowy)
2.2.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych	5	5	0
2.2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej	1	1	0
2.2.3 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na obszarach przygranicznych	3	2	1
SUMA	9	8	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie OPZ.

2) Ankiety internetowe (CAWI). Ankieta została rozesłana do wszystkich 71 gmin z obszaru województwa opolskiego. W związku z niską stopą zwrotu kwestionariuszy przeprowadzono

badanie uzupełniające CATI z tymi jednostkami, które nie odesłały wypełnionej ankiety, lub ją odesłały, ale niepoprawnie/ częściowo wypełnioną. W efekcie uzyskano odpowiedzi od 51 gmin. W związku z powyższym poziom realizacji próby mierzony wartością współczynnika response rate, który określa procent zrealizowanych wywiadów w stosunku do ich całej założonej liczby uplasował się w niniejszym badaniu na poziomie 70%.

3) Ankiety telefoniczne (CATI). W pierwszym podejściu badanie było realizowane techniką ankiety internetowej CAWI jednak w związku z bardzo niską stopą zwrotu kwestionariuszy zdecydowano się na zastąpienie tej techniki techniką CATI. Badanie telefoniczne CATI zostało przeprowadzone wśród 80 firm, które zainwestowały na przygotowanych w woj. opolskim terenach inwestycyjnych. W efekcie uzyskano odpowiedzi od 44 przedsiębiorców. W związku z powyższym poziom realizacji próby mierzony wartością współczynnika response rate, uplasował się w niniejszym badaniu na poziomie 55%.

4) Zogniskowane wywiady grupowe (FGI). Łącznie zrealizowano trzy wywiady grupowe. Pierwszy z Beneficjentami (skutecznymi i nieskutecznymi), czyli przedstawicielami instytucji, które złożyły wnioski o dofinansowanie projektów w ramach Poddziałań 2.2.1, 2.2.2 i 2.2.3 RPO WO 2014-2020. Potencjalnymi beneficjentami, czyli przedstawicielami podmiotów/instytucji, które były uprawnione do złożenia wniosku o dofinansowanie projektu w ramach Poddziałań 2.2.1, 2.2.2 i 2.2.3, ale tego nie zrobiły oraz przedstawicielami Specjalnych Stref Ekonomicznych funkcjonujących na terenie województwa opolskiego. Drugi z przedstawicielami Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera w Opolskim Centrum Rozwoju Gospodarki oraz Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska. Trzeci z przedstawicielami gmin „aktywnych inwestycyjnie”, czyli gmin, które aktywnie poszukują inwestorów tzn. posiadają ofertę w zakresie terenów inwestycyjnych zamieszczoną w bazie terenów inwestycyjnych PAIH lub COI (z pominięciem tych gmin, które wzięły udział w 1 FGI jako przedstawiciele beneficjentów lub potencjalnych beneficjentów) oraz przedstawiciele inwestorów tzn. przedsiębiorców, którzy zainwestowali na terenie inwestycyjnym w woj. opolskim.

5) Indywidualne wywiady pogłębione (IDI). Łącznie zrealizowano pięć wywiadów z przedstawicielami gmin „aktywnych inwestycyjnie” (z pominięciem tych gmin, które wzięły udział w Zogniskowanych wywiadach grupowych).

6) Warsztat ewaluacyjny (WE). Warsztat zrealizowano z przedstawicielami Departamentu Funduszy Europejskich, Jednostki Ewaluacyjnej i Departamentu Infrastruktury i Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego oraz Opolskiego Centrum Rozwoju Gospodarki i Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska.

LOGIKA INTERWENCJI RPO WO 2014-2020

Diagnoza atrakcyjności inwestycyjnej województwa opolskiego zwraca uwagę na jego wysoki, choć nie w pełni wykorzystany, potencjał inwestycyjny. Cechy wzmacniające atrakcyjność inwestycyjną regionu to relatywnie konkurencyjna chłonność rynku, dostępność

transportowa i bogata infrastruktura gospodarcza. Ponadto ze względu na potencjał branży rolniczej opolskie jest uważane za atrakcyjne miejsce dla lokalizacji przemysłu spożywczego, a długotrwałe tradycje przemysłowe zarówno w zakresie tego przemysłu jak i przemysłu mineralnego, metalowego, maszynowego i chemicznego są czynnikiem wysokiej kultury produkcyjnej. Atrakcyjność inwestycyjną regionu podnoszą także niższe, niż w ościennych województwach, koszty pracy oraz korzystnie zlokalizowane tereny inwestycyjne w podstrefach specjalnych stref ekonomicznych.⁵

Obszary problemowe

Pomimo wysokiego potencjału w ostatnich dziesięciu latach województwo opolskie cechowało się niższą aktywnością inwestycyjną per capita niż pozostałe regiony. Jednym z powodów takiego stanu rzeczy była niekompletna lub zbyt słaba infrastruktura techniczna oferowanych w województwie terenów inwestycyjnych (ograniczenia w uzbrojeniu terenów np. w energię elektryczną, gaz - zbyt długi czas oczekiwania na przyłączenie), a także ich rozdrobnienie własnościowe⁶. Problem słabego stanu infrastruktury technicznej, był wymieniany przez inwestorów zagranicznych, jako główna bariera niepodejmowania inwestycji w województwie opolskim⁷.

Cele

Aby podnieść atrakcyjność inwestycyjną województwa koniecznym stało się zatem wzmocnienie jego pozycji konkurencyjnej poprzez stworzenie warunków sprzyjających pozyskiwaniu nowych inwestorów i lokowaniu inwestycji. W tym celu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 zaplanowano wsparcie przedsięwzięć polegających na kompleksowym uzbrojeniu i zagospodarowaniu terenów inwestycyjnych, w tym przede wszystkim w zakresie rozwoju ich infrastruktury wewnętrznej, a więc dróg, wodociągów, kanalizacji, energii elektrycznej czy infrastruktury telekomunikacyjnej. Wsparcie udzielane w zakresie przygotowania terenów pod inwestycje oraz rozpowszechnianie informacji nt. dogodnych warunków do inwestowania miało skutkować zwiększeniem atrakcyjności inwestycyjnej województwa i zachęceniem potencjalnych inwestorów do lokowania przedsiębiorstw na jego terenie. W szczególności chodzi tu o inwestycje strategiczne, prorozwojowe dla regionu, które mogą zaowocować znaczną liczbą miejsc pracy i przyczynić się do przyspieszenia rozwoju gospodarczego.

Wynikająca z przytoczonych przesłanek i przyjęta w OP II Działanie 2.2 (Poddziałania 2.2.1, 2.2.2 i 2.2.3) RPO WO 2014-2020 logika interwencji, zgodnie z którą efektem działań mających na celu poprawę dostępności terenów inwestycyjnych dla przedsiębiorców miało być przyciągnięcie inwestorów, powstanie nowych inwestycji oraz miejsc pracy, w tym wysokiej jakości, została odtworzona i zilustrowana w poniższej tabeli, w której zobrazowano

⁵ Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych RPO WO 2014-2020, s. 22.

⁶ ibid. s. 23.

⁷ ibid. s. 24.

jak przy zaangażowaniu określonych zasobów do realizacji zaplanowanych działań, miały zostać osiągnięte określone efekty, które wywołają pozytywną zmianę.

Tabela 2 Logika interwencji Działania 2.2 OP II Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego (RPO WO 2014-2020)

Sekwencja logiczna	Ciąg przyczynowo - skutkowy
<p>W związku z tym, że występują następujące problemy i potrzeby:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Niższa aktywność inwestycyjna per capita w województwie opolskim niż w pozostałych regionach • Niższa aktywność inwestycyjna na obszarach przygranicznych woj. opolskiego • Brak samodzielnej specjalnej strefy ekonomicznej w woj. opolskim • Niekompletna lub zbyt słaba infrastruktura techniczna dostępnych w woj. opolskim terenów inwestycyjnych • Rozdrobnienie własnościowe terenów inwestycyjnych <p>Do najważniejszych barier ograniczających rozwój terenów inwestycyjnych w regionie należą.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niekompletna lub zbyt słaba infrastruktura techniczna na terenach inwestycyjnych
<p>...i dodatkowo występuje następujący kontekst/założenia:</p>	<p>Tworzenie sprzyjających warunków dla przyciągania i lokowania inwestycji, w tym poprzez przygotowanie terenów inwestycyjnych oraz podniesienie ich atrakcyjności dla inwestorów, było jednym z elementów rekomendowanych do wsparcia w okresie 2014-2020.</p> <p>Na konieczność wzmocnienia oferty gospodarczej poprzez przygotowanie atrakcyjnych dla inwestorów terenów inwestycyjnych zwrócono uwagę zarówno w celu tematycznym 3: <i>Wzmacnianie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW)</i> Umowy Partnerstwa na lata 2014-2020, jak i w celu strategicznym 3: <i>Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego 2020.</i></p> <p>Jak dowodzą liczne badania i analizy, stymulowanie rozwoju lokalnego jest możliwe przez działania prowadzące do powstania i podniesienia jakości terenów pod inwestycje. Tworzenie sprzyjających warunków dla inwestowania zwiększa bowiem prawdopodobieństwo przyciągnięcia inwestycji, a ich napływ przekłada się na zwiększenie podaży miejsc pracy, spadek bezrobocia oraz zapewnia większe wpływy budżetowe, dzięki zwiększeniu wpływów podatkowych. Wzmocnienie systemu przyciągania i lokowania inwestycji stanowi zatem ważny element</p>

Sekwencja logiczna	Ciąg przyczynowo - skutkowy
	polityk publicznych, przyczyniający się do trwałego i zrównoważonego rozwoju lokalnego oraz podniesienia jakości życia w regionie.
...to jeżeli podejmiemy następujące działania:	<p>Cel szczegółowy dla PI 3a: <i>Lepsze warunki do rozwoju MSP</i> Działanie 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) inwestycje polegające na przygotowaniu terenu inwestycyjnego, w tym uzbrojenie terenu inwestycyjnego w media; 2) rozwój wewnętrznej infrastruktury niezbędnej do właściwego skomunikowania terenu inwestycyjnego, jedynie jako element projektu; 3) rozwój infrastruktury i terenów inwestycyjnych, w tym na obszarach powojkowych, przemysłowych, pokolejowych, popegeerowskich i nadanie im nowych funkcji gospodarczych.
...przy następującym wkładzie zasobów:	<p>Środki finansowe w wysokości 9 347 734 EUR (42 906 099,06 PLN) Kadry, wiedza i zasoby beneficjentów (jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia; - jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; - inne podmioty publiczne zarządzające terenami inwestycyjnymi, w tym powojkowymi, przemysłowymi, pokolejowymi i popegeerowskimi)</p>
...i następujących preferencjach, limitach i ograniczeniach (poza wskazanymi wprost w SzOOP RPO WO 2014-2020)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Wsparcie skierowane zostanie tylko do tych terenów inwestycyjnych, które wynikają z planów zagospodarowania przestrzennego poszczególnych JST – określone w planie, jako tereny zabudowy usługowej lub tereny zabudowy techniczno-produkcyjnej. 2) Preferencje uzyskają projekty realizowane na nieużytkach, terenach zlokalizowanych w pobliżu inwestycji transportowych, terenach zdegradowanych, wymagających rewitalizacji. 3) Przedsięwzięcia będą realizowane pod warunkiem nie powielania dostępnej infrastruktury, chyba, że limit dostępnej powierzchni został wyczerpany. 4) Inwentaryzacja istniejącej infrastruktury terenów inwestycyjnych powinna zostać ujęta w strategii subregionu lub innym dokumencie zatwierdzanym na poziomie beneficjenta. Analizę dostępności

Sekwencja logiczna	Ciąg przyczynowo - skutkowy
	<p>terenów inwestycyjnych przeprowadza się w odniesieniu do obszaru realizacji projektu.</p> <p>5) Analiza popytu na tereny inwestycyjne stanowić będzie element Studium Wykonalności Inwestycji – załącznika do wniosku o dofinansowanie.</p> <p>6) Wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną – jako element uzupełniający projektu – mogą stanowić jedynie mniejszą część budżetu projektu.</p> <p>7) Wewnętrzna infrastruktura komunikacyjna, zgodnie z ustawą o drogach publicznych, to tzw. drogi wewnętrzne, niezaliczone do żadnej z kategorii dróg publicznych i niezlokalizowane w pasie drogowym tych dróg.</p> <p>8) Realizacja przedsięwzięć uwarunkowana będzie zapewnieniem właściwego dostępu do terenów inwestycyjnych, finansowanego ze środków innych niż dostępne w ramach CT3 (np. środki własne beneficjenta lub w ramach projektu komplementarnego ze środków w ramach CT4, CT7 lub CT9, zgodnie z warunkami określonymi w UP).</p> <p>9) Inwestycje dotyczące przygotowania terenów inwestycyjnych będą - wraz z odpowiednimi warunkami określonymi w UP - podlegały następującym mechanizmom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • proporcjonalny wkład EFRR związany z powierzchnią terenów inwestycyjnych niewykorzystaną na moment złożenia dokumentów zamknięcia Programu powinien zostać zwrócony przez beneficjenta; • proporcjonalny wkład EFRR związany z powierzchnią terenów inwestycyjnych wykorzystywaną przez duże przedsiębiorstwa powinien zostać zwrócony przez beneficjenta. <p>10) W umowie o dofinansowanie z beneficjentem zostaną określone zobowiązania dotyczące planowanych do utworzenia miejsc pracy na terenach inwestycyjnych.</p> <p>11) Umowa o dofinansowanie określać będzie zobowiązania beneficjenta w odniesieniu do liczby przedsiębiorstw MŚP ulokowanych na wspartych terenach inwestycyjnych.</p>

Sekwencja logiczna	Ciąg przyczynowo - skutkowy
...to osiągniemy następujące efekty:	<ul style="list-style-type: none"> • Produkty: <ul style="list-style-type: none"> ○ Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych 150 ha w tym (Poddziałanie 2.2.1: 127 ha; Poddziałanie 2.2.2: 3 ha; Poddziałanie 2.2.3: 20 ha) • Rezultaty: <ul style="list-style-type: none"> ○ Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach 137 EPC (w tym: Poddziałanie 2.2.1: 67 EPC; Poddziałanie 2.2.1: 10 EPC; Poddziałanie 2.2.3: 60 EPC) ○ Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych 12 szt. (w tym: Poddziałanie 2.2.1: 9 szt.; Poddziałanie 2.2.3: 3 szt.) ○ Liczba MŚP zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych 24 szt. (w tym: Poddziałanie 2.2.1: 9 szt.; Poddziałanie 2.2.1: 12 szt.; Poddziałanie 2.2.3: 3 szt.)
... w wyniku których nastąpi następująca zmiana:	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie atrakcyjności lokalizacyjnej regionu poprzez: uzyskanie kompleksowo uzbrojonych terenów inwestycyjnych • Aktywizujące gospodarczo tereny zdegradowane i nadanie im nowych funkcji gospodarczych poprzez rozwój infrastruktury i terenów inwestycyjnych, w tym na obszarach powojkowych, przemysłowych, kolejowych, popegeerowskich oraz na nieużytkach i terenach wymagających rewitalizacji • Rozwiązanie zjawisk problemowych (demografia; gospodarka; rynek pracy; edukacja; infrastruktura techniczna; dostępność transportowa). • Pozyskanie inwestorów

Źródło: opracowanie własne na podstawie SzOOP.

Odtworzona w niniejszym rozdziale logika interwencji została poddana analizie w kolejnych rozdziałach niniejszego opracowania, w których omówiono i oceniono zrealizowane działania, poniesione nakłady i wypracowane produkty a także przeanalizowano reakcje odbiorców oraz bariery warunkujące osiągnięte rezultaty i efekty.

WSPARCIE W ZAKRESIE PRZYGOTOWANIA TERENÓW INWESTYCYJNYCH

Jak wynika z przeprowadzonej analizy danych zastanych udział środków zewnętrznych w procesie przygotowania terenów inwestycyjnych nie jest wysoki. Spośród wszystkich położonych na terenie woj. opolskiego gmin jedynie 19 z nich skorzystało z zewnętrznych źródeł finansowania.

Tabela 3 Źródła finansowania prac w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych.

Gmina	RPO WO 2014-2020 Działania 2.2	RPO WO 2014-2020 Działanie 6.1	RPO WO 2007-2013 Działanie 1.1	RPO WO 2007-2013 Działanie 3.1	RPO WO 2007-2013 Działanie 4.1	POIG 2007-2013 Działanie 6.2.	ZPORR 2004-2006 Działanie 3.1.	INTERREG IIIA Czechy- Polska Działanie 1.3.
Bierawa		+		+				
Brzeg		+						
Dobrzeń Wielki				+				
Łubniany				+				
Kluczbork	+	+		+				
Kędzierzyn-Koźle	+	+	+	+		+		
Nysa	+	+		+				+
Olesno	+			+				
Otmuchów		+						
Popielów				+				
Prudnik	+	+						
Reńska Wieś				+		+		
Skarbimierz				+		+		
Strzelce Opolskie		+						
Strzeleczy				+				
Ujazd	+	+		+	+		+	
Walce				+				
Zdzieszowice							+	
m. Opole	+	+	+					

Źródło: opracowanie własne na podstawie umów i wniosków o dofinansowanie i Mapa dotacji UE [mapa dotacji UE](#)

W grupie gmin, które wykorzystały zewnętrzne finansowanie, aby przygotować zlokalizowane na swoim obszarze tereny inwestycyjne, 11 z nich sięgnęło po środki z RPO WO 2014-2020. Nieco więcej, bo 14 skorzystało z finansowania w ramach RPO WO 2007-2013. Tylko 3 gminy skorzystały z dofinansowania dostępnego w ramach POIG 2007-2013. Natomiast 2 wykorzystały środki pochodzące ze ZPORR, a 1 z INTERREG IIIA.

Wsparcie w ramach RPO WO 2014-2020

Zrealizowane działania

Przeprowadzona analiza danych zastanych wykazuje, że w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020 „Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki” złożono dziewięć

wniosek o dofinansowanie. Do dofinansowania zakwalifikowało się osiem złożonych projektów. Realizacja jednego z projektów pt.: „Reaktywacja funkcji gospodarczych przemysłowych terenów inwestycyjnych przy ul. Nyskiej w Prudniku”, którego wnioskodawcą była gmina Prudnik, nie doszła do skutku, ponieważ wnioskodawca zrezygnował z jego realizacji na etapie oceny. Do momentu realizacji badania zakończono siedem projektów, na terenie sześciu gmin: dwa projekty w gminie Kędzierzyn-Koźle oraz po jednym na terenach gmin: Ujazd, Olesno, Opole, Prudnik oraz Nysa. Natomiast jeden z zakwalifikowanych do dofinansowania projektów pt.: „Uzbrojenie terenu WSSE przy ul. Wołczyńskiej w Kluczborku” jest obecnie w fazie realizacji. Planowany termin zakończenia projektu to 30 września 2022 r. Trwający obecnie projekt jest realizowany na terenie gminy Kluczbork i został wybrany w wyniku procedury odwoławczej - Uchwała nr 4242/2021 ZWO z 08.02.2021 r.

Tabela 4 Informacje nt. projektów dofinansowanych w ramach Działania 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki w podziale na poddziałania, stan na 30 września 2021 r.

Tytuł projektu	Powiat	Gmina	Program	Poddziałanie
„Uzbrojenie terenu WSSE przy ul. Wołczyńskiej w Kluczborku”	kluczborski	Kluczbork	RPO WO 2014-2020	2.2.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych
„Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego poprzez uzbrojenie terenów inwestycyjnych - Pole Południowe”	kędzierzyńsko-kozielski	Kędzierzyn-Koźle	RPO WO 2014-2020	2.2.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych
„Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego poprzez uzbrojenie terenów inwestycyjnych przylegających do Portu w Koźlu”	kędzierzyńsko-kozielski	Kędzierzyn-Koźle	RPO WO 2014-2020	2.2.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych
„Uzbrojenie terenów inwestycyjnych po byłym terenie FSO w Nysie”	nyski	Nysa	RPO WO 2014-2020	2.2.3 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na obszarach przygranicznych
„Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu Północnego poprzez uzbrojenie wyodrębnionej części Oleskich terenów inwestycyjnych”	oleski	Olesno	RPO WO 2014-2020	2.2.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych
„Rozwój infrastruktury terenu inwestycyjnego przy ul. Przemysłowej w Prudniku”	prudnicki	Prudnik	RPO WO 2014-2020	2.2.3 Przygotowanie terenów

Tytuł projektu	Powiat	Gmina	Program	Poddziałanie
				inwestycyjnych na obszarach przygranicznych
„Odprowadzanie wód burzowych w SAG Olszowa i Zimna Wódka”	strzelecki	Ujazd	RPO WO 2014-2020	2.2.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych
„Budowa zaplecza wdrożeniowego i biurowego z przeznaczeniem na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw”	m. Opole	m. Opole	RPO WO 2014-2020	2.2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej

Źródło: opracowanie własne na podstawie umów i wniosków o dofinansowanie.

Głównym celem realizowanych projektów było uzupełnienie istniejącego uzbrojenia terenów inwestycyjnych o brakującą infrastrukturę. Dzięki czemu przedsiębiorstwa z sektora MŚP mogłyby lokować swoje inwestycje, na w pełni przygotowanych terenach bez konieczności podejmowania dodatkowych działań przygotowawczych (projekty realizowane w ramach Poddziałania 2.2.1 i 2.2.3). Nieco odmienny charakter miał projekt realizowany w Poddziałaniu 2.2.2 przez Park Naukowo-Technologiczny, którego celem była budowa zaplecza wdrożeniowego i biurowego z przeznaczeniem na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw. W efekcie realizacji projektów zrealizowano następujące działania:

Tabela 5 Zakres działań podjętych w projektach realizowanych w ramach Działania 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki.

Gmina	Tytuł projektu	Budowa/ przebudowa kanalizacji deszczowej	Budowa/ przebudowa sieci wodociągowej	Budowa/ przebudowa kanalizacji sanitarnej	Budowa/ przebudowa dróg wewnętrznych	Budowa/ przebudowa dróg dojazdowych	Budowa/ przebudowa oświetlenia	Budowa/ przebudowa sieci telekomunikacyjnej	Budowa/ przebudowa zaplecza biurowo wdrożeniowego
Kluczbork	„Uzbrojenie terenu WSSE przy ul. Wołczyńskiej w Kluczborku”	x	x	x		x	x		
Kędzierzyn-Koźle	„Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu	x							

Gmina	Tytuł projektu	Budowa/ przebudowa kanalizacji deszczowej	Budowa/ przebudowa sieci wodociągowej	Budowa/ przebudowa kanalizacji sanitarnej	Budowa/ przebudowa dróg wewnętrznych	Budowa/ przebudowa dróg dojazdowych	Budowa/ przebudowa oświetlenia	Budowa/ przebudowa sieci telekomunikacyjnej	Budowa/ przebudowa zaplecza biurowo wdrożeniowego
	Kędzierzyńsko-Strzeleckiego poprzez uzbrojenie terenów inwestycyjnych - Pole Południowe”								
Kędzierzyn-Koźle	„Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu „Kędzierzyńsko-Strzeleckiego poprzez uzbrojenie terenów inwestycyjnych przylegających do Portu w Koźlu”	x	x	x	x			x	
Nysa	„Uzbrojenie terenów inwestycyjnych po byłym terenie FSO w Nysie”	x	x	x	x				
Olesno	„Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu Północnego poprzez uzbrojenie wyodrębnionej części Oleskich terenów inwestycyjnych”	x	x	x	x				
Prudnik	„Rozwój infrastruktury terenu inwestycyjnego przy ul. Przemysłowej w Prudniku”		x	x					

Gmina	Tytuł projektu	Budowa/ przebudowa kanalizacji deszczowej	Budowa/ przebudowa sieci wodociągowej	Budowa/ przebudowa kanalizacji sanitarnej	Budowa/ przebudowa dróg wewnętrznych	Budowa/ przebudowa dróg dojazdowych	Budowa/ przebudowa oświetlenia	Budowa/ przebudowa sieci telekomunikacyjnej	Budowa/ przebudowa zaplecza biurowo wdrożeniowego
Ujazd	„Odprowadzanie wód burzowych w SAG Olszowa i Zimna Wódka”	x							
m. Opole	„Budowa zaplecza wdrożeniowego i biurowego z przeznaczeniem na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw”								x

Źródło: opracowanie własne na podstawie umów i wniosków o dofinansowanie.

WNIOSEK

Zainteresowanie potencjalnych wnioskodawców realizacją projektów mających na celu kompleksowe przygotowanie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych nie było wysokie. Jak pokazano w dalszej części opracowania powodem powyższego były zastrzeżone kryteria dofinansowania tego typu działań, które zostały nałożone na IZ przez KE w procesie negocjacji zapisów Programu.

Poniesione nakłady

W grudniu 2021 r., kwota wsparcia Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przeznaczona na Działanie 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki wyniosła 9 347 734,00 €⁸ czyli około 42 906 099,06 zł⁹. Według podpisanych umów o dofinansowanie do dnia 30 września 2021 r. wykorzystano 39 526 331,19 zł, czyli około 92,12% przewidzianej alokacji środków unijnych. Biorąc pod uwagę poziom wydatkowania środków należy stwierdzić, że przewidziana w Działaniu 2.2 alokacja została niemal w pełni wykorzystana.

⁸ Źródło SzOOP EFRR wersja nr 52

⁹ Kurs euro 4,59 zł. Przyjęto kurs NBP na dzień 31.12.2021r.

Tabela 6 Nakłady poniesione w ramach Działania 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki w podziale na poddziałania, stan na 30 września 2021 r.

Poddziałanie	Przewidziana alokacja	Przewidziana alokacja	Poniesione nakłady	Poniesione nakłady
	Wartość ogółem w euro	Wartość ogółem w zł	Wartość ogółem w zł	Dofinansowanie UE w zł
2.2.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych	3 600 510,49	16 526 343,14	19 109 989,86	15 059 862,14
2.2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej	4 636 920,08	21 283 463,17	39 558 228,30	19 997 810,04
2.2.3 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na obszarach przygranicznych	1 110 303,43	5 096 292,74	23 790 650,61	4 468 659,01
OGÓŁEM	9 347 734,00	42 906 099,06	82 458 868,77	39 526 331,19

Źródło: opracowanie własne na podstawie umów i wniosków o dofinansowanie oraz informacji przekazanych przez Zamawiającego.

Analizując terytorialny rozkład poniesionych nakładów należy stwierdzić, że najwięcej środków wydatkowano w ramach Poddziałania 2.2.2, na terenie m. Opole, co wynikało z realizacji projektu polegającego na budowie zespołu budynków wraz z otaczającą infrastrukturą przez Park Naukowo-Technologiczny. Natomiast, jeżeli chodzi o projekty związane z uzbrojeniem terenów inwestycyjnych w odpowiednią infrastrukturę techniczną, realizowane w ramach Poddziałania 2.2.1 i 2.2.3 to najwyższe nakłady poniesione były na ten cel w gminie Nysa (23 419 196,11 zł) oraz Ujazd (9 351 884,06 zł). Kolejne w gminach: Kluczbork (3 444 068,52 zł), Olesno (3 381 859,94 zł) i Kędzierzyn Koźle (2 932 177,34 zł), a nakłady - najmniejsze w gminie Prudnik (371 454,50 zł).

Tabela 7 Nakłady poniesione w ramach Działania 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki w podziale na poszczególne projekty i beneficjentów

Poddziałanie	Beneficjent	Tytuł	Wartość ogółem w zł	Dofinansowanie UE w zł
2.2.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych	GMINA UJAZD	Odprowadzanie wód burzowych w SAG Olszowa i Zimna Wódka	9 351 884,06	7 949 101,44
2.2.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych	GMINA OLESNO	Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu Północnego poprzez uzbrojenie wyodrębnionej części Oleskich terenów inwestycyjnych	3 381 859,94	2 569 810,72

Poddziałanie	Beneficjent	Tytuł	Wartość ogółem w zł	Dofinansowanie UE w zł
2.2.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych	GMINA KLUCZBORK	„Uzbrojenie terenu WSSE przy ul. Wołczyńskiej w Kluczborku”	3 444 068,52	2 048 599,25
2.2.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych	GMINA KĘDZIERZYN-KOŹLE	Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego poprzez uzbrojenie terenów inwestycyjnych - Pole Południowe.	1 219 732,00	1 036 772,20
2.2.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych	GMINA KĘDZIERZYN-KOŹLE	Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego poprzez uzbrojenie terenów inwestycyjnych przylegających do Portu w Koźlu.	1 712 445,34	1 455 578,53
2.2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej	PARK NAUKOWO-TECHNOLOGICZNY W OPOLU SP. Z O.O.	Budowa zaplecza wdrożeniowego i biurowego z przeznaczeniem na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw	39 558 228,30	19 997 810,04
2.2.3 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na obszarach przygranicznych	GMINA PRUDNIK	Rozwój infrastruktury terenu inwestycyjnego przy ul. Przemysłowej w Prudniku	371 454,50	239 665,01
2.2.3 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na obszarach przygranicznych	GMINA NYSA	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych po byłym terenie FSO w Nysie	23 419 196,11	4 228 994,00
Suma			82 458 868,77	39 526 331,19

Źródło: opracowanie własne na podstawie umów i wniosków o dofinansowanie oraz informacji przekazanych przez Zamawiającego.

Przeprowadzona analiza efektywności mająca na celu ocenę stosunku poniesionych nakładów do aktualnie uzyskanych produktów wskazuje, że najwyższą ekonomicznością działań cechowały się projekty zrealizowane w ramach Poddziałania 2.2.1, w którym koszt uzbrojenia 1 ha terenu inwestycyjnego ukształtował się na poziomie 156 857,83 zł. Dodatkowo warto zaznaczyć, że jeżeli uda się osiągnąć założoną wartość wskaźnika produktu w projekcie, „Uzbrojenie terenu WSSE przy ul. Wołczyńskiej w Kluczborku”, który jest obecnie w ramach Poddziałania realizowany, to koszt uzbrojenia 1 ha ukształtuje się na poziomie 145 577,74 zł, co spowoduje, że omawiana ekonomiczność wzrośnie. Zdecydowanie wyższe nakłady na przygotowanie terenów inwestycyjnych poniesiono w Poddziałaniu 2.2.2, w którym przygotowanie 1 ha terenu kosztowało 13 186 076,10 zł. Natomiast najwyższe w Poddziałaniu 2.2.3, w którym na uzbrojenie 1 ha w odpowiednią infrastrukturę techniczną wydatkowano 29 371 173,59 zł. Zakładając, że wskaźnik produktu w Poddziałaniu zostanie w pełni osiągnięty powyższy koszt spadnie do 2 052 687,71 zł.

Dokonując ostatecznej oceny ekonomiczności zrealizowanych działań warto jednak zaznaczyć, że o ile projekty realizowane w ramach Poddziałania 2.2.1 oraz 2.2.3 cechowała podobna specyfika, ich realizacja miała bowiem skutkować uzbrojeniem terenów inwestycyjnych w odpowiednią infrastrukturę techniczną (system wodociągowy, kanalizację sanitarną, deszczową, drogi wraz z oświetleniem), o tyle projekt realizowany w Poddziałaniu 2.2.2 miał odmienny zakres. W jego przypadku przygotowanie terenu inwestycyjnego polegało na budowie zespołu budynków wraz z otaczającą infrastrukturą stanowiących zaplecze niezbędne do przygotowania produkcji wdrożeniowej i produkcji prototypowej oraz prowadzenia działalności usługowej i magazynowej. Ponadto omawiana inwestycja obejmowała nie tylko przygotowanie zaplecza wdrożeniowego dla działalności innowacyjnej, ale także zaplecza biurowego wraz z przynależną infrastrukturą techniczną obejmującą przyłącza, ciągi komunikacyjne, strefy parkowania i zabezpieczenie terenów biologicznie czynnych.

Osiągnięte efekty

W ramach Osi Priorytetowej II Działanie 2.2 RPO WO 2014-2020 wyróżniamy łącznie 4 wskaźniki (1 wskaźnik produktu i 3 wskaźniki rezultatu), do osiągnięcia których była zobligowana Instytucja Zarządzająca.

Wskaźnik produktu: Zgodnie z zapisami SzOOP do monitoringu produktów osiągniętych w ramach wszystkich analizowanych Poddziałania (tj.: 2.2.1, 2.2.2 i 2.2.3) został przewidziany wskaźnik „Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych”.

Stopień osiągnięcia wartość wskaźnika, jest bezpośrednim wynikiem dofinansowanych projektów i weryfikuje, czy fundusze zostały spożytkowane. Źródłem informacji do weryfikacji wskaźnika jest dokumentacja projektowa powykonawcza, dokumentacja odbiorowa, dokumenty finansowe, a podmiotem odpowiedzialnym za jego monitorowanie jest Wnioskodawca.

Analizując osiągniętą wartość wskaźnika produktu w Działaniu 2.2 „Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki”, na podstawie informacji przekazanych przez Zamawiającego, należy stwierdzić, że powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych wyniosła 125,64 ha przy założonej wartości docelowej 145,86 ha. Wartość wskaźnika produktu ukształtowała się zatem na poziomie 86,13% założonej wartości docelowej i nie została w pełni osiągnięta.

Tabela 8 Wartość wskaźnika produktu Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych

	Wartość bieżąca w [ha]	Wartość docelowa w 2023 r. [ha]	Procent osiągnięcia założonej wartości wskaźnika	Status
Działanie 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki	125,64	145,86	86,13%	Nieosiągnięty
Poddziałanie 2.2.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych	121,83	131,27	92,80%	Nieosiągnięty
Poddziałanie 2.2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej	3	3	100,00%	Osiągnięty
Poddziałanie 2.2.3 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na obszarach przygranicznych	0,81	11,59	6,99%	Nieosiągnięty

Źródło: opracowanie własne na podstawie umów i wniosków o dofinansowanie oraz informacji przekazanych przez Zamawiającego (stan na 30 września 2021 r.) i odpowiedzi beneficjentów na zapytanie Instytucji Zarządzającej.

Głównym powodem takiego stanu rzeczy jest niepełne osiągnięcie wartości wskaźników produktu założonych w projektach realizowanych w ramach Poddziałania 2.2.1 i 2.2.3, na co wpływ mają dwie istotne kwestie:

- Po pierwsze osiągnięte wartości wskaźników pojawiają się w systemie monitorowania dopiero po zatwierdzeniu wniosków o płatność, w których zostają wykazane, co w praktyce następuje jakiś czas po zakończeniu realizacji projektów, szczególnie jeśli wnioski wymagają dokonania korekt przez beneficjenta.
- Po drugie jeden z projektów realizowanych w ramach Poddziałania 2.2.1 pt.: „Uzbrojenie terenu WSSE przy ul. Wołczyńskiej w Kluczborku” jest obecnie w fazie realizacji i zgodnie z informacjami zawartymi we wniosku o dofinansowanie ma się zakończyć w dniu 30.09.2022 r.

Mając na względzie powyższe należy zauważyć, że jeżeli w obecnie trwającym projekcie oraz projektach już zakończonych, założone wartości wskaźników zostaną osiągnięte, to powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych w Działaniu 2.2 RPO WO 2014-2020 wyniesie 145,86 ha i tym samym zostanie osiągnięta w 100%.

WNIOSEK:

Jak wynika z danych systemu SL przekazanych przez Zamawiającego oraz odpowiedzi beneficjentów na zapytanie Instytucji Zarządzającej wartość wskaźnika produktu w

Działaniu 2.2 ukształtowała się na poziomie 86,13% założonej wartości docelowej. Mając jednak na względzie, że w projektach zakończonych osiągnięte wartości pojawiają się w systemie monitorowania dopiero po zatwierdzeniu wniosków o płatność oraz, że jeden z analizowanych projektów znajduje się obecnie w fazie realizacji, osiągnięcie 100% wartości wskaźnika do końca okresu programowania wydaje się być realne.

Wskaźniki rezultatu: Zgodnie z zapisami SzOOP wskaźniki „Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach” oraz „Liczba MŚP zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych” zostały przewidziane do monitoringu rezultatów osiągniętych w ramach wszystkich analizowanych Poddziałań (tj.: 2.2.1, 2.2.2 i 2.2.3). Natomiast wskaźnik „Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych” jedynie do pomiaru efektów Poddziałań 2.2.1 i 2.2.3 (z pominięciem Poddziałań 2.2.2).

Zgodnie z zawartym we wnioskach o dofinansowanie projektów opisem metodologii monitoringu stopnia osiągnięcia założonych wartości wskaźników, źródłem danych do pomiaru ich wartości miały być umowy podpisane z przedsiębiorcami, a podmiotem odpowiedzialnym za monitoring stopnia ich realizacji beneficjent projektu.

Wskaźnik „Liczba MŚP zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych” został przyjęty do monitoringu rezultatów we wszystkich ośmiu projektach. Natomiast monitoringu wskaźników „Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach” oraz „Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych” nie przewidziała we wniosku o dofinansowanie gmina Kluczbork, beneficjent obecnie realizowanego w ramach Poddziałań 2.2.1 projektu pt.: „Uzbrojenie terenu WSSE przy ul. Wołczyńskiej w Kluczborku”. Ponadto zgodnie z zapisami SzOOP wskaźnik „Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych” nie był także przedmiotem monitoringu w projekcie pt.: „Budowa zaplecza wdrożeniowego i biurowego z przeznaczeniem na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw”, który był realizowany w ramach Poddziałań 2.2.2 przez Park Naukowo-Technologiczny w Opolu.

Analizując przekazane przez Zamawiającego dane należy stwierdzić, że w projektach realizowanych w ramach Poddziałań 2.2.1 nie udało się osiągnąć założonych wartości wskaźników. Zupełnie odmienna sytuacja miała miejsce w projekcie finansowanym ze środków Poddziałań 2.2.2, w którym założone wartości wskaźników zostały przekroczone. W przypadku projektów finansowanych w ramach Poddziałań 2.2.3 wartości dwóch wskaźników „Liczba MŚP zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych” oraz „Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych” są tożsame do założonych. Natomiast wartość wskaźnika „Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach” nie została osiągnięta.

Tabela 9 Wartość wskaźnika rezultatu: Liczba MŚP zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych

	Wartość bieżąca w [szt.]	Wartość docelowa w 2023 r. [szt.]	Procent osiągnięcia założonej wartości wskaźnika	Status
Działanie 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki	24	32	75,00%	Nieosiągnięty
Poddziałanie 2.2.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych	5	17	29,41%	Nieosiągnięty
Poddziałanie 2.2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej	16	12	133,33%	Przekroczony
Poddziałanie 2.2.3 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na obszarach przygranicznych	3	3	100,00%	Osiągnięty

Źródło: opracowanie własne na podstawie umów i wniosków o dofinansowanie oraz informacji przekazanych przez Zamawiającego (stan na 30 września 2021 r.) i odpowiedzi beneficjentów na zapytanie Instytucji Zarządzającej.

Tabela 10 Wartość wskaźnika rezultatu: Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach

	Wartość bieżąca w [EPC]	Wartość docelowa w 2023 r. [EPC]	Procent osiągnięcia założonej wartości wskaźnika	Status
Działanie 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki	18,125	137	13,22%	Nieosiągnięty
Poddziałanie 2.2.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych	0	67	0,00%	Nieosiągnięty
Poddziałanie 2.2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej	18,125	10	181,25%	Przekroczony
Poddziałanie 2.2.3 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na obszarach przygranicznych	0	60	0,00%	Nieosiągnięty

Źródło: opracowanie własne na podstawie umów i wniosków o dofinansowanie oraz informacji przekazanych przez Zamawiającego (stan na 30 września 2021 r.) i odpowiedzi beneficjentów na zapytanie Instytucji Zarządzającej.

Tabela 11 Wartość wskaźnika rezultatu: Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych

	Wartość bieżąca w [szt.]	Wartość docelowa w 2023r. [szt.]	Procent osiągnięcia założonej wartości wskaźnika	Status
Działanie 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki	8	12	66,66%	Nieosiągnięty
Poddziałanie 2.2.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych	5	9	55,55%	Nieosiągnięty

	Wartość bieżąca w [szt.]	Wartość docelowa w 2023r. [szt.]	Procent osiągnięcia założonej wartości wskaźnika	Status
Poddziałanie 2.2.3 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na obszarach przygranicznych	3	3	100,00%	Osiągnięty

Źródło: opracowanie własne na podstawie umów i wniosków o dofinansowanie oraz informacji przekazanych przez Zamawiającego (stan na 30 września 2021 r.) i odpowiedzi beneficjentów na zapytanie Instytucji Zarządzającej.

Mając na względzie powyższe należałoby zatem stwierdzić, że skuteczność realizowanych działań mierzona tylko i wyłącznie stopniem osiągnięcia założonych wartości wskaźników jest zróżnicowana. Pod tym kątem najlepiej wypada projekt, którego wnioskodawcą był Park Naukowo-Technologiczny. Specyfika tego projektu jest jednak nieco inna niż pozostałych. Odbiorcami oferty PNT są bowiem firmy z sektora MŚP, które poszukują powierzchni biurowej a nie przedsiębiorstwa, które chcą realizować inwestycje budowlane na wcześniej przygotowanych terenach.

Na powody, dla których osiągnięcie założonych wartości wskaźników w projektach realizowanych w ramach Poddziałania 2.2.1 i 2.2.3 mogło przysparzać więcej trudności niż w przypadku Poddziałania 2.2.2, wskazują wyniki badań jakościowych. W tej kwestii ich uczestnicy zwrócili uwagę na dwa dominujące czynniki: sytuację związaną z pandemią Covid-19 oraz konieczność realizacji inwestycji przez firmy z sektora MŚP, który to wymóg został zawarty w warunkach programu:

[...] Z jednej strony sytuacja Covid-owa, z drugiej strony gospodarcza. Beneficjenci [...] często zgłaszają nam właśnie takie kwestie, że są trudności w pozyskaniu wykonawców, a jeśli ci wykonawcy są na rynku oferty są bardzo drogie. Natomiast na samym początku, jak zbieraliśmy zapotrzebowanie takie regionalne na przygotowanie terenów inwestycyjnych no to zapotrzebowania mieliśmy, nie wiem kilkadziesiąt, około 30 czy 40; deklaracje były na zagospodarowanie około 1000 ha. Jak już było jasne, że to tylko małe i średnie przedsiębiorstwa, to ta aktywność spadła [...]. Bardzo dużo mają obaw, co do tego, czy uda im się w ogóle posadzić inwestycje. Z drugiej strony [...] gminy mają czas do końca okresu kwalifikowalności, żeby tam posadzić inwestorów, 2 lata do końca 2023 roku mają czas tych inwestorów znaleźć. Części gmin nie uda się zagospodarować tych terenów. No część środków będzie musiała być zwrócona [...] (WE).

Abstrahując od powyższych utrudnień warto także zaznaczyć, że:

- Jeden z analizowanych projektów finansowanych ze środków Poddziałania 2.2.1 znajduje się obecnie w fazie realizacji, a jego zakończenie jest planowane na dzień 30.09.2022 r. Trudno zatem obecnie w sposób jednoznaczny wnioskować czy uda się w nim osiągnąć założoną wartość docelową przyjętych do monitoringu wskaźników.
- Na osiągnięcie stuprocentowej wartości wskaźników beneficjenci projektów, które zostały już zrealizowane, mają czas do końca okresu kwalifikowalności wydatków. Ostateczny termin rozliczenia projektów upływa zatem w dniu 31.12.2023 r.

WNIOSEK:

Jak wynika z danych systemu SL przekazanych przez Zamawiającego oraz z odpowiedzi beneficjentów na zapytanie Instytucji Zarządzającej, w projekcie realizowanym w ramach Poddziałania 2.2.2 założone wskaźniki zostały nie tylko osiągnięte, ale i przekroczone. W projektach finansowanych ze środków Poddziałania 2.2.3 jeden z trzech przyjętych do monitorowania wskaźników nie został osiągnięty. Natomiast w Poddziałaniu 2.2.1 nie osiągnięto żadnego spośród założonych wskaźników. Niemniej jednak, ponieważ efekty jakie mają przynieść zrealizowane projekty mogą zostać wykazane do końca 2023 r. z ostatecznym wnioskiem na temat tego czy i w jakim stopniu uda się osiągnąć to, co zaplanowano warto poczekać do końca okresu sprawozdawczego.

Wsparcie w ramach projektów komplementarnych

Jak wskazano we wnioskach o dofinansowanie na terenach gmin, które realizowały projekty w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020 przeprowadzono także szereg projektów komplementarnych, których zakres dotyczył modernizacji (budowy lub przebudowy) infrastruktury drogowej i technicznej położonych na ich obszarze terenów inwestycyjnych, a także rozwoju infrastruktury okołobiznesowej i badawczo-rozwojowej.

Przedmiotowe działania były realizowane zarówno w obecnej perspektywie finansowej w ramach projektów finansowanych ze środków RPO WO 2014-2020, jak i w poprzednich okresach programowania m.in. w ramach RPO WO 2007-2013, POIG 2007-2013, INTERREG IIIA oraz ZPORR.

W wyniku ich realizacji uzyskano efekt synergii, który skutkował powstaniem terenów inwestycyjnych, wyposażonych w elementy uzbrojenia wymagane przez potencjalnych inwestorów. Tym samym realizacja projektów komplementarnych przyczyniła się do stworzenia dogodniejszych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw sektora MŚP oraz oczekiwanej przez potencjalnych inwestorów kompleksowej oferty inwestycyjnej.

Ponadto należy zaznaczyć, że oprócz projektów ujętych we wnioskach o dofinansowanie na terenach gmin, które realizowały projekty w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020 jak i w pozostałych gminach woj. opolskiego, które nie realizowały projektów w ramach tego Działania, zrealizowano szereg dodatkowych inwestycji mających na celu poprawę infrastruktury terenów inwestycyjnych.

Celem poprawy bezpieczeństwa i ułatwienia komunikacji z terenami inwestycyjnymi w latach 2014-2020 w ramach Działania 6.1. Infrastruktura drogowa RPO WO 2014-2020 gminy z woj. opolskiego pozyskały łącznie 165 305 078,80 zł.

Ponadto w poprzednich latach JST z województwa opolskiego miały możliwość pozyskania środków na przygotowanie terenów inwestycyjnych z trzech programów operacyjnych:

- Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006 (ZPORR),

- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013 (RPO WO 2007-2013),
- Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013 (POIG).

Z powyższych trzech źródeł, na omawiany cel, opolskie gminy pozyskały łącznie 85 051 586,02 zł wsparcia UE, realizując projekty o łącznej wartości 118 281 140,40 zł.

Dofinansowanie na rozwój terenów inwestycyjnych w ramach ZPORR przyznawano w ramach Działania 3.1. Obszary wiejskie. W latach obowiązywania Programu JST z województwa opolskiego zrealizowały w tym programie 3 projekty o łącznej wartości 7 422 705,73 zł. Wysokość dofinansowania tych projektów wyniosła 5 551 842,36 zł. Dzięki zrealizowanym przedsięwzięciom uzbrojono tereny inwestycyjne w 2 gminach (Ujazd i Zdieszowice).

Wsparcie, mające na celu poprawę jakości terenów inwestycyjnych świadczone także w RPO WO 2007-2013 w ramach Działania 3.1 Infrastruktura drogowa oraz Działania 1.1. Rozwój przedsiębiorczości i Działania 4.1. Infrastruktura wodno-ściekowa i gospodarka odpadami. W latach obowiązywania Programu JST z województwa opolskiego zrealizowały w tym zakresie 19 projektów, o łącznej wartości 81 314 472,79 zł. Wysokość dofinansowania tych projektów wynosiła 54 832 513,63 zł. Dzięki zrealizowanym przedsięwzięciom uzbrojono tereny inwestycyjne w 14 gminach.

O dofinansowanie projektów związanych z przygotowaniem terenów inwestycyjnych opolskie gminy mogły się także ubiegać z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Działanie 6.2. Rozwój sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów oraz powstawanie nowych terenów inwestycyjnych. W ramach tego Działania, w całym kraju zrealizowano 98 projektów o łącznej wartości 142,5 mln zł. Najwięcej projektów zrealizowano w województwie śląskim (17). Natomiast projekty o największej łącznej wartości ogółem zrealizowano na terenie województwa opolskiego (20% wartości wszystkich projektów), warmińsko-mazurskiego (16% wartości wszystkich projektów), wielkopolskiego (15% wartości wszystkich projektów) i dolnośląskiego (14% wartości wszystkich projektów)¹⁰.

Z POIG w województwie opolskim w zakresie zbrojenia terenów inwestycyjnych zrealizowano 6 projektów, których beneficjentami były 3 jednostki: gmina Reńska Wieś, która zrealizowała 3 projekty, gmina Kędzierzyn-Koźle, która zrealizowała 2 projekty oraz gmina Skarbimierz, która zrealizowała 1 projekt. Wartość ogółem wszystkich zrealizowanych projektów wynosiła 28 547 866 zł, a dofinansowanie UE: 24 020 745 zł. Przedsięwzięciem o największym budżecie był projekt Kędzierzyna-Koźla pn.: Opracowanie dokumentacji oraz uzbrojenie terenów inwestycyjnych w Kędzierzynie-Koźlu i Oleśnie, którego wartość 20 419 195,46 zł stanowiła 71,53% wartości wszystkich projektów z województwa opolskiego zrealizowanych w ramach Działania 6.2. Projekt realizowany w Kędzierzynie był też największą inwestycją realizowaną w ramach omawianego Działania w kraju. Drugim, co do

¹⁰ Dostępność oraz uwarunkowania rozwoju i wykorzystywania terenów inwestycyjnych w województwie wielkopolskim, redakcja: Klaudia Peszat, Wojciech Dziemianowicz, Jan Charkiewicz. Poznań, listopad 2016, s. 47.

wielkości, był projekt Konina (woj. wielkopolskie) pn.: Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w obrębie Konin – Międzyzylesie (19 mln), a trzecim inwestycja w powiecie dzierzoniowskim (podstrefa WSSE Invest Park; województwo dolnośląskie; 17 mln zł)¹¹.

¹¹ Ibid., s. 48.

Tabela 12 Projekty komplementarne względem projektów realizowanych w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020 oraz inne projekty mające na celu wsparcie rozwoju terenów inwestycyjnych realizowane przez gminy z terenu woj. opolskiego.

Tytuł projektu	Powiat	Gmina	Program	Działanie	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie UE [zł]	Projekt wskazany we wniosku o dofinansowanie jako komplementarny względem projektu finansowanego w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020
„Przebudowa drogi powiatowej nr 1549 O – Wójtowice – Sulisław celem poprawy bezpieczeństwa i ułatwienia komunikacji z terenem inwestycyjnym”	brzeski	Brzeg	RPO WO 2014-2020	6.1. Infrastruktura drogowa	2 887 154,49	2 124 271,06	
„Przebudowa drogi gminnej przebiegającej wzdłuż terenów inwestycyjnych (od drogi Skarbimierz-Pępice do drogi Skarbimierz Osiedle-Małujowice)- II Etap”	brzeski	Skarbimierz	RPO WO 2007-2013	3.1. Infrastruktura drogowa	4 041 796,76	3 435 527,24	
„Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w Gminie Skarbimierz”	brzeski	Skarbimierz	POIG 2007-2013	6.2. Rozwój sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów oraz powstawanie nowych terenów inwestycyjnych	6 889 625,00	5 633 552,34	

Tytuł projektu	Powiat	Gmina	Program	Działanie	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie UE [zł]	Projekt wskazany we wniosku o dofinansowanie jako komplementarny względem projektu finansowanego w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020
„Budowa obwodnicy miasta Kluczborka od ronda na drodze powiatowej DP 1321 O do ronda na DK 42 ul. Byczyńska w Kluczborku (ostatni etap)”	kluczborski	Kluczbork	RPO WO 2014-2020	6.1. Infrastruktura drogowa	19 787 525,48	10 133 910,16	Tak
„Budowa obwodnicy miasta Kluczborka do drogi krajowej nr 45 w Kuniowie do ul. Fabrycznej”	kluczborski	Kluczbork	RPO WO 2007-2013	3.1. Infrastruktura drogowa	10 325 590,07	6 380 221,04	Tak
„Poprawa parametrów technicznych oraz warunków bezpieczeństwa poprzez przebudowę dróg gminnych do terenów inwestycyjnych w miejscowości Stare Koźle”	kędzierzyńsko-kozielski	Bierawa	RPO WO 2014-2020	6.1. Infrastruktura drogowa	1 624 215,00	891 369,18	
„Droga gminna do terenów inwestycyjnych w miejscowości Stare Koźle”	kędzierzyńsko-kozielski	Bierawa	RPO WO 2007-2013	3.1. Infrastruktura drogowa	1 876 427,42	1 539 546,19	

Tytuł projektu	Powiat	Gmina	Program	Działanie	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie UE [zł]	Projekt wskazany we wniosku o dofinansowanie jako komplementarny względem projektu finansowanego w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020
„Poprawa parametrów technicznych oraz warunków bezpieczeństwa poprzez przebudowę dróg gminnych do terenów inwestycyjnych w miejscowości Bierawa”	kędzierzyńsko-kozielski	Bierawa	RPO WO 2007-2013	3.1. Infrastruktura drogowa	968 938,83	790 293,45	
„Skomunikowanie terenu inwestycyjnego „Kozle Port” poprzez budowę drogi wraz z niezbędną infrastrukturą”	kędzierzyńsko-kozielski	Kędzierzyn Kozle	RPO WO 2014-2020	6.1. Infrastruktura drogowa	2 478 131,38	1 362 724,43	
„Podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości w Kędzierzynie-Koźlu”	kędzierzyńsko-kozielski	Kędzierzyn Kozle	RPO WO 2007-2013	1.1. Rozwój przedsiębiorczości	2 942 186,28	884 805,03	Tak
„Przebudowa ulicy Energetyków w Kędzierzynie- Kozlu”	kędzierzyńsko-kozielski	Kędzierzyn Kozle	RPO WO 2007-2013	3.1. Infrastruktura drogowa	4 329 163,99	3 494 330,50	Tak

Tytuł projektu	Powiat	Gmina	Program	Działanie	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie UE [zł]	Projekt wskazany we wniosku o dofinansowanie jako komplementarny względem projektu finansowanego w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020
„Rozwój portu kozielskiego w Kędzierzynie - Koźlu - prace analityczno-studialne”	kędzierzyńsko-kozielski	Kędzierzyn Koźle	POIG 2007-2013	6.2. Rozwój sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów oraz powstawanie nowych terenów inwestycyjnych	428 898,00	364 563,30	Tak
„Opracowanie dokumentacji oraz uzbrojenie terenów inwestycyjnych w Kędzierzynie-Koźlu i Oleśnie” ¹²	kędzierzyńsko-kozielski/oleski	Kędzierzyn Koźle/Olesno	POIG 2007-2013	6.2. Rozwój sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów oraz powstawanie nowych terenów inwestycyjnych	20 419 195	17 356 316,14	Tak
„Przebudowa i budowa dróg gminnych, obsługujących strefę aktywności inwestycyjnej w Pociąkarbiu, gmina Reńska Wieś wraz z	kędzierzyńsko-kozielski	Reńska Wieś	RPO WO 2007-2013	3.1. Infrastruktura drogowa	8 273 737,84	6 768 084,26	

¹² Projekt realizowany w partnerstwie

Tytuł projektu	Powiat	Gmina	Program	Działanie	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie UE [zł]	Projekt wskazany we wniosku o dofinansowanie jako komplementarny względem projektu finansowanego w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020
infrastrukturą towarzyszącą – I etap”							
„Tereny inwestycyjne w obrębie Akwenu Dębowa”	kędzierzyńsko-kozielski	Reńska Wieś	POIG 2007-2013	6.2. Rozwój sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów oraz powstawanie nowych terenów inwestycyjnych	329 936	280 445,43	
„Teren byłego poligonu wojskowego w Pociękarbiu jako strefa aktywności inwestycyjnej”	kędzierzyńsko-kozielski	Reńska Wieś	POIG 2007-2013	6.2. Rozwój sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów oraz powstawanie nowych terenów inwestycyjnych	259 058,00	197 886,80	
„Strefa aktywności inwestycyjnej w Pociękarbiu”	kędzierzyńsko-kozielski	Reńska Wieś	POIG 2007-2013	6.2. Rozwój sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów oraz powstawanie	221 154,00	187 980,90	

Tytuł projektu	Powiat	Gmina	Program	Działanie	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie UE [zł]	Projekt wskazany we wniosku o dofinansowanie jako komplementarny względem projektu finansowanego w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020
				nowych terenów inwestycyjnych			
„Budowa drogi gminnej do terenów inwestycyjnych i turystyczno-zabytkowych w Mosznej, Gmina Strzeleczy”	krapkowicki	Strzeleczy	RPO WO 2007-2013	3.1. Infrastruktura drogowa	1 748 107,05	1 435 586,29	
„Przebudowa drogi dojazdowej do terenów inwestycyjnych ulica Diamentowa w Straduni”	krapkowicki	Walce	RPO WO 2007-2013	3.1. Infrastruktura drogowa	508 509,03	428 573,42	
„Tworzenie warunków rozwoju przedsiębiorstw na terenie strefy BOREK w miejscowości Rozwadza”	krapkowicki	Zdzieszowice	ZPORR 2004-2006	3.1. Obszary wiejskie	1 091 156,59	805 634,88	
„Budowa dróg i uzbrojenia podziemnego Regionalnego Parku Przemysłowego WSSE „Invest-Park” na terenie Gminy Nysa, w obrębach wsi Radzikowice i Goświnowice – Etap I”	nyski	Nysa	RPO WO 2014-2020	6.1. Infrastruktura drogowa	34 626 176,11	10 679 682,42	

Tytuł projektu	Powiat	Gmina	Program	Działanie	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie UE [zł]	Projekt wskazany we wniosku o dofinansowanie jako komplementarny względem projektu finansowanego w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020
„Przebudowa drogi w pasie ulic Baligrodzka i Rejtana w Nysie”	nyski	Nysa	RPO WO 2007-2013	3.1. Infrastruktura drogowa	2 563 749,59	1 997 880,76	Tak
„Budowa drogi w ulicy Dubois w Nysie - etap I”	nyski	Nysa	RPO WO 2007-2013	3.1. Infrastruktura drogowa	1 779 643,07	961 138,46	Tak
„Szlak Eichendorffa – budowa parkingu w Nysie przy ul. Eichendorffa”	nyski	Nysa	INTERREG IIIA Czecho-Polska	1.3. Rozwój infrastruktury okołobiznesowej i turystycznej	996 095,84	646 485,12	Tak
„Poprawa warunków transportowych na obszarze Powiatu Nyskiego poprzez przebudowę drogi 1632 O na odcinku Biała Nyska-Kałków oraz odcinka ulicy Krakowskiej i ulicy Kolejowej prowadzących do terenów inwestycyjnych w Otmuchowie”	nyski	Otmuchów	RPO WO 2014-2020	6.1. Infrastruktura drogowa	20 952 321,50	11 400 511,27	

Tytuł projektu	Powiat	Gmina	Program	Działanie	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie UE [zł]	Projekt wskazany we wniosku o dofinansowanie jako komplementarny względem projektu finansowanego w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020
„Budowa drogi gminnej w miejscowości Olesno (ul. Leśna)”	oleski	Olesno	RPO WO 2007-2013	Działanie: 3.1. Infrastruktura drogowa	6 129 237,10	5 209 851,53	Tak
„Budowa drogi gminnej od ul. Wolności do terenów inwestycyjnych w Czarnowasach”	opolski	Dobrzeń Wielki	RPO WO 2007-2013	3.1. Infrastruktura drogowa	4 177 328,83	3 325 356,41	
„Budowa dróg do terenów inwestycyjnych i kulturowych (ulice Słowackiego i Tulipanów) w Kępie, Gmina Łubniany”	opolski	Łubniany	RPO WO 2007-2013	3.1. Infrastruktura drogowa	527 859,55	439 055,74	
„Budowa infrastruktury technicznej dla terenów inwestycyjnych - budowa drogi w Nowych Siołkowicach”	opolski	Popielów	RPO WO 2007-2013	3.1. Infrastruktura drogowa	425 884,92	349 688,83	
„Poprawa płynności ruchu w subregionie południowym poprzez budowę i przebudowę kluczowych dróg prowadzących do stref	prudnicki	Prudnik	RPO WO 2014-2020	6.1. Infrastruktura drogowa	15 709 884,22	9 883 582,70	

Tytuł projektu	Powiat	Gmina	Program	Działanie	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie UE [zł]	Projekt wskazany we wniosku o dofinansowanie jako komplementarny względem projektu finansowanego w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020
inwestycyjnych i granicy państwa”							
„Przebudowa głównego ciągu komunikacyjnego na terenie Strefy Ekonomicznej w Strzelcach Opolskich”	strzelecki	Strzelce Opolskie	RPO WO 2014-2020	6.1. Infrastruktura drogowa	3 873 012,71	2 128 457,29	
„Partnerstwo na rzecz uzbrojenia terenów inwestycyjnych - przebudowa dróg w Gminach: Ujazd, Reńska Wieś i Skarbimierz”	strzelecki	Ujazd	RPO WO 2014-2020	6.1. Infrastruktura drogowa	20 350 608,51	17 169 521,86	
„Uzbrojenie terenu Strefy Aktywności Gospodarczej SAG Olszowa w infrastrukturę drogową”	strzelecki	Ujazd	RPO WO 2007-2013	3.1. Infrastruktura drogowa	8 051 262,17	6 843 572,84	Tak
„Budowa kanalizacji sanitarnej i wymiany sieci wodociągowej dla wsi Klucz, Olszowa wraz z osiedlem	strzelecki	Ujazd	RPO WO 2007-2013	Działanie 4.1. Infrastruktura wodno-ściekowa i gospodarka odpadami	7 948 127,11	5 813 733,72	Tak

Tytuł projektu	Powiat	Gmina	Program	Działanie	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie UE [zł]	Projekt wskazany we wniosku o dofinansowanie jako komplementarny względem projektu finansowanego w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020
mieszkaniowym Księży Las i SAG Olszowa”							
„Uzbrojenie terenu Strefy Aktywności Gospodarczej (SAG) Olszowa”	strzelecki	Ujazd	ZPORR 2004-2006	3.1. Obszary wiejskie	4 079 222,49	3 058 882,50	Tak
„Budowa drogi zbiorczej w Strefie Aktywności Gospodarczej Olszowa - Sieronowice etap I”	strzelecki	Ujazd	ZPORR 2004-2006	3.1. Obszary wiejskie	2 252 326,65	1 687 324,98	Tak
„Przebudowa dróg do terenów inwestycyjnych w gminach: Opole, Dobrzeń Wielki i Tarnów Opolski”	m. Opole	m. Opole	RPO WO 2014-2020	6.1. Infrastruktura drogowa	43 016 049,44	22 708 768,48	
„Budowa obiektu laboratoryjno-doświadczalnego w ramach Parku Naukowo-Technologicznego w Opolu”	m. Opole	m. Opole	RPO WO 2007-2013	1.1. Rozwój przedsiębiorczości	7 656 934,54	2 539 195,63	Tak

Tytuł projektu	Powiat	Gmina	Program	Działanie	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie UE [zł]	Projekt wskazany we wniosku o dofinansowanie jako komplementarny względem projektu finansowanego w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020
„Budowa obiektu inkubatora przedsiębiorczości w ramach Parku Naukowo-Technologicznego w Opolu”	m. Opole	m. Opole	RPO WO 2007-2013	1.1. Rozwój przedsiębiorczości	7 039 988,64	2 196 072,29	Tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie umów i wniosków o dofinansowanie i Mapa dotacji UE [mapa dotacji UE](#).

WNIOSEK:

Łączenie różnych źródeł finansowania oraz typów inwestycji sprzyjało wyższej użyteczności działań realizowanych na terenach inwestycyjnych położonych zarówno na obszarze gmin, które aplikowały o wsparcie w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020, jak i pozostałych gmin, które o przedmiotowe wsparcie nie aplikowały. Ponadto realizacja w różnych okresach finansowania (2004-2006, 2007-2013, 2014-2020) na tych samych obszarach, różnych typów projektów mających na celu zarówno budowę dróg dojazdowych, jak i uzbrajanie w odpowiednią infrastrukturę techniczną (kanalizacja deszczowa, sieć wodociągowa, kanalizacja sanitarna, drogi wewnętrzne, oświetlenie, sieć telekomunikacyjna, zaplecze biurowo wdrożeniowe) terenów inwestycyjnych świadczy o tym, że działania które realizują gminy są efektem przemyślanej, ciągłej i mającej spójny charakter polityki inwestycyjnej.

CHARAKTERYSTYKA TERENÓW INWESTYCYJNYCH

W procesie charakterystyki dostępnych na obszarze woj. opolskiego terenów inwestycyjnych posłużono się trzema źródłami danych:

- 1) Wynikami uzyskanymi w efekcie realizacji badania CAWI. W badaniu udział wzięło 51 gmin z terenu woj. opolskiego. 44 ankietowane gminy posiadały na swoim obszarze tereny inwestycyjne natomiast 7 gmin takich terenów nie posiadało. Łączna liczba terenów inwestycyjnych zlokalizowanych w badanych gminach wyniosła 130.
- 2) Informacjami zamieszczonymi w bazie danych prowadzonej przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu.
- 3) Informacjami zamieszczonymi w bazie danych prowadzonej przez Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera Opolskiego Centrum Rozwoju Gospodarki.

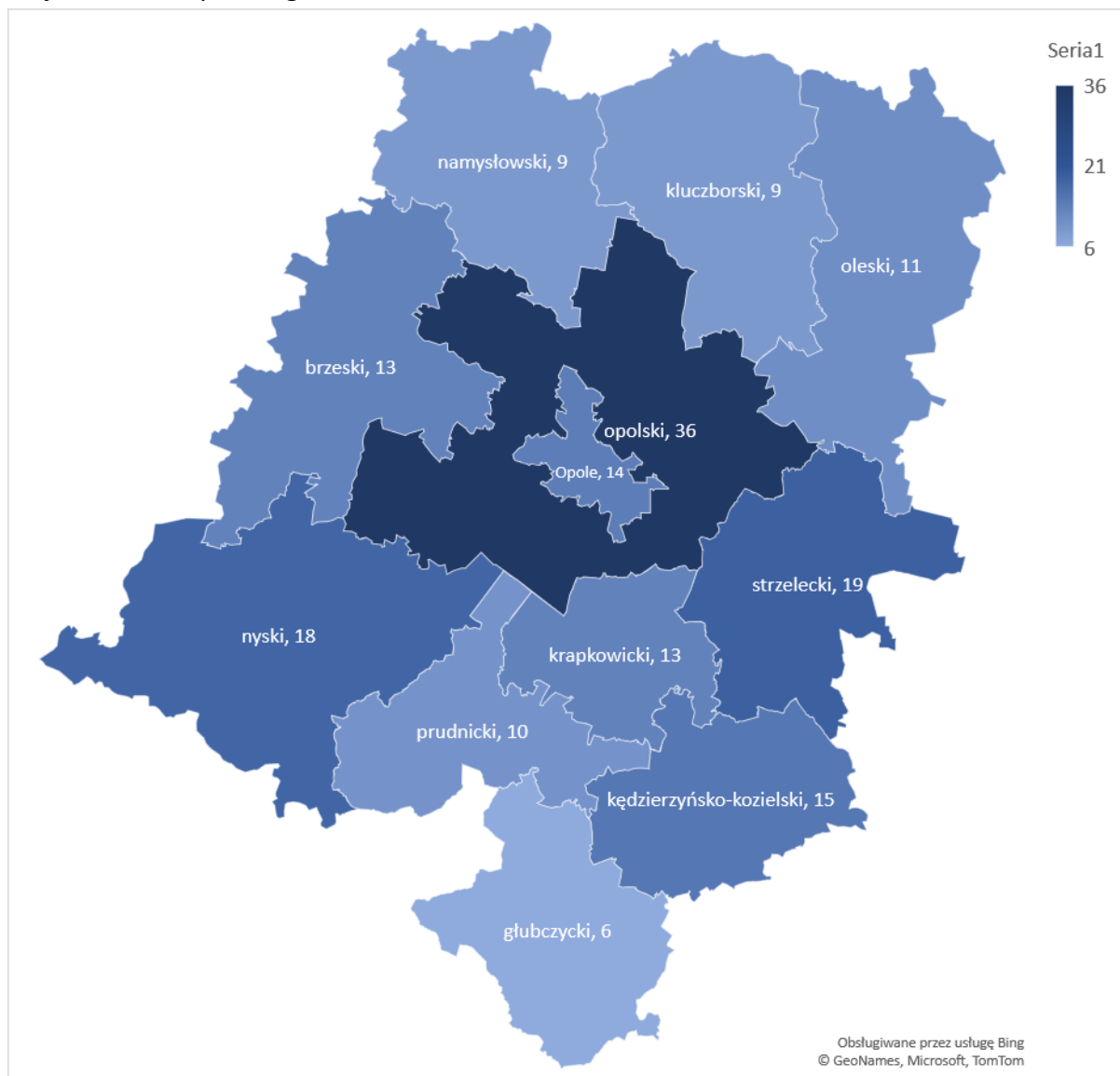
Zamieszczone w bazach PAIH oraz COI dane zestawiono z wynikami badania CAWI, co skutkowało zaobserwowaniem dość znacznych różnic pomiędzy tymi źródłami informacji. Pojawiające się rozbieżności wyniknęły najpewniej z tego, że nie wszystkie oferty nt. terenów inwestycyjnych są zgłaszane do internetowych baz danych oraz, że informacje dostępne w tych bazach nie są na bieżąco aktualizowane. Z uwagi na powyższe zdecydowano, że informacje zamieszczone w bazach PAIH oraz COI będą pełnić jedynie funkcję uzupełniającą w stosunku do zrealizowanego badania ankietowego i posłużą wyłącznie do uzupełnienia danych dotyczących liczby i powierzchni terenów inwestycyjnych położonych na obszarach tych gmin, które na ankietę nie odpowiedziały. Natomiast wszystkie pozostałe charakterystyki terenów inwestycyjnych zostaną dokonane w oparciu o informacje zebrane w toku badania CAWI, ponieważ to przedstawiciele gmin posiadają najbardziej aktualną wiedzę o dostępnych w ich gminach terenach inwestycyjnych, co czyni ich nośnikami najświeższych informacji w tym zakresie.

Rozmieszczenie i powierzchnia terenów

Jak wynika z przeprowadzonej analizy rozmieszczenie przestrzenne terenów inwestycyjnych na obszarze województwa opolskiego, nie jest równomierne. Najwięcej dostępnych terenów inwestycyjnych jest położonych w powiecie opolskim (36), strzeleckim (19) oraz nyskim (18).

Najmniej w powiatach głubczyckim (6) oraz namysłowskim i kluczborskim (odpowiednio po 9).

Mapa 5 Liczba dostępnych terenów inwestycyjnych położonych na terenie powiatów województwa opolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI oraz baz danych zamieszczonych na stronach Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera OCRG i Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu.

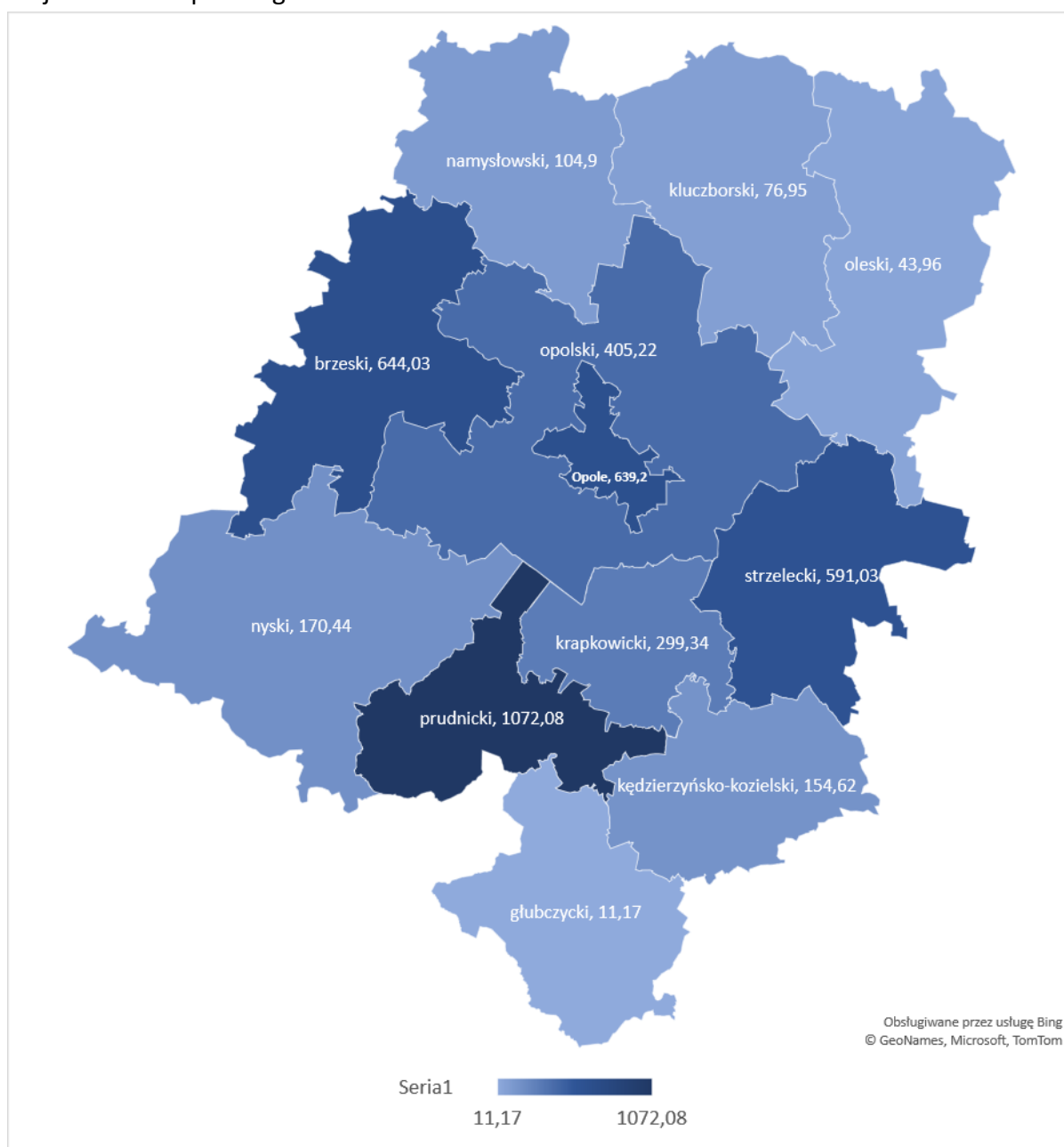
Największe zagęszczenie terenów inwestycyjnych znajduje się zatem w podstawowym korytarzu transportowym wschód-zachód. Natomiast najmniej terenów zlokalizowanych jest w północnej i południowej części województwa, która charakteryzuje się mniej korzystną dostępnością komunikacyjną.

Ponieważ dostępność drogowa warunkuje sprawną logistykę i przez to jest jednym z najważniejszych czynników wpływających na atrakcyjność inwestycyjną danego terenu wydaje się, iż w przyszłości niezbędnym jest terytorialne ukierunkowanie wsparcia i inwestowanie w rozwój tych terenów, które są położone w zasięgu oddziaływania III

paneuropejskiego korytarza transportowego, łączącego regiony trzech państw Europy Środkowej i Środkowo-Wschodniej: Niemcy, Polskę i Ukrainę.

Wedle informacji zebranych w toku analizy danych pochodzących z trzech wspomnianych powyżej źródeł, łączna powierzchnia dostępnych w woj. opolskim terenów inwestycyjnych wynosi 4212,93 ha. Dostępne tereny inwestycyjne o największej powierzchni są położone w powiatach prudnickim (1072,08 ha), brzeskim (644,03 ha), mieście Opolu (639,20 ha) oraz strzeleckim (591,03 ha), a łączny udział ich powierzchni w ogólnej powierzchni dostępnych w województwie opolskim terenów inwestycyjnych wynosi (69,94%).

Mapa 6 Powierzchnia dostępnych terenów inwestycyjnych położonych na terenie powiatów województwa opolskiego w ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI oraz baz danych zamieszczonych na stornach Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera OCRG i Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu.

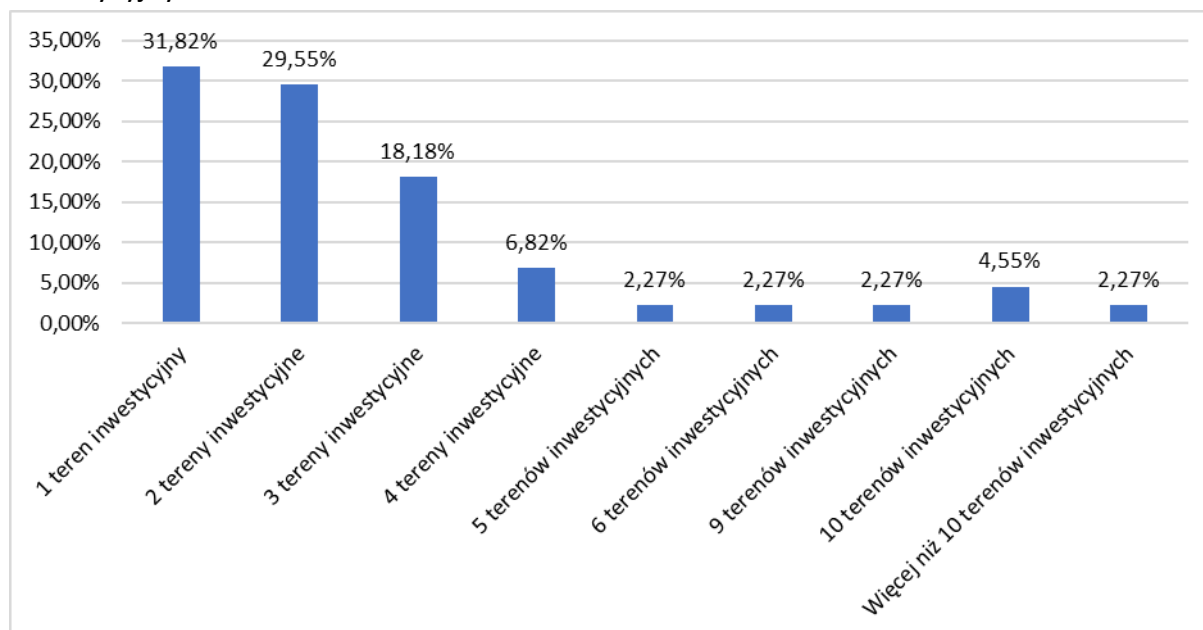
WNIOSEK:

Największe zagęszczenie terenów inwestycyjnych znajduje się w podstawowym korytarzu transportowym wschód-zachód oraz w niewielkiej odległości od lotnisk Wrocław Starachowice i Katowice-Pyrzowice. W przypadku północnej i południowej części województwa mniejsza liczba terenów inwestycyjnych może wynikać ze znacznej odległości od szlaków transportowych. Duże znaczenie dla lokalizacji terenów inwestycyjnych ma także silny potencjał przemysłowy miast, oparty o zróżnicowaną strukturę i długoletnią tradycję produkcji przemysłowej. Na uwagę zasługuje także potencjał akademicki, zlokalizowany przede wszystkim w mieście Opolu, uzupełniany przez ofertę kształcenia na poziomie szkolnictwa wyższego.

Rozdrobnienie terenów

Zdecydowana większość (86,27%) gmin, które wzięły udział w badaniu zadeklarowała, że posiada na swoim obszarze tereny inwestycyjne. W grupie gmin, które posiadają tereny inwestycyjne najczęściej, bo aż 61,37%, ma zlokalizowanych na swoim obszarze od jednego do dwóch terenów inwestycyjnych. Odsetek gmin posiadających trzy tereny wyniósł 18,18%. Natomiast od czterech do dziewięciu terenów wykazało 13,63% jednostek. Najmniej gmin (6,82%) ma zlokalizowanych na swoim obszarze dziesięć i więcej wolnych terenów inwestycyjnych.

Wykres 7 Odsetek gmin posiadających tereny inwestycje wg liczby posiadanych terenów inwestycyjnych

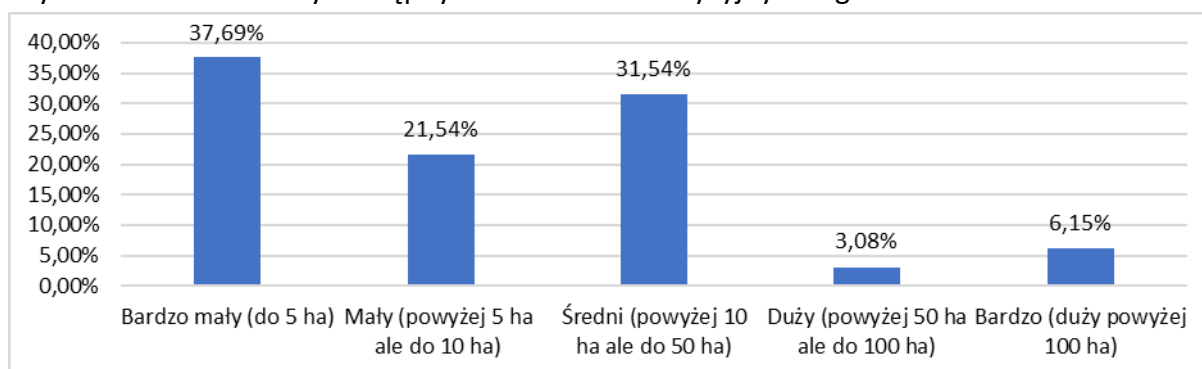

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=44

Posiadane przez gminy tereny inwestycyjne uporządkowano według 5 klas wielkości. Najwięcej w województwie opolskim jest terenów inwestycyjnych o powierzchni do 5 ha (37,69%) oraz powyżej 10 ha, ale do 50 ha (31,54%). Nieco mniej o powierzchni powyżej 5 ha, ale do 10 ha (21,54%). Natomiast najmniej o powierzchni powyżej 50 ha, ale do 100 ha

oraz powyżej 100 ha. Ich udział w ogólnej liczbie dostępnych w regionie terenów inwestycyjnych wynosi odpowiednio 3,08% i 6,15%.

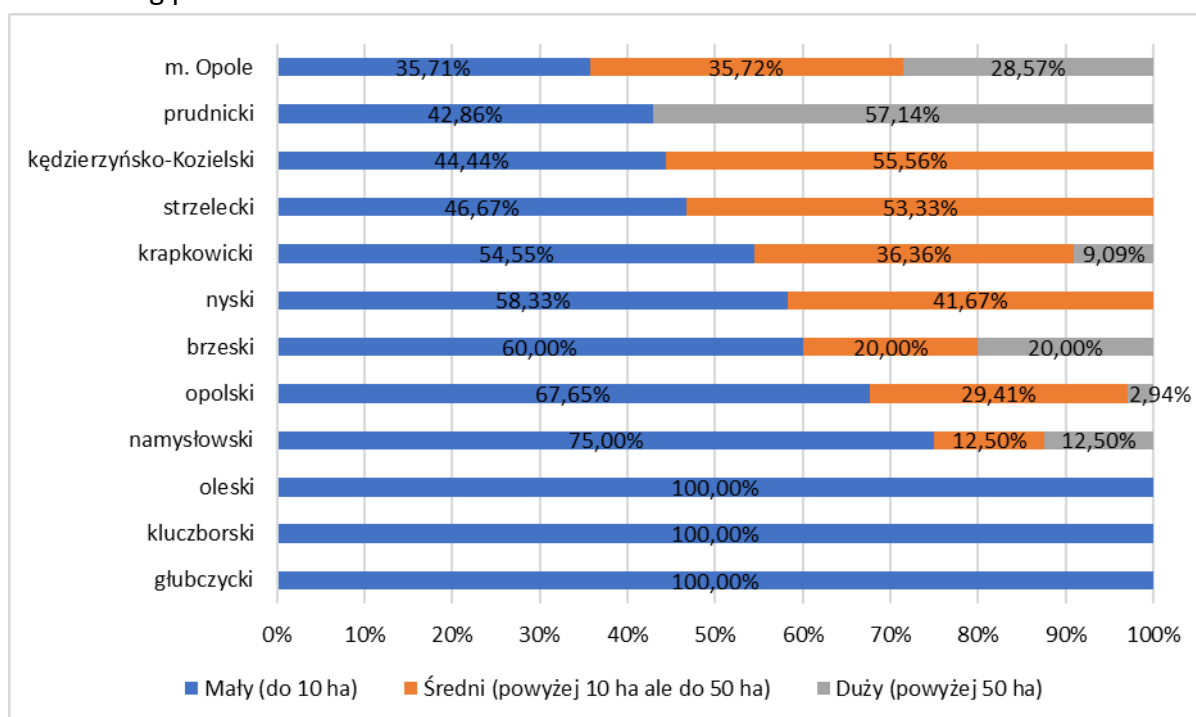
Wykres 8 Odsetek liczby dostępnych terenów inwestycyjnych wg klas wielkości

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

Analizując ich rozmieszczenie przestrzenne należy zauważyć, że tereny duże są usytuowane głównie w mieście Opolu i powiecie prudnickim oraz brzeskim. Natomiast małe w zdecydowanej większości na terenie powiatu opolskiego oraz w nieco mniejszym, ale podobnym natężeniu w powiatach nyskim, oleskim, namysłowskim oraz głubczyckim.

Wykres 9 Udział poszczególnych kategorii wielkości terenów inwestycyjnych w ogólnej liczbie terenów wg powiatów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

WNIOSEK

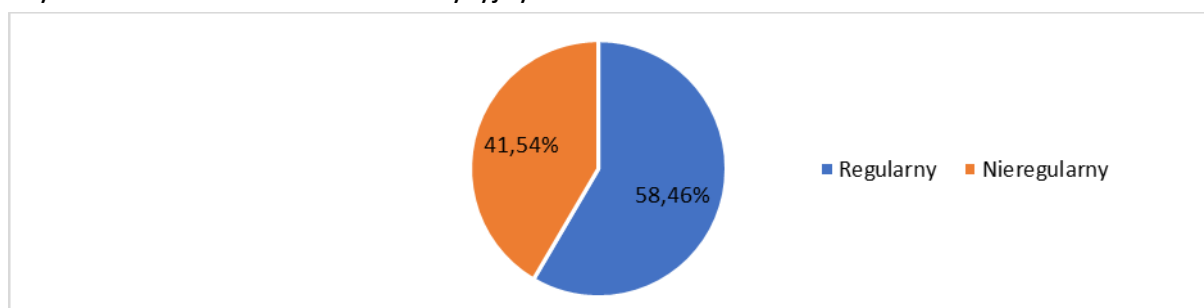
Większość spośród badanych gmin posiada na swoim obszarze tereny inwestycyjne dla tego należy uznać, że sieć terenów inwestycyjnych w województwie opolskim jest

wystarczająca. Na terenie województwa opolskiego w umiarkowanym zakresie występuje zjawisko dużego rozproszenia gruntów przeznaczonych pod inwestycje, które może stanowić poważną barierę w procesie tworzenia atrakcyjnej oferty inwestycyjnej i przyciągania dużych inwestycji. Należy jednak zauważyć, że z jednej strony w regionie jest dostępnych tylko kilka dużych terenów, a z drugiej duża liczba małych oraz bardzo małych działek.

Topografia terenów

Na użyteczność, a tym samym atrakcyjność inwestycyjną oferowanych terenów, ma wpływ m.in ich kształt. Analizując wyniki badania należy stwierdzić, że ponad połowa terenów inwestycyjnych w województwie opolskim ma regularne (zbliżone do prostokąta lub kwadratu) kształty. Natomiast nieregularny kształt, który może utrudniać próbę ich optymalnego zagospodarowania, posiada 41,54% z analizowanych działek.

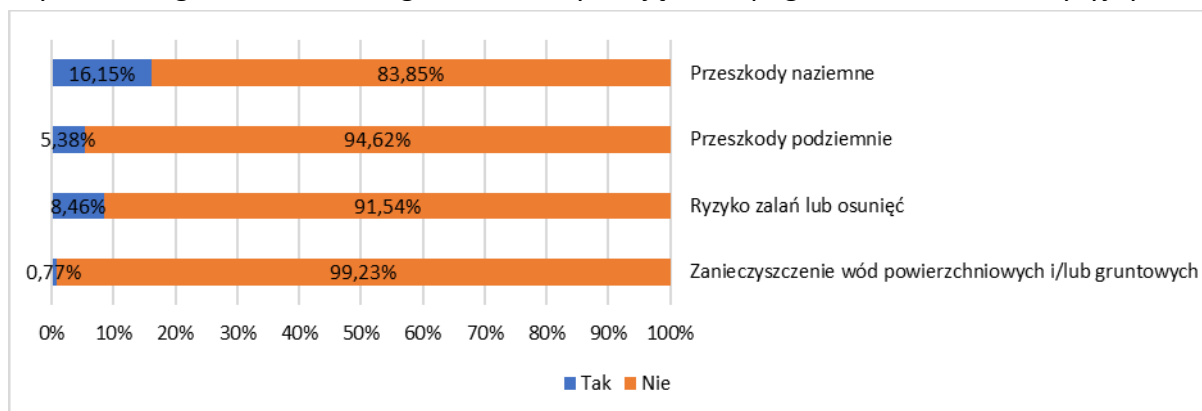
Wykres 10 Kształt terenów inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

Atrakcyjność inwestycyjna warunkowana jest także przez topografię terenu. Jego niekorzystne ukształtowanie albo ryzyka płynące z zagrożeń zewnętrznych, np. z wylewających rzek czy osuwających się gruntów mogą powodować konieczność przeprowadzenia dodatkowych prac budowlanych, co zauważalnie podwyższa koszty realizacji inwestycji. Jak wynika z przeprowadzonych badań na obszarze zdecydowanej większości położonych w woj. opolskim terenów inwestycyjnych nie występują przeszkody mogące utrudnić lokalizowanie przyszłych inwestycji. W ograniczonym stopniu mamy tu do czynienia z ograniczeniami ekologicznymi wynikającymi z zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych oraz przeszkodami terenowymi o charakterze naziemnym lub podziemnym. Sporadycznie występują także ryzyka zalań czy obsunięć terenu.

Wykres 11 Ograniczenia ekologiczne oraz wynikające z topografii terenów inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

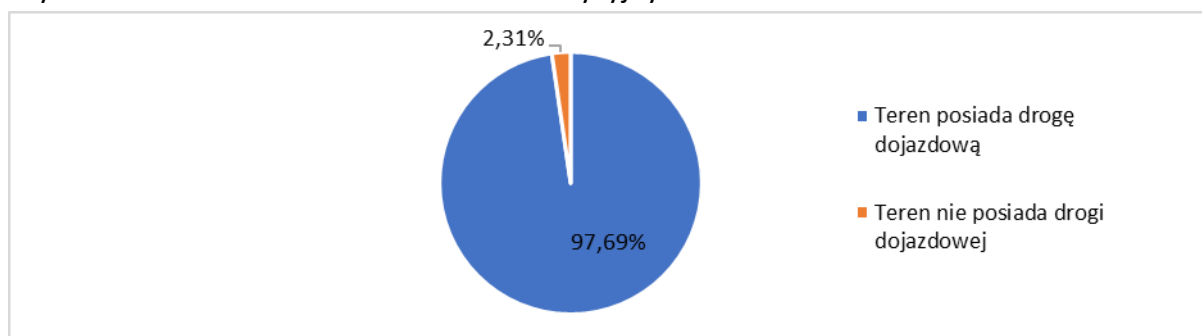
WNIOSEK

Zlokalizowane w woj. opolskim tereny inwestycyjne są pozbawione istotnych wad ekologicznych oraz w zakresie rzeźby terenu, a mniej niż połowa z nich cechuje się nietypowym, nieregularnym kształtem. Zatem topografia powierzchni nie jest czynnikiem, który ogranicza atrakcyjność badanych terenów dla inwestorów.

Skomunikowanie terenów

W opinii respondentów położone w woj. opolskim tereny inwestycyjne są dobrze skomunikowane. Zdecydowana większość z nich (97,69%) posiada drogę dojazdową, a jedynie niewielki procent takiej drogi nie posiada.

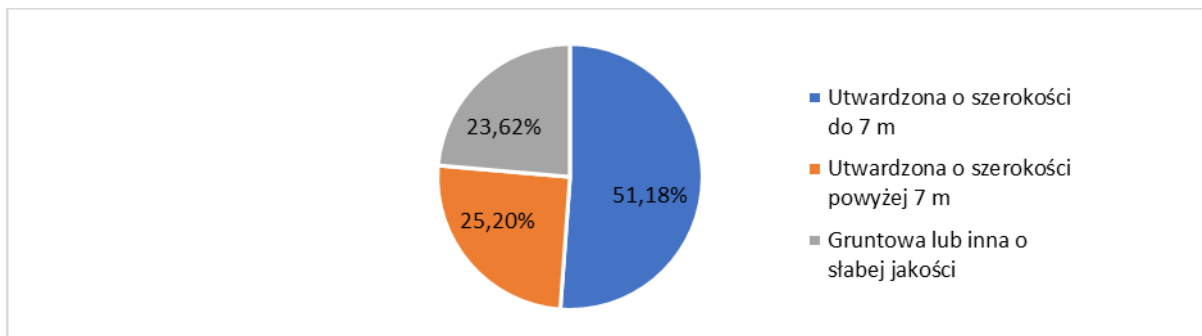
Wykres 12 Skomunikowanie terenów inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

Do ponad połowy oferowanych w gminach terenów inwestycyjnych prowadzą drogi utwardzone o szerokości do 7 m a do około 1/4 o szerokości powyżej 7 m. W 23,62% przypadków dostęp do terenów inwestycyjnych jest zapewniony przez drogę gruntową lub inną o słabej jakości.

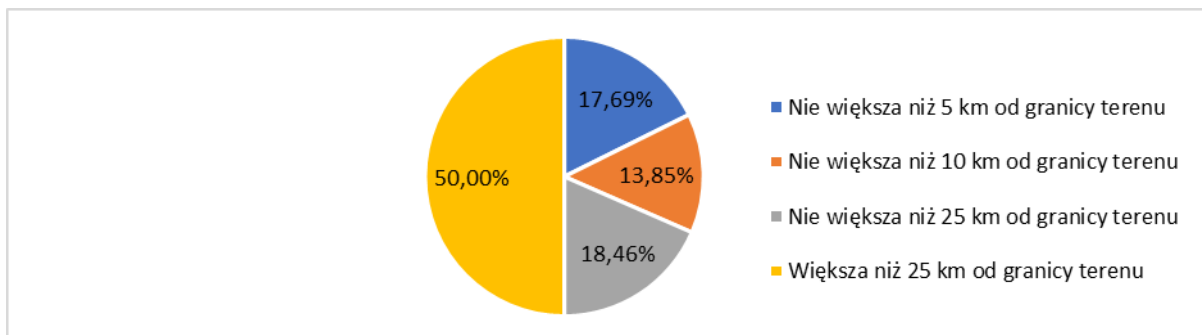
Wykres 13 Rodzaje dróg dojazdowych prowadzących do terenów inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=127

Dokładnie połowa z objętych analizą terenów inwestycyjnych znajduje się w bliskiej lub średniej odległości od autostrady lub drogi szybkiego ruchu. Natomiast pozostałe 50% stanowią takie, gdzie odległość wjazdu jest oddalona od ich granicy o więcej niż 25 km. Bezpośrednio przy autostradzie lub drodze szybkiego ruchu jest zlokalizowanych 17,69% terenów. W ich wypadku odległość od granicy terenu do wjazdu nie przekracza 5 km. W bliskiej odległości, w przypadku której wyjazd na autostradę lub drogę szybkiego ruchu jest oddalony od granicy terenu nie więcej niż 10 km jest położonych 13,85% działek. Natomiast tereny, od granicy których wjazd na autostradę lub drogę szybkiego ruchu nie przekracza 25 km, stanowią 18,46% spośród analizowanych przypadków.

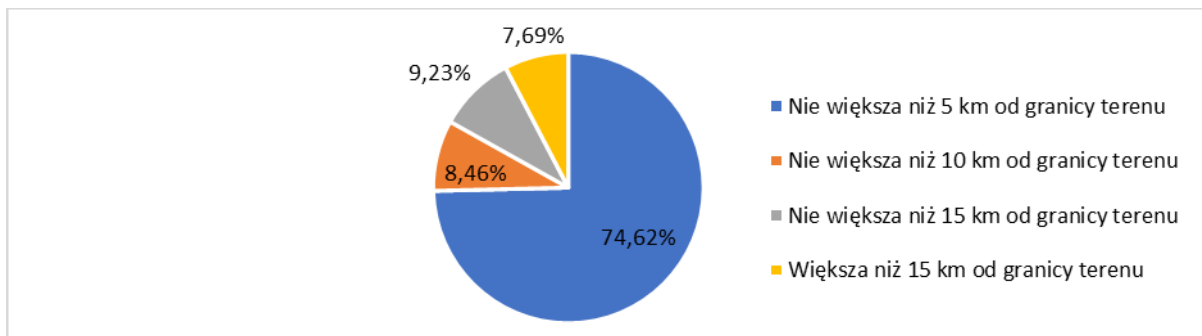
Wykres 14 Odległość terenów inwestycyjnych od wjazdu na autostradę lub drogę szybkiego ruchu

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

Położenie analizowanych terenów inwestycyjnych zapewnia im także dostęp do dróg krajowych. W bardzo bliskiej, nieprzekraczającej 5 km, odległości znajduje się prawie 3/4 z nich. W przypadku pozostałych 17,69% terenów odległość od ich granicy do wjazdu na drogę krajową nie jest większa niż 15 km. Natomiast jedynie 7,69% z nich jest położonych w odległości większej niż 15 km od dróg krajowych.

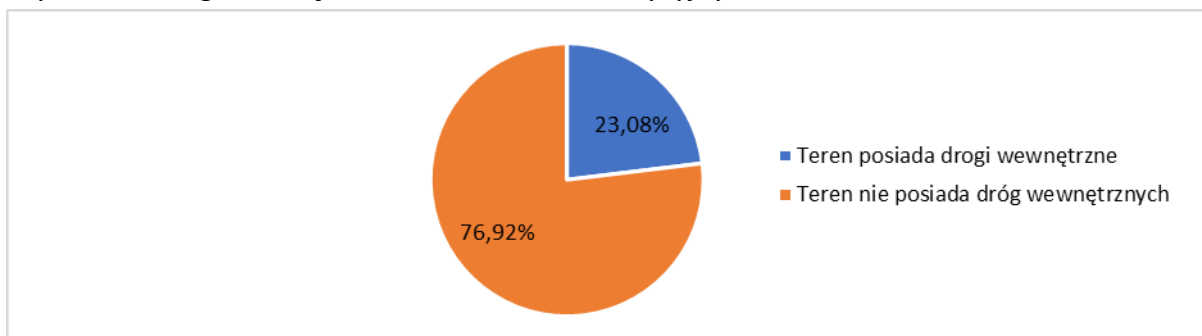
Wykres 15 Odległość terenów inwestycyjnych od wjazdu na drogę krajową

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

Pomimo dobrego skomunikowania z siecią dróg zdecydowana większość analizowanych terenów nie posiada dróg wewnętrznych. Tym samym jedynie na 23,08% z nich możliwa jest wewnętrzna komunikacja.

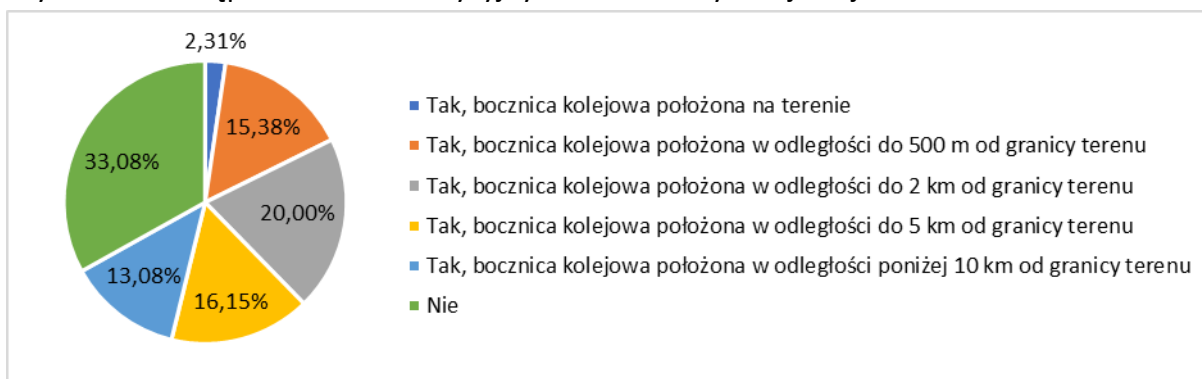
Wykres 16 Drogi wewnętrzne na terenach inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

Jak wynika z zebranych danych jedynie niecała 1/3 spośród wszystkich analizowanych terenów inwestycyjnych nie ma dostępu do bocznic kolejowej. Natomiast 17,69% z nich posiada bocznicę zlokalizowaną w obrębie swojej granicy lub oddaloną od niej do 500 m. W przypadku prawie połowy terenów bocznic jest usytuowana w dalszej odległości od granicy działki. 20% terenów ma bocznicę położoną w odległości do 2 km, 16,15% w odległości do 5 km, a pozostałe 13,08% w odległości poniżej 10 km od granicy terenu.

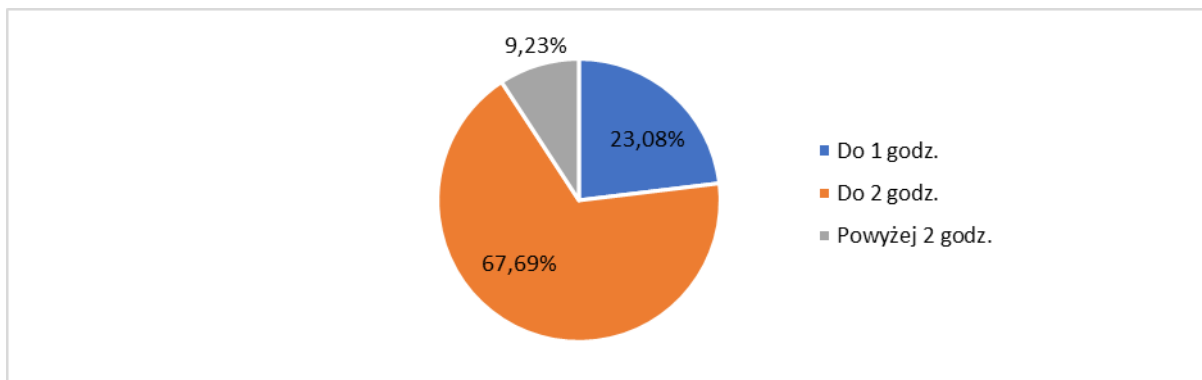
Wykres 17 Dostęp terenów inwestycyjnych do bocznic kolejowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

Prawie 1/4 spośród analizowanych terenów inwestycyjnych jest zlokalizowana na tyle blisko międzynarodowego lotniska, że dojazd do niego nie powinien przekroczyć 1 godziny. W większości analizowanych przypadków (67,69%) czas przeznaczony na dotarcie do lotniska powinien wynieść do dwóch godzin. Najmniejszy odsetek (9,23%) stanowią tereny, położone na tyle daleko od lotniska, że czas dojazdu będzie dłuższy niż 2 godziny.

Wykres 18 Czas dojazdu do międzynarodowego lotniska od granicy terenu inwestycyjnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

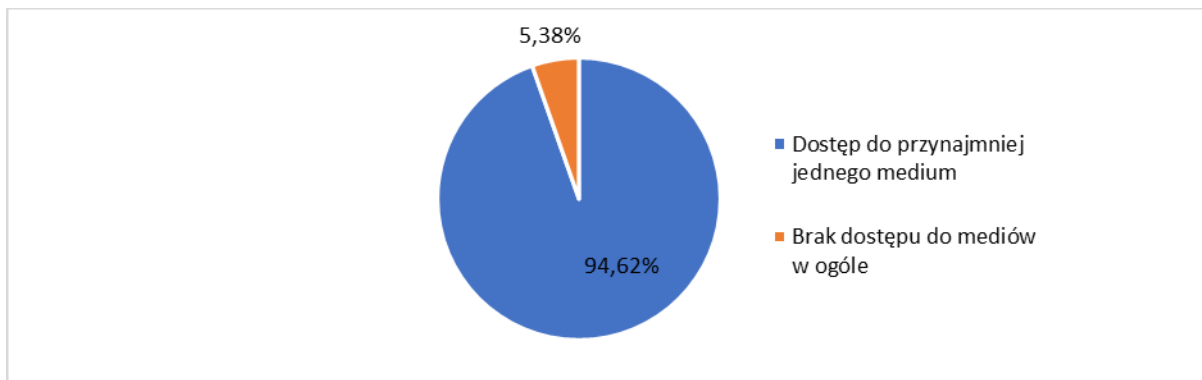
WNIOSEK

Zlokalizowane w woj. opolskim tereny inwestycyjne wykazują względnie dobre skomunikowane z siecią dróg zewnętrznych, co zapewnia potencjalnym inwestorom szybkie i sprawne połączenie z podwykonawcami i partnerami biznesowymi, jak i względnie łatwy transport towarów i usług. Poprawy wymaga natomiast wewnętrzny układ komunikacyjny terenów inwestycyjnych poprzez zapewnienie odpowiedniego systemu dróg dojazdowych.

Uzbrojenie terenów

Zdecydowana większość, bo aż 94,62% położonych w regionie opolskim terenów inwestycyjnych, ma dostęp do przynajmniej jednego z mediów będących przedmiotem analizy tj.: energii elektrycznej, gazu, wody lub kanalizacji. Natomiast w 5,38% przypadków taki dostęp nie jest w ogóle zapewniony.

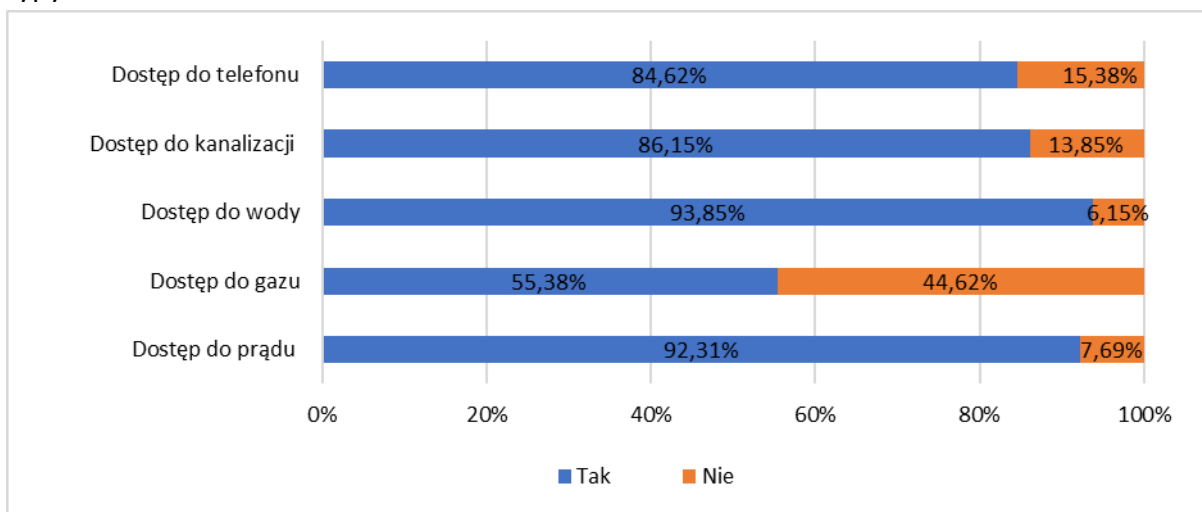
Wykres 19 Odsetek terenów inwestycyjnych posiadających dostęp do mediów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

Dostęp do sieci elektrycznej, wodnej, kanalizacyjnej oraz telefonicznej posiada odpowiednio 92,31%; 93,85%; 86,15% i 84,62% objętych badaniem terenów. Natomiast w zasięgu dostępu do gazu znajduje się nieco ponad połowa (55,38%) z analizowanych działek.

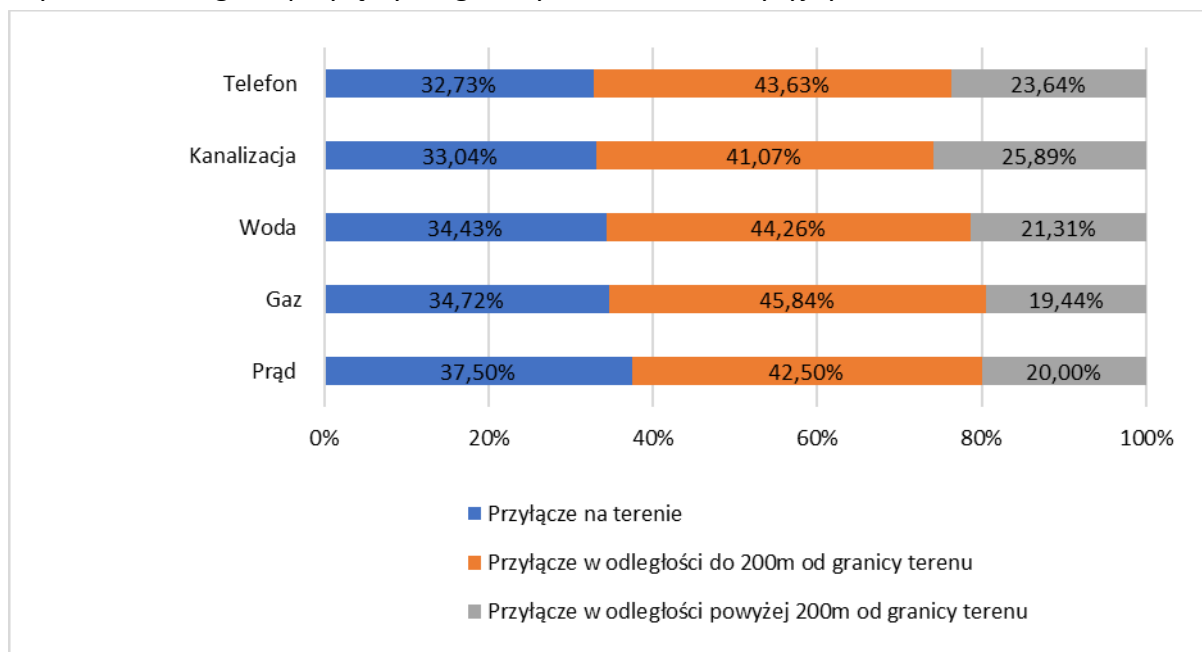
Wykres 20 Odsetek terenów inwestycyjnych posiadających dostęp do mediów w podziale na typy mediów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=123 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach, które posiadają dostęp do minimum jednego medium)

Warto jednak zwrócić uwagę, że w grupie terenów, które posiadają dostęp do mediów, przyłącza instalacji wodnej i gazowej są zlokalizowane jedynie na terenie 34% analizowanych działek. W pozostałych przypadkach znajdują się one poza ich granicami. Podobna sytuacja występuje w przypadku przyłączy kanalizacyjnych i telefonicznych, które są zlokalizowane na obszarze 33% analizowanych terenów. Największy odsetek terenów posiadających dostęp do mediów ma w swoich granicach usytuowane przyłącze elektryczne (37,50%).

Wykres 21 Odległość przyłączy od granicy terenów inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. Prąd n=120. Gaz n=72. Woda n=122. Kanalizacja n=112. Telefon n=110

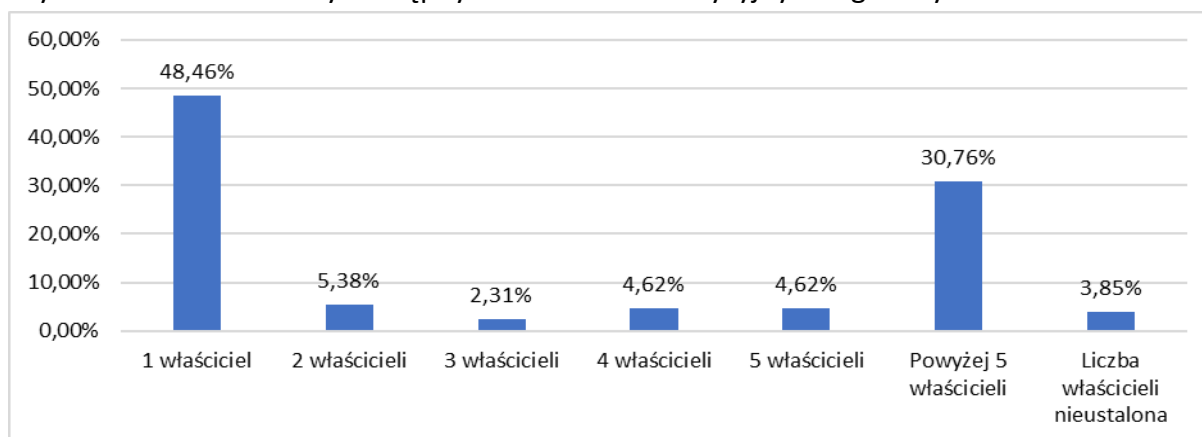
WNIOSEK

Większość dostępnych w woj. opolskim terenów inwestycyjnych znajduje się w zasięgu sieci elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej czy gazowej, jednak przyłącza tych mediów są najczęściej usytuowane poza granicami działek. Oznacza to, że większość z nich nie jest uzbrojona. Mając na uwadze, że kompleksowe przygotowanie infrastrukturalne to jeden z kluczowych czynników warunkujących atrakcyjność inwestycyjną terenu, prace mające na celu ich uzbrajanie powinny być kontynuowane.

Stan prawny terenów

Nieco mniej niż połowa (48,46%) dostępnych w regionie terenów inwestycyjnych posiada jednego właściciela. W przypadku pozostałych terenów własność jest albo współdzielona pomiędzy kilka podmiotów (47,69%) albo nieustalona (3,85%).

Wykres 22 Odsetek liczby dostępnych terenów inwestycyjnych wg liczby właścicieli

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

Stan prawny terenów inwestycyjnych stanowił bardzo istotną kwestię. Zróżnicowanie własności było jedną z kluczowych barier w udzieleniu wsparcia, na co wyraźnie wskazano podczas warsztatu ewaluacyjnego:

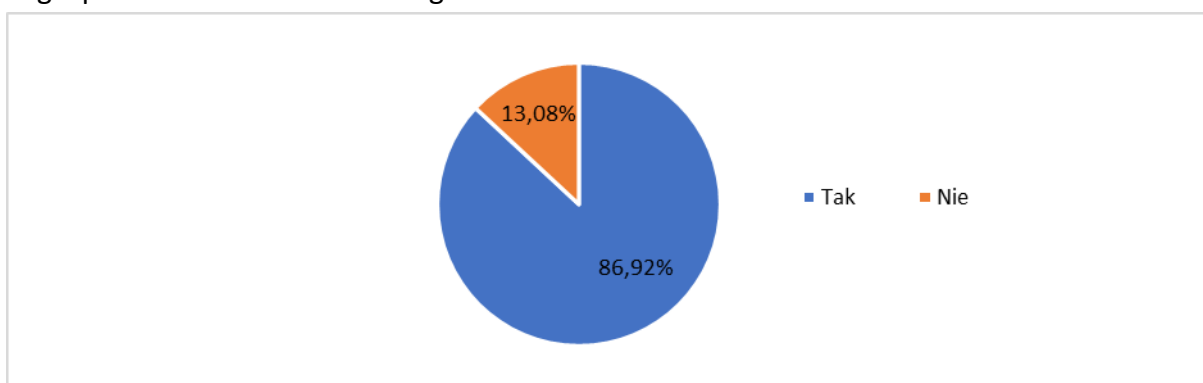
[...] I faktycznie te tereny, które przedstawiają, czy przedstawiały największą wartość, dawały szansę na przygotowanie naprawdę atrakcyjnej fajnej oferty to są w większości tereny, na przykład tereny należące do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa KOWR, własność skarbu państwa. Terenów, które bezpośrednio należą do gminy, atrakcyjnych takich, na których warto można byłoby znaleźć inwestora było niewiele [...] (WE).

WNIOSEK:

Z pozyskanych w toku badania informacji wynika, że z możliwości aplikowania o wsparcie w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020 były wyłączone tereny inwestycyjne niebędące we własności gminy lub stanowiące współwłasność. Zapisy Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WO 2014-2020 również nie wskazują na taką możliwość. Problemy z ustaleniem lub rozdrobnienie własności oznaczają zatem, że ponad połowa terenów inwestycyjnych w woj. opolskim była wyłączona z aplikowania o dofinansowanie w ramach Działania 2.2.

Ponad połowa (53,85%) spośród zlokalizowanych na obszarach badanych gmin terenów inwestycyjnych została przez nie uznana za tereny strategiczne. Ponadto jedynie 13,08% z nich nie posiada uchwalonego Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego. Natomiast zdecydowana większość (86,92%) jest objęta MPZP. Pozwala to stwierdzić, że większość gmin postrzega swoje tereny inwestycyjne jako ważny czynnik w procesie rozwoju i przygotowując je dla inwestorów, podchodzi do tego w sposób przemyślany oraz planistyczny.

Wykres 23 Odsetek terenów inwestycyjnych objętych Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

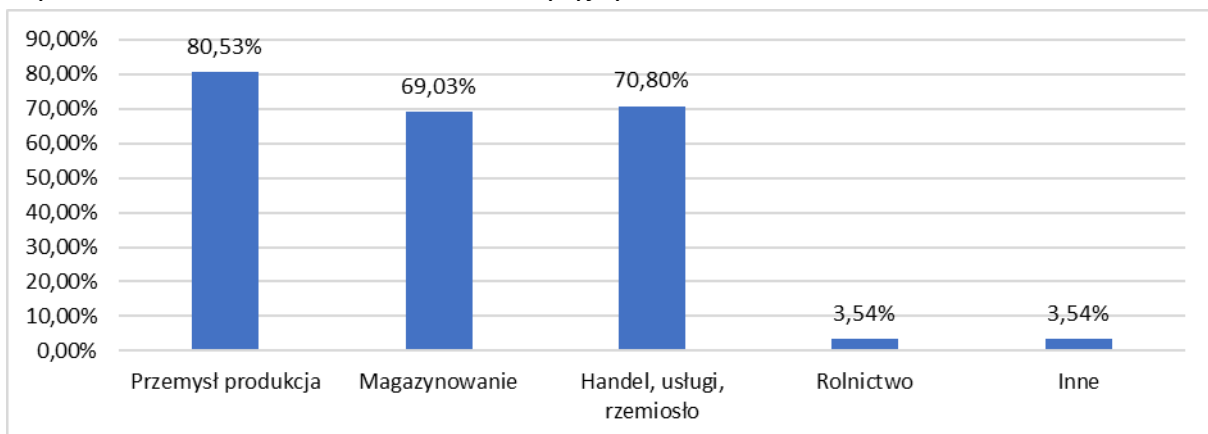
Pomimo tego z badań jakościowych wynika, że niektóre gminy miały negatywny stosunek co do nałożenia na nie obowiązku posiadania Planu jako obligatoryjnego warunku ubiegania się

o wsparcie na przygotowanie terenu. Stanowisko w tym względzie Instytucji Zarządzającej było natomiast jednoznaczne, ponieważ jak wskazano, istnieją potencjalne konsekwencje jego braku, głównie prawne, które mogłyby wystąpić w przypadku przystąpienia do inwestycji bez uwzględnienia jej w Planie Zagospodarowania Przestrzennego:

[...] Można oczywiście lokować pewne inwestycje na warunki zabudowy, na wuzetkę, natomiast jeżeli będziemy rozmawiać o inwestycjach, które będą inwestycjami produkcyjnymi, to mogą się być problematycznymi [...] Mogą się pojawić pytania, oskarżenia. Dlaczego gmina próbuje w cudzysłowiu wepchać jakiegoś inwestora w miejsce, w którym mieszkańcy tego inwestora nie będą chcieli [...] (WE) .

Analizując określone w MPZP przeznaczenie terenów inwestycyjnych należy stwierdzić, że najczęściej oczekiwany przez gminy rodzaj działalności gospodarczej, to działalność o charakterze przemysłowo-produkcyjnym. Tereny pod działalność magazynową oraz handel, usługi, rzemiosło zamierza przeznaczyć około 70% gmin. Najrzadsze są przypadki, w których przeznaczenie terenów jest określone pod rolnictwo lub inny rodzaj działalności. Takie przeznaczenie deklaruje jedynie 3,54% gmin.

Wykres 24 Przeznaczenie terenów inwestycyjnych określone w MPZP¹³

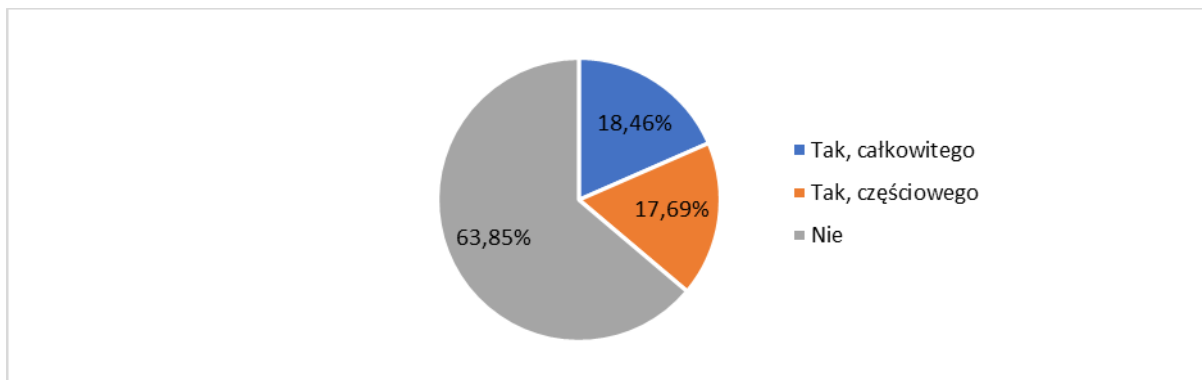

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=113

Pomimo że zdecydowana większość terenów posiada przeznaczenie określone w MPZP, to jednak jak wynika z poniżej zamieszczonych danych, w przypadku chęci rozpoczęcia realizacji inwestycji na 36,15% z analizowanych działek, potencjalnych inwestorów będą czekać formalności związane z wydaniem pozwolenia na rozpoczęcie innego niż rolnicze lub leśne sposobu użytkowania gruntów. Dopiero po pozytywnym zakończeniu tej procedury będą oni mogli uzyskać pozwolenie na budowę i tym samym rozpocząć proces inwestycji.

¹³ Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%

Wykres 25 Wymóg odrolnienia lub odlesienia terenów inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

WNIOSEK:

Z pozyskanych w toku badania informacji wynika, że zapisy dokumentów uniemożliwiły aplikowanie o wsparcie w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020 tym gminom, których tereny inwestycyjne nie posiadały uchwalonego MPZP. Z uwagi na powyższe należy stwierdzić, że 13,08% spośród wszystkich analizowanych terenów inwestycyjnych nie mogło ubiegać się o wsparcie w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020.

OCENA JAKOŚCI TERENÓW INWESTYCYJNYCH

Koncepcja oceny jakości zlokalizowanych w woj. opolskim terenów inwestycyjnych jest koncepcją autorską i bazuje na wybranych kryteriach oceny jakości terenów inwestycyjnych, które zostały wykorzystane w konkursie "Grunt na medal" organizowanym przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu i współorganizowanym w regionie przez Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki.

Dane do oceny jakości terenów inwestycyjnych zostały zebrane w toku badania CAWI realizowanego wśród gmin woj. opolskiego. Ocena jakości terenów inwestycyjnych została przeprowadzona w stosunku do wszystkich terenów inwestycyjnych zlokalizowanych w woj. opolskim w tym tych, które zostały przygotowane z wykorzystaniem środków pochodzących z RPO WO 2014-2020 oraz innych środków publicznych, komplementarnych do projektów realizowanych w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020.

Jakość terenów została oceniona zgodnie z poniższym kryterium punktowym. W ramach kryterium każdy oceniany teren mógł zdobyć od 0 do 44 pkt. Za tereny inwestycyjne wysokiej jakości zostały uznane tereny, które zdobyły od 30 do 44 pkt. Za tereny inwestycyjne średniej jakości tereny, które zdobyły od 15 do 29 pkt. Natomiast za tereny inwestycyjne niskiej jakości, te które zdobyły od 0 do 14 pkt.

Tabela 13 Kryterium punktowe:

Obszar	Charakterystyka	Liczba punktów
Stan prawny	1 właściciel	5
	2 właścicieli	4

Obszar	Charakterystyka	Liczba punktów
	3 właścicieli	3
	4 właścicieli	2
	5 właścicieli	1
	Powyżej 5 właścicieli/ liczba nieustalona	0
Przeznaczenie terenu	Aktualny MPZP	5
	Brak planu	0
Charakterystyka terenu	Kształt terenu regularny	1
	Kształt terenu nieregularny	0
	Teren nie wymaga odrolnienia lub odlesienia	1
	Teren wymaga odrolnienia lub odlesienia (częściowego lub całkowitego)	0
	Nie występuje zanieczyszczenie wód powierzchniowych i gruntowych	1
	Występuje zanieczyszczenie wód powierzchniowych i gruntowych	0
	Nie występuje ryzyko zalań lub osunięć terenu	1
	Występuje ryzyko zalań lub osunięć terenu	0
	Nie występuje ryzyko przeszkód podziemnych	1
	Występuje ryzyko przeszkód podziemnych	0
	Brak przeszkód na powierzchni terenu	1
	Na powierzchni terenu występują przeszkody	0
Połączenia transportowe	Odległość od wjazdu na autostradę/drogę szybkiego ruchu nie większa niż 5 km	5
	Odległość od wjazdu na autostradę/drogę szybkiego ruchu nie większa niż 10 km	3
	Odległość od wjazdu na autostradę/drogę szybkiego ruchu nie większa niż 25 km	1
	Odległość od wjazdu na autostradę/drogę szybkiego ruchu większa niż 25 km	0
	Odległość od wjazdu na drogę krajową nie większa niż 5 km	3
	Odległość od wjazdu na drogę krajową nie większa niż 10 km	2
	Odległość od wjazdu na drogę krajową nie większa niż 15 km	1
	Odległość od wjazdu na drogę krajową większa niż 15 km	0
	Droga dojazdowa do terenu inwestycyjnego utwardzona o szerokości powyżej 7 m	5
	Droga dojazdowa do terenu inwestycyjnego utwardzona o szerokości do 7 m	2
	Droga gruntowa lub inna o słabej jakości	1
	Brak drogi dojazdowej	0
Czas dojazdu na lotnisko	Dojazd do lotniska do 1 godz.	3

Obszar	Charakterystyka	Liczba punktów
	Dojazd do lotniska do 2 godz.	1
	Dojazd do lotniska powyżej 2 godz.	0
Dostępność bocznic kolejowej	Bocznica kolejowa położona na terenie	5
	Bocznica kolejowa położona w odległości do 500 m	4
	Bocznica kolejowa położona w odległości do 2 km	3
	Bocznica kolejowa położona w odległości do 5 km	2
	Bocznica kolejowa położona w odległości poniżej 10 km	1
	Brak dostępu do bocznic lub bocznica kolejowa położona w odległości powyżej 10 km	0
Istniejąca infrastruktura	Teren w pełni uzbrojony	2
	Teren częściowo uzbrojony	1
	Teren nieuzbrojony	0
	Wszystkie przyłącza w odległość do 200 m od granicy terenu	5
	1 przyłącze w odległości powyżej 200 m od granicy terenu lub brak 1 przyłącza	4
	2 przyłącza w odległości powyżej 200 m od granicy terenu 1 przyłącze w odległości powyżej 200 m od granicy terenu i brak 1 przyłącza brak 2 przyłączy	3
	3 przyłącza w odległości powyżej 200 m od granicy terenu, 1 przyłącze w odległości powyżej 200 m od granicy terenu i brak 2 przyłączy 2 przyłącza w odległości powyżej 200 m od granicy terenu i brak 1 przyłącza brak 3 przyłączy	2
	4 przyłącza w odległości powyżej 200 m od granicy terenu 1 przyłącze w odległości powyżej 200 m od granicy terenu i brak 3 przyłączy 2 przyłącza w odległości powyżej 200 m od granicy terenu i brak 2 przyłączy 3 przyłącza w odległości powyżej 200 m od granicy terenu i brak 1 przyłącza brak 4 przyłączy	1
	Wszystkie przyłącza powyżej 200 m od granicy terenu Brak wszystkich przyłączy	0

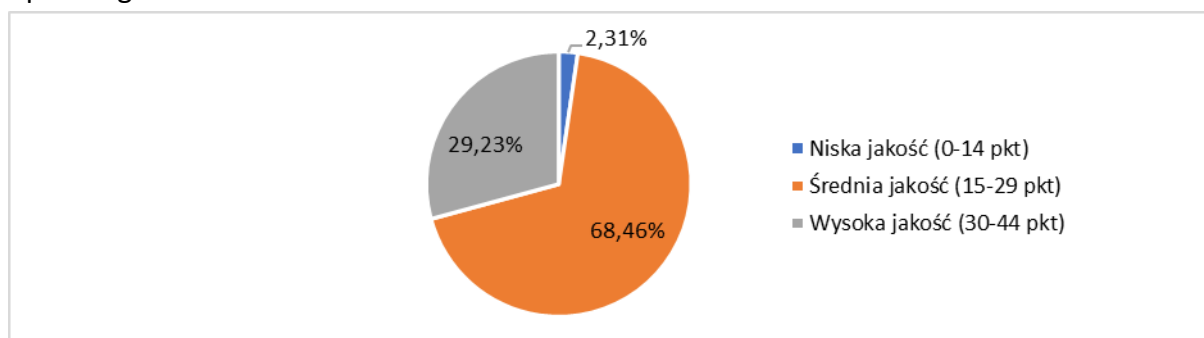
Źródło: opracowanie własne na podstawie kryteriów oceny jakości terenów inwestycyjnych w konkursie "Grunt na medal".

Zrealizowana analiza wskazuje, że przeważająca część zlokalizowanych na obszarze woj. opolskiego terenów inwestycyjnych ma uregulowaną kwestię własności i jest objęta MPZP.

Najczęściej cechuje je regularny, zbliżony do prostokąta kształt, a na ich obszarze nie występują bariery mogące utrudnić lokalizowanie przyszłych inwestycji (ograniczenia ekologiczne, przeszkody naziemne lub podziemne, ryzyka zalań lub obsunięć terenu). W większości przypadków tereny inwestycyjne posiadają dostęp do bocznic kolejowej, ale przeważnie nie jest ona położona bezpośrednio na danym terenie. Zazwyczaj nie posiadają dróg wewnętrznych, ale dysponują drogami dojazdowymi, z reguły utwardzonymi o szerokości do 7 m. Badane tereny oddalone są od autostrady, ale znajdują się w pobliżu wjazdów na drogi krajowe, a czas dojazdu do lotniska od ich granicy nie przekracza dwóch godzin. W przeważającej mierze posiadają dostęp do prądu, wody, kanalizacji, telefonu, a nieco rzadziej do gazu. Jednak przyłącza ww. mediów najczęściej nie są położone bezpośrednio na działkach, a zwykle w odległości do 200 m od ich granicy.

Bazując na przyjętym kryterium punktowym oraz analizie rozkładu modalnego wariantów przyjętych do oceny cech należy stwierdzić, że większość terenów inwestycyjnych w woj. opolskim plasuje się w grupie terenów charakteryzujących się średnią jakością.

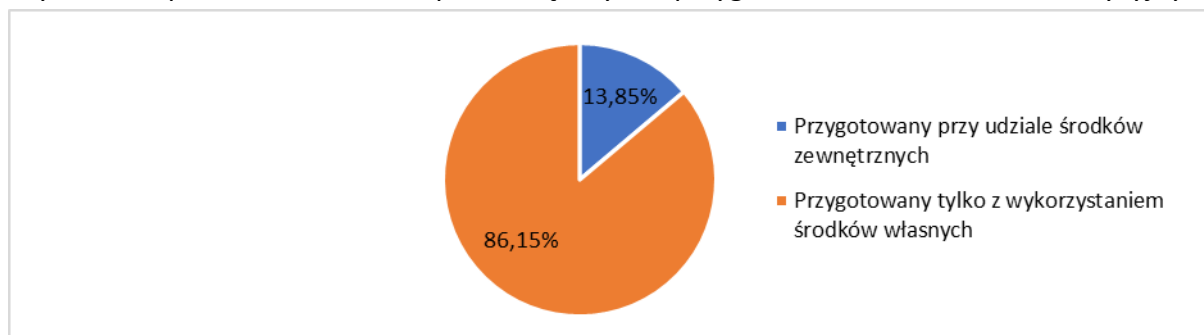
Wykres 26 Ocena jakości terenów inwestycyjnych zlokalizowanych na obszarze woj. opolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

Większość badanych gmin deklaruje, że tereny inwestycyjne znajdujące się na ich obszarze, przygotowała wyłącznie z wykorzystaniem środków własnych. Udział środków zewnętrznych nie był wysoki. W procesie przygotowania terenów inwestycyjnych ze środków zewnętrznych, skorzystało jedynie niecałe 14% spośród badanych gmin.

Wykres 27 Sposób finansowania prac związanych z przygotowaniem terenów inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

Przyczyny takiego stanu rzeczy zostały wyartykułowane zarówno przez uczestników badania FGI jak i IDI, którzy podali następujące powody, dla których gminy dokonują bardzo często przygotowania terenu ze środków własnych i obawiają się sięgnąć po środki europejskie:

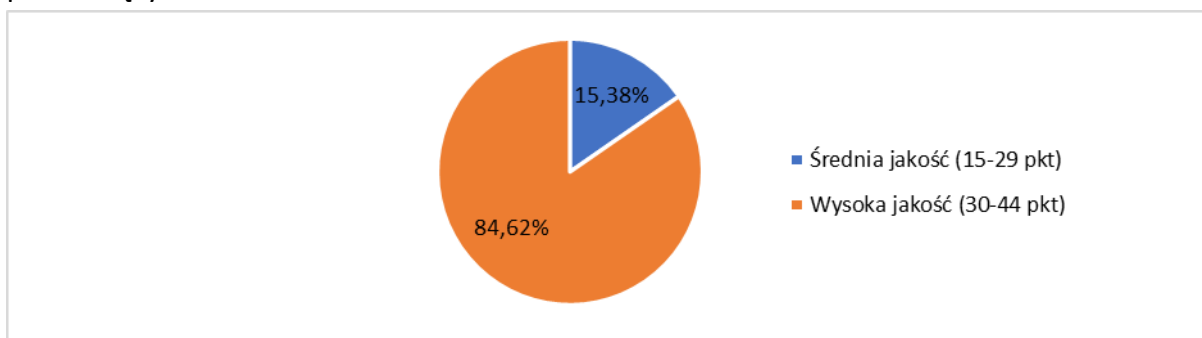
[...] Na dzień dzisiejszy w zasadzie bazujemy przede wszystkim na naszych środkach własnych. Jakby odnosząc się do samego naboru z RPO, my chcieliśmy albo inaczej przymierzaliśmy się do tego, aby tutaj wystartować, by uzyskać wsparcie na uzbrojenie naszych terenów inwestycyjnych i tutaj główną pierwszą przeszkodą, z którą się zderzyliśmy jest brak aktualnego Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego, który jest warunkiem koniecznym do wystartowania, w tym naborze. I przyznam szczerze też w zasadzie. Tak przesłuchując się, wypowiedziom przedmówców, nie wiem, czy to do końca jest zasadne, aby to był warunek konieczny do tego, aby taki wniosek został złożony, bo tak wcześniej przedmówcy mówili o tym, że te plany, które są uchwalane na danym terenie, no przy różnych inwestorach wymagają zmian [...] (FGI 2).

[...] nie korzystaliśmy z żadnych środków do uzbrajania terenów inwestycyjnych. Powiem tak, te tereny zakupywane są najczęściej ze środków budżetu gminy. Były takie możliwości w ramach programu RPO, aczkolwiek po wielu rozmowach, konsultacjach podjęliśmy decyzję, że nie jesteśmy w stanie osiągnąć wskaźników, które tam jakby niestety były konieczne (IDI 7).

W grupie gmin, które wykorzystały zewnętrzne finansowanie, aby przygotować zlokalizowane na swoim obszarze tereny inwestycyjne, najwięcej (72,22%) gmin zadeklarowało, że do przygotowania terenów inwestycyjnych wykorzystano środki pochodzące z RPO WO 2014-2020. Nieco mniej, bo połowa, skorzystała z finansowania w ramach RPO WO 2007-2013. Około 16,67% gmin wykorzystało do tego celu inne środki zewnętrzne.

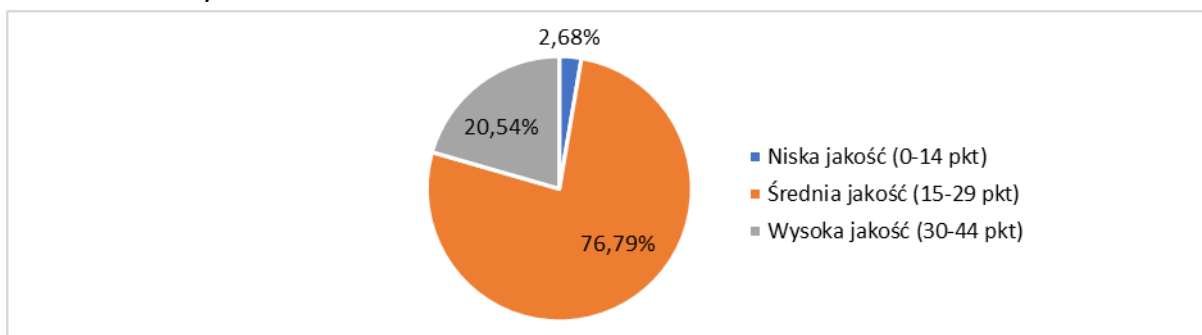
Przeprowadzona analiza wykazała, że tereny inwestycyjne, na których były realizowane projekty współfinansowane ze środków RPO WO 2014-2020, cechują się zdecydowanie wyższą jakością niż te przygotowane przez gminy tylko przy udziale środków własnych. Wysoka jakość tych terenów nie została jednak osiągnięta tylko i wyłącznie dzięki realizacji projektów finansowanych w ramach Działania 2.2, których celem była budowa/przebudowa infrastruktury. Jak wynika z przeprowadzonej analizy danych zastanych, większość gmin, które skorzystały ze wsparcia w ramach powyższego Działania, złożyła także projekty w ramach Działania 6.1, których realizacja przyczyniła się do poprawy infrastruktury drogowej otaczającej te tereny. Ponadto warto również zauważyć, że gminy, które skorzystały ze wsparcia w ramach RPO WO 2014-2020, zrealizowały także w poprzedniej perspektywie finansowej szereg projektów komplementarnych w stosunku do Działań 2.2 oraz 6.1. Przedmiotowe projekty były zazwyczaj finansowane z RPO WO 2007-2013 oraz POIG, a udzielone w ich ramach wsparcie, skutkowało poprawą sytuacji zarówno na obszarze, jak i w bliskim sąsiedztwie terenów wspartych z RPO WO 2014-2020.

Wykres 28 Ocena jakości terenów inwestycyjnych przygotowanych przy udziale środków pochodzących z RPO WO 2014-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=13

Wykres 29 Ocena jakości terenów inwestycyjnych przygotowanych tylko z wykorzystaniem środków własnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=112

WNIOSEK

Wsparcie udzielone w ramach RPO WO 2014-2020 przyczyniło się do poprawy jakości zlokalizowanych w woj. opolskim terenów inwestycyjnych. Warto jednak zauważyć, że istotną rolę w tym procesie odegrały także działania komplementarne, realizowane w poprzednim okresie programowania i finansowanie z RPO WO 2007-2013, jak i POIG oraz innych źródeł zewnętrznych, jak również środki własne gmin.

TERENY INWESTYCYJNE NA OBSZARACH ZDEGRADOWANYCH

Kolejną analizowaną w badaniu kwestią było sprawdzenie czy gminy woj. opolskiego realizowały działania mające na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych tworząc na tego typu terenach korzystne warunki dla działalności inwestycyjnej.

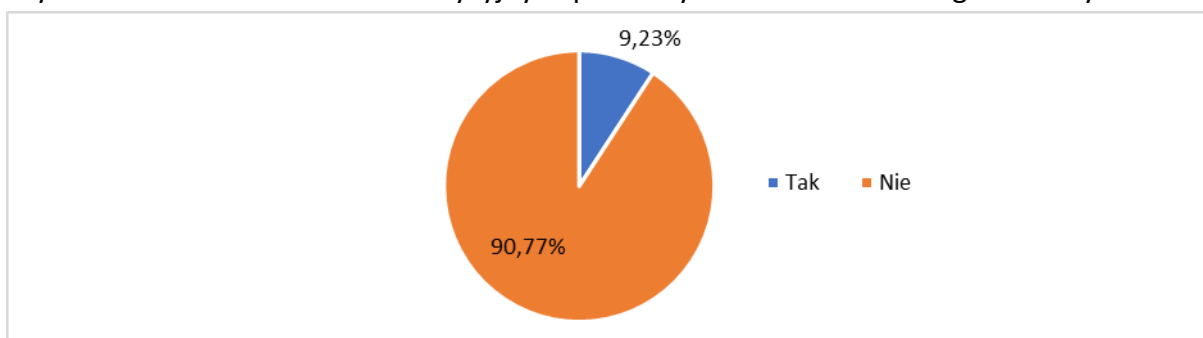
Ponieważ przekształcanie terenów typu brownfield skutkuje ponownym wykorzystaniem posiadanych już zasobów tj. budynków lub obiektów infrastruktury przemysłowej (często zdegradowanych, od dawna niewykorzystanych i zazwyczaj przejętych po zamkniętych zakładach) w okresie programowania 2014-2020 tego typu inwestycje były preferowane w kryteriach wyboru projektów RPO WO.

Ponadto inwestycje na terenach typu brownfield są niejednokrotnie bardziej preferowane przez przedsiębiorców niż na terenach typu greenfield, wymagają bowiem mniejszych

nakładów czasowych, umożliwiając wykorzystanie już istniejących zasobów (przede wszystkim w zakresie uzbrojenia terenu i komunikacji), a także pozwalają na szybsze rozpoczęcie działalności, ponieważ uzyskanie wymaganych pozwoleń jest w tym wypadku o wiele prostsze niż na terenie niezabudowanym.

Jak obrazują zebrane wyniki, inwestycje mające na celu nadanie nowych funkcji obszarom zdegradowanych, nie były w woj. opolskim zbyt popularne. Jedynie 9,23% spośród wszystkich analizowanych w badaniu terenów inwestycyjnych zostało przygotowanych na tego typu obszarach.

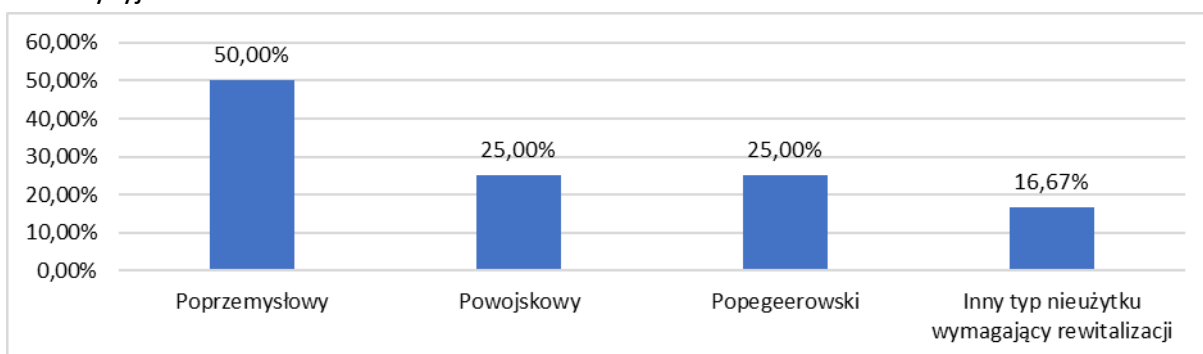
Wykres 30 Odsetek terenów inwestycyjnych położonych na obszarach zdegradowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

W grupie terenów inwestycyjnych, które powstały na obszarach zdegradowanych połowę stanowiły tereny przygotowane na obszarach przemysłowych. Na drugim miejscu znalazły się obszary powojaskowe i popegeerowskie. Najmniej terenów inwestycyjnych powstało na innych typach nieużytków wymagających rewitalizacji, a żadna inwestycja nie została zrealizowana na obszarze pokolejowym.

Wykres 31 Typy obszarów zdegradowanych, na których zostały przygotowane tereny inwestycyjne¹⁴

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=12

Przeprowadzona analiza wniosków o dofinansowanie wykazała, że spośród ośmiu projektów, które zostały dofinansowane w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020 w czterech

¹⁴ Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%.

zrealizowano działania mające na celu rozwój infrastruktury i stworzenie terenów inwestycyjnych na obszarach powojсковych, poprzemysłowych, pokolejowych lub popegeerowskich poprzez nadanie im nowych funkcji gospodarczych.

Na obszarze poprzemysłowym jest realizowany projekt „Uzbrojenie terenu WSSE przy ul. Wołczyńskiej w Kluczborku”, który zakłada kompleksowe uzbrojenie niezagospodarowanego terenu po byłym tartaku. Stworzenie nowych terenów poprzez zagospodarowanie nieużytków i wydzielenie na ich obszarze powierzchni przeznaczonych pod inwestycyjne zakładał także projekt „Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego poprzez uzbrojenie terenów inwestycyjnych przylegających do Portu w Koźlu”. Działania mające na celu stworzenie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej podjęto również w projekcie „Uzbrojenie terenów inwestycyjnych po byłym terenie FSO w Nysie”, który zakładał uzbrojenie i wykonanie niezbędnej infrastruktury komunikacji wewnętrznej obszaru poprzemysłowego po dawnej fabryce samochodów dostawczych oraz poprawę estetyki, ładunku przestrzennego na tym obszarze. Uzbrojone tereny inwestycyjne powstały także w wyniku realizacji projektu „Odprowadzanie wód burzowych w SAG Olszowa i Zimna Wódka”, który zakładał kompleksowe uzbrojenie działek stanowiących tereny popegeerowskie, po byłym gospodarstwie rolnym Skarbu Państwa w Olszowej.

Ponadto w toku badań jakościowych podano przykłady obszarów zdegradowanych, które wymagały rewitalizacji i po jej przeprowadzeniu pozyskano inwestora, który zrealizował inwestycję, nadającą im nowe funkcje społeczno-gospodarcze:

[...] No to mogę przywołać teren, który jest własnością wałbrzyskiej strefy w Skarbmierzu, czyli byłe lotnisko wojskowe, (IDI 6).

Taki teren popegeerowski u nas się znajduje i na szczęście znalazł bardzo szybko właściciela, który ma tam bardzo ciekawą inwestycję robić. To był też jeden z elementów, w który się zaangażowaliśmy, więc co prawda, on był własnością prywatną [...] (FGI 3).

Są stare tak naprawdę dworskie zabudowania, ale tam przez dłuższy czas PGR funkcjonował. Szpecili teren wokół pięknego parku, który udało nam się zrewitalizować i zależało nam też na inwestycji, która by nie kolidowała z otoczeniem. Udało się takiego inwestora pozyskać przy współpracy gminy i właściciela terenu. Mamy również teren przy linii kolejowej, (...), który jest takim terenem poprzemysłowym, który bardzo mocno promujemy, natomiast tam jest sytuacja prawna troszeczkę skomplikowana. Komornik próbuje to sprzedać. Właśnie ten poprzemysłowy teren plus grunty rolne, które zostały przekwalifikowane na inwestycyjne. I to jest tak naprawdę taki „Brownfield” przygotowany na inwestycje [...] (FGI 2).

WNIOSEK

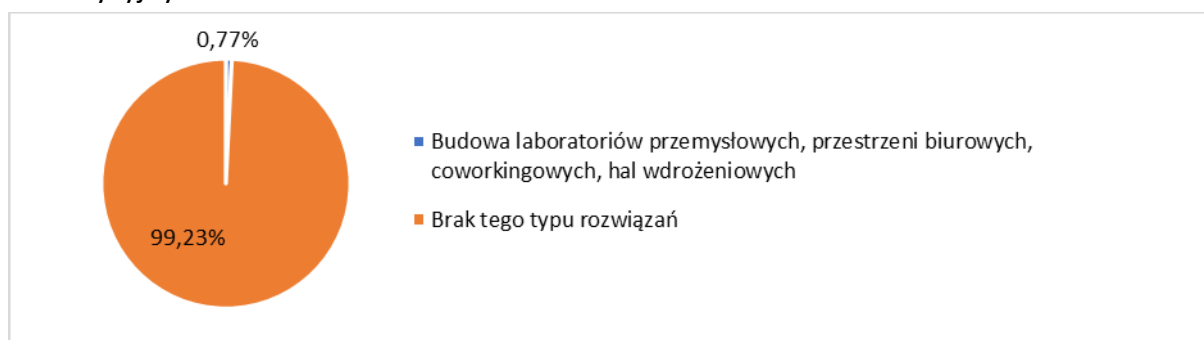
Pomimo dość wysokiego poziomu zainteresowania realizacją inwestycji na obszarach zdegradowanych w grupie beneficjentów Działania 2.2 RPO WO 2014-2020 w skali województwa odsetek terenów inwestycyjnych przygotowanych na tego typu obszarach nie jest wysoki. Niezależnie od szeregu zalet, jakimi cechują się tego typu inwestycje, przyczyną niskiego zainteresowania gmin realizacją prac adaptacyjno-przygotowawczych na terenach typu brownfield może być m.in. to, że stanowią one o wiele większe wyzwanie

organizacyjno-planistyczne od inwestycji realizowanych na terenach typu greenfield. Inwestor ma, bowiem ograniczony zakres działania, ponieważ nie prowadzi prac na dziewiczym terenie. Ponadto realizacja tego typu inwestycji zakłada, że do ponownego wykorzystania zostaną przystosowane już istniejące obiekty, co powoduje, że stawiane przed gminą wyzwania planistyczne i logistyczne są na maksymalnie wysokim poziomie.

ROZWIĄZANIA INNOWACYJNE NA TERENACH INWESTYCYJNYCH

Praktycznie wszyscy respondenci badania CAWI zadeklarowali, że na przygotowanych w ich gminach terenach inwestycyjnych nie zastosowali rozwiązań innowacyjnych. Jedynie jedna gmina – gmina Opole wskazała, na tego typu rozwiązania, jako przykład podając powstanie infrastruktury dedykowanej rozwojowi firm innowacyjnych i obejmującej m.in. laboratoria przemysłowe, przestrzenie biurowe, coworkingowe oraz hale wdrożeniowe.

Wykres 32 Odsetek rozwiązań innowacyjnych zastosowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=130 (liczba terenów inwestycyjnych dostępnych we wszystkich przebadanych gminach)

Jak wynika z przeprowadzonej analizy wniosków o dofinansowanie budowa tego typu infrastruktury była przedmiotem projektu „Budowa zaplecza wdrożeniowego i biurowego z przeznaczeniem na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw”, który był realizowany przez Opolski Park Naukowo-Technologiczny w ramach działania 2.2 RPO WO 2014-2020. Warto także dodać, że w okresie 2007-2013 ze środków RPO WO opolski Park zrealizował dwa projekty mające na celu rozbudowę infrastruktury innowacji, w efekcie których na terenie inwestycyjnym PNT powstał obiekt laboratoryjno-doświadczalny oraz inkubator przedsiębiorczości.

Nieco inne przykłady stosowania rozwiązań innowacyjnych na przygotowywanych terenach przynosi analiza formularzy w zakresie oceny oddziaływania na środowisko, stanowiących załącznik do wniosków o dofinansowanie projektów złożonych w ramach działań 2.2 RPO WO 2014-2020, w których praktycznie wszyscy beneficjenci zwrócili uwagę, że stosowane przez nich urządzenia oraz wdrażane w toku realizacji inwestycji rozwiązania skutkują obniżeniem energochłonności i zmniejszeniem kosztów eksploatacyjnych oraz zapewniają niższy poziom emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych emitowanych do powietrza, lepszą efektywność energetyczną obiektów i mniejszą awaryjność instalacji.

WNIOSEK

Pomimo, że przeważająca większość ankietowanych gmin stwierdziła, że w toku realizacji prac związanych z przygotowaniem terenów pod inwestycje nie stosowała rozwiązań innowacyjnych, w tym takich, które pozwalają na wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, to jednak na przygotowanych w regionie terenach można znaleźć przykłady stosowania rozwiązań, w zakresie tworzenia sprzyjających warunków dla rozwoju działalności innowacyjnej oraz skutkujących ograniczeniem emisji gazów cieplarnianych i wzrostem efektywności energetycznej.

POZYSKIWANIE INWESTORÓW - ZASOBY, DZIAŁANIA, NARZĘDZIA

Przyciągająca potencjalnych inwestorów oferta inwestycyjna jest tworem kompleksowym, ponieważ poza samym produktem, za który należy tutaj uznać przygotowany teren inwestycyjny, składa się na nią także skuteczna komunikacja oraz oferowane potencjalnym inwestorom dodatkowe zachęty i ulgi. Oprócz posiadanego produktu działania promocyjne oraz zachęty inwestycyjne to także podstawowe narzędzia, przy pomocy których gminy kształtują swoją zdolność i potencjał do wygrywania konkurencji o inwestora z innymi obszarami. W tym miejscu warto podkreślić, że problem skutecznej rywalizacji jednostek terytorialnych o inwestora został poruszony na gruncie nauki już w latach 80-tych ubiegłego wieku, gdy o kształtowaniu konkurencyjności miast, gmin, powiatów, województw, regionów, stanów czy krajów zaczęto mówić w kontekście marketingu miejsc. Realizację tego typu działań w Polsce umożliwiła dopiero transformacja ustrojowa, a w szczególności reformy samorządowe z końca lat 90-tych, które dały JST pewien zakres swobody w zarządzaniu swoimi zasobami, czego efektem jest uzyskanie przez samorządy szeregu dodatkowych i niedostępnych wcześniej możliwości kreowania własnych potencjałów rozwojowych. Tym samym obecna rywalizacja, na gruncie marketingu, wśród jednostek terytorialnych jest równie silna jak w przypadku przedsiębiorstw, bowiem jest nastawiona na zwiększenie efektywności działania oraz zorientowana na klienta, na którego potrzeby są tworzone produkty i usługi. Ponadto zarówno jedne, jak i drugie podmioty działają w warunkach konkurencji i stosują przy tym zbliżone techniki i narzędzia oddziaływania.

Zasoby kadrowe

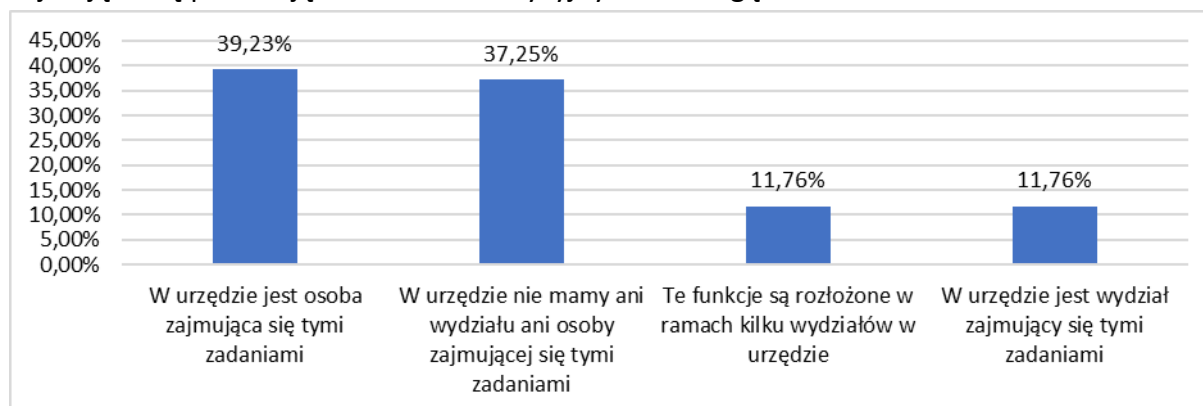
Skuteczność procesu związanego z pozyskiwaniem inwestorów, w tym prowadzenie działalności promocyjnej, przygotowanie oferty inwestycyjnej i obsługa, zależy w dużej mierze od tego czy gminy dysponują odpowiednim zapleczem instytucjonalnym.

Wyodrębnienie w strukturze organizacyjnej gminy odpowiedniej jednostki czy stanowiska pracy, choć nie jest gwarancją sukcesu, to z pewnością stwarza pracownikom możliwość skupienia się na konkretnych działaniach, co zwiększa kompleksowość i profesjonalizm obsługi. Ponadto można to także uznać za wyraz podkreślenia znaczenia procesów na rzecz pozyskiwania inwestorów.

Na podstawie opinii respondentów zebranych w toku realizacji badania CAWI należy stwierdzić, że jedynie w 11,76% przypadków w urzędach gmin funkcjonują komórki organizacyjne zajmujące się promocją terenów inwestycyjnych i obsługą inwestorów. W

39,23% przypadków tymi zadaniami zajmuje się tylko jedna osoba. Co warto podkreślić aż 37,25% badanych respondentów deklaruje, że w urzędzie, w którym pracują, nie ma ani wydziału ani osoby zajmującej się tymi zadaniami.

Wykres 33 Odsetek gmin, w których funkcjonują komórki lub pracują pojedyncze osoby zajmujące się promocją terenów inwestycyjnych i obsługą inwestorów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=51

Na kwestię pozyskiwania i obsługi inwestorów zwrócono też uwagę w badaniach jakościowych, a konkretnie podkreślono konieczność posiadania przez osoby odpowiedzialne za kontakt z inwestorem odpowiednich kwalifikacji i kompetencji, co nie zawsze miało miejsce:

[...] Niezmiernie ważne jest pełne stworzenie oferty inwestycyjnej, ale też wyznaczenie osoby, która będzie odpowiedzialna za kontakt z inwestorem. Taka osoba musi mieć szeroką wiedzę zarówno z tematyki związanej z procedowaniem decyzji środowiskowej, też planów zagospodarowania warunków zabudowy, dostępności mediów. Musi się znać też na mapach. Taka osoba jest wyznaczona no, przede wszystkim rozmowy z inwestorami to jest najważniejsze zaistnienie w mediach zaistnienie w Internecie [...] Dobrze jest też znać język angielski, ale niekoniecznie, no i taka osoba musi w ciągu tych 15, 20, 30 minut przedstawić wszystkie zalety, mankamenty, bo to też jest bardzo istotne, żeby je o nich wspomnieć i umieć odpowiedzieć na wszystkie pytania, bo tylko takie pół godziny to analiza jest bardzo szybka czy zdecyduje się inwestor zainwestować, czy nie [...] (FGI 2)

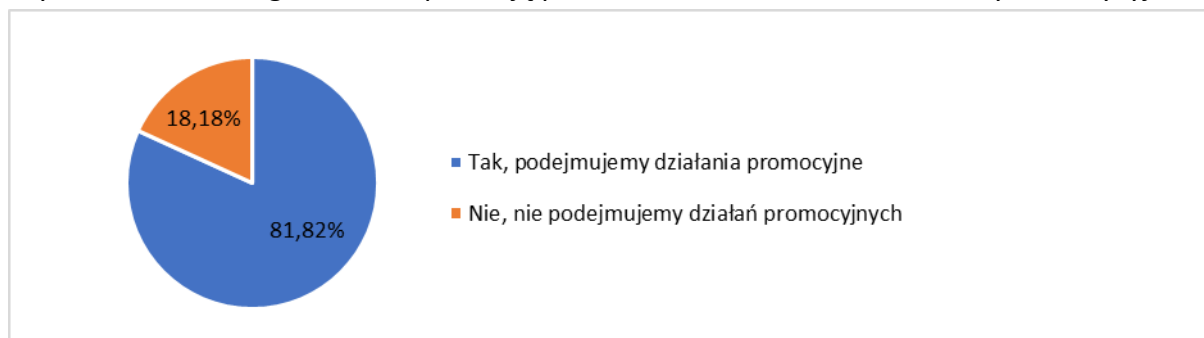
W związku z raczej niekorzystną sytuacją w zakresie obsługi inwestorów w gminach zwrócono uwagę na konieczność podjęcia działań edukacyjnych, które umożliwiłyby kompetentną i całościową obsługę:

[...] No to jest spowodowane z jednej strony, no tymi nazwijmy to kompetencjami kadrowymi w tych małych samorządach, a z drugiej strony pewnymi problemami wynikającymi z tego, że no takich cech takich umiejętności prowadzenia negocjacji z inwestorami z potencjalnymi inwestorami nie nabywa się w sezon [...] trzeba uruchamiać system podnoszenia kwalifikacji kadry samorządowej, która zajmuje się, albo może nie do końca rozumie tę specyfikę procesów innowacyjnych i procesów inwestycyjnych [...] (WE).

Działania promocyjne

Pomimo, że zaplecze kadrowe dedykowane obsłudze inwestorów w poszczególnych gminach nie jest wystarczające to jednak zdecydowana większość z badanych gmin podejmuje aktywne starania celem przyciągnięcia inwestorów na zlokalizowane na swoim obszarze tereny inwestycyjne. Realizację działań promocyjnych, głównie przy wykorzystaniu stron internetowych oraz spotkań z inwestorami, deklaruje ponad 80% ankietowanych. Z drugiej strony warto jednak podkreślić, że aż 18,18% gmin nie podejmuje tego typu działań.

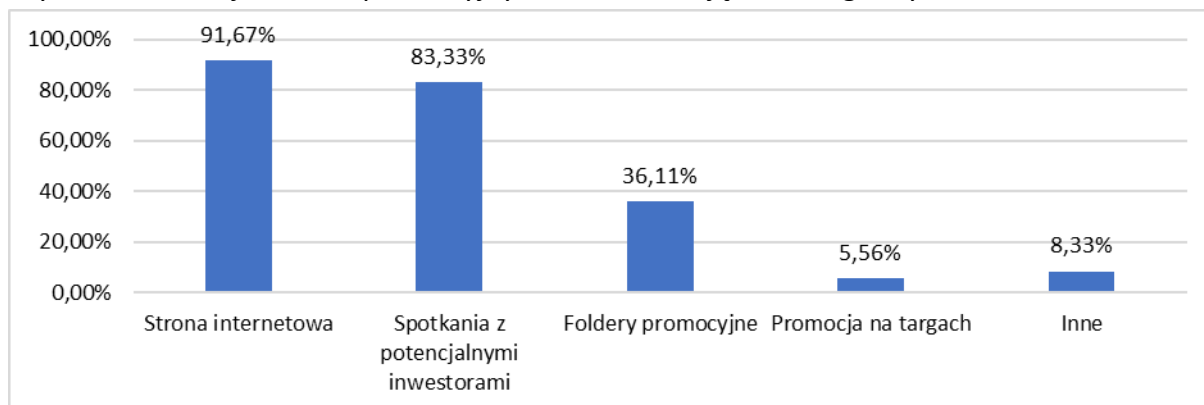
Wykres 34 Odsetek gmin, które promują położone na swoim obszarze tereny inwestycyjne

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=44

Najpopularniejszymi formami promocji terenów inwestycyjnych, które stosują gminy, są ich strony internetowe (91,67%) oraz osobiste spotkania z potencjalnymi inwestorami (83,33%). Około 36% gmin promuje tereny inwestycyjne poprzez foldery promocyjne. Jedynie niewielki odsetek gmin promuje tereny poprzez udział w targach. Należy mieć jednak na względzie to, że zarówno lata 2020-2021, jaki i pierwszy kwartał roku 2022 były specyficzne, jeśli chodzi o możliwość uczestniczenia w tego rodzaju wydarzeniach, z uwagi na ograniczenia związane z pandemią COVID-19.

Wykres 35 Rodzaje działań promocyjnych, które stosują badane gminy¹⁵

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=36

Niektóre z gmin w ramach badań jakościowych wskazywały na konieczność zastosowania konwencjonalnych i niekonwencjonalnych sposobów (jakkolwiek konkretnie ich nie

¹⁵ Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%.

wymieniono) na przyciągnięcie inwestorów oprócz tych, które są standardowe i najbardziej popularne:

[...] nie wymyślamy prochu, bo trudno go wynaleźć po prostu. Podejmujemy też działania, które związane są jak już mamy inwestora, to właśnie wprowadzając go na strefę, takie troszkę niestandardowe działania polegające na tym, że staramy dać temu inwestorowi jak najwięcej. Dziwne jest to, co mówię, ale niestety te kwestie położeniowe przy wyborze inwestycji ciągle mają znaczenie. To znaczy wiadomo, że duże ośrodki przy autostradzie... A te małe, no niestety muszą, muszą troszkę zawalczyć o inwestora. Są to działania niekonwencjonalne czasami [...] każdy z nas ma swoje sztuczki, tajemnice, których by nie chciał ewentualnie zdradzać (FGI 1).

[...] Tak, czego nie podjęliśmy, jako strefa nie robimy kampanii takiej billboardowej, która myślę, że mogłaby też by coś pomóc w tym zakresie, której nie stosowaliśmy do tej pory (IDI 6).

Zdaniem respondentów w pozyskiwaniu inwestorów pomocne są bazy danych prowadzone przez Specjalne Strefy Ekonomiczne, a w szczególności, co podkreślano bazy, które tworzy OCRG:

[...] To jest ta baza Inwestor 3.0, która jest mapą interaktywną wszystkich terenów, które znajdują się w Wałbrzyskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej, i które są zgłoszone też między innymi przez samorządy, z którymi współpracujemy w zakresie pozyskiwania inwestycji na do naszego regionu. Czyli przede wszystkim musi być ta formatka dobrze przygotowana. Wpis do naszej bazy musi być dobrze przygotowany, ze wszystkimi danymi, które są niezbędne. Plus dodatkowo atrakcyjne zdjęcia terenów inwestycyjnych. Na bazie tego wpisujemy także te tereny do generatora ofert PAIH [...] Oprócz tego, jeżeli chodzi o promocję terenów inwestycyjnych, w naszym regionie, bardzo duży nacisk kładziemy na współpracę z izbami przemysłowymi przemysłowo-handlowymi. Nie tylko tymi polskimi, ale także oczywiście międzynarodowymi (FGI 2).

Oczywiście OCRG nasze opolskie też dysponuje pełnymi danymi, jeśli chodzi o wszystkie kwestie związane z naszymi terenami, w celu właśnie pozyskiwania potencjalnych inwestorów [...] (IDI 5).

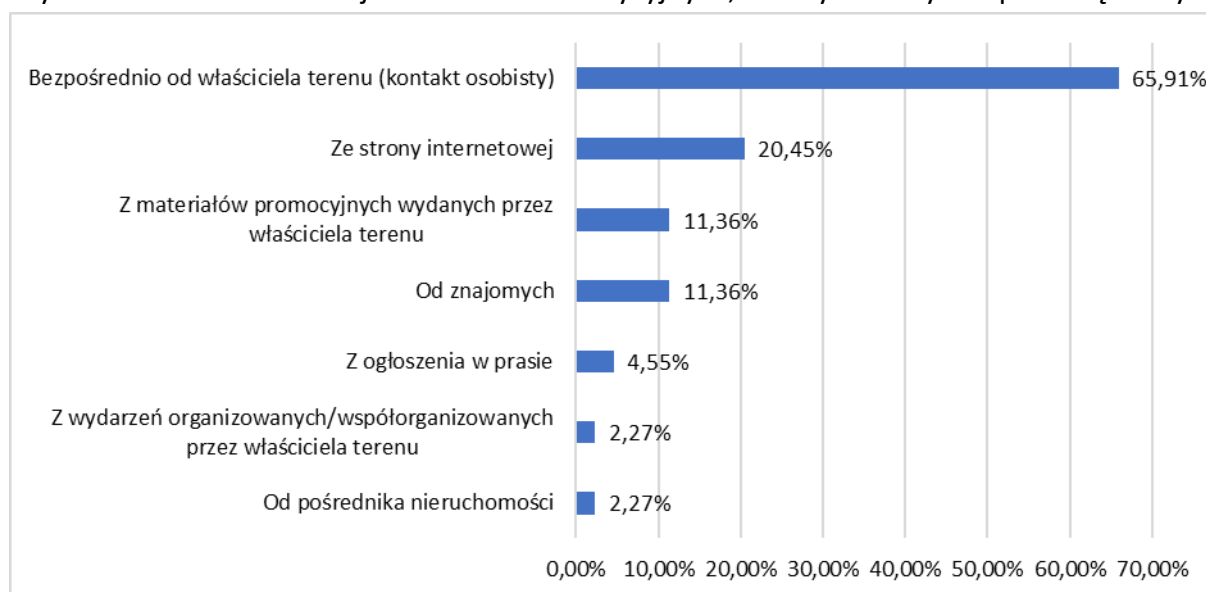
Z wypowiedzi respondentów wynika także, że jednym z kluczowych elementów procesu przyciągania inwestorów jest budowanie zaufania pomiędzy investorem a urzędem. Wagę tego „miękkiego” czynnika podkreślały obie strony procesu inwestycyjnego, co obrazuje poniższa wypowiedź:

[...] Potencjalni inwestorzy są bardzo wrażliwi na podawanie jakiegokolwiek takich naciąganych albo nie do końca wiarygodnych danych, nawet w najdrobniejszych szczegółach rzeczy, czy to chodzi na przykład o wydajność sieci, czy o jakieś takie inne dodatkowe ułatwienia dla inwestorów, bo w momencie, kiedy oni się przekonują jeszcze na etapie negocjacji, że te podane dane wcześniej nie do końca są wiarygodne, no to wtedy już jest problem, bo oni już nie ufają właściwie w żadnym punkcie kolejnej oferty. Tak, że no niestety trzeba tu bardzo zwracać uwagę na to, żeby cokolwiek się podaje i podaje na piśmie, żeby to było w 100 procentach sprawdzalne i wiarygodne [...] (FGI 2).

Przedsiębiorcy, którzy w toku realizacji badania CATI zostali zapytani o to, z jakich źródeł informacji o terenach inwestycyjnych korzystają, wskazali, że najczęstszym sposobem w jaki poszukiwali informacji o interesującym ich terenie inwestycyjnym, był osobisty kontakt z właścicielem terenu (65,91%). Następnie, jakkolwiek zdecydowanie rzadziej, strona

internetowa właściciela terenu (18,18%) oraz tak samo często (11,36%) znajomi, jak i materiały promocyjne wydane przez właściciela terenu.

Wykres 36 Źródła informacji o terenach inwestycyjnych, z których korzystali przedsiębiorcy¹⁶

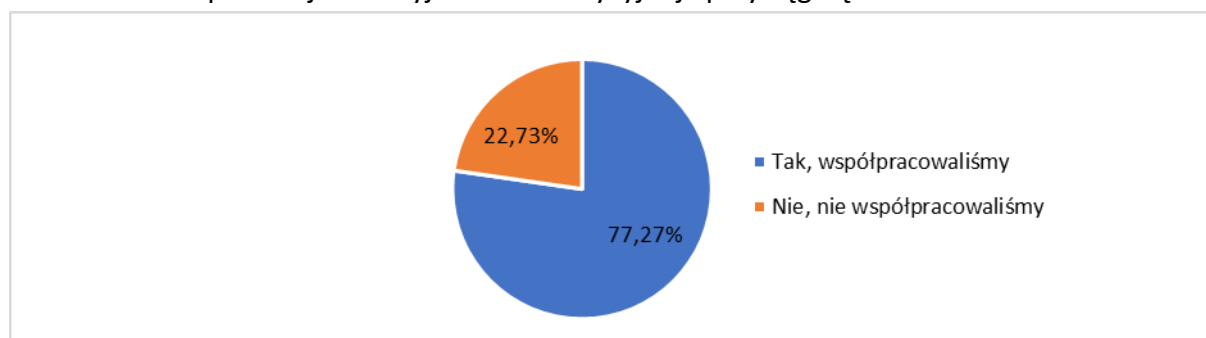

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=44

Współpraca z IOB

Kolejnym sposobem promocji atrakcyjności inwestycyjnej i przyciągnięcia inwestorów, który stosują gminy, jest współpraca z Instytucjami Otoczenia Biznesu. Tego typu współpracę prowadzi aż 77,27% gmin, które jak wynika z badania współpracowało w tym celu przynajmniej z jedną IOB.

Wykres 37 Odsetek gmin współpracujących przynajmniej z jedną z Instytucji Otoczenia Biznesu w celu promocji atrakcyjności inwestycyjnej i przyciągnięcia inwestorów

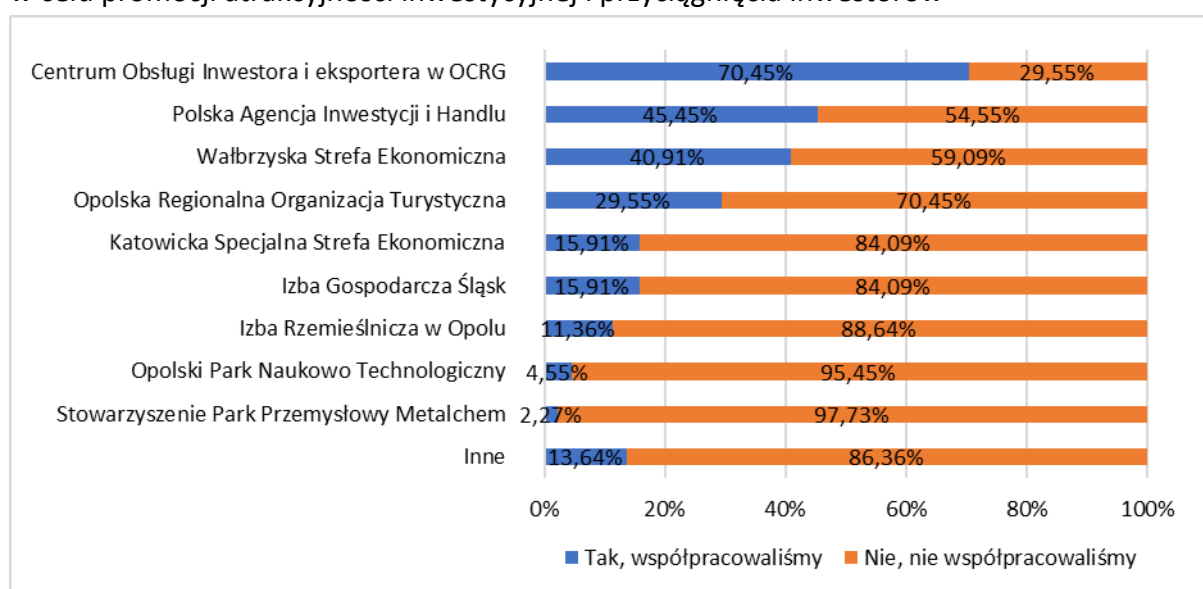
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=44

Biorące udział w badaniu gminy deklarowały, że najczęściej współpracują w tym celu z Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera w OCRG, a nieco rzadziej, bo w około 40% przypadków z Polską Agencją Inwestycji i Handlu oraz Wałbrzyską Specjalną Strefą Ekonomiczną. Aby promować swoje tereny około 30% gmin podjęło współpracę Opolską

¹⁶ Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%.

Regionalną Organizacją Turystyczną, a 15,91% z Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną i Izłą Gospodarczą Śląsk. Niewielki odsetek gmin (11,36%) współpracował w tym zakresie z Izłą Rzemieślniczą w Opolu, a jeszcze mniejszy z Opolskim Parkiem Naukowo-Technologicznym (4,55%). Najmniej, bo zaledwie 2,27% ankietowanych, nawiązało w tej kwestii współpracę ze Stowarzyszeniem Park Przemysłowy Metalchem. W pojedynczych przypadkach (w ramach odpowiedzi „inne”) gminy wskazały, że w celu promocji atrakcyjności inwestycyjnej współpracowały z Izłą Przemysłowo-Handlową w Niemczech (niem. IHK: Industrie-und Handelskammer), Aglomeracją Wrocławską, Agencją Rozwoju Przemysłu, Politechniką Opolską, Opolską Izłą Gospodarczą oraz prywatnymi firmami zajmującymi się poszukiwaniem inwestorów.

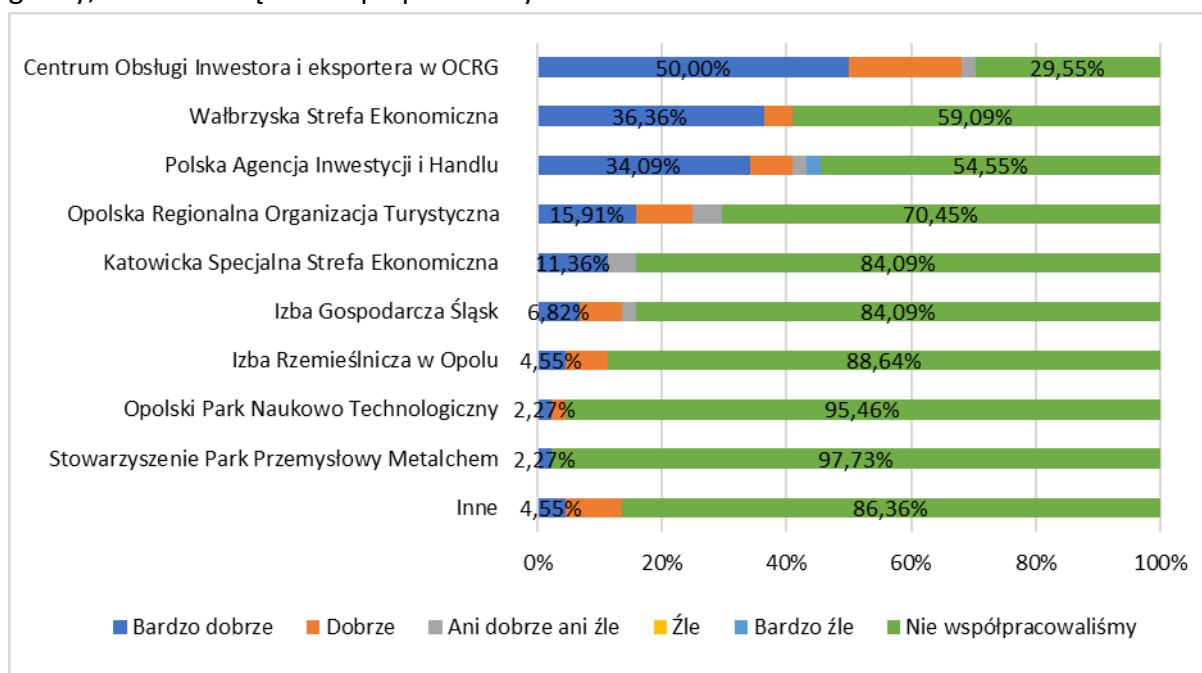
Wykres 38 Odsetek gmin współpracujących z poszczególnymi Instytucjami Otoczenia Biznesu w celu promocji atrakcyjności inwestycyjnej i przyciągnięcia inwestorów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=44

Współpracujące z daną IOB gminy zostały poproszone o ocenę jakości tej współpracy. Generalnie wszystkie gminy posiadają dobre doświadczenia w tym zakresie, a odsetek ocen złych jest w tym przypadku marginalny. Najlepiej przez badane gminy została oceniana współpraca z Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera. Dobrze jest także oceniana współpraca z Wałbrzyską Specjalną Strefą Ekonomiczną oraz Polską Agencją Inwestycji i Handlu. Nieco gorzej, aczkolwiek również pozytywnie, wypada współpraca z Opolską Regionalną Organizacją Turystyczną. W przypadku pozostałych instytucji odsetek współpracujących gmin był bardzo niski. Niemniej jednak warto zaznaczyć, że w opinii tych gmin, które miały kontakt z poszczególnymi instytucjami, ocena współpracy wypadła również pozytywnie.

Wykres 39 Ocena jakości współpracy z poszczególnymi Instytucjami Otoczenia Biznesu przez gminy, które z daną IOB współpracowały

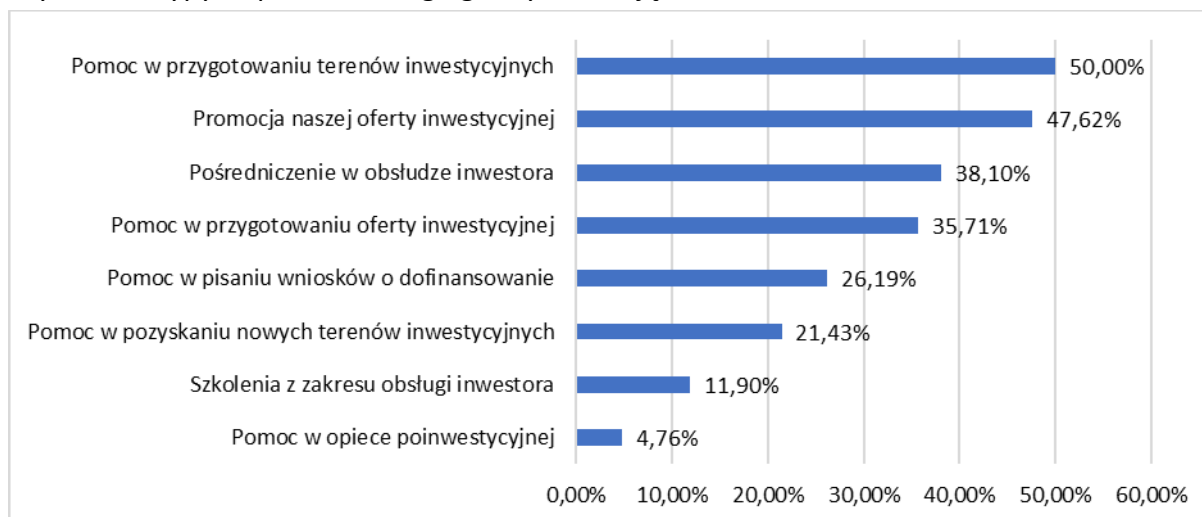

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=44

Oczekiwane typy wsparcia

Zdecydowana większość badanych gmin (82,35%) jest zainteresowana wsparciem ze strony Instytucji Otoczenia Biznesu, a jedynie 17,65% nie widzi takiej potrzeby. Najczęściej JST od Instytucji Otoczenia Biznesu oczekują pomocy w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych (50,00%), ich promocji (47,62%), a także pośredniczenia w obsłudze inwestorów (38,10%). Część spośród ankietowanych (35,71%) oczekuje także wsparcia w zakresie przygotowania oferty inwestycyjnej zawierającej informację o klimacie inwestycyjnym danej lokalizacji, pisania wniosków o dofinansowanie (26,19%) oraz pozyskania nowych terenów (21,43%). Stosunkowo niewielki odsetek chciałby uczestniczyć w szkoleniach z zakresu obsługi inwestorów (11,90%). Natomiast najmniej gmin sygnalizuje potrzebę pomocy w opiece poinwestycyjnej (4,76%).

Wykres 40 Typy wsparcia, którego gminy oczekują od IOB¹⁷

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=42

Obecnie działające w regionie IOB w kontaktach z samorządami koncentrują się głównie na:

- Tworzeniu bazy terenów inwestycyjnych.
- Wsparciu w obsłudze inwestora, poprzez szkolenia, spotkania dotyczące standardów obsługi inwestorów.
- Wsparciu w pisaniu wniosków o dofinansowanie.

Dlatego mając na uwadze uzyskane wyniki warto zastanowić się czy w przyszłej perspektywie finansowej zakres oferowanego wsparcia nie powinien ulec rozszerzeniu.

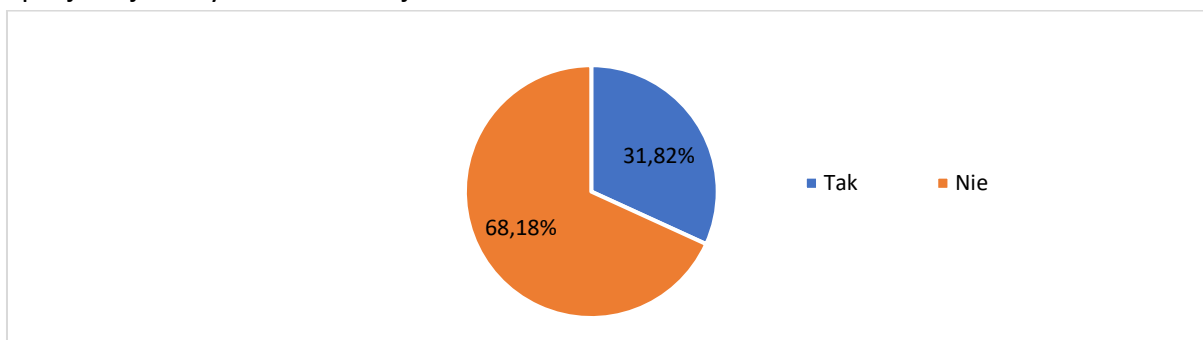
Zachęty inwestycyjne

Do niedawna jednym z kluczowych narzędzi, które ułatwiało przyciągnięcie inwestorów na oferowane w gminach tereny inwestycyjne było objęcie tych terenów statusem Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Prowadzenie działalności gospodarczej w ramach SSE odbywało się bowiem na szczególnych, preferencyjnych warunkach. Jedną z podstawowych zachęt dla inwestorów lokujących swoje projekty na terenach inwestycyjnych objętych statusem SSE było zwolnienie z podatku dochodowego. Abstrahując od pewnej wady tej ulgi podatkowej (korzystający z tego typu zwolnienia przedsiębiorca czerpał ewentualne korzyści nie w początkowej fazie działalności, kiedy rozpoczynał inwestycję ani nawet po uruchomieniu sprzedaży, ale jedynie wówczas, gdy jego przychód przewyższał ewentualne straty), spośród pozostałych czynników zachęcających i ułatwiających realizację inwestycji na obszarach SSE należy przede wszystkim wymienić: 1) lepszą infrastrukturę (obszarem stref obejmowano, co do zasady najbardziej obiecujące tereny inwestycyjne), 2) łatwiejsze procedury (przyjazne nastawienie do inwestorów ze strony zarządów stref, które pełniły funkcję swoistej platformy współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego), 3) marketing inwestycyjny (potencjalni inwestorzy często rozpoczynali poszukiwanie działek właśnie od tych zlokalizowanych w strefach).

¹⁷ Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%

Jak wynika z przekazanych przez respondentów danych około 31,82% gmin posiadających tereny inwestycyjne miało na swoim obszarze tereny, które do 2018 r. były objęte statusem Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Pokazuje to, że opolskie gminy podejmowały działania mające na celu rywalizację o inwestorów oraz starały się tworzyć na swoich terenach sprzyjający klimat inwestycyjny, wykorzystując SSE jako narzędzie pomocy pobudzające inwestycje.

Wykres 41 Odsetek gmin posiadających tereny inwestycyjne objęte do 2018 r. statusem Specjalnej Strefy Ekonomicznej

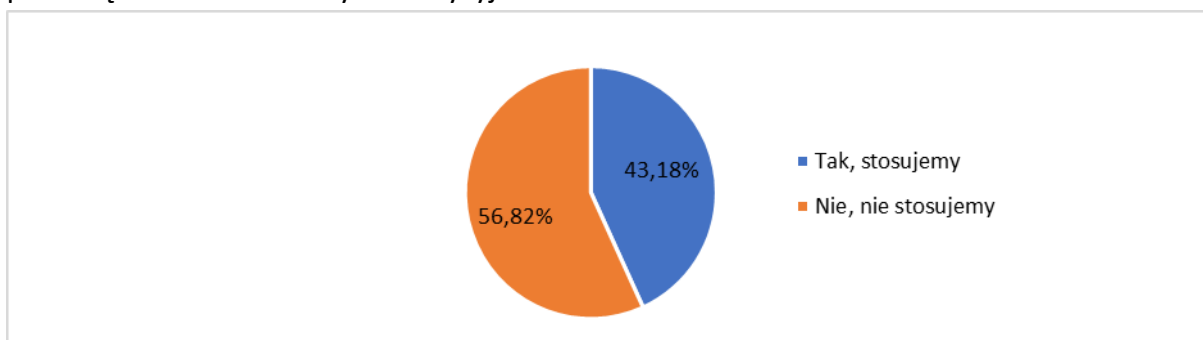

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=44

Biorąc pod uwagę, że obecnie teren całego kraju został objęty statusem SSE, w dalszej części opracowania skupiono się na omówieniu tych elementów instrumentarium systemu zachęt, które leżą w wyłącznym zakresie kompetencji samorządu gminnego.

Jak wskazują wyniki zrealizowanych badań 43,18% ankietowanych gmin deklaruje, że w celu przyciągnięcia nowych inwestorów stosuje zachęty inwestycyjne. Natomiast większa część z nich (56,82%) takich zachęt nie stosuje.

Wykres 42 Odsetek gmin stosujących zachęty inwestycyjne celem przyciągnięcia przedsiębiorców na tereny inwestycyjne

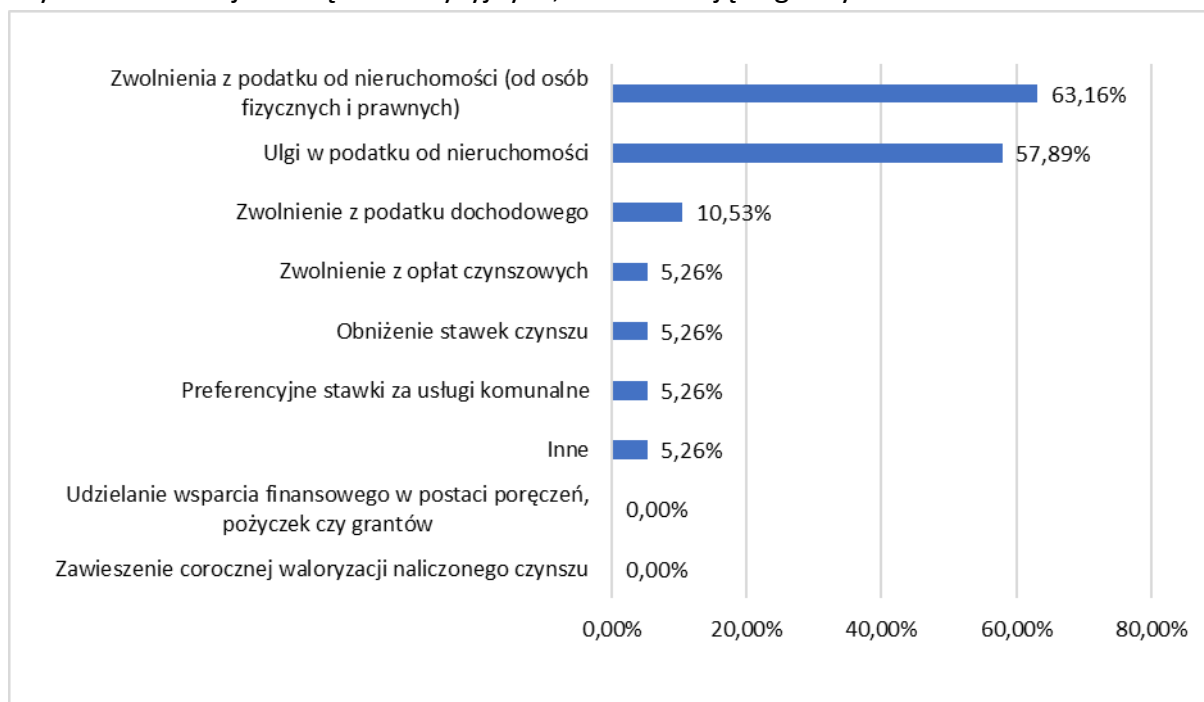

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=44

Wśród gmin, które stosują zachęty inwestycyjne dominują dwa typy zachęt: zwolnienie z podatku od nieruchomości (od osób fizycznych i prawnych), które jest stosowane przez 63,16% badanych gmin oraz ulga w tym podatku – 57,89% wskazań. Pozostałe narzędzia, czyli: zwolnienia z podatku dochodowego, zwolnienia z opłat czynszowych, obniżenie stawek czynszu lub preferencyjne stawki za usługi komunalne są stosowane przez gminy w o wiele mniejszym zakresie. Udzielanie wsparcia finansowego w postaci poręczeń, pożyczek czy

grantów w ogóle nie jest stosowane, podobnie jak zawieszenie corocznej waloryzacji naliczonego czynszu. Natomiast w pojedynczych przypadkach gminy wymieniały inne stosowane instrumenty takie jak: programy mieszkań dla pracowników, modyfikację programów edukacyjnych w szkołach, wsparcie PUP oraz wyprzedzające pozyskiwanie dokumentacji w zakresie warunków przyłączenia mediów.

Wykres 43 Rodzaje zachęt inwestycyjnych, które stosują w gminy¹⁸

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=19

Kwestię konieczności oraz możliwości w zakresie stosowania zachęt finansowych podniesiono także w ramach badań jakościowych podkreślając, przede wszystkim, że:

[...] I warto się nad tym zagadnieniem poważnie zastanowić, jeśli oferuje się jakiś teren, jakieś, jakieś miejsce, miejsca do lokowania przedsięwzięć, to warto wesprzeć również różnego rodzaju ułatwieniami, nawet zachętami, które mają finansowy, albo mogą taki wymiar mieć [...] (WE).

WNIOSEK:

Aby podnieść skuteczność systemu pozyskiwania inwestorów i tym samym zwiększyć poziom wykorzystania dostępnych w poszczególnych gminach terenów inwestycyjnych, istotnym wydaje się wzmocnienie: 1. Zachęt o charakterze fiskalnym, ponieważ ulgi w podatkach są jedną z ważniejszych determinant skłaniających przedsiębiorców do lokowania kapitału. 2. Zachęt o charakterze finansowym, ponieważ istotną rolę w tym procesie odgrywają także takie elementy jak: subsydia infrastrukturalne, kredyty inwestorskie, partycypacja w kosztach inwestycji. 3. Zaplecza kadrowego, ponieważ odpowiedni poziom specjalizacji kadry zapewni kompleksowość, sprawność i

¹⁸ Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%.

profesjonalizm obsługi potencjalnych inwestorów, a także zwiększy skuteczność realizowanych działań promocyjnych, które prawdopodobnie nie są do końca efektywne. Ich skuteczna realizacja wymaga bowiem specjalistycznej wiedzy, nt. tego jak dobrze promować tereny inwestycyjne i czego tak naprawdę oczekuje inwestor.

ZAINTERESOWANIE INWESTORÓW LOKOWANIEM INWESTYCJI NA TERENACH INWESTYCYJNYCH

Nie mniej ważny od podaży jest popyt na tereny inwestycyjne, który na etapie składania wniosków o dofinansowanie w ramach Działania 2.2 OP II RPO WO -2014-2020 miał być dokumentowany poprzez listy intencyjne wyrażające zainteresowanie konkretnego przedsiębiorcy, realizacją inwestycji na przygotowywanym terenie. Za dołączenie do wniosku listu intencyjnego gminy otrzymywały dodatkowe punkty, co miało je niejako zmotywować do znalezienia potencjalnych inwestorów jeszcze przed otrzymaniem dofinansowania i rozpoczęciem prac związanych z przygotowaniem terenu.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy, jedynie do pięciu z dziewięciu złożonych wniosków dołączono takie listy. Ponadto, pomimo że ogólna liczba złożonych listów wyniosła dwanaście, to zaledwie cztery z nich należy uznać za skonkretyzowaną deklarację budowy na przygotowanym terenie inwestycyjnym hali lub zakładu. Dwa z nich mają charakter bardzo ogólny, a ich treść świadczy wyłącznie o gotowości do kontynuacji wstępnych rozmów o możliwości lokalizacji inwestycji, natomiast trzy dotyczą wynajęcia powierzchni biurowej. Pozostałe trzy listy stanowią jedynie porozumienie na rzecz współdziałania celem rozwijania wykorzystania terenów inwestycyjnych gminy. Analizując efekty zawartych w podpisanych listach intencyjnych deklaracji inwestycyjnych należy stwierdzić, że na dzień realizacji badania jedynie trzy z nich zakończyły się faktycznym podpisaniem umowy i dotyczą wynajmu powierzchni w Parku Naukowo-Technologicznym. Natomiast żadna z deklaracji dotycząca możliwości realizacji na przygotowanym terenie inwestycji budowlanej nie doszła na razie do skutku.

Tabela 14 Analiza treści listów intencyjnych podpisanych w ramach Działania 2.2 OP II RPO WO 2014-2020

Wnioskodawca Projekt	Przedmiot działalności potencjalnego inwestora	Charakter inwestycji	Wartość inwestycji w zł	Planowany termin zakończenia	Planowana do utworzenia liczba miejsc pracy	Podpisanie umowy
Gmina Olesno/ „Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu Północnego poprzez uzbrojenie wyodrębnionej części Oleskich terenów inwestycyjnych”	Produkcja Pasz dla zwierząt	Budowa linii produkcyjnej pasz dla zwierząt	4 mln	31.12.2019	15	nie
Gmina Olesno/ „Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu Północnego poprzez uzbrojenie wyodrębnionej części Oleskich terenów inwestycyjnych”	Naprawa i konserwacja metalowych wyrobów gotowych	Budowa hali produkcyjnej, usługi naprawy i konserwacji metalowych elementów konstrukcyjnych	1,6 mln	31.12.2019	4	nie
Gmina Olesno/ „Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu Północnego poprzez uzbrojenie wyodrębnionej części Oleskich terenów inwestycyjnych”	Produkcja rowerów	Brak informacji	300 tyś	31.12.2021	6	nie
Gmina Kluczbork/ „Uzbrojenie terenu WSSE przy ul. Wołczyńskiej w Kluczborku”	Produkcja instrumentów muzycznych	Budowa hali produkcyjno-magazynowej	Brak informacji	31.12.2023	100	nie

Wnioskodawca Projekt	Przedmiot działalności potencjalnego inwestora	Charakter inwestycji	Wartość inwestycji w zł	Planowany termin zakończenia	Planowana do utworzenia liczba miejsc pracy	Podpisanie umowy
Park Naukowo-Technologiczny/ „Budowa zaplecza wdrożeniowego i biurowego z przeznaczeniem na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw”	Działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne	Wynajęcie powierzchni biurowej	Brak informacji	Brak informacji	Brak informacji	tak
Park Naukowo-Technologiczny/ „Budowa zaplecza wdrożeniowego i biurowego z przeznaczeniem na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw”	Produkcja wyrobów kosmetycznych i toaletowych	Wynajęcie powierzchni biurowej	Brak informacji	Brak informacji	Brak informacji	tak
Park Naukowo-Technologiczny/ „Budowa zaplecza wdrożeniowego i biurowego z przeznaczeniem na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw”	Roboty związane z budową linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych	Wynajęcie powierzchni biurowej	Brak informacji	Brak informacji	Brak informacji	tak
Gmina Kędzierzyn – Koźle/ „Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego poprzez uzbrojenie terenów inwestycyjnych - Pole Południowe”	Badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie pozostałych nauk przyrodniczych i technicznych	Treść listu ma bardzo ogólny charakter i stanowi jedynie deklarację chęci kontynuacji rozmów o możliwości lokalizacji na terenie inwestycyjnym fabryki nowoczesnej produkcji opon	Brak informacji	Brak informacji	Brak informacji	nie

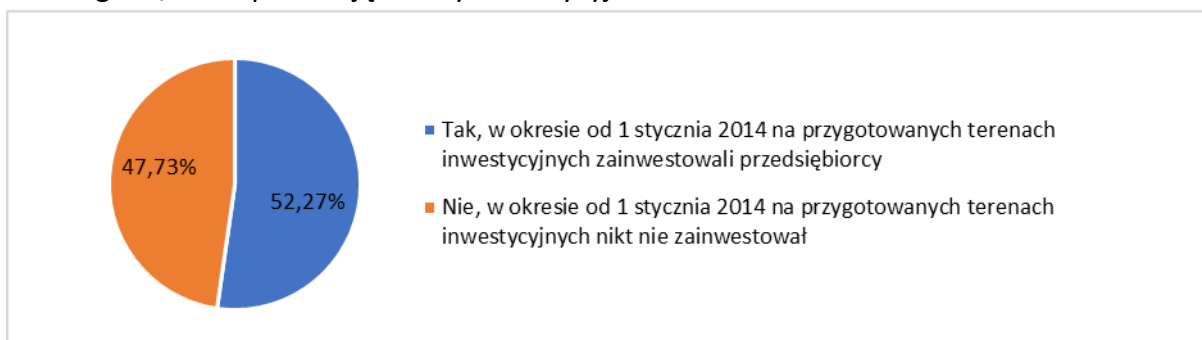
Wnioskodawca Projekt	Przedmiot działalności potencjalnego inwestora	Charakter inwestycji	Wartość inwestycji w zł	Planowany termin zakończenia	Planowana do utworzenia liczba miejsc pracy	Podpisanie umowy
Gmina Kędzierzyn – Koźle/ „Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego poprzez uzbrojenie terenów inwestycyjnych - Pole Południowe”	Brak informacji	Treść listu ma bardzo ogólny charakter i stanowi jedynie deklarację chęci kontynuacji rozmów o możliwości lokalizacji na terenie inwestycyjnym zakładu kriogenicznego recyklingu opon.	Brak informacji	Brak informacji	Brak informacji	nie
Gmina Kędzierzyn – Koźle/ „Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego poprzez uzbrojenie terenów inwestycyjnych - Pole Południowe”	Dystrybucja energii elektrycznej	Treść listu nie odnosi się w sposób bezpośredni do możliwości lokalizacji inwestycji. List jest porozumieniem na rzecz współdziałania dla rozwijania Pola Południowego, jako atrakcyjnego terenu dla inwestycji typu „greenfield”. Z treści listu wynika, że PCC EB Energetyka Blachownia Sp. z o.o. zobowiązuje się do zapewnienia ciągłego dostarczania mediów dla inwestorów i obsługi infrastruktury technicznej Pola Południowego zgodnie z przepisami Prawa energetycznego	Brak informacji	Brak informacji	Brak informacji	nie dotyczy
Gmina Kędzierzyn – Koźle/ „Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego poprzez uzbrojenie terenów	Roboty związane z budową dróg i autostrad	Treść listu nie odnosi się w sposób bezpośredni do możliwości lokalizacji inwestycji. List jest porozumieniem w zakresie współdziałania na rzecz rozwoju gminy Kędzierzyn-Koźle w obszarze	Brak informacji	Brak informacji	Brak informacji	nie dotyczy

Wnioskodawca Projekt	Przedmiot działalności potencjalnego inwestora	Charakter inwestycji	Wartość inwestycji w zł	Planowany termin zakończenia	Planowana do utworzenia liczba miejsc pracy	Podpisanie umowy
inwestycyjnych przylegających do Portu w Koźlu”		gospodarczym oraz rozwijania wykorzystania terenów inwestycyjnych gminy zlokalizowanych wokół Portu Koźle.				
Gmina Kędzierzyn – Koźle/ „Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego poprzez uzbrojenie terenów inwestycyjnych przylegających do Portu w Koźlu”	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	Treść listu nie odnosi się w sposób bezpośredni do możliwości lokalizacji inwestycji. List jest porozumieniem w zakresie współdziałania na rzecz rozwoju gminy Kędzierzyn-Koźle w obszarze gospodarczym oraz rozwijania wykorzystania terenów inwestycyjnych gminy zlokalizowanych wokół Portu Koźle.	Brak informacji	Brak informacji	Brak informacji	nie dotyczy

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy listów intencyjnych.

Ulokowani w gminie inwestorzy najlepiej świadczą o tym, że gmina tworzy dobry klimat dla prowadzenia biznesu. Jak wynika z danych pozyskanych w toku realizacji badania CAWI przeprowadzanego wśród gmin woj. opolskiego w okresie od 1 stycznia 2014 r. do momentu realizacji badania w nieco ponad połowie gmin (52,27%), które posiadają na swoim obszarze wolne tereny inwestycyjne, zainwestowali przedsiębiorcy.

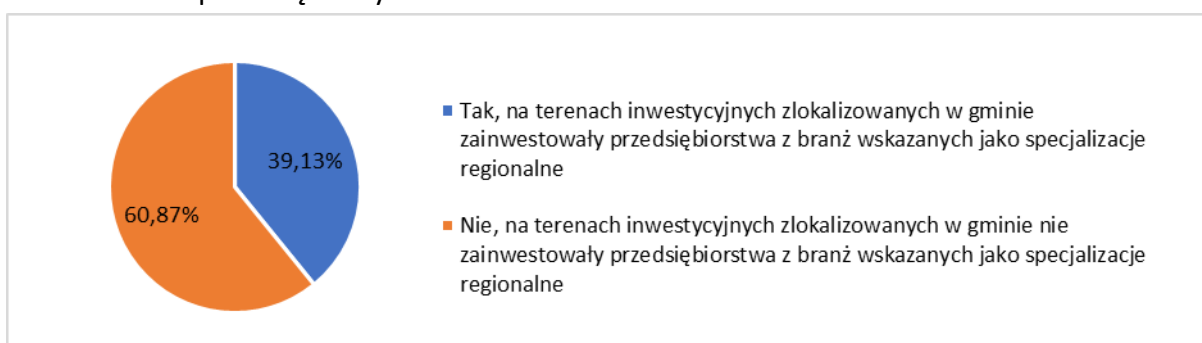
Wykres 44 Odsetek gmin, w których na przygotowanych terenach inwestycyjnych w okresie od 1 stycznia 2014 r. do momentu realizacji badania zainwestowali przedsiębiorcy w ogólnej liczbie gmin, które posiadają tereny inwestycyjne

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=44

Około 39% przedstawicieli gmin, na terenie których w okresie od 1 stycznia 2014 r. zainwestowali przedsiębiorcy wskazało, że wśród tych przedsiębiorstw znalazły się firmy z branż wskazanych jako specjalizacje regionalne.

Wykres 45 Odsetek gmin, w których na przygotowanych terenach inwestycyjnych zainwestowały przedsiębiorstwa z branż wskazanych jako specjalizacje regionalne w ogólnej liczbie gmin, w których w okresie od 1 stycznia 2014 r. do momentu realizacji badania zainwestowali przedsiębiorcy

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=23

Przedsiębiorstwa z sektora chemicznego zainwestowały w gminach położonych w powiecie brzeskim i krapkowickim. Firmy z branży budowlanej w gminach leżących na terenie powiatów nyskiego, opolskiego, oleskiego, strzeleckiego i w mieście Opolu. Podmioty działające w przemyśle drzewnym ulokowały się na terenach inwestycyjnych gmin powiatu namysłowskiego, opolskiego i strzeleckiego, a działające w przemyśle maszynowym i metalowym w powiecie brzeskim, kluczborskim, kędzierzyńsko-kozielskim, krapkowickim, opolskim, oleskim, i mieście Opolu. Firmy prowadzące działalność w branży rolno-spożywczej

zainwestowały w powiecie krapkowickim, opolskim i mieście Opolu, z przemysłu energetycznego w powiecie nyskim a z sektora ICT w mieście Opolu. Pozostałe branże, wskazane jako regionalne specjalizacje, nie były reprezentowane.

Tabela 15 Gminy, na terenie których zainwestowały przedsiębiorstwa działające w obszarze regionalnych specjalizacji

Gmina	Powiat	Sektor chemiczny	Sektor budowlany	Sektor drzewny	Sektor maszynowy i metalowy	Sektor rolny spożywczy	Sektor energetyczny w tym OZE	Sektor ICT	Sektor ochrony zdrowia i jakość życia	Sektor inteligentnych systemów zarządzania mobilnością	Sektor gospodarki obiegu zamkniętego
Skarbimierz	brzeski	+			+	+					
Kluczbork	kluczborski				+	+					
Reńska Wieś	kędzierzyńsko kozielski				+						
Gogolin	krapkowicki				+						
Walce	krapkowicki	+				+					
Pokój	namysłowski			+							
Nysa	nyski		+				+				
Pakośćawice	nyski		+								
Łubniany	opolski		+	+	+	+					
Rudniki	oleski		+		+						
Jemielnica	strzelecki		+	+							
Leśnica	strzelecki		+								
Ujazd	strzelecki		+		+						
m. Opole	m. Opole		+		+	+		+			

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI.

Zainteresowanie firm, działających w obszarze regionalnych specjalizacji, lokowaniem inwestycji na przygotowanych w woj. opolskim terenach inwestycyjnych uwidoczniło się także w toku realizacji badań jakościowych, na co wskazują podane przez respondentów przykłady:

[...] Jeśli chodzi o te branże..., jeśli chodzi o te specjalizacje regionalne, to nie wiem czy nie więcej, ale na pewno jedna firma się w tą branżę wpisywała, która się specjalizuje... no w tym w branży chemicznej [...]; [...] na naszej strefie logowały się przedsiębiorstwa z branży automotive, z branży betoniarskiej, meblarskiej, centra logistyczne; (FGI 1).

[...] Mamy tak, mamy firmy działające w zakresie, na przykład szeroko pojętego przemysłu chemicznego. I na przykład tutaj mogę przywołać, na przykład znowu Nysę; mamy, następnie mamy obok firmę z branży, także chemicznej, natomiast jest to już całkiem inna inny sektor, bo jest to elektromobilność [...] produkcja proszków katodowych do baterii samochodów; szeroko pojęty budowlany znany producent okien; produkcja drzwi, przemysł motoryzacyjny, mamy gracza z branży spożywczej, mamy graczy z branży motoryzacyjnej, mamy potentatów na rynku opakowaniowym [...] (FGI 2).

Ogółem w omawianym okresie na terenach inwestycyjnych zainwestowało 98 podmiotów. Największa liczba firm ulokowała się na terenach inwestycyjnych położonych w powiatach: strzeleckim – 21 firm, nyskim – 18 firm, m. Opolu – 16 firm oraz w powiecie brzeskim – 11 firm. Najmniejsza w powiatach prudnickim oraz namysłowskim – odpowiednio po 2 firmy.

Tabela 16 Liczba przedsiębiorstw, które w okresie od 1 stycznia 2014 r. do momentu realizacji badania, zainwestowały na przygotowanych terenach inwestycyjnych

Gmina	Powiat	Procent przedsiębiorstw	Liczba przedsiębiorstw	Środki wykorzystane do przygotowania terenu	Środki wykorzystane do przygotowania terenu
				RPO WO 2014-2020	Komplementarne
Grodków	brzeski	1,02%	1	Nie	Nie
Lubsza	brzeski	3,06%	3	Nie	Nie
Skarbimierz	brzeski	7,14%	7	Tak	Tak
Kluczbork	kluczborski	8,16%	8	Tak	Tak
Reńska Wieś	kędzierzyńsko-kozielski	1,02%	1	Tak	Tak
Gogolin	krapkowicki	2,04%	2	Nie	Nie
Krapkowice	krapkowicki	3,06%	3	Nie	Nie
Walce	krapkowicki	3,06%	3	Nie	Tak
Pokój	namysłowski	2,04%	2	Nie	Nie
Korfantów	nyski	2,04%	2	Nie	Nie
Nysa	nyski	14,29%	14	Tak	Tak
Pakosławice	nyski	2,04%	2	Nie	Nie
Rudniki	oleski	4,08%	4	Nie	Nie
Chrzastowice	opolski	1,02%	1	Nie	Nie
Łubniany	opolski	4,08%	4	Nie	Tak
Niemodlin	opolski	1,02%	1	Nie	Nie
Tarnów Opolski	opolski	3,06%	3	Nie	Nie
Lubrza	prudnicki	2,04%	2	Nie	Nie

Gmina	Powiat	Procent przedsiębiorstw	Liczba przedsiębiorstw	Środki wykorzystane do przygotowania terenu	Środki wykorzystane do przygotowania terenu
				RPO WO 2014-2020	Komplementarne
Jemielnica	strzelecki	3,06%	3	Nie	Nie
Leśnica	strzelecki	3,06%	3	Nie	Nie
Ujazd	strzelecki	10,20%	10	Tak	Tak
Zawadzkie	strzelecki	3,06%	3	Nie	Nie
m. Opole	m. Opole	16,33%	16	Tak	Tak
Suma		100%	98		

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI i Mapy dotacji UE

<https://mapadotacji.gov.pl/>

Udział dużych przedsiębiorstw (zatrudniających powyżej 250 pracowników) w ogólnej liczbie przedsiębiorstw, które w omawianym okresie zainwestowały na terenach inwestycyjnych położonych w regionie, nie był wysoki i wyniósł 15,30%. Ogółem w woj. opolskim zainwestowało 15 tego typu firm. Najwięcej z nich ulokowało się w powiecie brzeskim i m. Opolu – po 4 firmy oraz w powiecie kluczborskim – 3 firmy.

Tabela 17 Liczba dużych przedsiębiorstw (zatrudniających powyżej 250 pracowników), które w okresie od 1 stycznia 2014 r. do momentu realizacji badania zainwestowały na przygotowanych terenach inwestycyjnych

Gmina	Powiat	Procent przedsiębiorstw	Liczba przedsiębiorstw	Środki wykorzystane do przygotowania terenu	Środki wykorzystane do przygotowania terenu
				RPO WO 2014-2020	Komplementarne
Skarbimierz	brzeski	26,67%	4	Tak	Tak
Kluczbork	kluczborski	20,00%	3	Tak	Tak
Nysa	nyski	6,67%	1	Tak	Tak
Ujazd	strzelecki	13,33%	2	Tak	Tak
Zawadzkie	strzelecki	6,67%	1	Nie	Nie
m. Opole	m. Opole	26,67%	4	Tak	Tak
Suma		100%	15		

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI.

Analizując liczebność oraz rozkład inwestycji w przestrzeni woj. opolskiego warto zauważyć, że poziom ich napływu na wsparte tereny inwestycyjne jest w dużym stopniu powiązany z ich położeniem względem ośrodków subregionalnych i ośrodka wojewódzkiego. Tereny położone na obszarze tych ośrodków charakteryzują się ponadprzeciętną liczbą inwestorów. Przyczyną takiego stanu rzeczy może być dążenie inwestorów do minimalizowania ryzyka

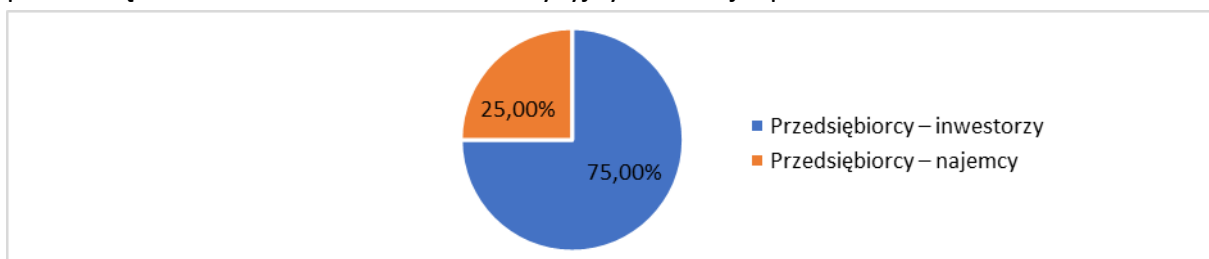
związanego z realizowanymi inwestycjami. W dobie wstrząsu gospodarczego wywołanego m.in. przez pandemię COVID-19 mogą oni bowiem preferować lokalizacje, charakteryzujące się relatywnie najniższym stopniem ryzyka, za które postrzegane są obszary leżące na terenie tych ośrodków. Natomiast lokalizacje peryferyjne mogły zostać przez nich uznane za bardziej ryzykowne, co skutkowało obniżonym popytem na inwestycje.

Ponadto dodatkowym czynnikiem mogącym mieć wpływ na poziom zagospodarowania terenów inwestycyjnych, może być również efekt tzw. kuli śnieżnej, ponieważ inwestorzy mogą oceniać atrakcyjność poszczególnych terenów patrząc przez pryzmat ich obecnego zagospodarowania. Możliwym zatem jest, że jeżeli na danym terenie funkcjonowało już kilka firm, to taki teren został przez nich oceniony jako atrakcyjny. Natomiast, jeżeli przez dłuższy okres czasu przygotowany teren inwestycyjny cieszył się ograniczonym zainteresowaniem to przez kolejnych przedsiębiorców, którzy rozważali możliwość inwestycji na tym terenie, mogło to zostać odebrane jako czynnik ostrzegawczy informujący o jego potencjalnej nieatrakcyjności. Tym samym można pokusić się o stwierdzenie, że stopień zagospodarowania danego terenu inwestycyjnego może mieć pozytywny wpływ na napływ kolejnych inwestorów, a tego typu sytuacje mogą występować w szczególności w trakcie kryzysu, ponieważ to wtedy większość inwestorów stara się w możliwie największym stopniu ograniczyć i zminimalizować czynniki ryzyka inwestycyjnego.

CHARAKTERYSTYKA FIRM, KTÓRE ZAINWESTOWAŁY NA PRZYGOTOWANYCH TERENACH INWESTYCYJNYCH

Charakterystyka firm, które prowadzą działalność na przygotowanych w woj. opolskim terenach inwestycyjnych została dokonana przy użyciu danych zebranych w toku realizacji badania CATI. W badaniu udział wzięło 44 przedsiębiorców. W badanej grupie znaleźli się zarówno przedsiębiorcy – inwestorzy, którzy na wybranym przez siebie terenie zrealizowali projekty inwestycyjne polegające na budowie zakładu lub hali produkcyjnej (75,00%), jak i przedsiębiorcy – najemcy, którzy nie realizowali inwestycji budowlanych, ale wynajęli powierzchnię lub lokal biurowy we wcześniej powstałym na terenie inwestycyjnym budynku dysponującym tego typu zapleczem (25,00%).

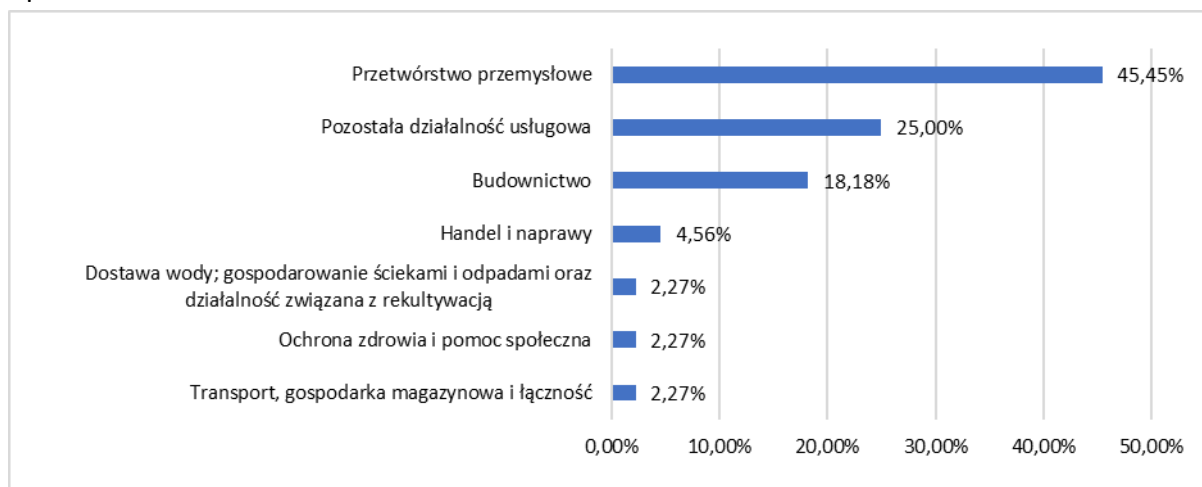
Wykres 46 Struktura respondentów badania CATI zrealizowanego wśród firm, które prowadzą działalność na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=44

Jak wynika z przeprowadzonego badania, na przygotowanych w woj. opolskim terenach inwestycyjnych, działalność prowadzą głównie firmy z branży przemysłowej, usługowej i budowlanej.

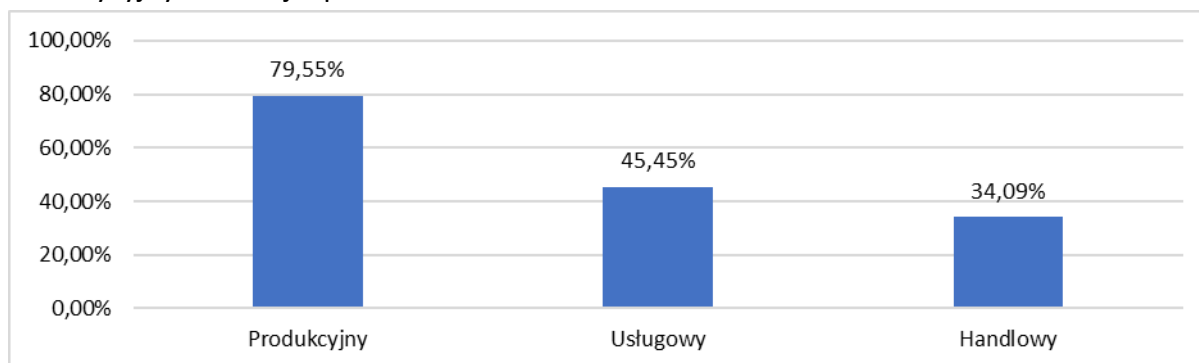
Wykres 47 Branże działalności firm, które ulokowały się na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim¹⁹

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=44

Zlokalizowane na terenach inwestycyjnych przedsiębiorstwa w zdecydowanej większości prowadzą działalność produkcyjną (79,55%), blisko połowa (45,45%) prowadzi działalność usługową, a 34,09% działalność handlową.

Wykres 48 Charakter działalności firm, które prowadzą działalność na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim²⁰

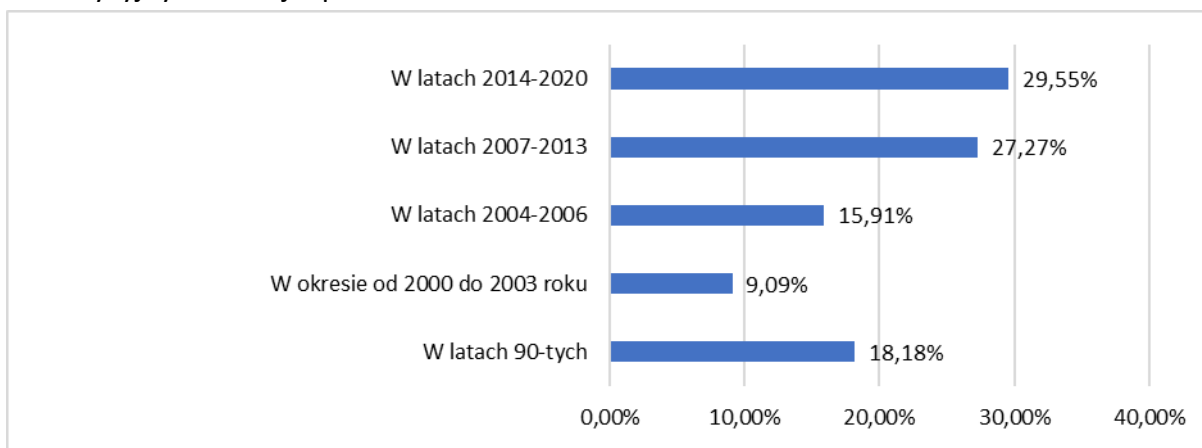
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=44

Zdecydowana większość firm rozpoczęła prowadzenie działalności na terenie woj. opolskiego w okresie od 2007 do 2013 roku (27,27%) lub w latach 2014-2020 (29,55%). Nieco mniejszy odsetek w latach 90-tych (18,18%) oraz w okresie od 2004 do 2006 roku (15,91%). Najmniej firm zarejestrowało swoją działalność na terenie woj. opolskiego w okresie od 2000 do 2003 roku (9,09%).

¹⁹ Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

²⁰ Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%. Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

Wykres 49 Okres rozpoczęcia działalności przez firmy, które ulokowały się na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim²¹.

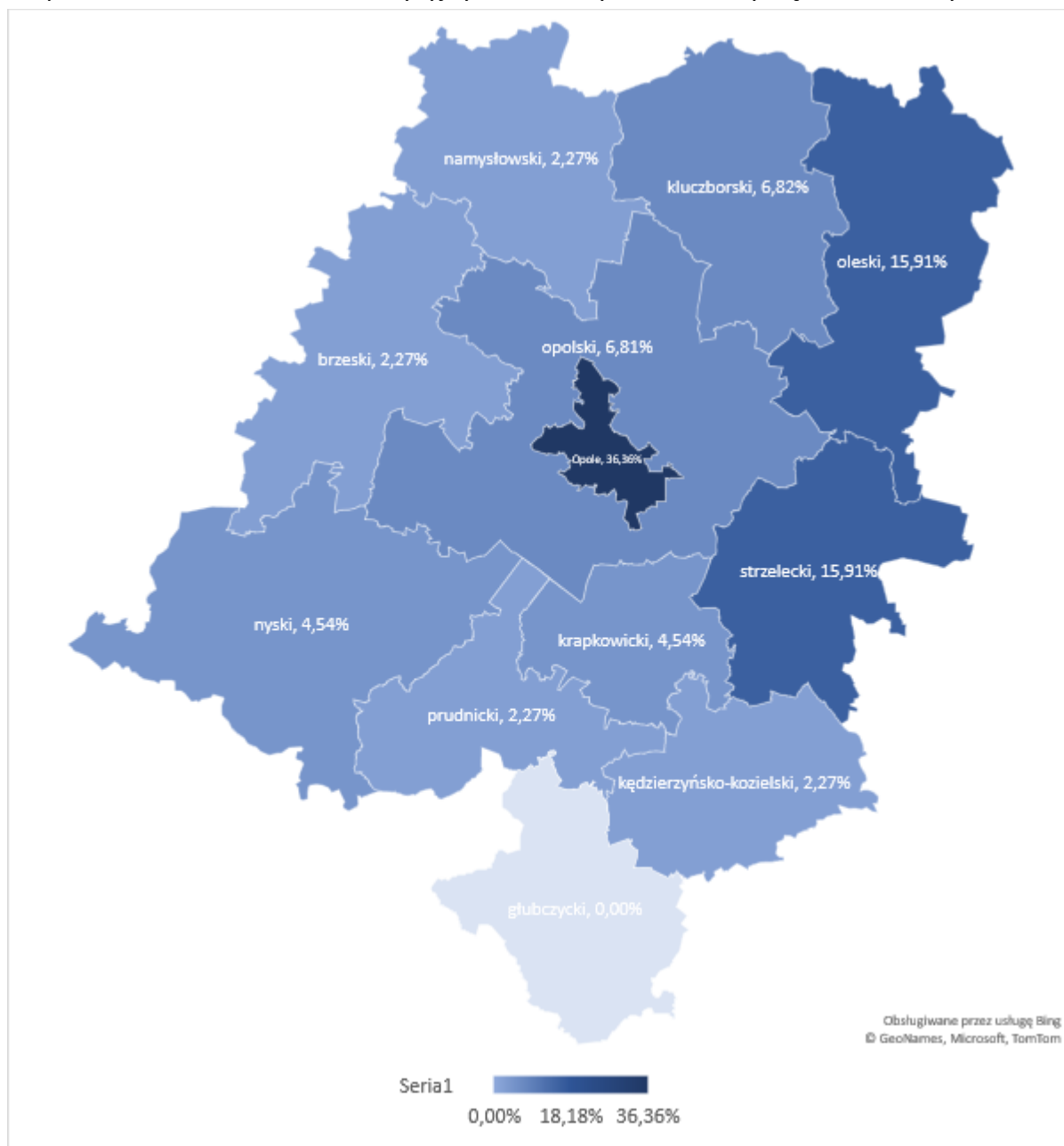

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=44

Największa liczba firm ulokowała swoje inwestycje na terenach położonych w powiatach: m. Opole (36,36%), oleskim (15,91%), strzeleckim (15,91%), kluczborskim (6,82%), opolskim (6,81%), krapkowickim i nyskim (po 4,54%). Najmniejsza w powiatach brzeskim, kędzierzyńsko-kozielskim, namysłowskim i prudnickim (odpowiednio: 2,27%)

²¹ Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

Mapa 7 Położenie terenów inwestycyjnych, na których ulokowały się badane firmy²².

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=44

PRZEBIEG PROCESU INWESTYCYJNEGO

Przygotowanie i realizacja przedsięwzięcia inwestycyjnego odznacza się zazwyczaj specyficznym i złożonym charakterem. Wynika on z wielu czynników takich jak: zaangażowanie wielu podmiotów, konieczność koordynacji ich działań w czasie i przestrzeni, oddziaływanie zamierzenia inwestycyjnego na otoczenie i uleganie wpływom otoczenia. Nagromadzenie tych czynników, wzajemne ich korelacje oraz stopień skomplikowania mogą stać się przyczyną wystąpienia zakłóceń i nieprawidłowości w toku procesu inwestycji i stanowić potencjalną barierę dla realizacji przedsięwzięcia inwestycyjnego.

²² Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

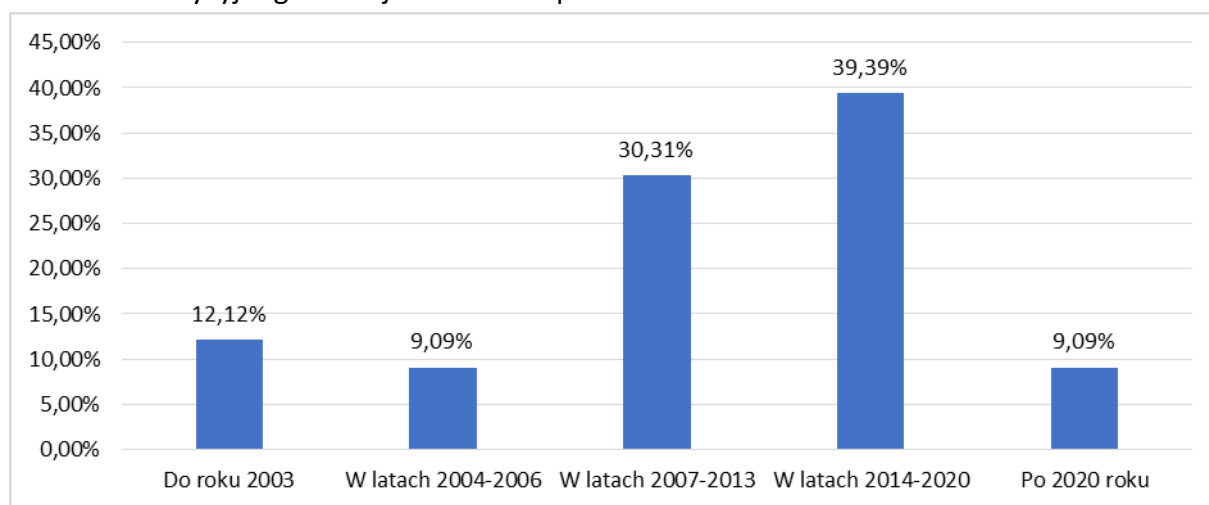
W Polsce od wielu lat podnoszony jest problem niewłaściwego udziału jednostek administracji publicznej w realizacji projektów inwestycyjnych poprzez tworzenie barier i trudności związanych z przygotowaniem i realizacją inwestycji budowlanych. Bariery te widoczne są przede wszystkim w sferze planowania przestrzennego i podejmowania decyzji administracyjnych niezbędnych do rozpoczęcia i prowadzenia prac budowlanych oraz realizacji projektów inwestycyjnych, które mają istotne znaczenie dla rozwoju ekonomicznego, społecznego oraz przestrzennego gmin.²³

Celem sprawdzenia czy realizowane na terenach inwestycyjnych woj. opolskiego projekty przebiegały bez zakłóceń, co tym samym pozwoliło przedsiębiorcom – inwestorom rozpocząć działalność bez zbędnych przeszkód, ankietowane firmy zostały poproszone o zdefiniowanie czasu, jaki był potrzebny na przejście pomiędzy poszczególnymi etapami realizacji inwestycji – od momentu podpisania umowy na korzystanie z terenu inwestycyjnego do momentu uruchomienia działalności.

Etapy procesu inwestycji

Zdecydowana większość spośród ankietowanych przedsiębiorców, którzy na terenie inwestycyjnym zrealizowali projekt inwestycyjny o charakterze budowlanym, umowę na korzystanie z terenu inwestycyjnego podpisała w latach 2007-2013 lub 2014-2020.

Wykres 50 Okres, w którym przedsiębiorcy – inwestorzy podpisali umowę na korzystanie z terenu inwestycyjnego w województwie opolskim

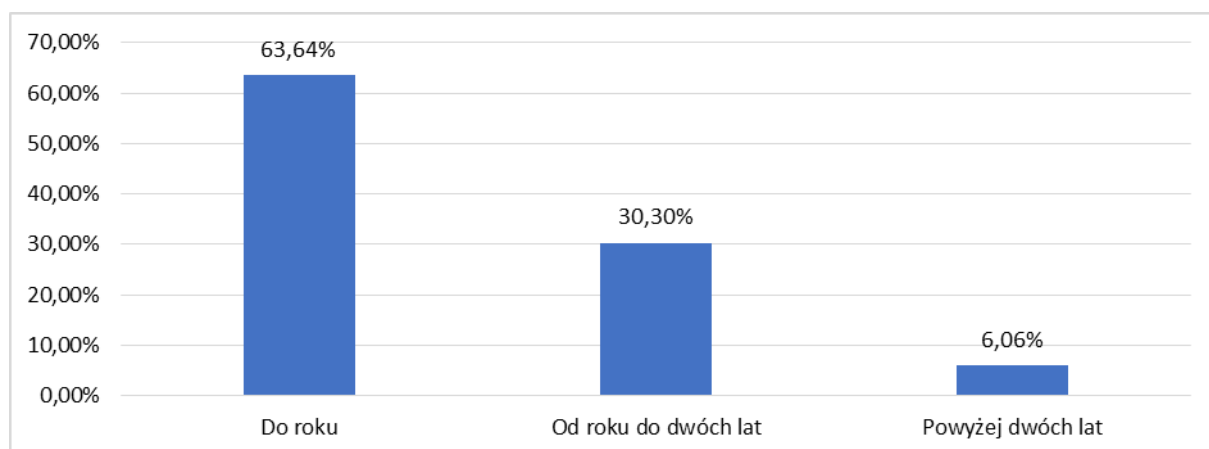

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=33

Zestawiając powyższą datę z datą rozpoczęcia realizacji inwestycji należy stwierdzić, że po podpisaniu umowy na korzystanie z terenu wszyscy respondenci rozpoczęli realizację inwestycji. W zdecydowanej większości przypadków realizacja inwestycji rozpoczynana była w roku podpisania umowy na korzystanie z danego terenu albo w roku następnym. Wystąpienie dłuższych opóźnień w rozpoczęciu jej realizacji zadeklarowało jedynie 6,06% ankietowanych.

²³ Bartłomiej Marona, Bariery realizacji inwestycji zależne od gminy a atrakcyjność inwestycyjna polskich miast. Studia Ekonomiczne / Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach 2013 s. 241-251

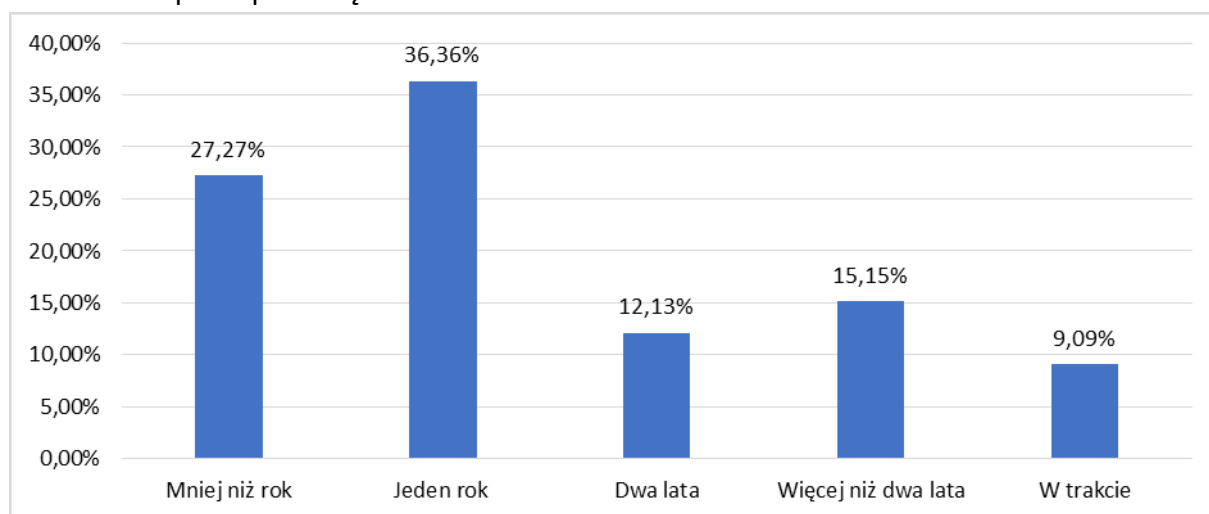
Wykres 51 Okres jaki upłynął od momentu podpisania umowy na korzystanie z terenu inwestycyjnego do momentu rozpoczęcia realizacji inwestycji przez przedsiębiorców – inwestorów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=33

Ukończenie realizacji inwestycji zadeklarowało 90,91% ankietowanych firm. Większość z nich (30,36%) ukończyła ją w okresie 1 roku od momentu rozpoczęcia. W przypadku 27,27% badanych, proces inwestycyjny trwał mniej niż rok. Pozostała część przedsiębiorstw zakończyła inwestycję w okresie późniejszym.

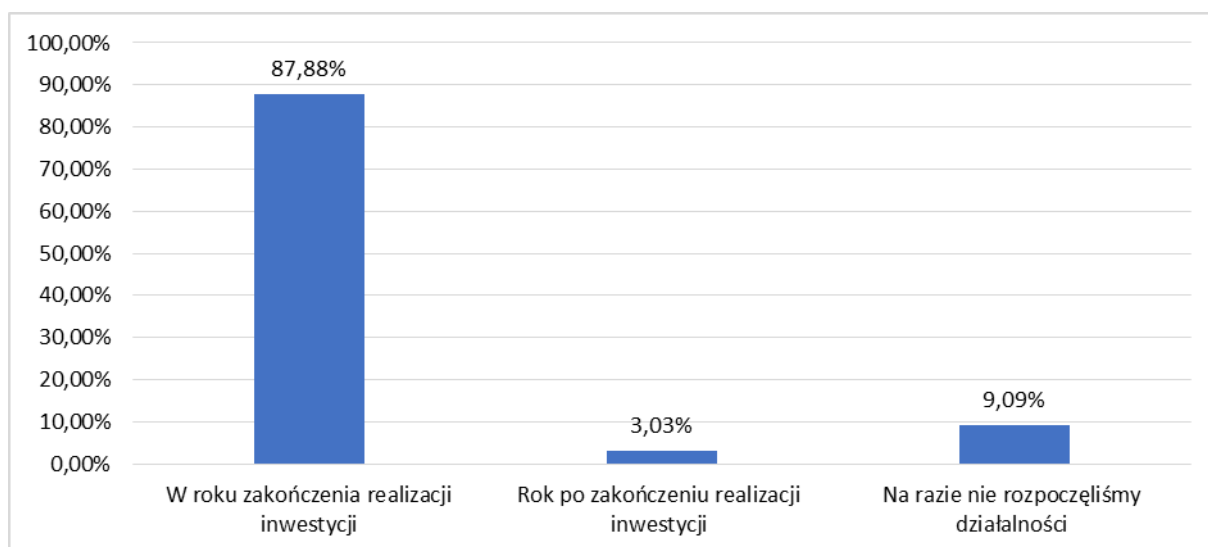
Wykres 52 Okres jaki upłynął od momentu rozpoczęcia realizacji inwestycji do momentu jej zakończenia przez przedsiębiorców – inwestorów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=33

Praktycznie wszyscy przedsiębiorcy – inwestorzy rozpoczęli działalność w tym samym roku, w którym zakończyli realizację inwestycji na przygotowanych w woj. opolskim terenach inwestycyjnych. Tylko jedna firma rozpoczęła działalność rok później. Ci przedsiębiorcy, którzy jeszcze nie zakończyli realizacji inwestycji, planują ją zakończyć oraz rozpocząć działalność w bieżącym (2022) i kolejnym roku (2023).

Wykres 53 Rozpoczęcie działalności na terenie inwestycyjnym przez przedsiębiorców – inwestorów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=33

WNIOSEK

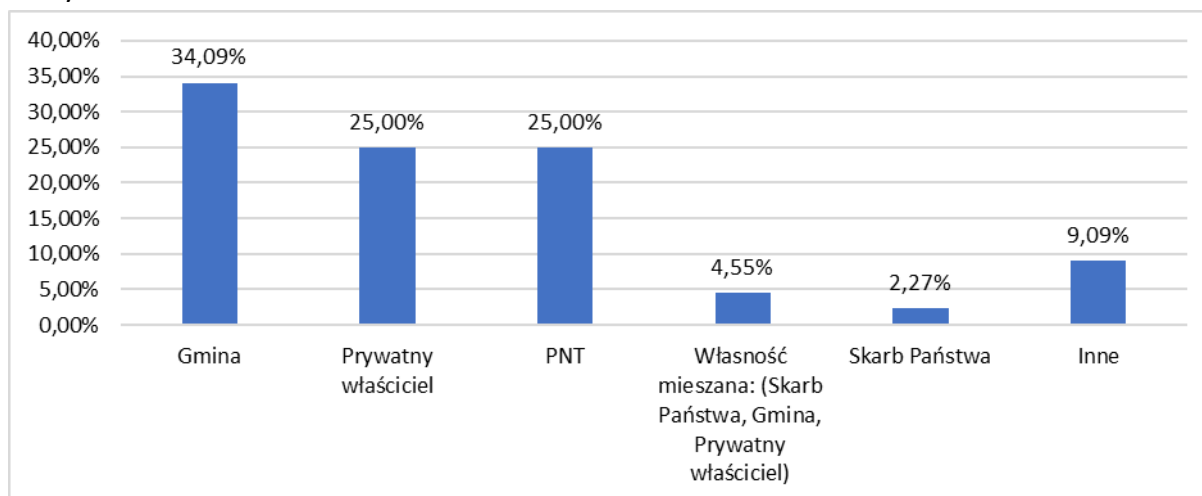
Mając na uwadze powyższe wyniki należy stwierdzić, że w opinii pytaných przedsiębiorców realizowane przez nich projekty inwestycyjne przebiegały bez zbędnych zakłóceń. Świadczy to o dobrym poziomie współpracy na linii gmina – inwestor na każdym z etapów występujących w trakcie realizacji projektu inwestycyjnego.

Ocena współpracy z właścicielem terenu

Pozytywny obraz współpracy wyłania się także z oceny jakości współpracy z właścicielami terenów inwestycyjnych, o którą zostali poproszeni przedstawiciele firm, które zainwestowały na przygotowanych w woj. opolskim terenach inwestycyjnych.

Struktura własności tych terenów była zróżnicowana. Największy udział, jako właściciele terenu, posiadały gminy (34,09%), następnie prywatni właściciele (25,00%) oraz Park Naukowo-Technologiczny (25,00%), a najmniejszy Skarb Państwa (2,27%). W dwóch wypadkach (4,55%) występowała własność mieszana (Skarb Państwa, gmina, prywatny właściciel), a 9,09% stanowiła inna forma własności.

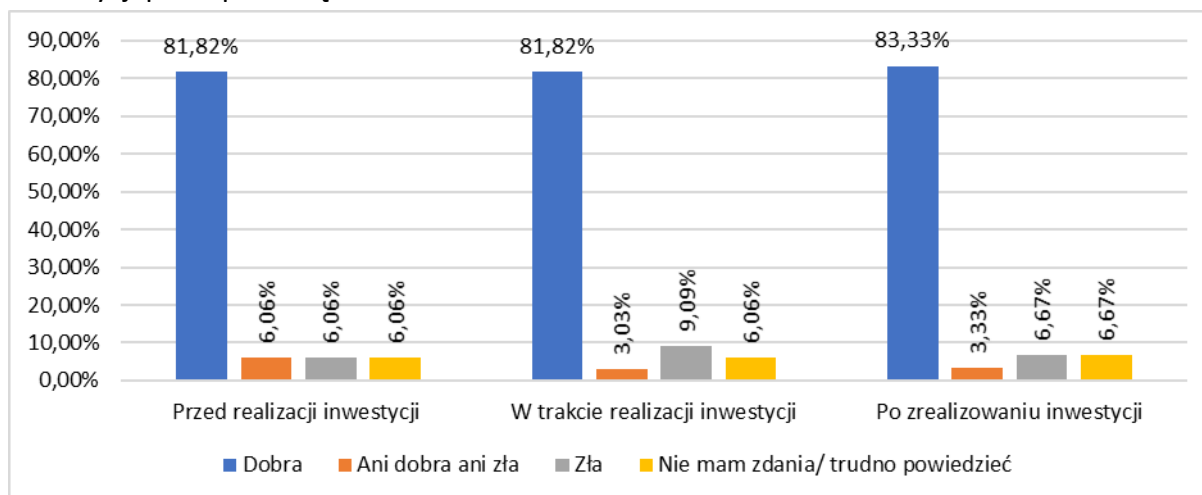
Wykres 54 Struktura własności terenów inwestycyjnych, na których ulokowały się badane firmy²⁴.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=44

Zdecydowana większość przedsiębiorców - inwestorów (ponad 80,0%), oceniła współpracę z właścicielem terenu jako dobrą na każdym etapie realizacji inwestycji, czyli zarówno przed, w trakcie jak i po jej zakończeniu. Tylko w pojedynczych przypadkach przedmiotową współpracę oceniono jako złą: przed realizacją inwestycji 6,06%, w trakcie realizacji inwestycji 9,09%, po zakończeniu i inwestycji 6,67%.

Wykres 55 Ocena współpracy z właścicielem terenu na poszczególnych etapach realizacji inwestycji przez przedsiębiorców - inwestorów

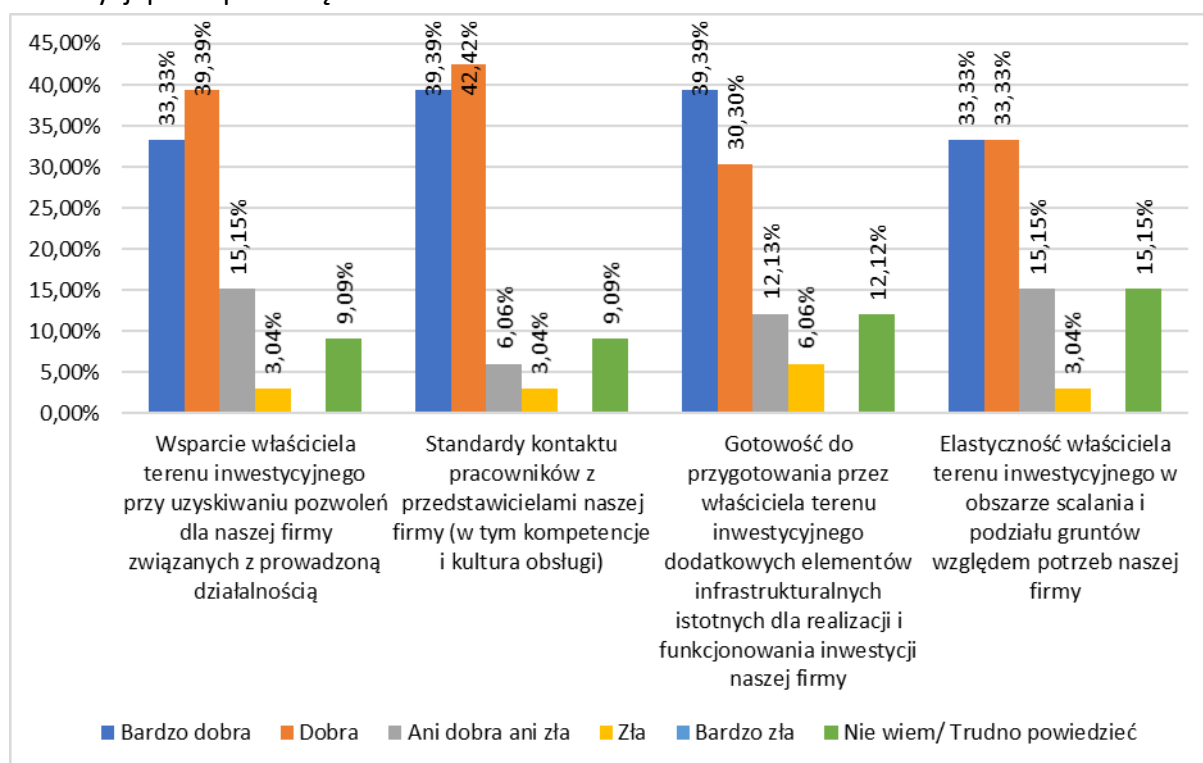
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. Przed realizacją inwestycji n=33. W trakcie realizacji inwestycji n=33. Po zrealizowaniu inwestycji n=30

Należy także stwierdzić, że współpraca z właścicielami terenów inwestycyjnych została przez badane firmy oceniona jako dobra we wszystkich zakresach współpracy. Najlepiej oceniono standardy kontaktu właścicieli terenów inwestycyjnych z przedstawicielami firmy. Posiadane przez nich kompetencje i kulturę obsługi jako bardzo dobre lub dobre oceniło 81,81%

²⁴ Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

badanych firm. Nieco gorzej przedstawiciele ankietowanych firm ocenili poziom wsparcia właściciela terenu inwestycyjnego przy uzyskiwaniu pozwoleń związanych z prowadzoną działalnością – jako bardzo dobry lub dobry oceniło go 72,72% badanych. Stopień gotowości do przygotowania przez właściciela terenu inwestycyjnego dodatkowych elementów infrastrukturalnych istotnych dla realizacji i funkcjonowania inwestycji został oceniony jako bardzo dobry lub dobry przez 69,69% ankietowanych. Natomiast elastyczność właściciela terenu inwestycyjnego w obszarze scalania i podziału gruntów względem potrzeb inwestycyjnych pozytywnie oceniło 66,66% przedsiębiorców.

Wykres 56 Ocena współpracy z właścicielem terenu na poszczególnych etapach realizacji inwestycji przez przedsiębiorców - inwestorów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=33

WNIOSEK:

Ankietowani przedsiębiorcy współpracę z właścicielami terenów inwestycyjnych oceniają jako dobrą. Ocena ta jest powszechna niezależnie od etapu procesu inwestycyjnego oraz zakresu współpracy.

CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA WYBÓR TERENU INWESTYCYJNEGO

W literaturze przedmiotu niejednokrotnie podejmowano próby identyfikacji najważniejszych czynników wpływających na wybór lokalizacji inwestycji. Jednak istnieje wiele trudności z określeniem jednolitego zestawu takich cech. Z pewnością mają na to wpływ zarówno ciągłe zmiany, jakie następują w gospodarce, jak i zróżnicowane potrzeby inwestorów warunkowane specyfiką branż, w których działają. Tym samym to, co dla jednych będzie stanowiło zaletę, dla innych będzie barierą. Ponadto jak wskazuje literatura w wielu przypadkach o lokalizacji inwestycji decyduje przypadek lub sentyment inwestora. Są to

zatem czynniki mało możliwe do uchwycenia, przez co trudno na nie oddziaływać. Niemniej jednak warto zdawać sobie sprawę z ich istnienia.

W poniższej analizie podjęto próbę identyfikacji kluczowych czynników wpływających na wybór lokalizacji inwestycji na terenie gmin województwa opolskiego. O ich określenie poproszono zarówno przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność na terenach inwestycyjnych w województwie opolskim, jak i przedstawicieli opolskich urzędów gmin, których wiedza w tym zakresie wynika z doświadczeń i kontaktów z potencjalnymi inwestorami.

Opinia przedsiębiorców

W opinii tych przedsiębiorców, którzy na terenach inwestycyjnych zrealizowali projekty budowlane, wybór terenu pod inwestycję był przede wszystkim podyktowany powierzchnią terenu (jako bardzo istotny lub istotny czynnik oceniło go 100,0% badanych firm), jego ceną oraz dostępnością drogi dojazdowej o nawierzchni twardej (wskazało na nie 87,87% badanych firm). Ponadto bardzo ważna okazała się także dostępność do sieci dróg krajowych (wskazało ją 84,85% badanych firm).

W drugiej kolejności bardzo istotne lub istotne dla inwestorów z tej grupy okazały się: dostępność pracowników o odpowiednich kwalifikacjach (78,79%) oraz stopień uzbrojenia terenu (dostępność infrastruktury energetycznej, gazowej i wodno-kanalizacyjnej 75,76%).

W dalszej kolejności pytani przedsiębiorcy wskazywali na: objęcie terenu MPZP (jako bardzo istotny lub istotny czynnik wskazało go 69,70% badanych), możliwość powiększenia terenu inwestycyjnego (63,63%) oraz dostępność infrastruktury teleinformatycznej (60,60%).

Około połowa badanych zwróciła uwagę, że bardzo istotnym lub istotnym czynnikiem przy wyborze terenu była dla nich dostępność dostawców, podwykonawców i kooperantów (54,55%) oraz ulg finansowych oferowanych przez właściciela terenu (48,48%).

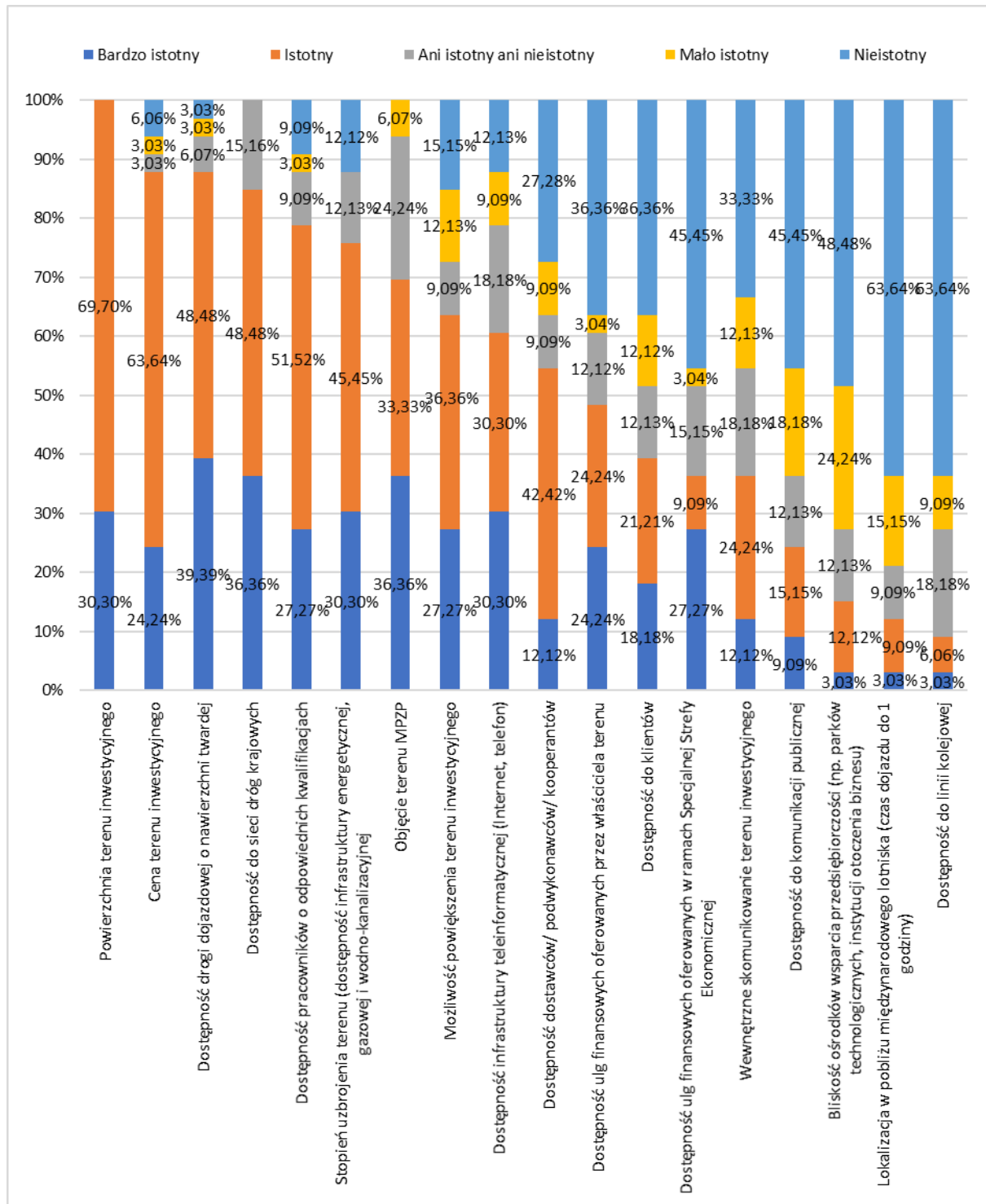
Na dostępność do klientów, wewnętrzne skomunikowanie terenu inwestycyjnego oraz ulgi finansowe oferowane w ramach Specjalnej Strefy Ekonomicznej, zwróciło uwagę około 40,00% badanych firm.

Pozostałe cechy, takie jak: dostęp do komunikacji publicznej, bliskość ośrodków wsparcia przedsiębiorczości (np. parków technologicznych, instytucji otoczenia biznesu), lokalizacja w pobliżu międzynarodowego lotniska czy linii kolejowej były wskazywane przez badanych stosunkowo rzadko.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy zbiorów kryteriów, w oparciu o które przedsiębiorcy - inwestorzy decydowali o wyborze terenu pod inwestycję, jest bardzo zróżnicowany. Nie da się jednoznacznie stwierdzić, które cechy odgrywały najważniejszą rolę w tym procesie. Z dużą dozą prawdopodobieństwa można jednak wnioskować, że w pierwszej kolejności wybór terenu pod inwestycję warunkowały jego cechy obiektywne (powierzchnia oraz cena). W drugiej, znaczenie ma stopień jego skomunikowania mierzony dostępnością do sieci dróg. Trzecim istotnym aspektem, na który zwracają uwagę potencjalni inwestorzy, jest

dostępność do pracowników, a dopiero czwartym uzbrojenie terenu w odpowiednią infrastrukturę. Umiarkowane znaczenie mają oferowane zachęty finansowe. Natomiast najmniejszą rolę odgrywają pozostałe czynniki (bliskość ośrodków wsparcia przedsiębiorczości, lokalizacja w pobliżu międzynarodowego lotniska oraz dostępność do linii kolejowej).

Wykres 57 Poziom znaczenia czynników mających wpływ na wybór terenu inwestycyjnego w woj. opolskim i podjęcie decyzji o realizacji inwestycji budowlanej

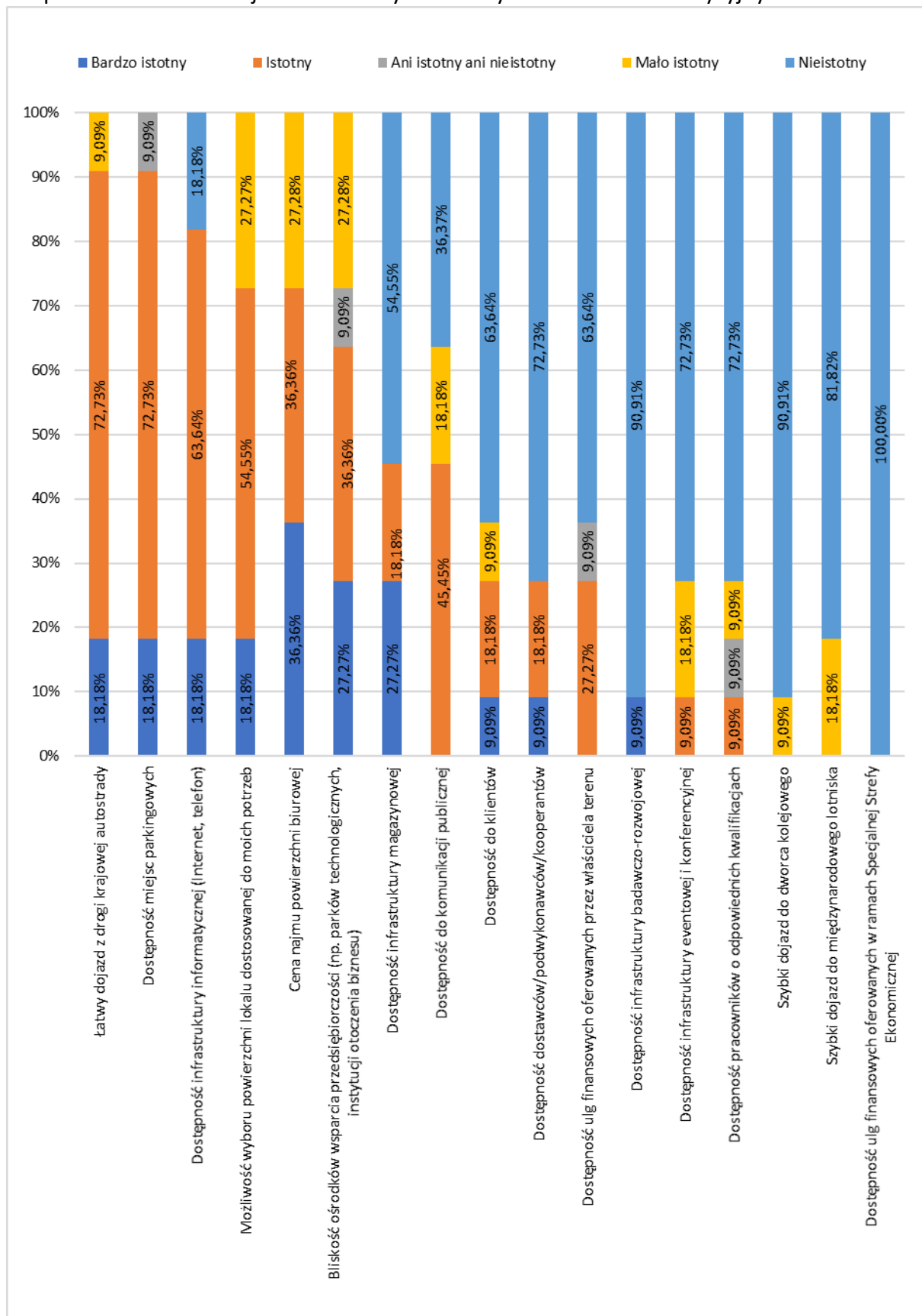
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=33

Na nieco inny zestaw cech zwracali uwagę ci przedsiębiorcy, którzy zdecydowali się wynająć powierzchnię lub lokal we wcześniej wybudowanych na terenach inwestycyjnych obiektach biurowych. W opinii tej grupy badanych, dokonany przez nich wybór terenu najmu był przede wszystkim podyktowany łatwym dojazdem z drogi krajowej lub autostrady oraz dostępnością miejsc parkingowych (jako bardzo istotne lub istotne określiło te cechy 90,91% ankietowanych). Drugą kwestią, na którą zwracali uwagę podejmując decyzje o wynajmie, była dostępność infrastruktury informatycznej (jako bardzo istotną lub istotną określiło ją 81,82% badanych). Prawie tak samo ważne okazały się również cena najmu oraz możliwość wyboru powierzchni lokalu dostosowanej do potrzeb (po 72,73% wskazań). W trzeciej kolejności ankietowani stwierdzili, że bardzo istotnym lub istotnym czynnikiem, który miał wpływ na podjętą przez nich decyzję była bliskość ośrodków wsparcia przedsiębiorczości np. parków technologicznych, instytucji otoczenia biznesu (63,64% wskazań). Na dostępność infrastruktury magazynowej i dostęp do komunikacji publicznej zwróciło uwagę 45,45% badanych. Umiarkowanie istotne były natomiast ulgi finansowe oferowane przez właściciela terenu oraz dostępność do klientów oraz dostawców, podwykonawców i kooperantów (27,27%). Za mało istotne zostały uznane dostępność infrastruktury badawczo-rozwojowej, eventowej i konferencyjnej oraz dostępność pracowników o odpowiednich kwalifikacjach (9,09%). Natomiast za najmniej istotne: szybki dojazd do dworca kolejowego lub międzynarodowego lotniska, dostępność ulg finansowych oferowanych w ramach Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Podobnie jak w przypadku pierwszej grupy ankietowanych również i tym razem trudno jest w sposób jednoznaczny zidentyfikować te grupy czynników, które w największym stopniu warunkują podjęcie decyzji o wynajmie.

Wydaje się jednak, że w pierwszej kolejności wybór przestrzeni najmu jest warunkowany położeniem biurowca, które powinno zapewniać dobre i szybkie połączenie z drogami krajowymi i autostradą oraz dostęp do komunikacji publicznej. Bardzo istotny jest także poziom zagospodarowania infrastruktury zewnętrznej terenu, mierzony między innymi dostępnością miejsc parkingowych oraz obecnością infrastruktury magazynowej. W procesie podejmowania decyzji o wynajmie liczy się także cena oraz dostępność do infrastruktury teleinformatycznej i zróżnicowana powierzchnia lokali biurowych umożliwiającą wybór dostosowany do potrzeb. Pozytywne oddziaływanie ma także bliskość ośrodków wsparcia przedsiębiorczości (np. parków technologicznych, instytucji otoczenia biznesu). Pozostałe czynniki nie mają aż tak wielkiego znaczenia.

Wykres 58 Poziom znaczenia czynników mających wpływ na podjęcie decyzji o najmie lokalu lub powierzchni biurowej w obiekcie wybudowanym na terenie inwestycyjnym

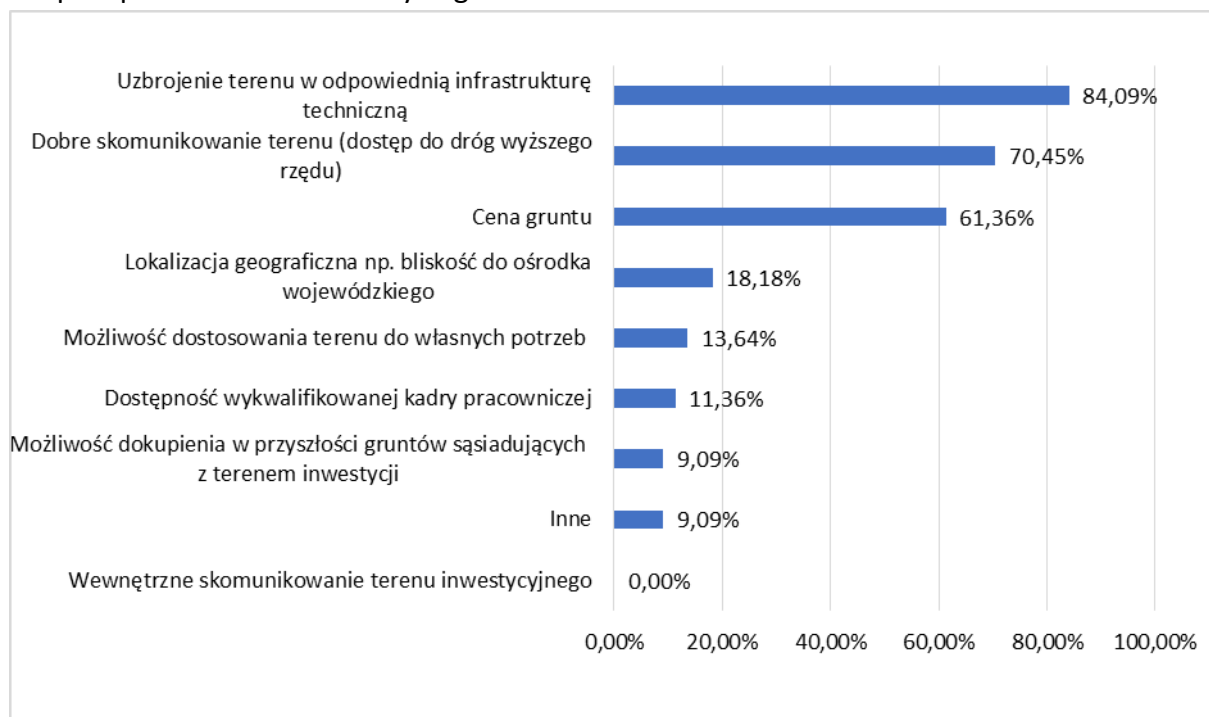

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=11

Opinia gmin

W opinii przedstawicieli badanych gmin najważniejsze cechy terenów inwestycyjnych, na które zwracają uwagę potencjalni inwestorzy podejmując decyzję o zainwestowaniu, to przede wszystkim: uzbrojenie terenu w odpowiednią infrastrukturę techniczną (84,09%), dobre skomunikowanie terenu, czyli dostęp do dróg wyższego rzędu (70,45%) i cena gruntu (61,36%). W dalszej kolejności pytani respondenci wymienili lokalizację geograficzną np. bliskość do ośrodka wojewódzkiego (18,18%), możliwość dostosowania terenu do własnych potrzeb (13,64%) i dostępność wykwalifikowanej kadry pracowniczej (11,36%). Mało istotną rolę przy wyborze terenu inwestycyjnego odgrywają zdaniem badanych możliwości dokupienia w przyszłości gruntów sąsiadujących z terenem inwestycji (9,09%) oraz koszty odrolnienia gruntów i klasa bonitacyjna terenu (9,09%). Nieistotne dla respondentów okazało się być wewnętrzne skomunikowanie terenu inwestycyjnego.

Wykres 59 Cechy terenów inwestycyjnych, na które zwracają uwagę potencjalni inwestorzy w opinii przedstawicieli badanych gmin²⁵

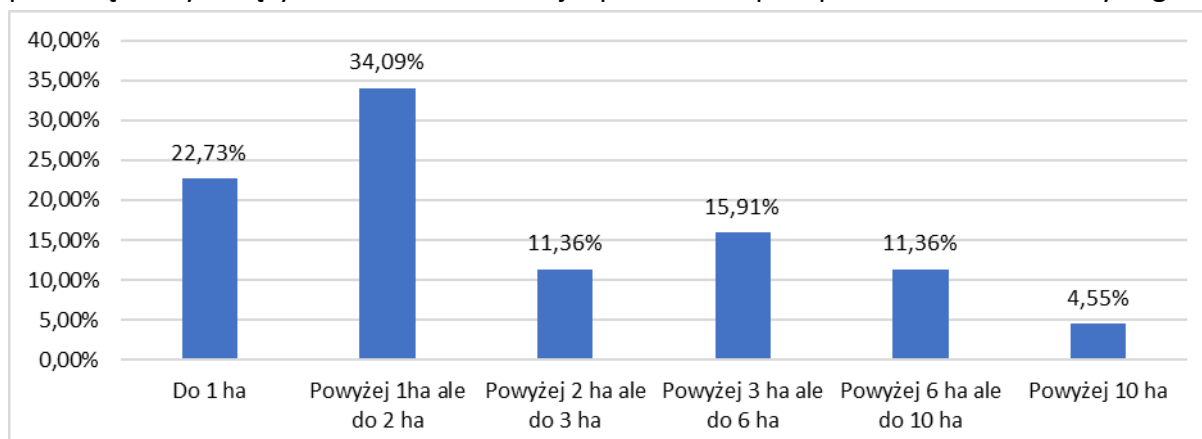

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=44

Jeżeli chodzi o powierzchnię terenu, której najczęściej poszukują inwestorzy to najwięcej ankietowanych gmin wskazało, że ci przedsiębiorcy, którzy chcieli zainwestować na ich terenie poszukiwali działek o wielkości do 2 ha. Nieco mniejszy odsetek badanych deklaruje, że poszukiwana przez inwestorów w ich gminach wielkość działki wynosiła do 1 ha. Pozostałe wielkości działek są zdaniem przedstawicieli gmin poszukiwane stosunkowo rzadko. Natomiast najrzadziej inwestorzy pytają o działki duże powyżej 10 ha.

²⁵ Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%.

Wykres 60 Powierzchnia terenów inwestycyjnych, której najczęściej poszukują przedsiębiorcy chcący zainwestować w woj. opolskim w opinii przedstawicieli badanych gmin

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=44

Wyniki badania FGI potwierdziły znaczenie cech zidentyfikowanych w badaniu CATI, którymi potencjalni inwestorzy kierują się przy wyborze terenu inwestycyjnego. W swoich wypowiedziach respondenci wskazywali głównie na dostępność komunikacyjną, ukształtowanie terenu, stopień uzbrojenia czy wysokość zabudowy.

[...] Dlaczego ten teren jest bardzo atrakcyjny? Przede wszystkim pierwsza podstawowa sprawa, jest świetnie dostępny, więc dostępność komunikacyjna numer jeden. Dwa [...], teren inwestycyjny, przede wszystkim jest płaski. Teren nie jest terenem wykorzystywanym rolniczo i nie posiada wysokich klas gruntów. Kontynuujemy teraz dobre praktyki w zakresie podziału działek, w zakresie budowy dróg, wewnętrznych zjazdów na tereny [...]; ma bardzo przyjazny Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, aczkolwiek też musi zostać dostosowany ten miejscowy plan do wymagań inwestorów [...]. Wysokość zabudowy to też ma bardzo duże znaczenie dla inwestorów. W ostatnich latach zauważyliśmy, że większość inwestorów szuka terenów z dopuszczalną wysokością zabudowy, jeżeli chodzi o budynki produkcyjne czy administracyjne 15, 20 metrów. Natomiast bardzo często zdarzają się dominanty wyższe niż jeszcze 25 m, czasami nawet 40, czasami nawet więcej. Wyrobił sobie markę miejsca, w którym ludzie chętnie pracują. Więc jeżeli chodzi o uzyskanie kadry pracowniczej, też mamy tutaj sygnały zarówno od inwestorów, ale też od firm rekrutujących pracowników, że ludzie chętnie tam pracują, chętnie przyjeżdżają do pracy, ponieważ, no jest dostępny, jeżeli chodzi o komunikację samochodową; Dostępność mediów, kolejna bardzo ważna cecha, ale to nie tylko ta bieżąca dostępność, ale także dodatkowo trzeba zawsze zwracać uwagę na możliwości rozwoju sieci w danym regionie. Ma to bardzo duże znaczenie, jeżeli chodzi o tereny inwestycyjne, szczególnie duże, aby takie rozpoznanie wstępne robić właśnie na etapie pozyskiwania tych pierwszych inwestorów do danej lokalizacji. No i trzeba po prostu mieć atrakcyjną wizję rozwoju tego terenu, jakąś wizję podniesienia atrakcyjności (FGI 2)

Takie same kryteria atrakcyjności wskazywali respondenci w wywiadach indywidualnych (IDI) prowadzonych z przedstawicielami gmin aktywnych inwestycyjnie.

[...] lokalizacja tych terenów, dobrze skomunikowane, kwestia uzbrojenia terenu i sąsiedztwo innych przedsiębiorstw, odległość od stolicy regionu (IDI 5); bliskość Wrocławia, bliskość Katowic, bliskość Opola, również bliskość granicy niemieckiej i czeskiej (IDI 6); siła robocza, czyli podaż osób, które chcą pracować lub podjąć pracę, oczywiście wykształconych (IDI 7); dobra polityka fiskalna, a mamy niski podatek od nieruchomości od działalności gospodarczej (IDI 8).

Wybór terenu inwestycyjnego obecnie bardzo ściśle wiąże się również z nowymi trendami w gospodarce: zielonymi inwestycjami, pochodzeniem energii, czyli ogólnie z możliwościami zmniejszenia negatywnego oddziaływania na środowisko naturalne:

[...] Promujemy w tej chwili wśród naszych samorządowców taką ideę biodegradacji gleby; To jest również pewien instrument, który budzi bardzo duże zainteresowanie inwestorów, czy potencjalnych inwestorów, bo oni poprzez właśnie inwestycje w tego rodzaju działania, które poprawiają, poprawiają, czy minimalizują ten ślad węglowy w produkcji rolnej; szersze spojrzenie na procesy inwestycyjne w ogóle w regionie to jednak to rolnictwo [...] (FGI 3).

[...] Może jakość terenów inwestycyjnych na tą chwilę należy rozważać również jako oferta dla tych inwestorów, którzy chcieliby pójść w niską emisję, a się przepraszam w te inwestycje zeroemisyjne albo takie, które jakby nie emitują zbyt dużo do atmosfery, a tym samym, czy na przykład przygotowanie, no nie wiem, alternatywnych źródeł energii albo wspomagających i wpisanie tego do katalogu kosztów kwalifikowanych przy nowej perspektywie finansowej [...] (FGI 1).

Kolejnym ważnym czynnikiem jest edukacja, czyli możliwość kształcenia pracowników o odpowiednich kwalifikacjach, na co uczestnicy FGI oraz respondenci IDI zwracali szczególną uwagę:

[...] Natomiast jednym z tych obszarów mają być właśnie wsparcie w zakresie przygotowania i obsługi procesów inwestycyjnych, również obsługi potencjalnych inwestorów i przygotowania terenów inwestycyjnych, ale absolutnie w połączeniu z tematyką związaną z kształceniem kadr na potrzeby nowoczesnej gospodarki. Na tą chwilę myślimy o tym kształcenie na poziomie zawodowym i średnim, ale w związku z tym, że w województwie, czy w Opolu jest również Politechnika Opolska. (IDI 5).

Drugi ważny aspekt związany z edukacją dotyczył możliwości otrzymania wysokiego poziomu kształcenia dzieci poczynając już od edukacji przedszkolnej:

Dobry system edukacji rozpoczynający się już tak naprawdę na tym etapie podstawowym. To nie szkoły podstawowej, ale że jeszcze przedszkola, ponieważ dla wielu inwestorów szczególnie dużych inwestorów, którzy są gotowi inwestować w duże projekty inwestycyjne, ważne jest też to, aby dla ich rodzina i dla ich dzieci było miejsce na dobrą edukację w mieście, w którym inwestują (IDI 4).

Istotne znaczenie ma również szeroko rozumiana jakość życia w danym mieście, bliskość i możliwość korzystania ze wszelkiego rodzaju usług społecznych, kulturalnych, rekreacyjnych i zdrowotnych oraz dobra obsługa administracyjna podejmowanych przedsięwzięć, co podkreśla następująca wypowiedź:

Ważne jest również to, w jakim mieście się inwestuje właśnie pod kątem jakości życia szeroko rozumianej, czyli to czy miasto jest w stanie zapewnić. Czy miasto zapewnia dobrą ochronę zdrowia, infrastruktura związana z dostępem odpowiednich terenów, a infrastrukturą drogową, infrastrukturą techniczną, czy zapewnia atrakcje kulturalne, rekreacyjne i to na 100%; płynność administracyjna- to też jest ważne oraz obszary wsparcia w postaci ulg podatkowych i innych zwolnień (IDI 4).

Kolejny ważny czynnik wyboru terenu inwestycyjnego stanowi możliwość budowania sieci współpracy instytucjonalnej: krajowej i międzynarodowej, która zwiększa potencjał intelektualny miasta i ma zdaniem respondentów bardzo istotne znaczenie dla lokowania nowych inwestycji:

Blisko współpracujemy z uczelniami wyższymi. Myślę, że najlepszym przykładem tego typu współpracy jest konsorcjum między Politechniką Opolską a Parkiem Naukowo-Technologicznym w Opolu a Instytutem Fraunchofera. To jest instytut... niemiecki instytut badawczy o charakterze wdrożeniowym, jeden z największych tego typu na świecie. A oprócz zwiększenia potencjału intelektualnego miasta i środowiska akademickiego jest pewnego rodzaju wizytówką. To znaczy, jeśli miasto może sobie pozwolić na lokowania tego typu instytucji to znaczy, że ma odpowiedni poziom rozwoju gospodarczego, cywilizacyjnego i na pewno jak najlepiej świadczy o jego możliwościach w kontekście posiadania czy rozwijania nowych inwestycji. Staramy się też mocno rozwijać Park Naukowo-Technologiczny (FGI 3).

Wskazano także, że motywację dla lokalizacji inwestycji stanowią (choć w niewielkim stopniu) związki emocjonalne z danym terenem:

[...] No i najmniej zainteresowania, znaczy najmniej zainteresowani inwestorzy w ilości 5% wybierali lokalizację tylko ze względów sentymentalnych, czyli albo pochodzili tam z danego miejsca, z danego regionu, albo z jakichś tam innych względów, które nie miały nic wspólnego z ekonomią albo z uzbrojeniem. Także zawsze na pierwszym miejscu, tutaj inwestorzy zainteresowani są tym, aby teren, który zamierzają nabyć, był przede wszystkim ujęty w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. No i był prawie, że w 100 procentach wyposażony w sieć infrastrukturalną [...] (FGI 2).

WNIOSEK

Porównując rozkłady opinii na temat istotnych cech terenów inwestycyjnych zebrane w obydwu badanych grupach, tj. wśród przedstawicieli urzędów gmin i przedstawicieli przedsiębiorców – inwestorów, można uznać, że w większości są to opinie zbieżne. Należy zatem stwierdzić, że obydwie grupy odczytują nawzajem swoje potrzeby.

Ponadto zestawiając powyżej zdiagnozowane oczekiwania z oceną jakości przygotowanych w woj. opolskim terenów inwestycyjnych, a także z informacjami na temat podejmowanych przez gminy działań na rzecz przyciągnięcia inwestorów i promocji terenów inwestycyjnych należy stwierdzić, że:

- **Za mocną stroną położonych na obszarach gmin województwa opolskiego terenów inwestycyjnych należy uznać ich wielkość oraz ukształtowanie powierzchni. Większość z nich jest bowiem pozbawiona istotnych wad i ograniczeń ekologicznych oraz posiada**

regularny kształt i ma możliwość powiększenia, co jest zgodne z oczekiwaniami inwestorów.

- Za mocną stroną oferty inwestycyjnej województwa opolskiego należy także uznać stosunkowo dobre skomunikowanie terenów inwestycyjnych. Większość z nich dysponuje drogą dojazdową i ma zapewniony dostęp do dróg krajowych, co przyczynia się do wzrostu ich atrakcyjności w oczach potencjalnych inwestorów.
- W kategorii wyzwań należy rozpatrywać dostępność pracowników na opolskim rynku pracy. Mimo, że statystyki dotyczące lokalnego rynku pracy są coraz korzystniejsze, należy zaznaczyć, iż Opolszczyzna od lat boryka się z poważnymi problemami natury demograficznej, takimi jak nasilone migracje oraz coraz wyższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, co powoduje, że w pewnych branżach, np. budownictwie czy przemyśle, występują problemy ze znalezieniem osób zainteresowanych zatrudnieniem lub z odpowiednimi kwalifikacjami/doświadczeniem.
- W kategorii wyzwań należy także rozpatrywać stopień uzbrojenia znajdujących się w woj. opolskim terenów inwestycyjnych. Co prawda większość z nich jest położona w zasięgu sieci elektrycznej wodno-kanalizacyjnej czy gazowej jednak przyłącza tych mediów usytuowane są najczęściej poza granicami działek, co obniża ich atrakcyjność w oczach potencjalnych inwestorów i stanowi wyzwanie dla poszczególnych JST.
- Za słabą stroną oferty inwestycyjnej woj. opolskiego należy uznać stopień oferowanych inwestorom ulg i preferencji finansowych będących w gestii samorządów gminnych. Większość gmin w województwie w organicznym stopniu stosuje takie ulgi. Choć nie jest to główna determinanta, która przesądza o wyborze oferty i podjęciu decyzji o zainwestowaniu, jest to czynnik brany pod uwagę przez inwestorów podczas poszukiwania lokalizacji pod planowaną inwestycję.
- Za słabą stroną oferty inwestycyjnej województwa opolskiego należy także uznać niewystarczające zaplecze kadrowe dedykowane obsłudze inwestorów. Wyniki badania wskazują, że duży odsetek gmin nie posiada wyspecjalizowanej komórki w tym zakresie, co może niekorzystnie przekładać się na jakość obsługi oraz skuteczność promocji oferty dotyczącej terenów inwestycyjnych.

DZIAŁALNOŚĆ FIRM ZLOKALIZOWANYCH NA TERENACH INWESTYCYJNYCH

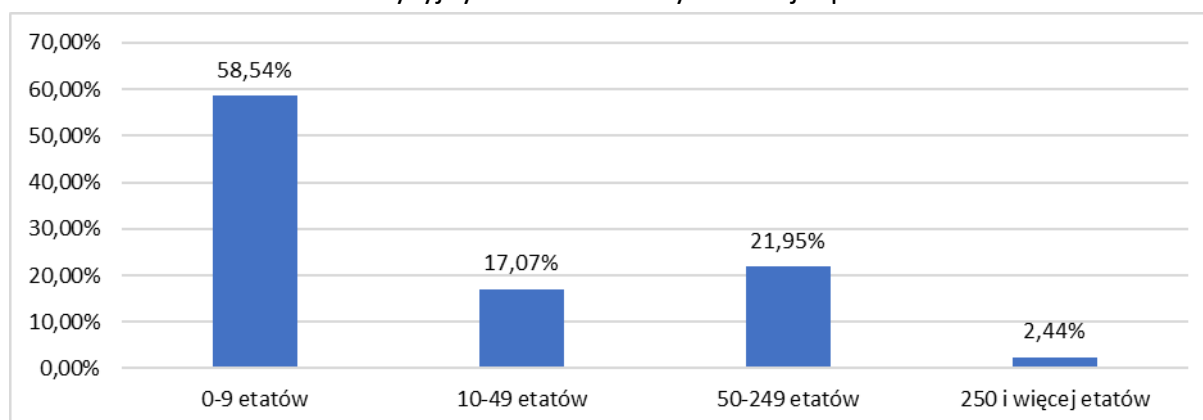
Realizacja na terenach inwestycyjnych przedsięwzięć inwestycyjnych powinna przyczyniać się do generowania miejsc pracy zarówno w fazie realizacji inwestycji jak i po jej zakończeniu. Efektem przeprowadzonych projektów są bowiem obiekty: produkcyjne, handlowe, usługowe, biurowe, itp., które odpowiednio wykorzystywane przez swoich właścicieli, przynoszą zatrudnienie mieszkańcom oraz stają się źródłem dochodów budżetów gmin, zwiększając tym samym ich możliwości w zakresie realizacji dalszych działań prorozwojowych. Jednym z bezpośrednich przejawów rozwoju przedsiębiorstw, które prowadzą działalność na przygotowanych terenach inwestycyjnych, są zmiany w poziomie zatrudnienia od momentu rozpoczęcia przez nie działalności. Natomiast plany dotyczące

zwiększenia zatrudnienia świadczą o tym, że firmy oceniają swoją obecną kondycję ekonomiczną jako dobrą i widzą dalsze możliwości rozwojowe.

Plany związane z zatrudnieniem pracowników

W momencie rozpoczęcia działalności na zlokalizowanych w woj. opolskim terenach inwestycyjnych ponad połowa z badanych firm (58,54%) posiadała status mikroprzedsiębiorstwa i zatrudniała od 0-9 osób. Firmy małe stanowiły 17,07% badanej próby, a firmy średnie 21,95%. Najmniejszy odsetek stanowiły w badanej grupie duże przedsiębiorstwa, zatrudniające powyżej 250 osób.

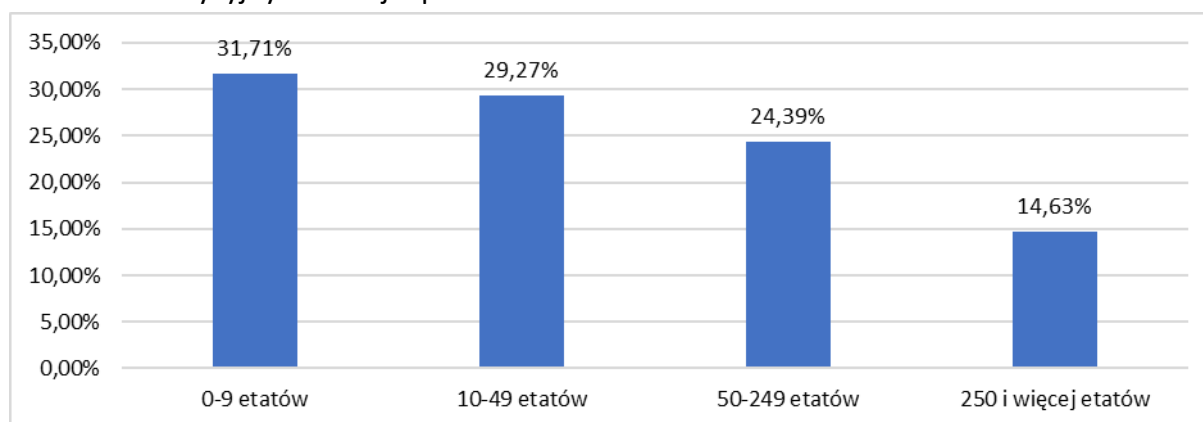
Wykres 61 Poziom zatrudnienia w firmie (lub jej filii/zakładzie) w momencie rozpoczęcia działalności na terenie inwestycyjnym zlokalizowanym w woj. opolskim²⁶

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=41

Od rozpoczęcia działalności do momentu realizacji niniejszego badania zmianie uległ poziom zatrudnienia w większości badanych firm. O 26,83 p.p. spadł odsetek firm mikro. Natomiast wyraźnie zwiększył się odsetek firm małych, który wzrósł o 12,20 p.p. oraz odsetek firm dużych, który wzrósł o 12,19 p.p. Zmianie uległ także odsetek firm średnich, który zwiększył się o 2,44 p.p.

Wykres 62 Aktualny poziom zatrudnienia w firmie (lub jej filii/zakładzie) działającym na terenie inwestycyjnym w woj. opolskim²⁷

²⁶ Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

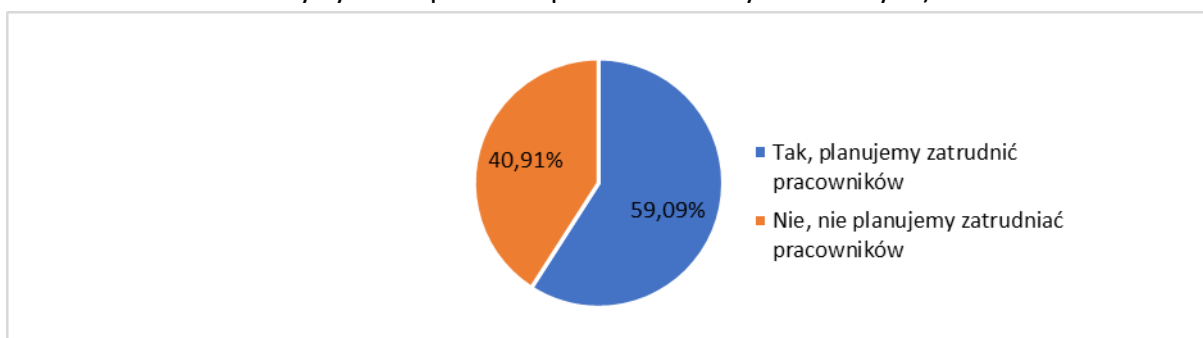
²⁷ Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=41

Należy zatem stwierdzić, że na przestrzeni omawianego okresu nastąpił wyraźny rozwój firm zlokalizowanych na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim.

Warto także zauważyć, że przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenach inwestycyjnych woj. opolskiego nadal zamierzają się rozwijać. Zatrudnienie nowych pracowników planuje bowiem ponad połowa badanych firm (59,09%).

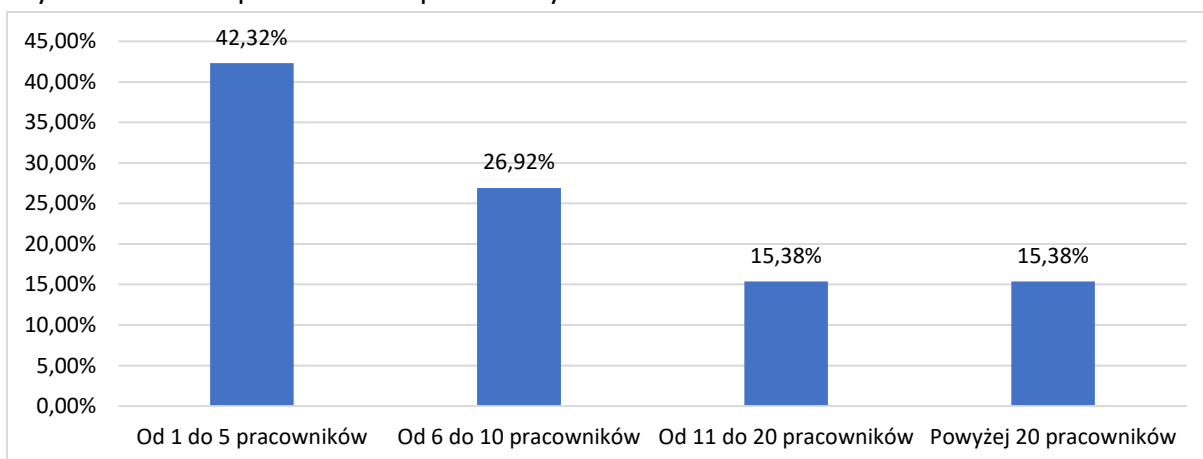
Wykres 63 Plany związane z zatrudnieniem w przeciągu najbliższych trzech miesięcy nowych pracowników w firmie lub jej filii/zakładzie działającym na terenie inwestycyjnym zlokalizowanym w województwie opolskim (z wyłączeniem pracowników planowanych do zatrudnienia na umowy cywilno-prawne i pracowników tymczasowych)²⁸

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=44

Największy odsetek przedsiębiorstw planujących zwiększenie liczby etatów chciałby zatrudnić od 1 do 5 pracowników. Przedsiębiorstwa, w których planuje się zatrudnić od 6 do 10 pracowników stanowią 26,92% badanych firm. Zatrudnienie od 11 do 20 i powyżej 20 pracowników planuje po 15,38% spośród wszystkich ankietowanych.

Wykres 64 Liczba pracowników planowanych do zatrudnienia²⁹

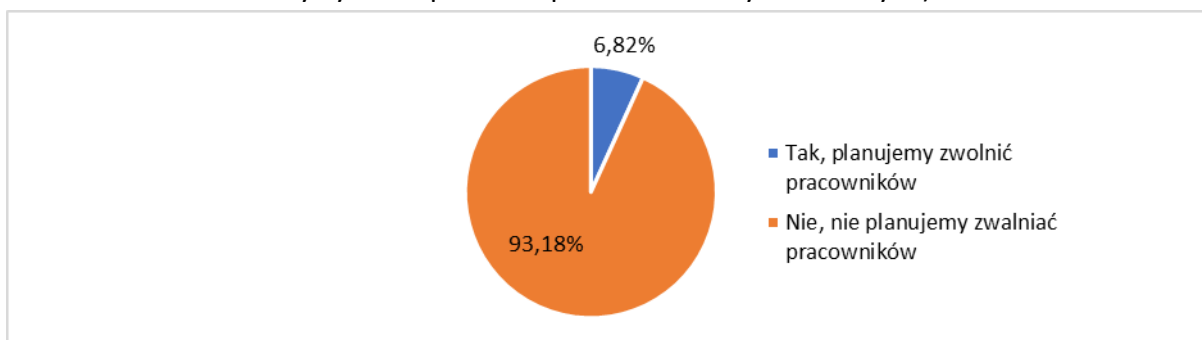
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=26

Jedynie niewielki odsetek 6,82% firm planuje redukcję zatrudnienia i zamierza zwolnić od 1 do 3 pracowników.

²⁸ Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

²⁹ Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

Wykres 65 Plany związane ze zwolnieniem w przeciągu najbliższych trzech miesięcy pracowników w firmie lub jej filii/zakładzie działającym na terenie inwestycyjnym zlokalizowanym w województwie opolskim (z wyłączeniem pracowników planowanych do zatrudnienia na umowy cywilno-prawne i pracowników tymczasowych)³⁰

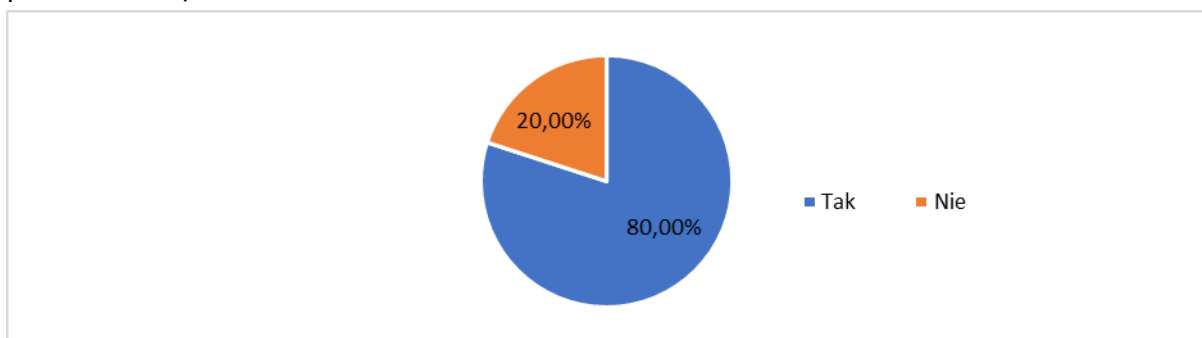
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=44

WNIOSEK: Interwencje w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych wpłynęły pozytywnie na sytuację społeczno-gospodarczą w regionie oraz sytuację firm z sektora MŚP, co obrazuje zarówno wzrost poziomu zatrudnienia w firmach zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych, jak i ich plany w zakresie zatrudnienia nowych pracowników. Warto podkreślać, że planów zatrudnieniowych nie ogranicza występowanie Pandemii COVID-19. Może je jednak ograniczyć przybierający na sile konflikt za wschodnią granicą kraju.

Współpraca z dużymi przedsiębiorstwami

Zdecydowana większość, bo aż 80,00% firm z sektora MŚP, które prowadzą działalność na terenach inwestycyjnych zlokalizowanych w woj. opolskim, współpracuje z dużymi przedsiębiorstwami (zatrudniającymi powyżej 250 pracowników).

Wykres 66 Współpraca przedsiębiorstw z sektora MŚP zlokalizowanych na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim z dużymi firmami (zatrudniającymi powyżej 250 pracowników)³¹

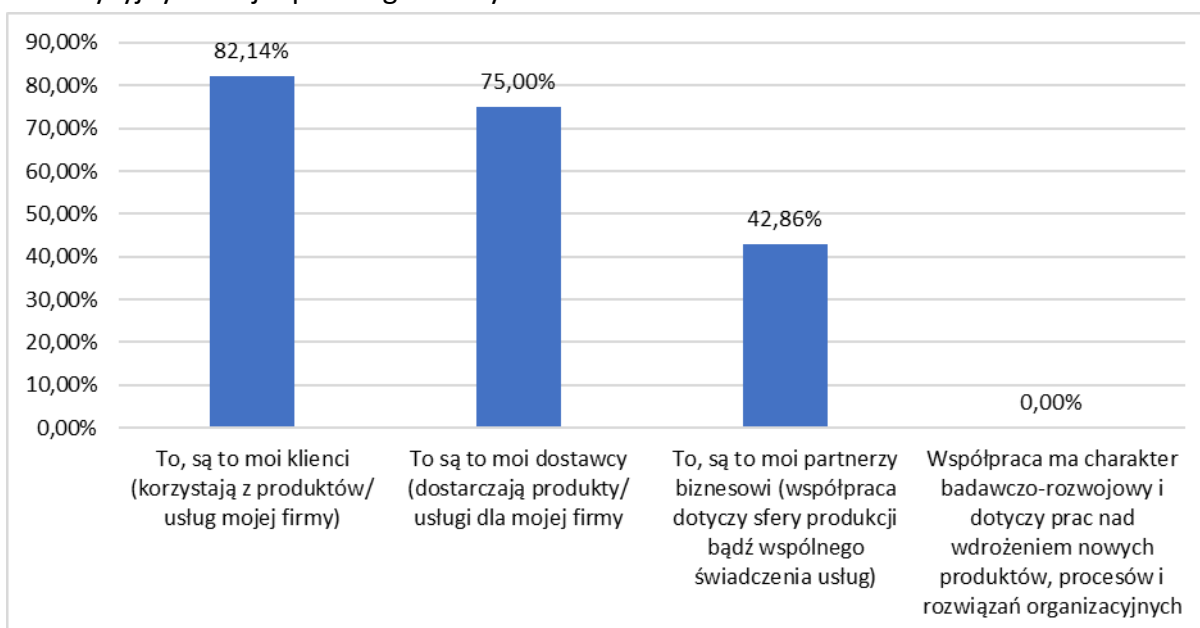
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=35

Przedsiębiorstwa, z którymi współpracują badane firmy to przede wszystkim ich dostawcy lub klienci, rzadziej partnerzy biznesowi.

³⁰ Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

³¹ Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

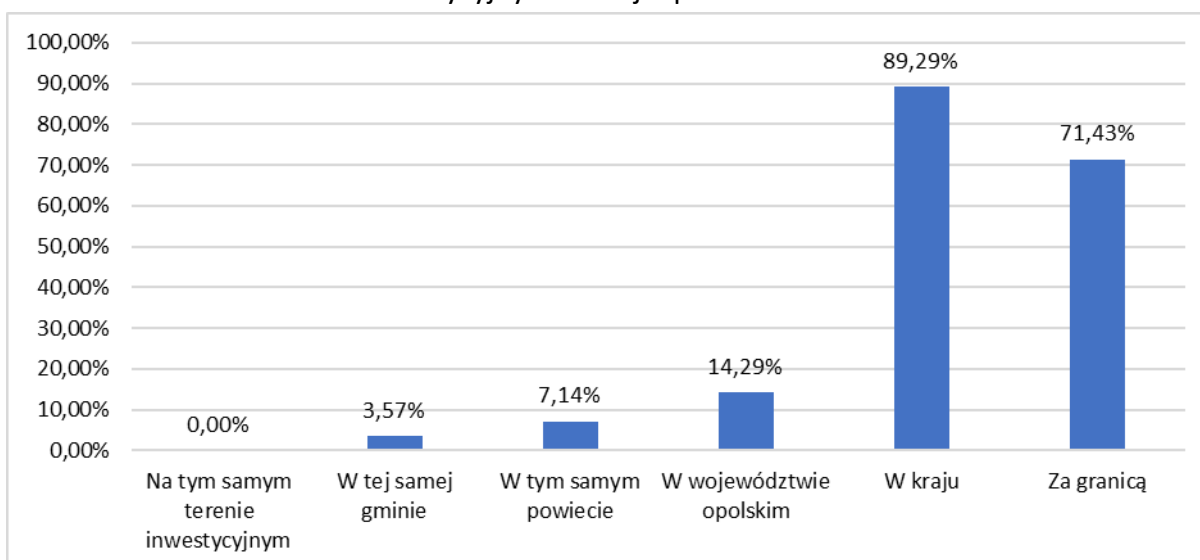
Wykres 67 Formy współpracy przedsiębiorstw z sektora MŚP zlokalizowanych na terenach inwestycyjnych woj. opolskiego z dużymi firmami³²

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=28

Siedziby dużych firm, z którymi współpracują działające na terenach inwestycyjnych woj. opolskiego przedsiębiorstwa z sektora MŚP, są zlokalizowane przede wszystkim w kraju (89,29%) oraz za granicą (71,43%), zdecydowanie rzadziej w woj. opolskim (14,29%), a jeszcze rzadziej w tej samej gminie lub powiecie.

Wykres 68 Siedziby dużych firm, z którymi współpracują przedsiębiorstwa z sektora MŚP zlokalizowane na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim³³

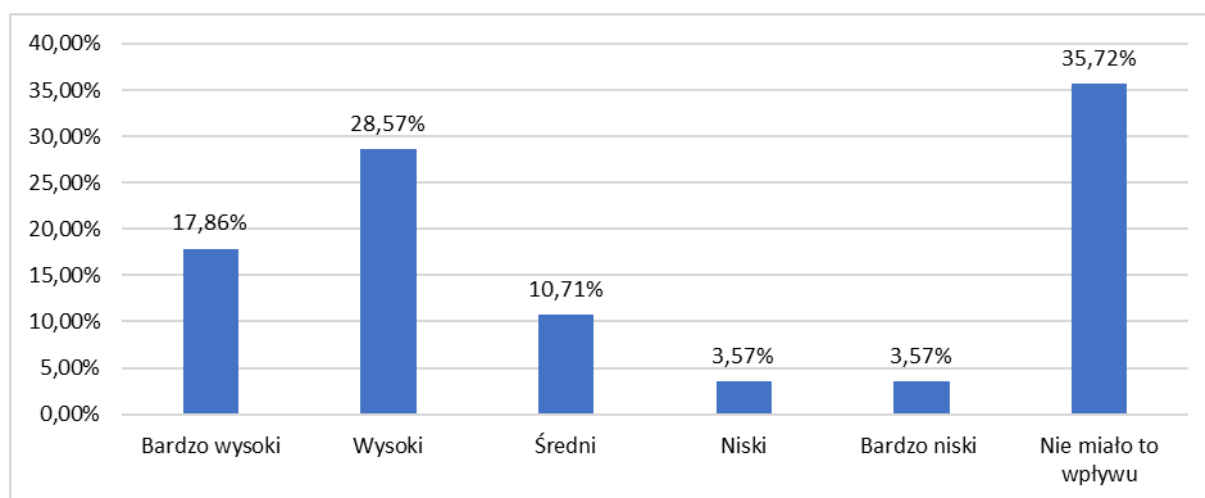
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=28

³² Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%. Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

³³ Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%. Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

Pomimo, że badane firmy z sektora MŚP nie współpracują z żadnym dużym przedsiębiorstwem, które jest położone na tym samym terenie inwestycyjnym, na którym one same prowadzą działalność, to jednak współpraca z dużymi przedsiębiorstwami miała ich zdaniem wpływ na podjęcie decyzji o zainwestowaniu na terenie województwa opolskiego. Jako wysoki lub bardzo wysoki oceniło go 46,43% badanych firm. Jako średni 10,71%, a jako niski i bardzo niski łącznie 7,14% firm. Na brak wpływu w analizowanym zakresie wskazało 35,72% ankietowanych przedsiębiorców.

Wykres 69 Wpływ współpracy z dużymi przedsiębiorstwami na podjęcie decyzji o zainwestowaniu na terenie inwestycyjnym w woj. opolskim przez przedsiębiorstwa z sektora MŚP³⁴

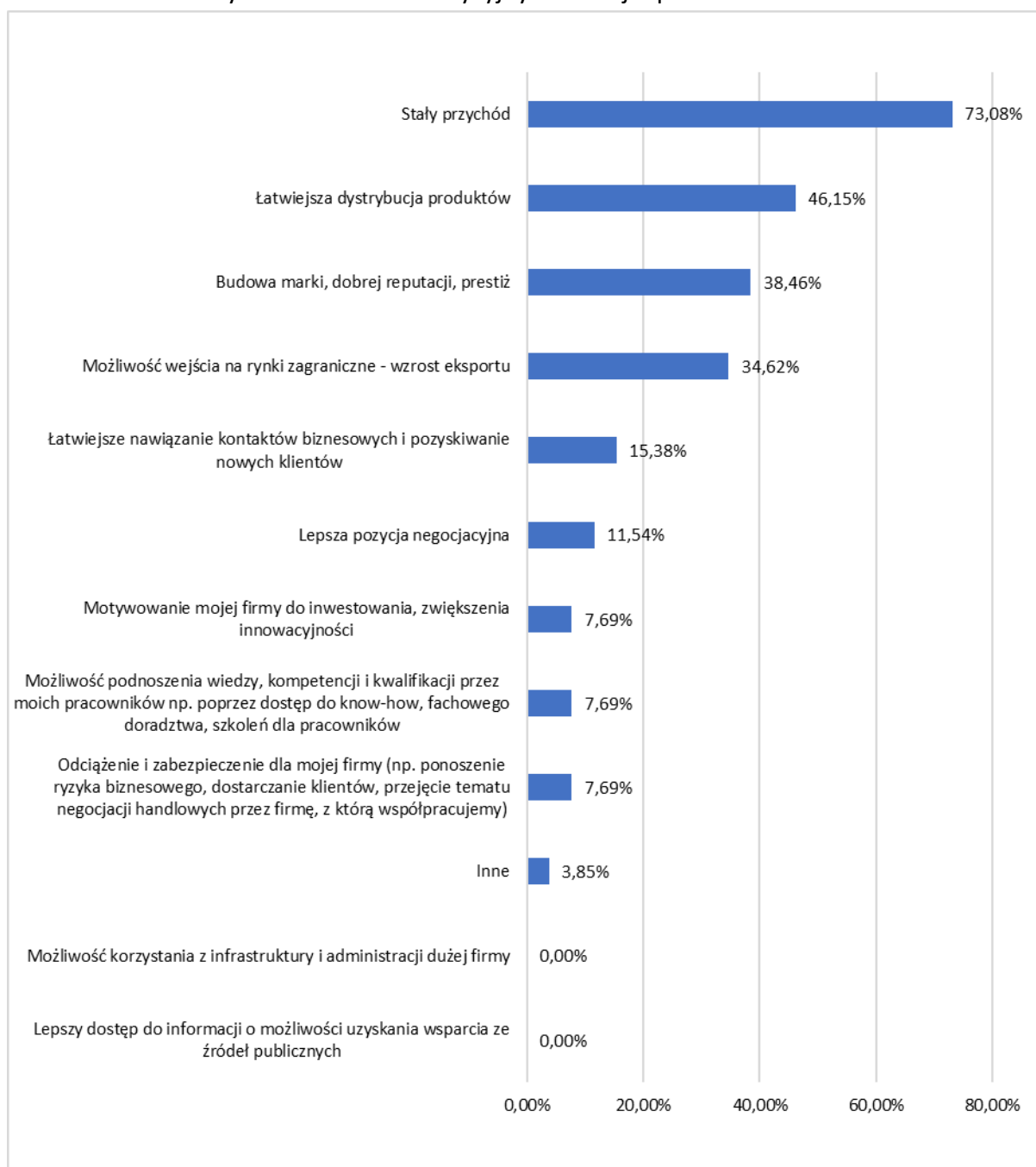

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=28

Niemal wszyscy ankietowani przedsiębiorcy z sektora MŚP (92,86%), którzy z dużymi firmami współpracują twierdzą, że ta współpraca przynosi wymierne korzyści. Przede wszystkim zaliczają do nich: stały przychód (73,08%), łatwiejszą dystrybucję produktów (46,15%), budowę marki, dobrej reputacji oraz prestiż (38,46%), a także możliwość wejścia na rynki zagraniczne i wzrost eksportu (34,62%).

³⁴ Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

Wykres 70 Korzyści płynące ze współpracy z dużymi firmami w opinii firm z sektora MŚP, które zainwestowały na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim³⁵

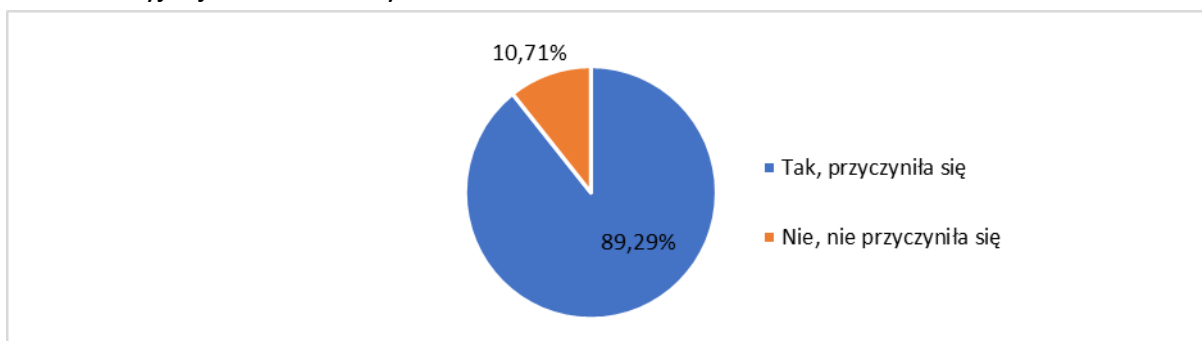

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=26

Ponadto w ocenie przeważającej większości ankietowanych firm, współpraca z dużymi przedsiębiorstwami przyczyniła się do poprawy ich pozycji konkurencyjnej (89,29%).

³⁵ Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%. Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

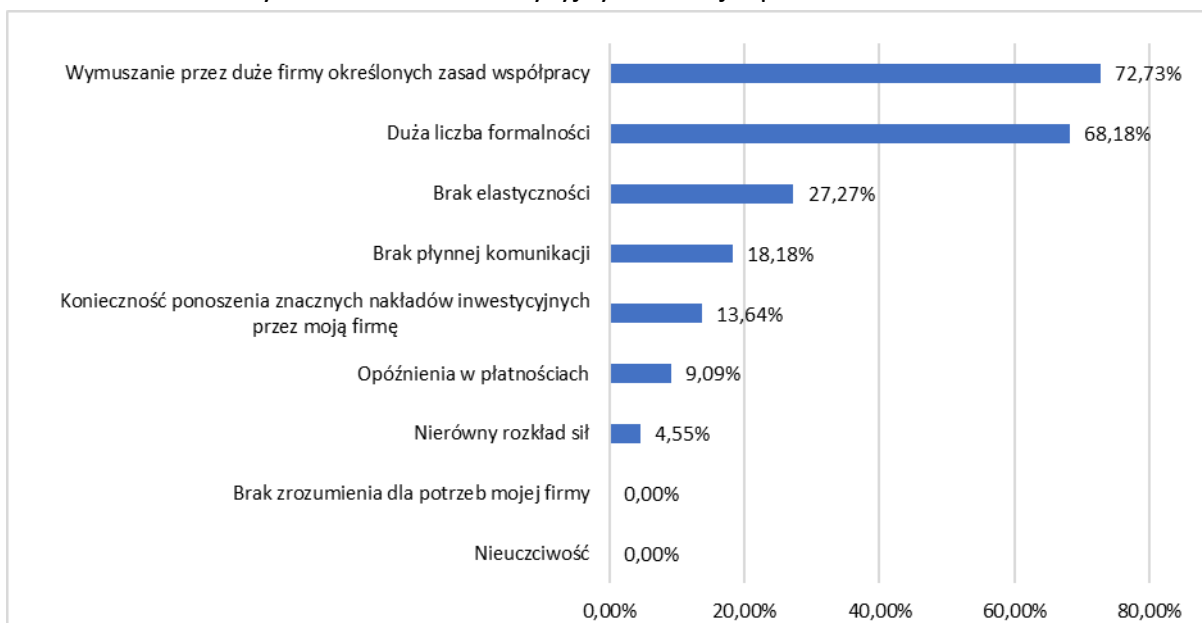
Wykres 71 Czy współpraca z dużymi firmami przyczyniła się do poprawy pozycji konkurencyjnej Państwa firmy³⁶

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=28

Pomimo szeregu pozytywnych aspektów większa część spośród badanych przedsiębiorców (78,57%) zwraca także uwagę na pewne wady tej współpracy, wśród których najczęściej wymienia: wymuszanie przez duże firmy określonych zasad współpracy (72,73%), dużą liczbę formalności (68,18%), brak elastyczności (27,27%) oraz brak płynnej komunikacji (18,18%).

Wykres 72 Wady, które generuje współpraca z dużymi firmami w opinii firm z sektora MŚP, które zainwestowały na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim³⁷

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI. n=22

Pomimo, że lokowanie się dużych przedsiębiorstw na danym terenie inwestycyjnym nie powoduje, że na tym samym terenie zaczynają inwestować firmy mniejsze, to jednak obecność na zlokalizowanym w danej gminie terenie inwestycyjnym dużych firm korzystnie wpływa na funkcjonowanie małych i średnich przedsiębiorstw z różnych branż, które powadzą działalność na jej terenie.

³⁶ Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

³⁷ Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%. Dane dotyczą przedsiębiorców z grupy inwestorów oraz grupy najemców.

Jak zauważyli uczestnicy badań jakościowych:

[...] Jeśli jest duży inwestor na jakimś terenie, bezcenny, to on też generuje taki ruch w małych średnich przedsiębiorstwach, ponieważ wtedy firmy te zatrudniają... firmy sprzętające, kancelarie prawne czy jakąś obsługę serwisową maszyn, także jakby ten ruch potem też jest wzmożony, jeśli chodzi o ten mały i średni biznes w okolicy [...], Ulokowanie się tych inwestorów bardzo ożywiło życie w gminie Ujazd, ponieważ co roku mamy... Gmina Ujazd po prostu się nie wyludnia. Ludzie młodzi osiedlają się, budują się na terenie gminy Ujazd; Powstały też szkoły zawodowe, takie profilowe.... profilowania, które kształcą uczniów, którzy praktykę odbywają już w tych zakładach pracy. Więc no można powiedzieć, że warto, jeśli chodzi rozwój strefy, ulokowanie się firm bardzo wpływa na życie społeczno-gospodarcze gminy [...] (FGI 1).

Ponadto przyciąganie na tereny inwestycyjne dużych firm może się przyczynić do ograniczenia negatywnych procesów makrospołecznych w regionie, przede wszystkim niekorzystnej sytuacji demograficznej, w tym masowych migracji oraz wynikających z nich procesów depopulacyjnych. Taki wniosek potwierdza m.in. niniejsza wypowiedź:

[...] my na terenie naszej gminy mamy możliwość dywersyfikacji tutaj możliwości źródeł zatrudnienia przez mieszkańców gminy. Możliwości znalezienia pracy w różnych branżach to powinno też zatrzymać te bardzo negatywne procesy demograficzne, który jest, które na dzień dzisiejszy obserwujemy [...] (FGI 2).

WNIOSEK: Firmy z sektora MŚP, które prowadzą działalność na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim, współpracują najczęściej z dużymi przedsiębiorstwami zlokalizowanymi w kraju lub za granicą. W związku z tym obecność na danym terenie dużych inwestorów nie powoduje, że na tym samym terenie zaczynają inwestować firmy mniejsze. Nie mniej jednak obecność w gminie dużych inwestorów wpływa korzystnie na funkcjonowanie małych i średnich przedsiębiorstw z różnych branż, które prowadzą działalność na jej terenie.

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW

Jednym z kluczowych elementów warunkujących stopień osiągnięcia trwałej i pozytywnej zmiany, która ma być efektem zaprojektowanej logiki interwencji jest system oceny projektów. Przyjęte w nim kryteria mają bowiem zmaksymalizować prawdopodobieństwo wyboru tych, które w największym stopniu wpisują się w cele i założenia Programu oraz przyczyniają się do osiągnięcia założonych w nim produktów rezultatów.

Przyjęty w RPO WO 2014-2020 system oceny możemy podzielić a dwa etapy. W pierwszym złożone wnioski są weryfikowane pod kątem spełniania wymogów formalnych. Kolejno, te które spełniają wymogi formalne poddawane są ocenie formalnej. Projekty ocenione pozytywnie na etapie oceny formalnej, poddawane są ocenie merytorycznej. Ocena przeprowadzana jest w oparciu o kryteria merytoryczne uniwersalne. Kolejno przeprowadzana jest ocena merytoryczna w oparciu o kryteria szczegółowe (bezwzględne) oceniane w systemie TAK/NIE i kryteria merytoryczne punktowane dedykowane dla danego Działania/Poddziałania.

Dedykowane dla Działania 2.2 kryteria merytoryczne szczegółowe (bezwzględne) nakładały na potencjalnych Beneficjentów następujące wymogi, których niespełnienie skutkowało odrzuceniem wniosku o dofinansowanie:

- **„Zgodność z przeznaczeniem terenu”**. Można było się starać się o wsparcie tylko tych terenów inwestycyjnych, które wynikały z planów zagospodarowania przestrzennego.
- **„Zasadność przedsięwzięcia”**. W dokumentacji aplikacyjnej należało zamieścić analizę, z której wynikało zapotrzebowanie firm poszukujących lokalizacji dla prowadzenia działalności w regionie oraz, że przygotowywane tereny inwestycyjne nie powielają dostępnej infrastruktury (nie dotyczyło to przypadków, w których limit dostępnej powierzchni został wyczerpany).
- **„Dostępność komunikacyjna terenów inwestycyjnych”**. Należało przedstawić w dokumentacji aplikacyjnej skomunikowanie terenu z istniejącą siecią transportową (kolejową lub drogową) lub zapewnić, że najpóźniej do czasu rzeczowego zakończenia realizacji projektu teren inwestycyjny zostanie skomunikowany.
- **„Kompleksowość uzbrojenia terenów inwestycyjnych”**. W dokumentacji aplikacyjnej należało zapewnić, że:
 - Parametry techniczne tworzonej infrastruktury zaplanowanej do realizacji, są zgodne z jej przeznaczeniem (w tym np. nośność drogi, przepustowość kanalizacji, parametry dot. odbioru zanieczyszczeń przemysłowych, przepustowość wodociągu, moc linii energetycznych itp.).
 - Zaplanowana inwestycja umożliwi uzyskanie kompleksowo uzbrojonego terenu inwestycyjnego, a zdefiniowane przeszkody, zagrożenia lub bariery w osiągnięciu celów projektów (w tym np. infrastruktura podziemna biegnąca przez teren, zdegradowane budynki i budowle, cieki wodne, zagrożenie obsunięciem terenu, duże różnice poziomu terenu, itp.), zostaną usunięte albo zneutralizowane.
- **„Działania realizowane w ramach projektu są skierowane do przedsiębiorstw”**. Grupę docelową projektu musiały stanowić przedsiębiorstwa.
- **„Wydatki na wewnętrzną infrastrukturą komunikacyjną”**. Wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną były traktowane jako element uzupełniający projektu i mogły stanowić nie więcej niż 49 % bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych projektu.
- **„Lokalizacja projektu”**. Kryterium stosowane w Poddziałaniu 2.2.2 i 2.2.3. W przypadku Poddziałania 2.2.2 wsparciem mogły zostać objęte wyłącznie podmioty realizujące projekt na obszarze Aglomeracji Opolskiej. W przypadku Poddziałania 2.2.3 Wsparciem mogły zostać objęte wyłącznie podmioty realizujące projekt na terenie OSI Obszary Przygraniczne, tj. powiatów głubczyckiego, nyskiego i prudnickiego.
- **„Zgodność z celami i priorytetami Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej”**. Kryterium stosowane tylko w Poddziałaniu 2.2.2. Projekt musiał się wpisywać w Strategię ZIT

Aglomeracji Opolskiej, a jego założenia musiały być zgodne z celami zdefiniowanymi w dokumencie.

- **„Zgodność z typami wiązek projektów wskazanymi w Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej”**. Kryterium stosowane tylko w Poddziałaniu 2.2.2. Projekt musiał się wpisywać w typ wiązki projektowej zdefiniowanej dla poddziałania w Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej.

Natomiast w kryteriach merytorycznych punktowych spełnienie poszczególnych kryteriów było punktowane. Przyznawana punktacja miała odmienny charakter w przypadku poszczególnych kryteriów, można było uzyskać od 0 do 6 punktów. Otrzymanie 0 punktów w którymkolwiek kryterium nie powodowało odrzucenia wniosku, a jedynie wpływało na uzyskaną liczbę punktów, co w konsekwencji przekładało się na uzyskanie wsparcia bądź nie. Dodatkowo, oprócz punktacji, każde kryterium posiadało wagę, a uzyskane punkty mnożone były przez 1, 2, 3 lub 4 w zależności od kryterium. Maksymalna liczba punktów, jaką mógł uzyskać wniosek o dofinansowanie złożony w Poddziałaniach 2.2.1 i 2.2.3 to 53 pkt., natomiast w Poddziałaniu 2.2.2 to 48 pkt.

- **„Zapotrzebowanie na tereny inwestycyjne” (waga 3, punkty 0-2)**. Punkty otrzymywały projekty, w których wnioskodawca przedstawił dokument (list intencyjny), z którego wynikało znalezienie lub pozyskanie inwestora, który zobowiązał się do zainwestowania/zainwestuje na terenie, którego dotyczy projekt.
- **„Zagospodarowanie terenów zdegradowanych” (waga 3, punkty 0-1)**. Punktowane były projekty aktywizujące gospodarczo tereny zdegradowane: obszary powojenne, przemysłowe, pokolejowe i popegeerowskie oraz realizowane na nieużytkach i terenach wymagających rewitalizacji.
- **„Odległość sieci komunikacyjnej” (waga 2, punkty 0-2)**. Punkty otrzymywały projekty zlokalizowane w pobliżu inwestycji: istniejących lub planowanych autostrad, dróg klasy GP i/lub linii kolejowych niewyłączonych z ruchu. Odległość mierzono w linii dróg dojazdowych.
- **„Projekt realizowany w partnerstwie” (waga 2, punkty 0-2)**. Punkty otrzymywały projekty realizowane w ramach partnerstwa, współpracy podmiotów uprawnionych na podstawie Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WO 2014-2020 do otrzymania wsparcia w ramach Poddziałania.
- **„Nakład jednostkowy: wydatki kwalifikowalne inwestycji/Powierzchnia [ha] przygotowanych terenów inwestycyjnych”**. Kryterium stosowane tylko w Poddziałaniu 2.2.1 i 2.2.3 (waga 4, punkty 1-4). Projekty rankingowano według wartości nakładu jednostkowego obrazującego wartość nakładu finansowego przypadającego na jeden hektar przygotowanego terenu inwestycyjnego. Ranking tworzony jest w oparciu o wyniki przeprowadzonych obliczeń (iloraz), bazujących na danych zawartych we wniosku o dofinansowanie projektu. Odpowiednią ilość punktów przydzielano dla określonego przedziału wartości uzyskanych w wyniku ww. obliczeń. Ilość przedziałów zależała od ilości ocenianych projektów, a

zakwalifikowanie do konkretnego przedziału uzależnione jest od wyniku przeprowadzonych obliczeń.

- **„Komplementarność projektu” (waga 2, punkty 0-3).** Oceniane było logiczne i tematyczne powiązanie projektu z innymi projektami i inwestycjami planowanymi, realizowanymi lub zrealizowanymi.
- **„Odległość istniejącej najważniejszej infrastruktury technicznej” (waga 1, punkty 0-6).** Punktowane były projekty dotyczące terenów zlokalizowanych w najmniejszej odległości od istniejącej infrastruktury technicznej (liczona odległość od granicy działki). Najważniejszą infrastrukturę techniczną stanowiły: wodociąg, kanalizacja sanitarna, instalacja elektryczna. Punktacja przyznawana była na podstawie położenia najbliższego punktu umożliwiającego przyłączenie do infrastruktury technicznej.
- **„Wskaźnik przedsiębiorczości na obszarze gminy, na której planowana jest realizacja projektu” (waga 1, punkty 1-4).** Projekty rankingowano wg wartości wskaźnika: podmioty gospodarki narodowej w przeliczeniu na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik był liczony na podstawie danych GUS wg stanu na koniec roku poprzedzającego rok złożenia wniosku. Gminy, na których terenie planowana była realizacja projektu, zostały podzielone na 4 przedziały. Gminy o najniższym wskaźniku przedsiębiorczości otrzymały najwięcej punktów. W przypadku projektów realizowanych w partnerstwie brany był pod uwagę wskaźnik korzystniejszy dla wnioskodawcy.
- **„Wskaźnik bezrobocia na obszarze gminy, na której realizowany jest projekt” (waga 1, punkty 1-4).** Projekty rankingowano wg wartości wskaźnika: udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik bazował na danych GUS wg stanu na koniec roku poprzedzającego rok złożenia wniosku. Gminy, na których terenie planowana była realizacja projektu, zostały podzielone na 4 przedziały. Gminy o najwyższym wskaźniku bezrobocia otrzymały najwięcej punktów. W przypadku projektów realizowanych w partnerstwie brany był pod uwagę wskaźnik korzystniejszy dla wnioskodawcy.
- **„Oddziaływanie na zjawiska problemowe zidentyfikowane w Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej”. Kryterium stosowane tylko w Poddziałaniu 2.2.2 (waga 1, punkty 1-3).** Punktowane były projekty, które poprzez swoją interwencję pozytywnie oddziaływały na zjawiska problemowe wskazane w *Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej* i przyczyniały się do ich rozwiązania (demografia; gospodarka; rynek pracy; edukacja; infrastruktura techniczna; dostępność transportowa). Liczba punktów była uzależniona od liczby obszarów.
- **„Stopień realizacji przez projekt wskaźnika określonego dla Aglomeracji Opolskiej”. Kryterium stosowane tylko w Poddziałaniu 2.2.2 (waga 2, punkty 0, 2 lub 4).** Premiowane były projekty o najwyższym wpływie na realizację wartości docelowej wskaźnika Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych [ha] wskazanego w *Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej*.

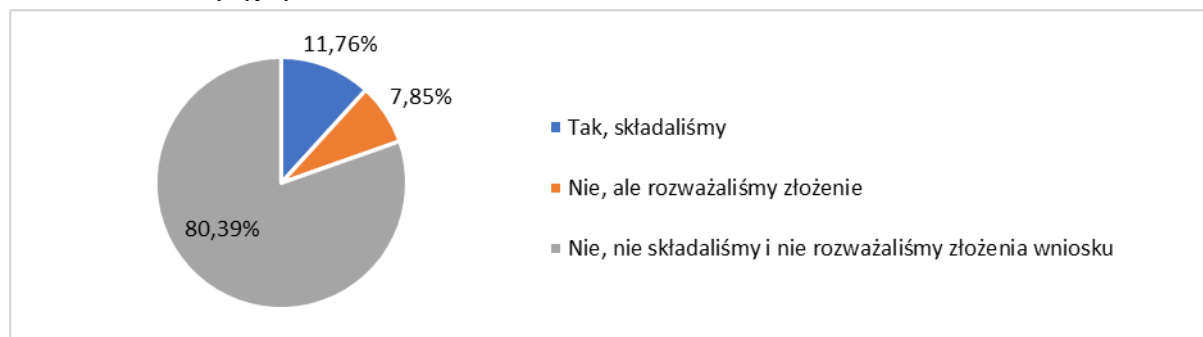
W przypadku Poddziałań 2.2.1 i 2.2.3 najwyżej punktowane było kryterium „Nakład jednostkowy” obrazujące wartość nakładu finansowego przypadającego na jeden hektar przygotowanego terenu inwestycyjnego. Można w nim było uzyskać aż 16 punktów (30,19% całej puli punktów). Natomiast w ramach Podziałania 2.2.2 najwyżej punktowanym kryterium był „Stopień realizacji przez projekt wskaźnika określonego dla Aglomeracji Opolskiej”, w ramach którego można uzyskać 8 punktów (16,67% całej puli punktów). We wszystkich trzech Poddziałaniach wśród znaczących kryteriów punktowych należy również wymienić „Zapotrzebowanie na tereny inwestycyjne”, „Komplementarność projektu” oraz „Odległość istniejącej najważniejszej infrastruktury technicznej”, w których można było uzyskać maksymalnie 6 punktów, co w przypadku Poddziałań 2.2.1 i 2.2.3 stanowiło 11,32% całej puli punktów a w przypadku Poddziałania 2.2.2 – 12,50%.

UDZIAŁ WE WSPARCIU RPO WO 2014-2020

Poziom zainteresowania

Z analizy danych zebranych w toku badania CAWI wynika, że zainteresowanie wsparciem oferowanym w ramach RPO WO 2014-2020 nie było duże. Większość gmin nie składała, a nawet nie rozważała złożenia wniosku do Programu, a niewielka liczba potencjalnych wnioskodawców, nawet jeśli początkowo planowała złożenie wniosku, to finalnie odstąpiła od takiego zamiaru.

Wykres 73 Poziom zainteresowania złożeniem wniosku od dofinansowanie na przygotowanie terenów inwestycyjnych w ramach RPO WO 2014-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=51

Zdaniem uczestników badań jakościowych podstawowymi czynnikami, które ograniczały zainteresowanie wsparciem były formalne warunki określające możliwość przystąpienia do Programu.

[...] Generalnie poziom zainteresowania uzależnionym był od warunków pozyskania tych środków. Tylko to wynika tylko i wyłącznie z tego, jakie warunki, brzegowe zostały postawione przez Komisję Europejską, jako warunek wykorzystania tych środków, więc w związku z tym, na pewno zainteresowanie było bardzo duże, ale finalnie skończyło się na tym, że dane z RPO zrealizowaliśmy tylko 9 projektów na terenie całego województwa. No, można powiedzieć, patrząc tylko i wyłącznie na suche liczby, że bardzo niewielkie no, ale to trzeba to odnieść w tym momencie do tych warunków, które były postawione i tych zasad, jakie ci inwestorzy musieli spełnić [...]. (FGI 2).

[...] Byłoby atrakcyjne, gdyby, gdyby nie było warunków. Odpowiadałoby w 100-procentach potrzebom beneficjenta, gdyby nie było tylko tych warunków, więc generalnie [...] ograniczyliśmy możliwości pozyskania tych środków. (FGI 1).

Ocena kryteriów wyboru projektów

Kryteria wyboru projektów merytoryczne szczegółowe oraz merytoryczne punktowe były jednym z kluczowych elementów, który determinował szansę na otrzymanie dofinansowania oraz decydował o tym, czy dana gmina mogła ubiegać się o wsparcie. Ponadto stopień ich skomplikowania oraz trudności jakich mogło nastroczać ich spełnienie, mogły w bezpośredni sposób przełożyć się na poziom zainteresowania aplikowaniem o wsparcie przez poszczególne JST. W związku z tym w dalszej części rozdziału skupiono się na ich analizie.

Trudności związane ze stopniem spełniania poszczególnych kryteriów merytorycznych bezwzględnych oraz punktowych oceniło 10 gmin - te, które złożyły wnioski o dofinansowanie oraz te, które rozważyły ich złożenie, co oznacza, że chociaż wstępnie zapoznały się z kryteriami.

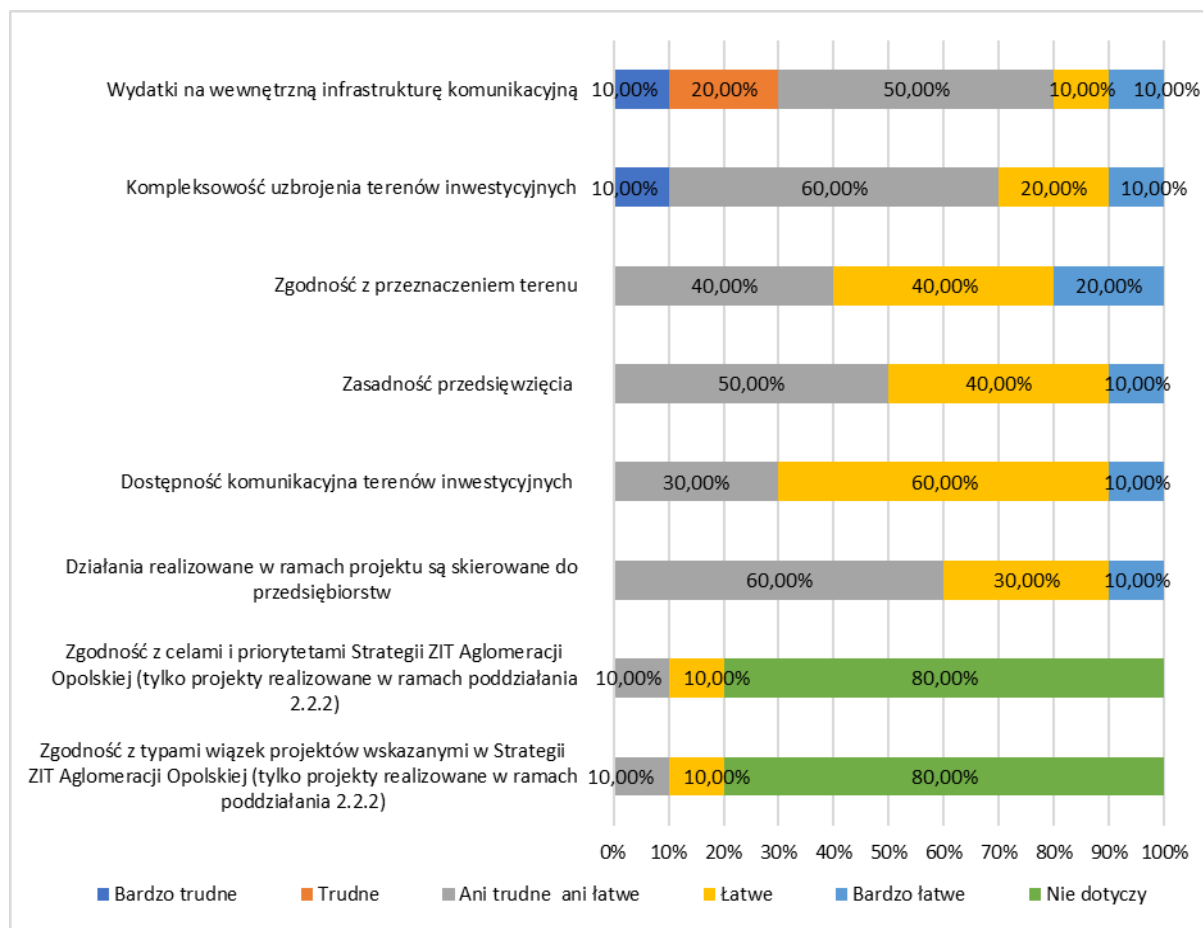
Dokonując oceny kryteriów przeważający odsetek respondentów wskazywał odpowiedź neutralną – „ani trudne, ani łatwe”. Drugim co do częstości występowania wskazaniem było „łatwe” lub „bardzo łatwe”. Tylko niewielki odsetek ocenił je, jako trudne lub bardzo trudne do spełnienia. Należy zatem stwierdzić, że spełnienie obydwu rodzajów kryteriów raczej nie przysporzyło trudności badanym gminom.

W grupie kryteriów merytorycznych bezwzględnych najwięcej problemów spowodowało kryterium ograniczające wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną. Jako bardzo trudne lub trudne do spełnienia oceniło je 30% ankietowanych. Zasygnalizowane trudności w spełnieniu kryterium najpewniej wynikały z tego, że koszty przygotowania takiej infrastruktury są zazwyczaj zróżnicowane, ponieważ zależą od specyfiki terenu. W związku z tym aplikujące o wsparcie gminy chciały mieć możliwość przeznaczenia dowolnej wysokości środków projektowych na jej budowę. Tymczasem tego typu wydatki były traktowane jako element uzupełniający projektu, przez co można było na nie przeznaczyć mniejszą część budżetu.

Kolejnym kryterium, które przez badane gminy zostało ocenione jako trudne do spełnienia (10% wskazań), była „kompleksowość uzbrojenia terenów inwestycyjnych”. Głównym problemem wydaje się być w tym przypadku zobligowanie gmin do tego, że wyniku otrzymanego dofinansowania przygotowują w pełni funkcjonalne tereny inwestycyjne.

Tymczasem niektóre JST mogą posiadać tereny, na których występują takie przeszkody lub zagrożenia, których koszty usunięcia są na tyle wysokie, że mogą wykraczać poza zakres możliwego do otrzymania dofinansowania.

Wykres 74 Ocena kryteriów merytorycznych bezwzględnych wymaganych przy złożeniu wniosku o dofinansowanie przez gminy, które złożyły lub rozważyły złożenie wniosku o dofinansowanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=10

W grupie kryteriów merytorycznych punktowych odsetek ocen wskazujących na trudności w ich spełnieniu był nieco wyższy niż w przypadku kryteriów merytorycznych bezwzględnych.

Najwięcej problemów przysporzyło badanym kryterium punktujące projekty aktywizujące gospodarczo tereny zdegradowane (powojkowe, poprzemysłowe, pokolejowe, popegeerowskie oraz inne wymagające rewitalizacji). Jako bardzo trudne lub trudne oceniło je 30% ankietowanych. Główne bariery związane ze spełnieniem kryterium i realizacją inwestycji na takim obszarze mogły być w tym wypadku związane z sytuacją prawną takich terenów, która jest często skomplikowana.

Podobnych trudności nastroczało także kryterium dotyczące wskaźnika bezrobocia na obszarze gminy, na której miał być realizowany projekt (30% ankietowanych uważa je za bardzo trudne). Głównym czynnikiem wpływającym na taką ocenę mogło być tutaj

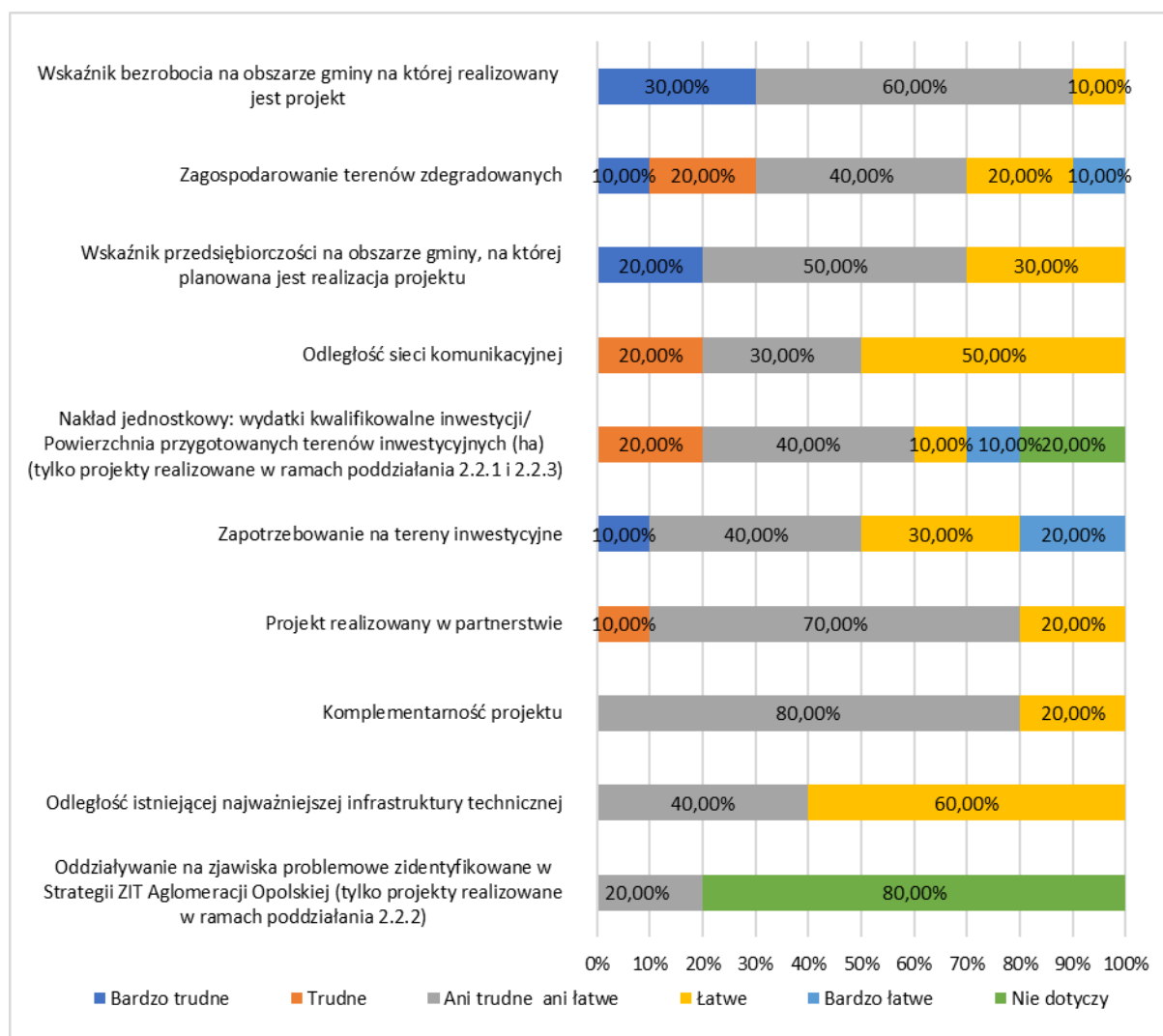
występowanie zjawiska ukrytego bezrobocia a więc takiego, które nie jest wykazywane w oficjalnej ewidencji statystycznej.

Nieco mniej problematyczne okazało się być kryterium związane z wyliczeniem wskaźnika przedsiębiorczości na obszarze gminy, na której planowana jest realizacja projektu. Jako bardzo trudne do spełnienia oceniło je 20% przedstawicieli gmin.

Podobnie oceniono kryterium „Odległość sieci komunikacyjnej”, które promowało projekty inwestycyjne realizowane na terenach zlokalizowanych w pobliżu istniejących lub planowanych autostrad, dróg klasy GP, i/lub linii kolejowych niewyłączonych z ruchu oraz kryterium „Nakład jednostkowy”, w którym najwyższą liczbę punktów przyznawano tym projektom, w których wartość nakładu finansowego przypadającego na jeden hektar przygotowanego terenu inwestycyjnego była najniższa. Spełnienie obydwu tych kryteriów zostało ocenione jako trudne przez 20% ankietowanych.

Najmniej problemów przysporzyły beneficjentom i potencjalnym beneficjentom kryteria, „Zapotrzebowanie na tereny inwestycyjne” oraz „Projekt realizowany w partnerstwie”. W pierwszym z nich przyznawano punkty za dołączenie do wniosku o dofinansowanie listu intencyjnego świadczącego o pozyskaniu inwestora, który zobowiązał się do zainwestowania na terenie, którego dotyczył projekt. W drugim premiowano realizację projektów w formule partnerskiej. Omawiane kryteria jako bardzo trudne i trudne do spełnienia oceniło 10% ankietowanych.

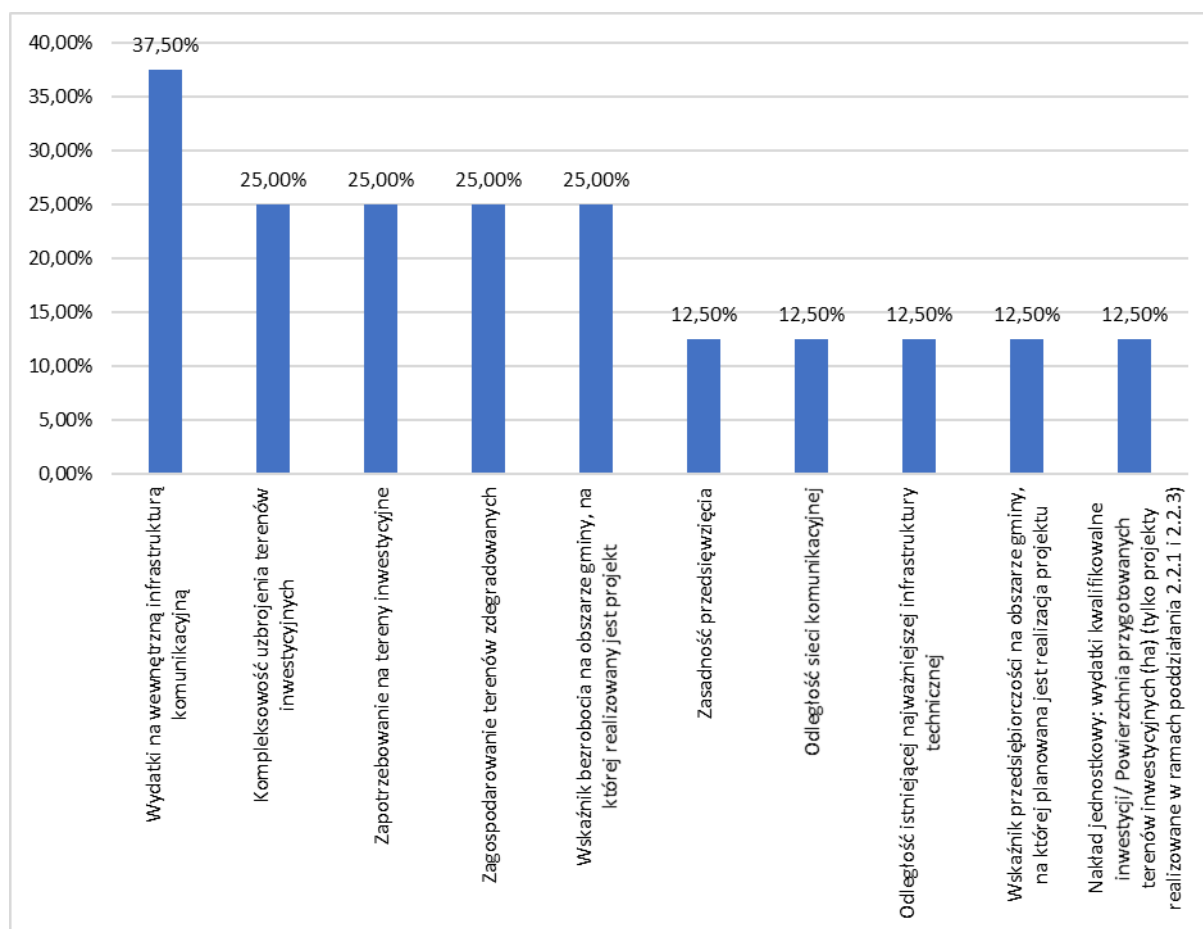
Wykres 75 Ocena kryteriów merytorycznych punktowanych wymaganych przy złożeniu wniosku o dofinansowanie przez gminy, które złożyły lub rozważały złożenie wniosku o dofinansowanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=10

Oprócz oceny stopnia trudności spełnienia poszczególnych kryteriów wyboru projektów, przedstawiciele gmin, które złożyły lub rozważały złożenie wniosku o dofinansowanie zostali poproszeni o ocenę czy wśród kryteriów wyboru projektów były takie, które w szczególności zniechęcały do złożenia wniosku. 20% ankietowanych stwierdziło, że nie potrafi wytypować takich kryteriów. Natomiast 80% uznało, że takie kryteria występowały. Jak zobrazowano na poniższym wykresie struktura tych kryteriów pokrywa się z rozkładem odpowiedzi dotyczącym stopnia trudności ich spełnienia.

Wykres 76 Kryteria wyboru projektów, które w szczególności zniechęcały do złożenia wniosku w opinii przedstawicieli gmin, które złożyły lub rozważyły złożenie wniosku o dofinansowanie³⁸

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=8

Wśród kryteriów merytorycznych bezwzględnych za najbardziej zniechęcające do aplikowania zostały uznane te, które zostały wcześniej ocenione jako najtrudniejsze do spełnienia. Oprócz tego badani uznali także za takie kryterium „Zasadność przedsięwzięcia”, którego spełnienie nie zostało co prawda uznane za problematyczne, ale wiązało się z koniecznością zamieszczenia w dokumentacji aplikacyjnej analizy, której wyniki udowadniają, że w regionie istnieje zapotrzebowanie na lokalizację dla prowadzenia działalności.

W grupie kryteriów merytorycznych punktowanych najwięcej wskazań uzyskało kryterium „Zapotrzebowanie na tereny inwestycyjne”, którego spełnienie zostało wcześniej ocenione jako mało problematyczne. Uznanie tego kryterium za szczególnie zniechęcające wynika najpewniej z tego, że jego spełnienie wiązało się z koniecznością poniesienia dodatkowego nakładu pracy w procesie przygotowania wniosku, która nie skutkowałą niczym konkretnym. Jej efektem było bowiem podpisanie listu intencyjnego, który de facto do niczego nie zobowiązywał, nie miał bowiem żadnej mocy prawnej i stanowił jedynie wstępną deklarację

³⁸ Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%.

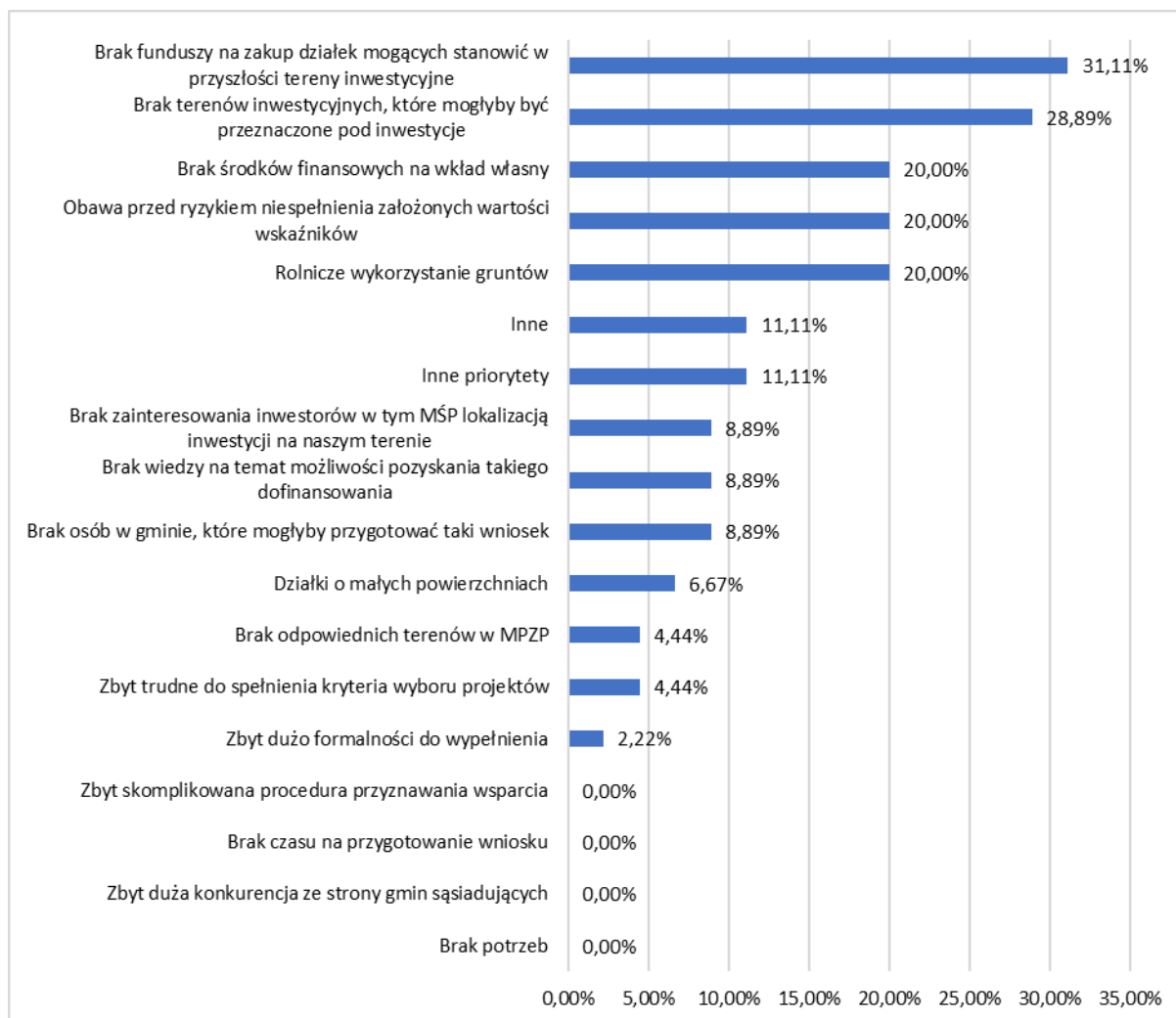
woli przedsiębiorcy do zainwestowania na terenie, który miał zostać przygotowany ze środków projektowych. Zapisy listu były zatem nieegzekwowalne.

W toku typowania, wskazano także na kryterium „Odległość istniejącej najważniejszej infrastruktury technicznej”, w którym punktowane były projekty dotyczące terenów zlokalizowanych w najmniejszej odległości od istniejącej infrastruktury technicznej (wodociąg, kanalizacja sanitarna, instalacja elektryczna). Taka ocena była warunkowana zapewne tym, że na uzyskanie punktów w kryterium, gminy miały ograniczony wpływ, ponieważ albo posiadały tereny inwestycyjne zlokalizowane stosunkowo blisko takiej infrastruktury albo nie, a w przypadku gdy takich terenów nie miały to z góry wiedziały, że nawet jeżeli pozostałe warunki spełnią to i tak w procedurze oceny nie otrzymają maksymalnej liczby punktów.

Bariery udziału we wsparciu

Z analizy materiału badawczego wynika, że możliwość korzystania ze środków RPO WO 2014-2020 ograniczało kilka istotnych barier. Podstawową wskazaną przez respondentów był brak funduszy na zakup działek, które mogłyby w przyszłości stanowić tereny inwestycyjne (31,11%) oraz brak terenów inwestycyjnych, które mogłyby być przeznaczone pod inwestycje (28,89%). Istotne przeszkody stanowiły również: brak środków finansowych na wkład własny, obawa przed ryzykiem niespełnienia założonych wartości wskaźników oraz rolnicze wykorzystanie gruntów, które zostały wskazane przez 20,00% respondentów. W ramach odpowiedzi „inne” respondenci wskazywali głównie na problem związany z własnością gruntów. Pozostałe analizowane w badaniu kwestie nie były aż tak istotne.

Wykres 77 Powody, dla których gminy nie zdecydowały się na złożenie wniosku o dofinansowanie³⁹

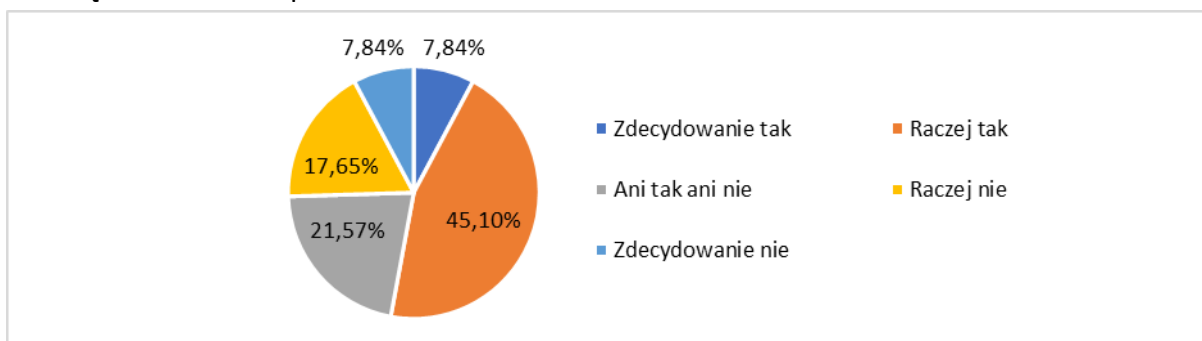

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=45

Poza ogólnym zdiagnozowaniem ww. barier, w badaniu CAWI pogłębiono kwestię problematyki posiadania (zabezpieczenia) wkładu własnego na realizację inwestycji. W odpowiedzi na uszczegółowione pytanie, dotyczące obligatoryjnego współfinansowania planowanego przedsięwzięcia, ponad połowa ankietowanych wskazała, że wymóg posiadania wkładu własnego, stanowił barierę udziału we wsparciu oferowanym w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020.

³⁹ Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%

Wykres 78 Odsetek gmin, dla których konieczność posiadania wkładu własnego stanowiła barierę udziału we wsparciu

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=51

Bariery, które zostały zidentyfikowane w wyniku realizacji badania CAWI zostały potwierdzone w toku realizacji badań jakościowych. Uczestnicy badania FGI wskazywali na konkretne przykłady, np., gdy na obszarze danej gminy występują tereny inwestycyjne bardzo wysokiej jakości, ale gmina nie posiada do nich praw własności, co stanowi istotną barierę uniemożliwiającą lub stwarzającą dodatkowe trudności w przypadku aplikowania o wsparcie. Ten problem obrazuje wypowiedź:

[...] Tereny są w pełni uzbrojone w kanalizację sanitarną, wodociąg. Jest zapewnione zasilanie, bo jest wybudowany GPZ. Jest bliska odległość.... światłowodowy jeszcze są, kanalizacja deszczowa. Na jednej trzeciej powierzchni jest bliskość do lotniska do Pyrzowic 70 km, do Krakowa 150, do Wrocławia 130. No i te tereny są przy autostradzie, a więc są dobrze skomunikowane. Problem jest taki, że gmina Ujazd nie ma ani jednego hektara, który byłby własnością gminy. Teren należy do właścicieli prywatnych oraz do Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej [...]. (FGI 1).

Jak ustalono w toku realizacji badań jakościowych, potencjalni beneficjenci obawiali się w szczególności, konieczności zwrotu środków oraz kar finansowych, które mogłyby być na nich nałożone w związku z niewypełnieniem zobowiązań projektowych, wobec czego ograniczali aplikowanie o wsparcie, mające na celu budowę infrastruktury na terenach typu greenfield. Jak skonstatowano w trakcie wywiadu FGI:

[...] To najbezpieczniejszym wydaje się była budowa zaplecza, ponieważ to z tego, co widać, najlepiej sprawdziło się, było najbezpieczniejszym z punktu widzenia samorządu. Inne projekty, które mamy tutaj, czyli wyłożenie środków w budowę infrastruktury na Greenfieldzie, czyli inwestycja w szczerze pole, no była, czy jest, czy była obciążona większym ryzykiem [...]. (FGI 3).

Niektóre gminy z pełną świadomością podejmują jednak ryzyko, że w razie niepowodzenia swoich działań będą musiały te środki zwracać. Traktują je jednak, jako swoistego rodzaju kredyt, który w jakimś stopniu umożliwia podniesienie jakości terenów poprzez wydatkowanie ich na uzbrojenie działek. Ten aspekt obrazuje przytoczona wypowiedź:

[...] Wiele gmin obawiało się tego, że no będą musieli te środki zwracać. Natomiast mieliśmy też sygnały takie, że niektóre samorządy z pełną świadomością zgadzały się na to, że będą musiały zwrócić przynajmniej część środków, ale była to forma, próba taka skredytowania tego swojego działania, związanego z uzbrojeniem terenów inwestycyjnych [...]. (FGI 3).

Inną barierę stanowiły tutaj limity i ograniczenia nałożone w SzOOP w zakresie wydatków na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną, co nie pozwalało na pełne przygotowanie terenu inwestycyjnego. Te kwestie obrazuje następująca wypowiedź:

Środki, które można było pozyskać były daleko niewystarczające, ażeby w pełni mówić o przygotowaniu terenu inwestycyjnego, ponieważ drogi dojazdowe jako element infrastruktury to jest tylko jeden z elementów. Tam kwestią była możliwość i doprowadzenia prądu, kanalizacji, wody też znów kupę innych parametrów w związku z tym nie cieszyło to się aż takim zainteresowaniem jak na początku myśleliśmy [...] (WE).

Problematyczne były też zapisy nakładające na beneficjentów zobowiązanie udostępnienia terenu inwestycyjnego przygotowanego z wykorzystaniem środków pochodzących z Programu przedsiębiorstwom z sektora MŚP. Na taki problem zwrócono uwagę w trakcie badania FGI:

[...] jakby problem też polegał na tym, że no, jest duży teren inwestycyjny i jakby projekt był dedykowany dla małych i średnich przedsiębiorstw. Do nas się zgłaszają, często też duże przedsiębiorstwa, no i był dylemat tak, czy takiego inwestora przyjmą, gdzie taki teren, gdzie jest do finansowania dla małych średnich przedsiębiorstw, czy też nie przyjmą? No był taki konflikt, tak, w tym, w tym miejscu rodziło to pewne problemy. Więc jakby dało się to jakoś uregulować, to na pewno by to pomogło w przyszłości. (FGI 1).

[...] Tereny uzbroiliśmy, natomiast my musieliśmy oczywiście sprzedać tam małemu lub średniemu przedsiębiorcy, więc gdyby się pojawił na horyzoncie przedsiębiorca, który nie klasyfikowałby się do tych dwóch grup, wtedy my, jako gmina oddajemy pieniądze z odsetkami karnymi, więc to już jest pierwsze ryzyko. (FGI 1).

Ponadto w przypadku firm zagranicznych, szczególnie niemieckich, pojawiły się także problemy związane z określeniem wielkości przedsiębiorstwa, które pozornie spełniały warunek klasyfikacji do sektora MŚP, ale po analizie obrotów oraz powiązań z większymi podmiotami de facto nie spełniały tego warunku. Wskazuje na to następująca wypowiedź:

[...] czasami na pierwszy rzut oka firmy, które są zainteresowane ulokowaniem swoich biznesów, po głębszej weryfikacji okazuje się, że po zbadaniu tych powiązań, no nie spełniają definicji małego i średniego przedsiębiorstwa. No w szczególności to dotyczy się przedsiębiorstw z zagranicy, gdzie kwestia przekroczenia obrotu w zakresie odpowiedniego poziomu w kwocie euro jest dla przeciętnego przedsiębiorstwa niemieckiego, no sprawą, sprawą małej wagi, ponieważ progi są bardzo często przekraczane i wydawałoby się na pozór, że jest to średni przedsiębiorca, ale po dalszej analizie okazuje się, że nie powinni mieć dostępu do takich terenów. (FGI 1).

Barierę stanowił także moment, w którym można było udostępnić teren przedsiębiorcom. Taka transakcja mogła bowiem zostać zrealizowana wyłącznie po zakończeniu przedsięwzięcia przez gminę. Tymczasem oczekiwania przedsiębiorców były nieco inne. Chcieli oni kupić teren już w trakcie realizacji inwestycji, aby przyspieszyć procedury, które umożliwią im rozpoczęcie prac budowlanych na przygotowywanym przez gminę terenie. Na tego typu problem zwrócił uwagę uczestnik wywiadu IDI:

Natomiast bardzo nas zaskoczyła ta informacja, że możemy sprzedać dopiero, kiedy uzbroimy, kiedy zakończymy przedsięwzięcia, bo o to chodzi. W tym momencie, kiedy inwestorzy już wiedzieli, że dostaliśmy pieniądze, że mamy podpisane umowy z wykonawcami, że kanalizacja się buduje, droga się już też buduje. No to oni już chcieli kupować, żeby rozpoczynać swój procedury związane są z dostaniem dokumentacji czy pozostałe. Natomiast my musieliśmy czekać, aż podpiszemy protokół odbioru, zapłacimy fakturę i dopiero mogliśmy sprzedawać (IDI 6).

W trakcie wywiadów zasygnalizowano także problemy, jakich przysparzało osiągnięcie wskaźników rezultatu, będących elementem umowy o dofinansowanie z beneficjentem, w której zgodnie zapisami SzOOP, na podstawie deklaracji przedsiębiorców, określano zobowiązania dotyczące planowanych do utworzenia miejsc pracy. W szczególności zaakcentowano tutaj problem braku możliwości egzekwowania przez beneficjenta tych zobowiązań. Na tę kwestię zwrócili uwagę uczestnicy wywiadów FGI:

No i taki ostatni element, który tam się pokazuje, że teraz z naszego punktu widzenia najważniejszym chodzi mianowicie o wskaźniki rezultatu [...] musieliśmy również wykazać się tymi wskaźnikami związanymi z ze wzrostem zatrudnienia. I określiliśmy te wskaźniki na podstawie takich wstępnych deklaracji złożonych przez inwestorów. Natomiast po sprzedaży działek, jakby my w tej chwili nie mamy żadnego wpływu na to, czy rzeczywiście ten przedsiębiorca, który tam w naszej strefie się wybuduje, czy on zatrudni 5 osób 10, 15 czy generalnie nie zatrudni nikogo, a z tego jesteśmy rozliczani [...] (FGI 2).

Na problem uwarunkowań prawnych w zakresie udzielania przedsiębiorcom wsparcia na realizację nowych inwestycji, w tym w szczególności w aspekcie zmian podatkowych dotyczących tzw. ulgi inwestycyjnej, która powstała na skutek wejścia w życie ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji, wskazali uczestnicy warsztatu ewaluacyjnego. Kwestie zmiany tych uwarunkowań obrazuje niniejsza wypowiedź:

[...] w 2018 roku weszła nowa ustawa o zasadach wspierania nowych inwestycji, która generalnie rzecz biorąc, przewróciła do góry nogami dotychczasowe praktyki dotyczące obsługi inwestorów. Wprowadzono inne zasady premiowania, czy to w podatku dochodowym, czy innych podatkach w związku z tym. [...] Czyli tereny inwestycyjne w pewnym momencie mogły się okazać terenami świetnie przygotowanymi, jednak nie tymi, o których ministerstwo myślało, że tam będziemy w związku z wprowadzoną zasadą zrównoważonego rozwoju lokować to albo inne przedsięwzięcie. Z tego powodu, mając na uwadze jeszcze tak zwane wskaźniki ilościowe i jakościowe wynikające z rozporządzenia do tej ustawy, o której mówiłem, okazało się, że czasami poziom wejścia na teren inwestycyjny, czyli kwotę, którą trzeba zainwestować, żeby skonsumować te ulgi w podatku, były na tyle duże, że nawet wejścia na teren inwestycyjny przygotowany nie było zachęcające dla inwestora [...] wymogi stawiane przez strefy ekonomiczne, które w tej chwili występują z pozycji zarządców tych terenów inwestycyjnych [...], czyli minimalny poziom finansowy inwestycji przez przedsiębiorstwo, które musi wejść na konkretny teren po to, aby móc uzyskać ulgę inwestycyjną [...] (WE).

Generalnie bardzo szczegółowe uregulowania w zakresie otrzymania dofinansowania na przygotowanie terenów inwestycyjnych w ramach RPO WO 2014-2020 spowodowały, że

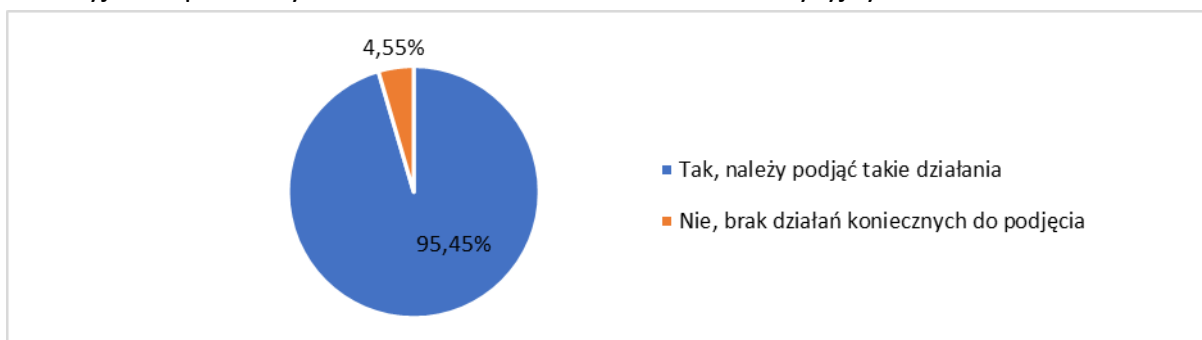
nabory wniosków na realizację projektów w ramach Działania 2.2, zostały określone przez beneficjentów jako nabór wysokiego ryzyka. Takie stanowisko obrazuje wypowiedź:

[...] jest to nabór bardzo wysokiego ryzyka dla gmin i pewnie dlatego on jednak mimo wszystko nie cieszył się dużym zainteresowaniem. (FGI 1).

PLANY ZWIĄZANE Z ROZWOJEM TERENÓW INWESTYCYJNYCH

Prawie wszystkie gminy (95,45%), które posiadają na swoim obszarze tereny inwestycyjne, dostrzegają konieczność podjęcia działań prowadzących do podniesienia ich atrakcyjności w oczach inwestorów.

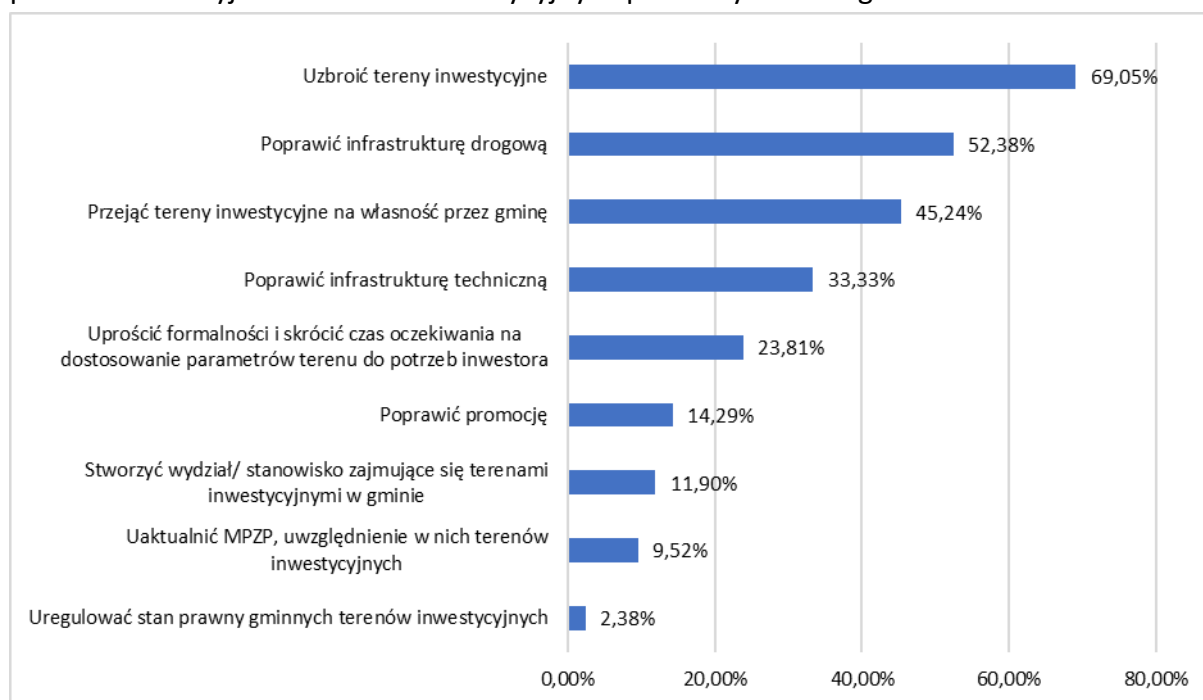
Wykres 79 Odsetek gmin, które dostrzegają konieczność podjęcia działań celem podniesienia atrakcyjności położonych na swoim obszarze terenów inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=44

W większości przypadków, aby zwiększyć atrakcyjność terenów inwestycyjnych, badane gminy chciałyby zrealizować inwestycje w zakresie uzbrojenia (69,05%) oraz zmodernizować prowadzącą do nich infrastrukturę drogową (52,38%). Nieco mniej niż połowa badanych (45,24%) uważa, że należy uprościć ich stan prawny przejmując je na własność od prywatnych właścicieli. W 33,33% przypadków gminy stawiają sobie za cel poprawę stanu infrastruktury, która jest już na nich zlokalizowana. Niecała 1/4 spośród badanych JST, aby podnieść atrakcyjność posiadanych przez siebie terenów, ma zamiar wdrożyć usprawnienia w procesie obsługi inwestora (23,81%) oraz podnieść efektywność realizowanych działań promocyjnych (14,29%). Niewielki odsetek (11,90%) planuje stworzyć w gminie wydział/ stanowisko zajmujące się terenami inwestycyjnymi. Natomiast najmniej badanych dostrzega konieczność objęcia terenów MPZP (9,52%) oraz uregulowania ich stanu prawnego (2,38%).

Wykres 80 Działania, które zdaniem przedstawicieli badanych gmin należy podjąć, aby podnieść atrakcyjność terenów inwestycyjnych położonych w ich gminach⁴⁰

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=42

Około 42% spośród wszystkich badanych gmin chciałaby realizować działania w zakresie przygotowania nowych terenów inwestycyjnych lub uzupełnienia istniejącej oferty w nowym okresie programowania 2021-2027. Podobny odsetek ankietowanych (43,14%) na razie nie zdecydował czy będzie przeprowadzał tego typu prace. Natomiast jedynie 15,69% nie zamierza podejmować tego typu starań.

Wykres 81 Odsetek gmin, które planują działania w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych lub uzupełnienia istniejącej oferty w okresie 2021-2027

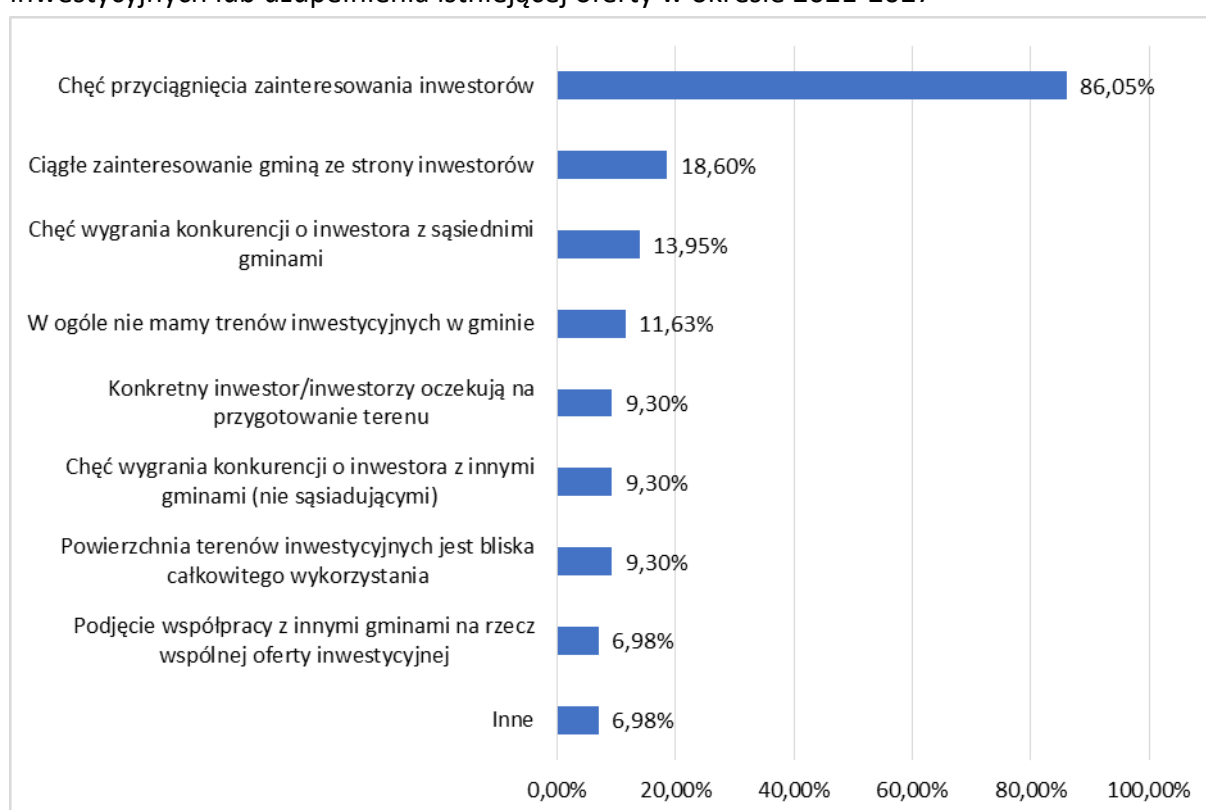
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=51

Głównym powodem, dla którego gminy planują dalej przygotowywać tereny inwestycyjne i uzupełniać posiadaną ofertę, jest chęć przyciągnięcia zainteresowania inwestorów (86,05% wskazań). Kolejną, ale o wiele rzadziej wskazywana przesłanka, to ciągłe zainteresowanie

⁴⁰ Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%

gminą ze strony inwestorów (18,60%). Czynniki motywacyjne stanowią także: chęć wygrania konkurencji o inwestora z sąsiednimi gminami (13,95%) oraz z innymi gminami – niesąsiadującymi (9,30 %). Zdaniem 9,30% ankietowanych konieczność podjęcia takich działań warunkuje to, że konkretny inwestor/inwestorzy oczekują na przygotowanie terenu. Gminy chciałyby także podjąć starania na rzecz przygotowania terenów, ponieważ 11,63% z nich w ogóle ich nie posiada, natomiast 9,30% wskazuje, że powierzchnia terenów, którymi dysponują jest bliska całkowitego wykorzystania. Dla 6,98% ankietowanych czynnikiem generującym potrzebę ich rozwoju jest zawiązanie współpracy z innymi gminami na rzecz wspólnej oferty inwestycyjnej.

Wykres 82 Przyczyny decydujące o potrzebie rozwoju terenów inwestycyjnych w opinii przedstawicieli gmin, które planują działania w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych lub uzupełnienia istniejącej oferty w okresie 2021-2027⁴¹

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=43

Konieczność podnoszenia atrakcyjności terenów inwestycyjnych, akcentowali także uczestnicy badań jakościowych, którzy wskazywali jednocześnie, że biorąc po uwagę aktualną sytuację w województwie w zakresie ich dostępności, obecnie nie ma potrzeby zwiększania liczby terenów inwestycyjnych:

⁴¹ Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%.

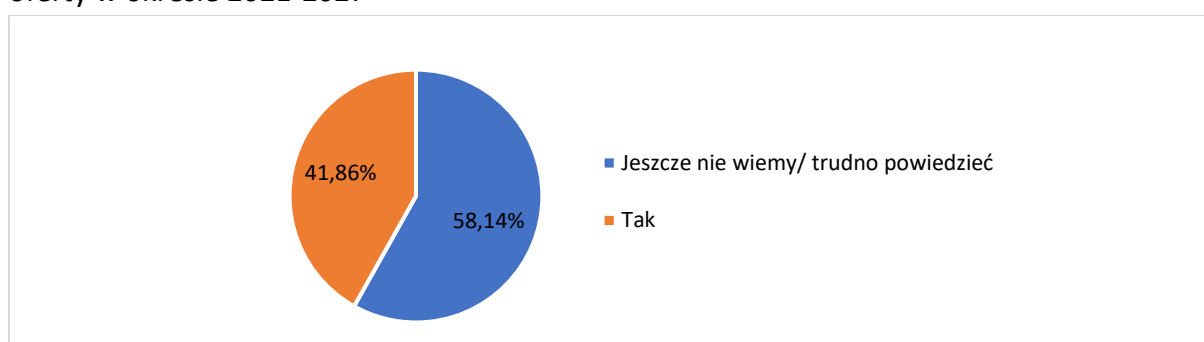
[...] Mamy tak jak już wcześniej wspomniałem dosyć sporo gruntów, które są naszą własnością. Są w bardzo dobrych cenach. Grunty też dobrze zlokalizowane pod kątem dostępności autostradowej, to też jest zachętą. Trochę nam tutaj i minus działa. Na dzień dzisiejszy nie do końca dobre uzbrojenie. No i niestety, my jako gmina nie posiadamy gazociągu, co w różnych zapytaniach, na pewno na pewno nam ciąży. [...] (FGI 2).

[...] wnioski takie wyływały, że z poziomu kraju raczej widać, że nie ma jakiejś wielkiej, znaczącej potrzeby poszerzania tych terenów inwestycyjnych w stosunku do tego, co już w kraju mamy. Tak jak tu dzisiaj też padło mamy tych terenów prawie w każdej gminie [...]; istotniejszą kwestią, przynajmniej na ten moment jest jakość tych terenów inwestycyjnych dlatego, że przy dobrej jakości i przy przyciąganiu inwestorów można jakby oczekiwać takiego efektu mnożnikowego, czyli jeden inwestor przyciąga kolejnych [...] (WE)

Zapotrzebowanie na wsparcie w przyszłej perspektywie finansowej

Zgodnie z informacjami przedstawionymi we wcześniejszych podrozdziałach, zainteresowanie ubieganiem się o wsparcie w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020, mierzone liczbą złożonych wniosków było niewielkie. Z drugiej strony jak wynika z przeprowadzonych badań stosunkowo dużo JST chciałaby rozwijać swoje tereny inwestycyjne w przyszłości. Prawie 42% gmin, które posiadają na swoim obszarze tereny inwestycyjne, byłoby zainteresowanych złożeniem wniosku o dofinansowanie rozwoju tych terenów w nowym okresie programowania, jeżeli takie wsparcie byłoby dostępne. Natomiast około 58% nie ma sprecyzowanej opinii w tym zakresie. Na dzień przeprowadzania badania żadna z badanych gmin nie zadeklarowała w sposób jednoznaczny, że nie jest zainteresowana złożeniem takiego wniosku.

Wykres 83 Odsetek gmin zainteresowanych złożeniem wniosku o dofinansowanie rozwoju terenów inwestycyjnych w nowym okresie programowania, w grupie gmin które planują działania w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych lub uzupełnienia istniejącej oferty w okresie 2021-2027

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=43

Ponadto, jak wynika z informacji zebranych w toku realizacji badań jakościowych, pomimo wielu trudności związanych z możliwością korzystania ze wsparcia w ramach RPO WO 2014-2020 część spośród rozmówców uważa, że możliwość korzystania ze wsparcia na przygotowanie terenów inwestycyjnych powinna zostać utrzymana w przyszłym okresie programowania.

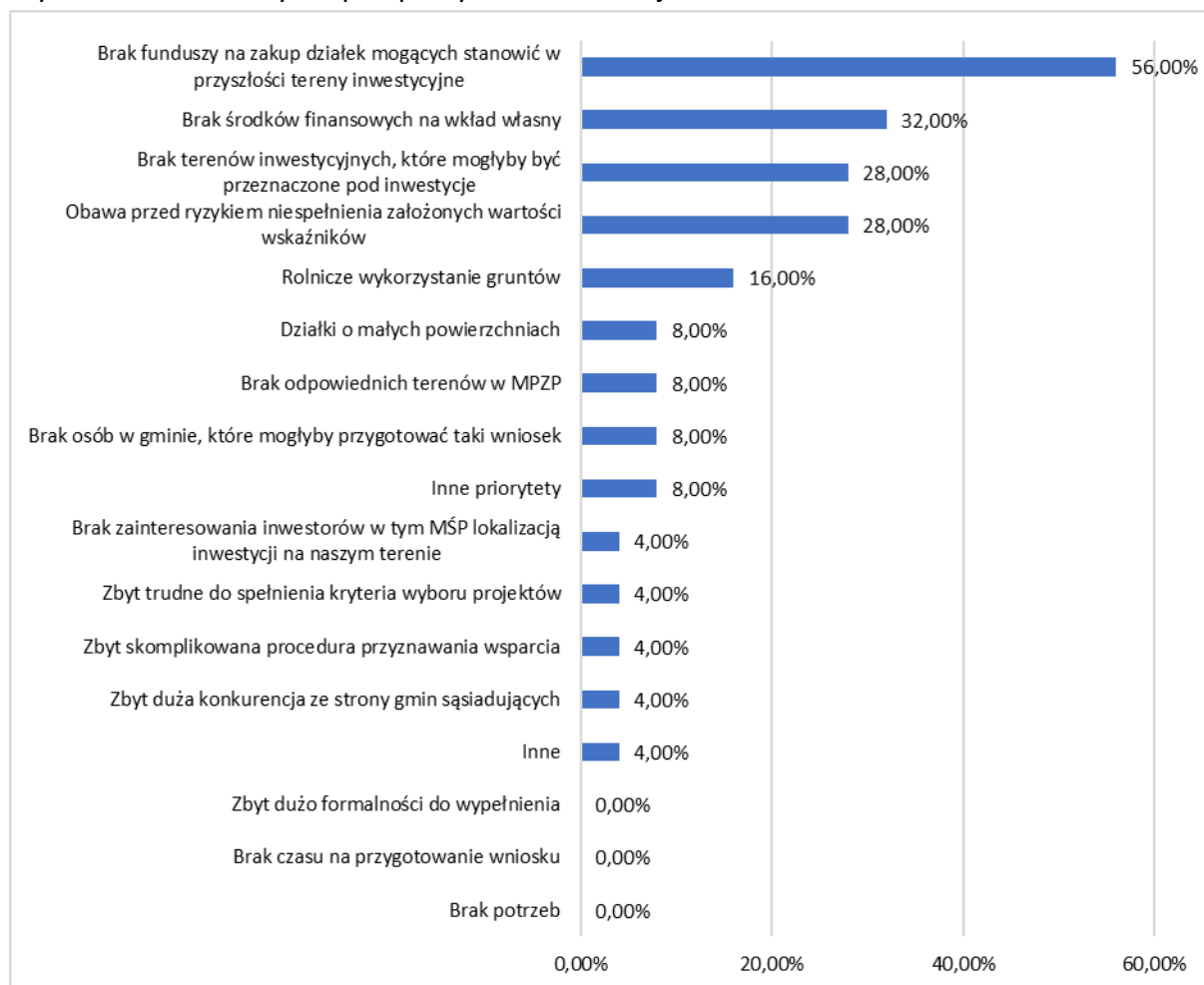
[...] Ja myślę, że jak najbardziej, jeśli pojawiły się takie środki, to przyczyni się to jeszcze lepszemu przygotowania może większej liczby terenów. Może te tereny by się pojawiły też w innych miejscach, więc ta oferta byłaby bardziej zdywersyfikowana. Także ja myślę, że to na pewno, no na pewno pomoże i będzie zasadne. Szczególnie, że Katowicka Specjalna Strefa działa w województwie śląskim i opolskim. I widzimy, że na Śląsku nam zaczyna brakować terenów, bo jest.... się robi, bo jest.... się robi ciasno.... także w opolskim ciasno.... także w opolskim [...] (FGI 1).

Barieri udziału we wsparciu w przyszłej perspektywie finansowej

Wyniki badań empirycznych jednoznacznie wskazały na czynniki, które w istotny sposób ograniczały możliwość pozyskania wsparcia w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020. Analiza ewentualnych zamierzeń związanych ze skorzystaniem ze wsparcia w nowym okresie programowania potwierdziła istnienie tych samych kluczowych barier. Jak wynika z pozyskanych informacji przedstawiciele gmin, które nie wiedzą czy złożą wnioski o dofinansowanie w perspektywie finansowej 2021-2027, kwestie aplikowania uzależnią od ewentualnych warunków uzyskania wsparcia.

Zgodnie z kryteriami obowiązującymi w perspektywie finansowej 2014-2020 gminy, które chciały ubiegać się o wsparcie terenu inwestycyjnego w ramach RPO WO musiały być jego właścicielem lub użytkownikiem wieczystym, a dofinansowanie do zakupu gruntów od prywatnych właścicieli, nie było oferowane. Ta sytuacja w bezpośredni sposób przekłada się na myślenie o przyszłej perspektywie finansowej, ponieważ ponad połowa respondentów (56,00%), którzy rozważyliby możliwość złożenia wniosku o dofinansowanie wskazuje, że podstawową barierą, która uniemożliwia im aplikowanie, jest brak funduszy na zakup działek mogących stanowić w przyszłości tereny inwestycyjne. Jednym z najczęstszych powodów ograniczających możliwość ewentualnego udziału we wsparciu jest także brak środków finansowych na wkład własny. Wskazało na niego 32,00% badanych. Stosunkowo często występującymi przyczynami, którą mogą ograniczać absorpcję środków w przyszłej perspektywie (28,00% wskazań), są także brak terenów inwestycyjnych, które mogłyby być przeznaczone pod inwestycje oraz obawa przed ryzykiem niespełnienia założonych wartości wskaźników, która również może być efektem nabytych do tej pory doświadczeń. Zdecydowanie mniejszy odsetek pytanym zwraca uwagę na kwestie związane z rolniczym wykorzystaniem gruntów (16,00%). Natomiast stosunkowo niewielki (8,00%) wśród potencjalnych ograniczeń wymienia zbyt małą powierzchnię dostępnych działek i konieczność ich objęcia MPZP oraz zwraca uwagę na deficyty w zakresie zasobów kadrowych i inne priorytety. Najmniej pytanym (4,00%) podnosi problem zainteresowania inwestorów i konkurencji ze strony gmin sąsiadujących, dotyka kwestii związanych z nazbyt trudnymi do spełnienia kryteriami wyboru projektów oraz zbyt skomplikowaną procedurą przyznawania wsparcia.

Wykres 84 Bariery związane ze złożeniem wniosku o dofinansowanie rozwoju terenów inwestycyjnych w nowym okresie programowania, w grupie gmin które nie są zdecydowane czy taki wniosek złożyć w perspektywie finansowej 2021-2027⁴²

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=25

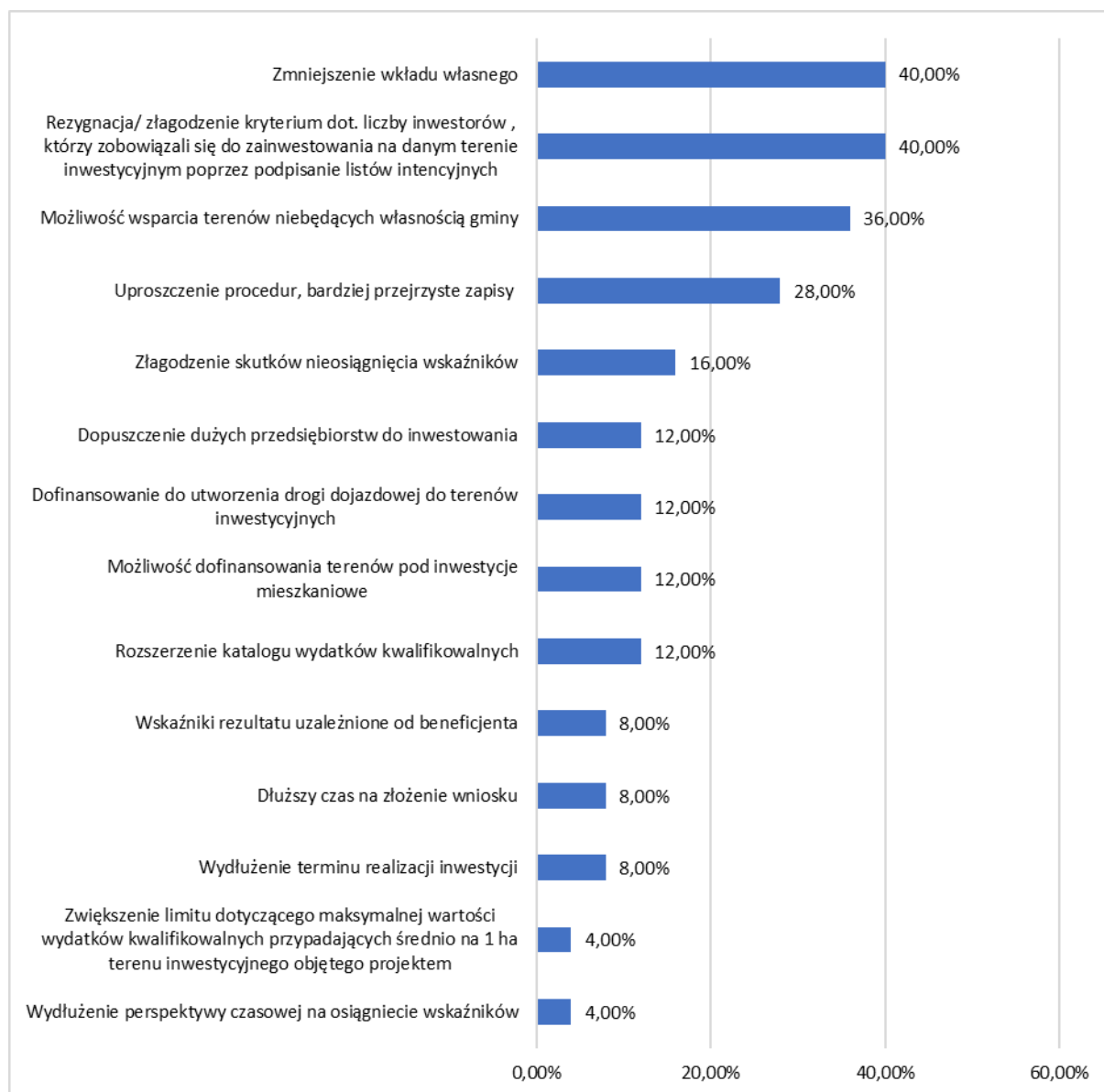
Postulowane zmiany w warunkach przyznawania wsparcia

W toku realizacji badania przedstawiciele niezdecydowanych gmin zostali także poproszeni o wskazanie tych warunków, które powinny zostać spełnione, aby przekonać ich do złożenia wniosków o dofinansowanie w perspektywie finansowej 2021-2027. W opinii badanych, aby zwiększyć poziom zainteresowania przede wszystkim należy złagodzić limity oraz ograniczenia określone w SzOOP i pozostałych dokumentach IZ RPO WO 2014-2020. Wprowadzone zmiany powinny umożliwić wsparcie terenów niebędących własnością gminy oraz dofinansowanie terenów pod inwestycje mieszkaniowe, a także dopuścić do inwestowania na przygotowanych terenach duże przedsiębiorstwa (60% wskazań). Kolejną kwestią jest uproszczenie procedur przyznawania wsparcia, w tym zwiększenie przejrzystości ich zapisów, wydłużenie czasu na przygotowanie i złożenie wniosków oraz terminów przewidzianych na realizację inwestycji (44% wskazań). Zmniejszenie wysokości wkładu

⁴² Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%.

własnego postulowało 40% badanych. Tyle samo opowiedziało się także za tym, aby zrezygnować lub złagodzić kryterium merytoryczne punktowane w zakresie liczby inwestorów, którzy zobowiązali się do zainwestowania na danym terenie inwestycyjnym. Rozszerzenia katalogu wydatków kwalifikowalnych (m.in. o możliwość dofinansowania do utworzenia drogi dojazdowej do terenów inwestycyjnych), a także zwiększenia ich limitu, oczekuje 28% ankietowanych. Natomiast 20% badanych postuluje złagodzenie skutków nieosiągnięcia założonych wartości wskaźników i wydłużenie perspektywy czasowej przewidzianej na ich osiągnięcie.

Wykres 85 Postulowane zmiany w warunkach przyznawania wsparcia w grupie gmin, które nie są zdecydowane czy złożyć wniosek o dofinansowanie w perspektywie finansowej 2021-2027⁴³

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI. n=25

⁴³ Pytanie wielokrotnego wyboru. W związku z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100%.

Konieczność wprowadzenia zmian w warunkach przyznawania wsparcia, potwierdzają opinie zebrane w toku badań jakościowych. Jak obrazują poniższe wypowiedzi uczestnicy tych badań w szczególności podkreślali, aby w przyszłej perspektywie uwzględnić możliwość inwestowania dla dużych firm oraz żeby przemyśleć kwestię dotyczącą wielkości wspieranych terenów inwestycyjnych.

[...] Może warto by było przemyśleć w tej strategii, żeby w takich małych wiejskich gminach Pakoślawice, Skoroszyce może nawet Kamiennik, przygotować właśnie takie małe tereny do aktywności gospodarczej rzędu hektara, dwóch, półtora, nie licząc na to, że tam nagle pojawi się wielki inwestor, który zatrudni 300-400 osób. Ale żeby te miejsca pracy były takie poddane, większej dyspersji, żeby w pojęciu makro ulżyć tym wszystkim osobom, które dziś muszą wsiadać o 4 rano w autobus, żeby na 6 rano 100-130 km od swojego miejsca zamieszkania rozpocząć pracę. To takie moje przemyślenie w zakresie tych środków, które mogłyby być przeznaczone na uzbrojenie terenu [...] (FGI 1).

Natomiast wydaje mi się, że dobrze byłoby przewidzieć takie rozwiązania, które by w pewien sposób ratowały gminy przed taką obawą, że rzeczywiście, jeżeli coś się zadzieje no i zjawił się inwestor z poza obszaru tych małych i średnich przedsiębiorców, że w jakiś sposób gmina nie będzie musiała chociażby tych odsetek karnych zwracać, bo jednak to jest duże ryzyko (IDI 6).

W opinii badanych istotne wydaje się również, aby nowe zapisy dały gminom możliwość tworzenia infrastruktury zapewniającej szerszy dostęp do bazy laboratoryjnej i ogólnie wiedzy, a więc podobnej do tej, która jest zlokalizowana w Parku Naukowo-Technologicznym.

Można by było pokusić się o wprowadzenie pewnych ułatwień [...] w zakresie realizacji inwestycji, warunków wspierających przedsiębiorców. Jeśli gminy będą mogły w ramach FEO tworzyć taką infrastrukturę, która w jakiś sposób odpowie naszym inwestycjom w Parku Naukowo-Technologicznym, wielu małych przedsiębiorców potrzebuje na przykład małych hal, gdzie mogliby prowadzić działalność [...] czy dostępu do bazy laboratoryjnej, do wiedzy, to są wciąż wysokie koszty. Więc takie wsparcie, dzięki temu łatwiej nam sięgać po takie pieniądze. To na pewno byłaby rzecz oczekiwana (IDI 4).

Zdaniem rozmówców istotnym wydaje się także przemyślenie ogólnych założeń w zakresie strategii przyznawania wsparcia, a kluczowe w tej kwestii jest dokonanie wyboru, do których inwestorów - zewnętrznych czy wewnętrznych samorząd będzie kierował swoje działania. Jak argumentują badani, dotychczas najczęściej poszukiwano inwestorów z zewnątrz „dużych i bogatych”, często bagatelizując „rodzime” firmy. Tymczasem ich zdaniem w przyszłej perspektywie powinno się głównie wspierać lokalnych i regionalnych „graczy biznesowych”, dając im tym samym możliwość rozwoju. Takie stanowisko obrazują następujące wypowiedzi:

[...] My koncentrujemy się na tę chwilę w naszych rozważaniach na inwestorach, którzy przychodzą z zewnątrz, a przecież nasze regionalne firmy też są coraz bogatsze, coraz chętniej próbują znaleźć przestrzeń do reinwestowania i niekoniecznie to się musi odbywać poza regionem, bo samorządy lokalne bardzo pilnują, żeby to się nie odbywało poza ich środowiskiem lokalnym [...]. No, musimy mocniej wrócić do, do właśnie możliwości inwestycyjnych naszych lokalnych, czy regionalnych firm, żeby im też dać szansę i możliwość rozwoju [...] (FGI 3).

[...] Kiedy rozmawiamy o inwestycji polskiej, naszej rodzimej, czy z naszego województwa, czy z województwa śląskiego to, no powiedzmy sobie wprost bagatelizuje te podmioty, które czasami są naprawdę dużymi europejskimi graczy, ponieważ wielu samorządowców i to mających wieloletnie doświadczenia i w obsłudze inwestorów i współpracy z przedsiębiorcami uważają, że taki fajny inwestor to ten inwestor, który gdzieś do niego przyjedzie do gminy X z Korei, czy z Niemiec i będzie to nowy podmiot. Natomiast my cały czas zwracamy uwagę, że uzbrojenie terenu inwestycyjnego jest ważne dla każdego przedsiębiorcy. Czy to będzie w Polsce, czy zagraniczny [...]. (FGI 3).

Ponadto występujące bariery takie jak: niekorzystna sytuacja demograficzna oraz postępujące procesy depopulacji, które stwarzają trudności zarówno w pozyskiwaniu odpowiednio wykwalifikowanych pracowników, jak i pracowników do prac prostych

[...] Natomiast w tym kontekście to spora różnica w opinii, bo akurat przedsiębiorcy zgłaszali uwagi, że możliwość zapewnienia w ogóle pracowników i tej kadry to jest ich zdaniem spory problem. Natomiast dla samorządowców to tam chyba 11% na to zwracało uwagę, więc tu jest bardzo duża rozpiętość w tych opiniach [...] (WE).

oraz konieczność korzystania z siły roboczej z zagranicy, nawet wówczas, gdy podejmowane są działania aktywizujące skierowane do osób, które są na emeryturze lub sytuują się poza rynkiem pracy:

[...] Sięgnięcie do zasobów tych rezerw, który mamy, czyli powrót ludzi na rynek pracy. I oni są w różnych miejscach blokowani poza tym, no nie ma dla mnie najmniejszej wątpliwości, że potrzebujemy mieć osoby z zagranicy do pracy i to równo z kierunku wschodniego, jak i z innych kierunków, ponieważ nie jesteśmy w stanie wypełnić tej luki, jeżeli chodzi o siłę roboczą [...] (WE).

stanową i mogą stanowić poważną przeszkodę w lokowaniu inwestycji w regionie. Dlatego w przyszłej perspektywie finansowej postulowano m.in. konieczność realizacji działań prowadzących do rozwijania postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży oraz „ekonomii lokalnej.”

[...] Usystematyzowana edukacja w zakresie postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży z drugiej strony myślimy o tym, że ważne jest stworzenie na poziomie lokalnym, czyli tej ekonomii lokalnej rynków lokalnych [...] (WE;).

Analizując zakres postulowanych przez ankietowanych zmian należy zauważyć, że większość z nich dotyczy uwarunkowań zewnętrznych, odnosi się bowiem do limitów i ograniczeń określonych w SZOOP, które wynikają z wytycznych oraz zaleceń Komisji Europejskiej, przez co mają charakter obligatoryjny a Instytucja Zarządzająca nie ma możliwości ich zmiany o czym świadczy następująca wypowiedź:

[...] Gdyby nie było ograniczeń tych, o których tutaj już częściowo było powiedziane, czyli na przykład ograniczenie finansowania przygotowania terenów inwestycyjnych tylko i wyłącznie pod potrzeby małych i średnich przedsiębiorców. To ta sytuacja też na pewno wyglądałaby zupełnie inaczej. I ta oferta pod kątem uzbrojenia i przygotowania terenu inwestycyjnego też na pewno byłaby dużo lepsza [...] gdyby nie ograniczenia, no które niestety zostały narzucone przez Komisję Europejską, która przekazuje środki w celu finansowania, a stawia warunki więcej terenów można by było przygotować w taki sposób, jaki jest oczekiwany przez gminy po to, żeby można było tam wprowadzić, czy też zasiedlić inwestorów. (FGI 3).

Ponieważ dalsze świadczenie wsparcia ukierunkowanego bezpośrednio na tereny inwestycyjne, miałyby uzasadnienie wyłącznie wtedy gdyby zgłoszone przez beneficjentów postulaty mogły zostać spełnione, niemożność ich spełnienia stwarza zagrożenie, że podobnie jak w okresie 2014-2020 przedmiotowe działania nie będą się cieszyć dużym zainteresowaniem. W związku z powyższym IZ RPO WO podjęła decyzję, że w przyszłej perspektywie finansowej nie będą one kontynuowane. Do sfinansowania ze środków FEO 2021-2027 możliwe będą natomiast inne formy wsparcia np. w zakresie budowy dróg, których realizacja ma bardzo duże znaczenie patrząc przez pryzmat podnoszenia atrakcyjności terenów inwestycyjnych.

REKOMENDACJE⁴⁴

LP	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrażania do:
1	<p>Woj. opolskie nie jest zdecydowanym liderem w przyciąganiu kapitału. Jak wskazują wyniki badań w okresie od 1 stycznia 2014 r. do momentu realizacji badania w nieco ponad połowie gmin (52,27%), które posiadają na swoim obszarze wolne tereny inwestycyjne, zainwestowali przedsiębiorcy (s. 101), a liczba przedsiębiorstw, które w okresie od 1 stycznia 2014 r. do momentu realizacji badania zainwestowały na przygotowanych terenach</p>	<p>W perspektywie do 2030 roku kluczowe znaczenie dla pozyskiwania inwestorów przez województwo będzie miała konkurencja wewnątrz krajowa. W związku z powyższym polityka regionalna powinna realizować systemowe podejście do kwestii napływu kapitału inwestycyjnego do województwa poprzez prowadzenie usystematyzowanego planu/programu wzrostu jego atrakcyjności inwestycyjnej, spójnego m.in. z nowo opracowaną strategią rozwoju województwa i regionalną strategią innowacji.</p>	OCRG	<p>Opracowanie nowego programu lub aktualizacja istniejących dokumentów (np. „Analiza w zakresie determinant napływu/odpływu kapitału z woj. opolskiego. Raport końcowy”), które pozwolą wprowadzić działania w zakresie wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej województwa opolskiego, zgodnego z regionalnymi dokumentami strategicznymi (m.in. SRWO 2030, RSI 2027). Program powinien uwzględniać m.in. rozwiązania dla średniej i</p>	30.09.2024

⁴⁴ Tabela rekomendacji zgodna z *Wytycznymi w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020* stanowi załącznik nr 1 do niniejszego raportu.

LP	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrażania do:
	inwestycyjnych nie była wysoka (s. 103-104).			wysokiej jakości terenów inwestycyjnych, na których przez relatywnie długi czas nie ulokowano inwestycji.	
2	<p>Jak wynika z przeprowadzonej analizy zbior kryteriów, w oparciu o które przedsiębiorcy - inwestorzy decydowali o wyborze terenu pod inwestycje, jest bardzo zróżnicowany. Nie da się jednoznacznie stwierdzić, które cechy terenu inwestycyjnego odgrywają najważniejszą rolę w tym procesie (ss. 114-115). W związku z tym atrakcyjność położonych w woj. opolskim terenów inwestycyjnych nie powinna być oceniana bez szerszego kontekstu otoczenia, a więc wszystkich pozostałych cech</p>	<p>W perspektywie finansowej 2021-2027 rekomenduje się wyjście poza schematy wszelkich rankingów atrakcyjności inwestycyjnej i budowę bazy wiedzy o gminach i położonych na ich obszarze terenach inwestycyjnych, opartej o wyniki badań jakościowych oraz informacje pochodzące z innych źródeł niż statystyka publiczna - profilowanej pod kątem potrzeb przedsiębiorców, z konkretnych branż i działających na określonych rynkach.</p>	OCRG	<p>Aktualizacja bazy wiedzy o gminach i położonych na ich obszarze terenach inwestycyjnych (http://coi.opolskie.pl/) w oparciu o wyniki badań jakościowych oraz informacje pochodzące z innych źródeł niż statystyka publiczna. Okresowe monitorowanie gmin odnośnie informacji o zmianach w zakresie terenów inwestycyjnych na ich obszarze lub umożliwienie bezpośredniego zasilania bazy danymi przez pracowników gmin.</p>	31.12. 2027

LP	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrażania do:
	gminy, które budują tzw. klimat dla biznesu (ss. 95-96).				
3	Zebrane w trakcie badania informacje pozwalają sformułować wnioski na temat jakości zlokalizowanych na terenie województwa terenów inwestycyjnych. Większość z nich cechuje się średnią jakością (s. 80) co oznacza, że posiadane przez nie niezbędne i wymagane przez inwestorów cechy np. uzbrojenie infrastrukturalne, wymagają uzupełnienia (s. 74).	W perspektywie do 2030 r. rekomenduje się kontynuowanie prac w zakresie wzmacniania atrakcyjności inwestycyjnej i podnoszenie jakości terenów inwestycyjnych poprzez wsparcie informacyjne. Mając na uwadze, że opolskie konkuruje o inwestora w szczególności w wymiarze wewnątrz krajowym brak tego typu działań może spowodować, iż dotychczas osiągnięte efekty w zakresie podnoszenia konkurencyjności regionu nie zostaną utrzymane.	IZ RPO WO OCRG	Przekazywanie informacji o możliwości dofinansowania przez JST realizacji inwestycji mających na celu uzbrajanie terenów inwestycyjnych finansowanych ze środków zewnętrznych.	31.12. 2027
4	Oprócz wielkości, kształtu, poziomu uzbrojenia oraz objęcia terenu MPZP jednym z najważniejszych elementów podnoszących atrakcyjność terenów	W nowej perspektywie finansowej rekomenduje się realizację inwestycji mających na celu poprawę jakości dróg lokalnych o charakterze dostępowym, stanowiących brakujące połączenia	IZ RPO WO	Wprowadzenie do FEO 2021-2027 zapisów umożliwiających realizację inwestycji mających na celu poprawę jakości dróg lokalnych o charakterze dostępowym,	31.03. 2023

LP	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrażania do:
	<p>inwestycyjnych są drogi dojazdowe (s. 115). Co prawda przeprowadzone badanie pokazuje, że dojazd do poszczególnych terenów jest niejako zapewniony jednak modernizacji wymaga prowadzący do nich system dróg gminnych i powiatowych (s. 72).</p>	<p>zarówno do terenów inwestycyjnych jak i sieci TEN-T, co jest istotne nie tylko z punktu widzenia inwestorów, ale również mieszkańców i turystów.</p>		<p>stanowiących brakujące połączenie zarówno do terenów inwestycyjnych jak i sieci TEN-T</p>	
5	<p>Przeprowadzone badania wyraźnie akcentują niedostatki panujące w gminnych systemach obsługi inwestora (s. 87) oraz ubogi charakter stosowanych zachęt inwestycyjnych (ss. 95-96).</p>	<p>W perspektywie do 2030 r. rekomenduje się udoskonalanie systemów obsługi inwestora na poziomie gminnym w szczególności poprzez: rozwój i upowszechnienie szkoleń podnoszących kwalifikacje i kompetencje pracowników gminy odpowiedzialnych za obsługę przed i po inwestycyjną oraz doradztwo produktowe w zakresie efektywnego stosowania zachęt inwestycyjnych oraz</p>	<p>IZ RPO WO OCRG WUP</p>	<p>Wprowadzenie do FEO 2021-2027 zapisów umożliwiających świadczenie usług szkoleniowych podnoszących kwalifikacje i kompetencje pracowników gmin. Określenie szczegółowego zakresu szkoleń, służących usprawnieniu obsługi przed- i po inwestycyjnej (m.in. w zakresie efektywnego stosowania zachęt inwestycyjnych, doradztwa w zakresie internetowych narzędzi promocji</p>	<p>31.12. 2027</p>

LP	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrażania do:
		budowy i modernizacji gminnych stron internetowych poświęconych promocji gminy i terenów inwestycyjnych.		gminy i terenów inwestycyjnych), powinno zostać poprzedzone analizą potrzeb pracodawców i pracowników w zakresie zapotrzebowania na nowe umiejętności.	
6	Jak wskazują wyniki badań jednym z istotnych czynników, który warunkuje podjęcie przez przedsiębiorców decyzji o zainwestowaniu, jest dostępność na danym terenie pracowników o kwalifikacjach pożądanych przez nich w danej gminie(ss. 114-115).	W nowej perspektywie finansowej rekomenduje się organizację szkoleń podnoszących kwalifikacje osób dostępnych na gminnych rynkach pracy, których kompetencje są niedostosowane do potrzeb potencjalnych inwestorów oraz rozpowszechnienie idei stypendiów relokacyjnych dla osób posiadających poszukiwane przez pracodawców kwalifikacje.	IZ RPO WO, UMWO, WUP	<ul style="list-style-type: none"> • Kontynuacja wspierania realizacji usług szkoleniowych podnoszących pożądane przez pracodawców kwalifikacje osób dostępnych na gminnych rynkach pracy. • Wspieranie inicjatyw obejmujących relokację do województwa opolskiego specjalistów posiadających wysokie kwalifikacje. <p>Pierwsze z ww. działań zostanie zrealizowane w ramach środków FEO 2021-2027. Inicjatywy związane</p>	31.12.2027

LP	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrażania do:
				z relokacją mogą zostać sfinansowane ze środków spoza FEO 2021-2027 (np. projekty własne SWO, programy pilotażowe finansowane ze środków własnych i/lub zewnętrznych).	
7	Stosunkowo duży odsetek zlokalizowanych w województwie opolskim terenów inwestycyjnych posiada więcej niż jednego właściciela. Ponadto zapewne niejednokrotnie zdarza się, że samorzady lokalne znajdują się w sytuacji, w której konkretnemu przedsiębiorcy zależy na zainwestowaniu w danej lokalizacji, co stwarza potencjalną możliwość, aby współuczestniczył on w określonych działaniach związanych	W nowej perspektywie finansowej rekomenduje się, aby w zakresie prac związanych z przygotowaniem i dostosowaniem terenów inwestycyjnych do potrzeb inwestorów, promować współpracę w formule partnerstwa publiczno-prywatnego, co potencjalnie zwiększy możliwości rozwoju terenów inwestycyjnych.	IZ RPO WO OCRG	Realizacja działań promujących współpracę w formule partnerstwa publiczno-prywatnego, ze szczególnym uwzględnieniem tych działań, które w dotychczasowym doświadczeniu organów samorządu województwa opolskiego wykazywały największą skuteczność i według ich wiedzy będą najefektywniejsze w obszarze partnerstwa prywatno-publicznego.	31.12.2027

LP	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrażania do:
	z przygotowaniem terenu inwestycyjnego (s. 75).				
8	Zrealizowane badania pokazują, że poziom współpracy pomiędzy zlokalizowanymi na terenach inwestycyjnych firmami z sektora MŚP a działającymi w woj. opolskim dużymi przedsiębiorstwami jest niski (s. 126).	W nowej perspektywie finansowej rekomenduje się podejmowanie działań na rzecz wspierania i tworzenia sieci współpracy firm z sektora MŚP z dużymi przedsiębiorstwami. Zawiązywanie się takich partnerstw w układzie wewnątrzregionalnym może pozytywnie wpłynąć zarówno na kondycję przedsiębiorstw jak i zaowocować zwiększeniem endogenicznego potencjału rozwoju regionu.	OCRG	Kontynuacja działań mających na celu wspieranie współpracy oraz partnerstw pomiędzy firmami z sektora MŚP a dużymi przedsiębiorstwami w układzie wewnątrzregionalnym.	31.12.2027

SUGESTIE DLA GMIN ODNOŚNIE PODNOSZENIA SWOJEJ ATRAKCYJNOŚCI W KONTEKŚCIE TERENÓW INWESTYCYJNYCH

W trakcie analizy i opracowywania danych na potrzeby niniejszego badania rola gmin i pracowników gminnych urzędów często objawiały swą istotność w pozyskiwaniu inwestorów i kształtowaniu klimatu dla inwestycji. Kilukrotnie w kontekście terenów inwestycyjnych w województwie opolskim nasunęły się ogólne sugestie, które zastosowane przez gminy i pracowników gminnych urzędów mogłyby pozytywnie oddziaływać na lokalną i regionalną atrakcyjność inwestycyjną.

Sugestie, które odnoszą się do dużej części gmin w województwie opolskim obejmują:

- Bieżące przekazywanie informacji o terenach inwestycyjnych ulokowanych na terytorium gminy do bazy danych o terenach inwestycyjnych prowadzonej przez OCRG (<http://coi.opolskie.pl/>) zwiększyłoby widoczność terenów inwestycyjnych i umożliwiło ich szybszą i szerszą promocję.
- Podnoszenie kwalifikacji pracowników gmin w zakresie obsługi przed i po inwestycyjnej, z uwzględnieniem efektywnego stosowania zachęt inwestycyjnych mogłoby pozytywnie wpłynąć na relacje gmin z inwestorami i potencjalnymi inwestorami.
- Modernizacja stron internetowych uwzględniająca nowoczesne narzędzia promocji gminy, w tym terenów inwestycyjnych, mogłaby pozytywnie oddziaływać na postrzeganą atrakcyjność gminy i ułatwić dostęp do najważniejszych informacji, w tym o lokalnym rynku pracy.
- Rozważenie szerszego stosowania partnerstwa publiczno-prywatnego w kontekście przygotowywania i wykorzystywania terenów inwestycyjnych.
- Kontynuację lub wprowadzenie przemyślanej, ciągłej, spójnej polityki inwestycyjnej na poziomie gminy realizowanej w oparciu o wykorzystanie zróżnicowanych zewnętrznych i wewnętrznych źródeł finansowania.
- Kontynuację lub rozpoczęcie prac nad poprawą wewnętrznych układów komunikacyjnych na terenach inwestycyjnych oraz ich dalsze uzbrajanie (np. poprzez doprowadzanie sieci elektrycznej i wodno-kanalizacyjnej do działek).
- Podjęcie starań na rzecz wzmocnienia zachęt fiskalnych w postaci ulg podatkowych oraz zachęt finansowych w postaci subsydiów infrastrukturalnych, kredytów inwestorskich, partycypacji w kosztach inwestycji. Odpowiednie zachęty mogą podnieść atrakcyjność inwestycyjną gminy.
- Podjęcie prób ustalenia stanu prawnego i majątkowego terenów inwestycyjnych o niejasnym statusie, co mogłoby poprawić atrakcyjność tych terenów.
- Rozważenie przygotowania zarysu koncepcji adaptacyjno-planistycznych dla terenów inwestycyjnych typu brownfield znajdujących się na obszarze gminy, mogących ukazać potencjał inwestycyjny tych obszarów.

- Powołanie stanowiska lub komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za obsługę inwestorów i kontakt z potencjalnymi inwestorami ułatwiłoby interakcje inwestorów z urzędem oraz mogłoby podnieść skuteczność promocji oferty inwestycyjnej gminy.

BIBLIOGRAFIA

- Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017, Warszawa, listopad 2017 r.
- Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2016, Gdańsk, 2016 r.
- Borowicz A., Kostyra M., Dzierżanowski M., Szultka S., Wandałowski M., 2016. Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2016, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk, 2016 r.
- Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/ sektorów objętych RPO WO 2014-2020, [sekcja 1]. Opole, listopad 2021 r.
- Doing Business 2020. Comparing Business Regulation in 190 Economies, Washington, DC 2020 r.
- Dostępność oraz uwarunkowania rozwoju i wykorzystywania terenów inwestycyjnych w województwie wielkopolskim, redakcja: Klaudia Peszat, Wojciech Dziemianowicz, Jan Charkiewicz, Poznań, 2016 r.
- Dostępność oraz uwarunkowania rozwoju i wykorzystywania terenów inwestycyjnych w województwie wielkopolskim, Poznań, listopad 2016 r.
- Ewaluacja mid-term dotycząca postępu rzeczowego RPO WO 2014-2020 dla potrzeb przeglądu śródkresowego, w tym realizacji zapisów ram i rezerwy wykonania. Raport końcowy, Opole, kwiecień 2019 r.
- Fundusze Unii Europejskiej dla Opolskiego na lata 2021-2027. Projekt, wersja nr 1, Opole, wrzesień 2021 r.
- Informacja o wynikach kontroli Działalność Specjalnych Stref Ekonomicznych, maj 2020 r.
- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności, Projekt, Warszawa, kwiecień 2021 r.
- Marona B., Bariery realizacji inwestycji zależne od gminy a atrakcyjność inwestycyjna polskich miast. Studia Ekonomiczne / Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, 2013 r.
- Potencjał miast średnich w Polsce dla lokalizacji inwestycji BPO/SSC/IT/R&D: analiza, ocena, rekomendacje, Marzec, 2019 r.
- Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020. Umowa Partnerstwa, Warszawa, styczeń 2020 r.
- Projekt Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce, Warszawa, sierpień 2021 r.
- Regionalna Strategia Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2020, Opole, lipiec 2014 r.
- Regionalna Strategia Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2027. Projekt, Opole, październik 2019 r.
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, wersja nr 7. Opole, listopad 2021 r.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności

i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006

Sprawozdania roczne z wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, za okres 2014- 2020.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego. Opolskie 2030, Opole, październik 2021 r.

Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, . Zakres Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, wersja nr 53. Opole, maj 2022 r.

Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020

Wsparcie na przygotowanie terenów inwestycyjnych w ramach działania I.3 PO RPW.

Ewaluacja wewnętrzna, Warszawa, luty 2017 r.

Wsparcie terenów inwestycyjnych w województwie łódzkim-warunki powodzenia inwestycji i optymalizacja systemu wdrażania Poddziałania II.1.1 Tereny inwestycyjne RPO WŁ 2014-2020, Łódź, styczeń 2019 r.

Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego w RPO WO 2014-2020, [sekcja 4]. Opole, listopad 2021 r.

Strony Internetowe:

[Bank Danych Lokalnych: GUS](#)

[Baza ofert terenów inwestycyjnych w Polsce - PAIH Generator](#)

[Invest in Opolskie](#)

[Polska Strefa Inwestycji i SSE | Deloitte](#)

[Specjalne Strefy Ekonomiczne \(SSE\) w Polsce](#)

WYKAZ SKRÓTÓW

CATI	Wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo (Computer Assisted Telephone Interview)
CAWI	Wywiad internetowy wspomagany komputerowo (Computer Assisted Web Interview)
COI	Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera działające w Opolskim Centrum Rozwoju Gospodarki
FEO 2021-2027	Program regionalny Fundusze Europejskie dla Opolskiego na lata 2021-2027
FGI	Zogniskowany wywiad grupowy (Focus group interview)
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IDI	Indywidualny wywiad pogłębiony (Individual In-depth Interview)
MPZP	Miejscowy Plan Zagospodarowana Przestrzennego
MŚP	Sektor mikro, małych i średnich przedsiębiorstw
OP	Oś Priorytetowa Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020
PAIH	Polska Agencja Inwestycji i Handlu
PNT	Park Naukowo-Technologiczny w Opolu
RSI WO 2030	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Opolskiego 2030
RPO WO 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020
SL2014	System wspierający realizację programów operacyjnych realizowanych w ramach Funduszy Europejskich 2014-2020.
TBE	Ewaluacja oparta na teorii (Theory based evaluation)
ZWO	Zarząd Województwa Opolskiego

SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP

Tabela 1 Zestawienie wniosków o dofinansowanie projektów złożonych w ramach OP II, Działanie 2.2 RPO WO 2014-2020	30
Tabela 2 Logika interwencji Działania 2.2 OP II Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego (RPO WO 2014-2020)	33
Tabela 3 Źródła finansowania prac w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych.	37
Tabela 4 Informacje nt. projektów dofinansowanych w ramach Działania 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki w podziale na poddziałania, stan na 30 września 2021 r.....	38
Tabela 5 Zakres działań podjętych w projektach realizowanych w ramach Działania 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki.....	39
Tabela 6 Nakłady poniesione w ramach Działania 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki w podziale na poddziałania, stan na 30 września 2021 r.....	42
Tabela 7 Nakłady poniesione w ramach Działania 2.2 Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki w podziale na poszczególne projekty i beneficjentów.....	42
Tabela 8 Wartość wskaźnika produktu Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	45
Tabela 9 Wartość wskaźnika rezultatu: Liczba MŚP zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych.....	47
Tabela 10 Wartość wskaźnika rezultatu: Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach	47
Tabela 11 Wartość wskaźnika rezultatu: Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	47
Tabela 12 Projekty komplementarne względem projektów realizowanych w ramach Działania 2.2 RPO WO 2014-2020 oraz inne projekty mające na celu wsparcie rozwoju terenów inwestycyjnych realizowane przez gminy z terenu woj. opolskiego.....	52
Tabela 13 Kryterium punktowe:.....	77
Tabela 14 Analiza treści listów intencyjnych podpisanych w ramach Działania 2.2 OP II RPO WO 2014-2020	97
Tabela 15 Gminy, na terenie których zainwestowały przedsiębiorstwa działające w obszarze regionalnych specjalizacji	102
Tabela 16 Liczba przedsiębiorstw, które w okresie od 1 stycznia 2014 r. do momentu realizacji badania, zainwestowały na przygotowanych terenach inwestycyjnych	103
Tabela 17 Liczba dużych przedsiębiorstw (zatrudniających powyżej 250 pracowników), które w okresie od 1 stycznia 2014 r. do momentu realizacji badania zainwestowały na przygotowanych terenach inwestycyjnych	104
Wykres 1 Działania, które zdaniem przedstawicieli badanych gmin należy podjąć, aby podnieść atrakcyjność terenów inwestycyjnych położonych w ich gminach	12
Wykres 2 Zmiana poziomu zatrudnienia w firmach (lub ich filiach/zakładach) zlokalizowanych na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim.....	14
Wykres 3 Plany związane z zatrudnieniem w przeciągu najbliższych trzech miesięcy nowych pracowników w firmie lub jej filii/zakładzie działającym na terenie inwestycyjnym	

zlokalizowanym w województwie opolskim (z wyłączeniem pracowników planowanych do zatrudnienia na umowy cywilno-prawne i pracowników tymczasowych)	14
Chart 4 Actions (according to the representatives of the surveyed municipalities) that should be taken to increase the attractiveness of investment areas located in their municipalities. 23	
Chart 5 Change in the level of employment in companies (or their branches/plants) located in investment areas in the Opole Voivodeship	24
Chart 6 Plans related to the employment of new employees in the company or its branch/plant operating in the investment area located in the Opole Voivodeship within the next three months (excluding employees planned to be employed under civil law contracts and temporary workers)	25
Wykres 7 Odsetek gmin posiadających tereny inwestycje wg liczby posiadanych terenów inwestycyjnych	66
Wykres 8 Odsetek liczby dostępnych terenów inwestycyjnych wg klas wielkości	67
Wykres 9 Udział poszczególnych kategorii wielkości terenów inwestycyjnych w ogólnej liczbie terenów wg powiatów	67
Wykres 10 Kształt terenów inwestycyjnych	68
Wykres 11 Ograniczenia ekologiczne oraz wynikające z topografii terenów inwestycyjnych	69
Wykres 12 Skomunikowane terenów inwestycyjnych	69
Wykres 13 Rodzaje dróg dojazdowych prowadzących do terenów inwestycyjnych	70
Wykres 14 Odległość terenów inwestycyjnych od wjazdu na autostradę lub drogę szybkiego ruchu	70
Wykres 15 Odległość terenów inwestycyjnych od wjazdu na drogę krajową	71
Wykres 16 Drogi wewnętrzne na terenach inwestycyjnych	71
Wykres 17 Dostęp terenów inwestycyjnych do bocznic kolejowej	71
Wykres 18 Czas dojazdu do międzynarodowego lotniska od granicy terenu inwestycyjnego	72
Wykres 19 Odsetek terenów inwestycyjnych posiadających dostęp do mediów	73
Wykres 20 Odsetek terenów inwestycyjnych posiadających dostęp do mediów w podziale na typy mediów	73
Wykres 21 Odległość przyłączy od granicy terenów inwestycyjnych	74
Wykres 22 Odsetek liczby dostępnych terenów inwestycyjnych wg liczby właścicieli	74
Wykres 23 Odsetek terenów inwestycyjnych objętych Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego	75
Wykres 24 Przeznaczenie terenów inwestycyjnych określone w MPZP	76
Wykres 25 Wymóg odrolnienia lub odlesienia terenów inwestycyjnych	77
Wykres 26 Ocena jakości terenów inwestycyjnych zlokalizowanych na obszarze woj. opolskiego	80
Wykres 27 Sposób finansowania prac związanych z przygotowaniem terenów inwestycyjnych	80
Wykres 28 Ocena jakości terenów inwestycyjnych przygotowanych przy udziale środków pochodzących z RPO WO 2014-2020	82

Wykres 29 Ocena jakości terenów inwestycyjnych przygotowanych tylko z wykorzystaniem środków własnych	82
Wykres 30 Odsetek terenów inwestycyjnych położonych na obszarach zdegradowanych	83
Wykres 31 Typy obszarów zdegradowanych, na których zostały przygotowane tereny inwestycyjne	83
Wykres 32 Odsetek rozwiązań innowacyjnych zastosowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	85
Wykres 33 Odsetek gmin, w których funkcjonują komórki lub pracują pojedyncze osoby zajmujące się promocją terenów inwestycyjnych i obsługą inwestorów	87
Wykres 34 Odsetek gmin, które promują położone na swoim obszarze tereny inwestycyjne	88
Wykres 35 Rodzaje działań promocyjnych, które stosują badane gminy	88
Wykres 36 Źródła informacji o terenach inwestycyjnych, z których korzystali przedsiębiorcy	90
Wykres 37 Odsetek gmin współpracujących przynajmniej z jedną z Instytucji Otoczenia Biznesu w celu promocji atrakcyjności inwestycyjnej i przyciągnięcia inwestorów	90
Wykres 38 Odsetek gmin współpracujących z poszczególnymi Instytucjami Otoczenia Biznesu w celu promocji atrakcyjności inwestycyjnej i przyciągnięcia inwestorów	91
Wykres 39 Ocena jakości współpracy z poszczególnymi Instytucjami Otoczenia Biznesu przez gminy, które z daną IOB współpracowały	92
Wykres 40 Typy wsparcia, którego gminy oczekują od IOB	93
Wykres 41 Odsetek gmin posiadających tereny inwestycyjne objęte do 2018 r. statusem Specjalnej Strefy Ekonomicznej	94
Wykres 42 Odsetek gmin stosujących zachęty inwestycyjne celem przyciągnięcia przedsiębiorców na tereny inwestycyjne	94
Wykres 43 Rodzaje zachęt inwestycyjnych, które stosują w gminy	95
Wykres 44 Odsetek gmin, w których na przygotowanych terenach inwestycyjnych w okresie od 1 stycznia 2014 r. do momentu realizacji badania zainwestowali przedsiębiorcy w ogólnej liczbie gmin, które posiadają tereny inwestycyjne	101
Wykres 45 Odsetek gmin, w których na przygotowanych terenach inwestycyjnych zainwestowały przedsiębiorstwa z branż wskazanych jako specjalizacje regionalne w ogólnej liczbie gmin, w których w okresie od 1 stycznia 2014 r. do momentu realizacji badania zainwestowali przedsiębiorcy	101
Wykres 46 Struktura respondentów badania CATI zrealizowanego wśród firm, które prowadzą działalność na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim	105
Wykres 47 Branże działalności firm, które ulokowały się na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim	106
Wykres 48 Charakter działalności firm, które prowadzą działalność na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim	106
Wykres 49 Okres rozpoczęcia działalności przez firmy, które ulokowały się na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim	107

Wykres 50 Okres, w którym przedsiębiorcy – inwestorzy podpisali umowę na korzystanie z terenu inwestycyjnego w województwie opolskim	109
Wykres 51 Okres jaki upłynął od momentu podpisania umowy na korzystanie z terenu inwestycyjnego do momentu rozpoczęcia realizacji inwestycji przez przedsiębiorców – inwestorów.....	110
Wykres 52 Okres jaki upłynął od momentu rozpoczęcia realizacji inwestycji do momentu jej zakończenia przez przedsiębiorców – inwestorów	110
Wykres 53 Rozpoczęcie działalności na terenie inwestycyjnym przez przedsiębiorców – inwestorów.....	111
Wykres 54 Struktura własności terenów inwestycyjnych, na których ulokowały się badane firmy.	112
Wykres 55 Ocena współpracy z właścicielem terenu na poszczególnych etapach realizacji inwestycji przez przedsiębiorców - inwestorów	112
Wykres 56 Ocena współpracy z właścicielem terenu na poszczególnych etapach realizacji inwestycji przez przedsiębiorców - inwestorów	113
Wykres 57 Poziom znaczenia czynnikowi mających wpływ na wybór terenu inwestycyjnego w woj. opolskim i podjęcie decyzji o realizacji inwestycji budowlanej.....	115
Wykres 58 Poziom znaczenia czynnikowi mających wpływ na podjęcie decyzji o najmie lokalu lub powierzchni biurowej w obiekcie wybudowanym na terenie inwestycyjnym	117
Wykres 59 Cechy terenów inwestycyjnych, na które zwracają uwagę potencjalni inwestorzy w opinii przedstawicieli badanych gmin	118
Wykres 60 Powierzchnia terenów inwestycyjnych, której najczęściej poszukują przedsiębiorcy chcący zainwestować w woj. opolskim w opinii przedstawicieli badanych gmin	119
Wykres 61 Poziom zatrudnienia w firmie (lub jej filii/zakładzie) w momencie rozpoczynania działalności na terenie inwestycyjnym zlokalizowanym w woj. opolskim.....	123
Wykres 62 Aktualny poziom zatrudnienia w firmie (lub jej filii/zakładzie) działającym na terenie inwestycyjnym w woj. opolskim	123
Wykres 63 Plany związane z zatrudnieniem w przeciągu najbliższych trzech miesięcy nowych pracowników w firmie lub jej filii/zakładzie działającym na terenie inwestycyjnym zlokalizowanym w województwie opolskim (z wyłączeniem pracowników planowanych do zatrudnienia na umowy cywilno-prawne i pracowników tymczasowych)	124
Wykres 64 Liczba pracowników planowanych do zatrudnienia	124
Wykres 65 Plany związane ze zwolnieniem w przeciągu najbliższych trzech miesięcy pracowników w firmie lub jej filii/zakładzie działającym na terenie inwestycyjnym zlokalizowanym w województwie opolskim (z wyłączeniem pracowników planowanych do zatrudnienia na umowy cywilno-prawne i pracowników tymczasowych)	125
Wykres 66 Współpraca przedsiębiorstw z sektora MŚP zlokalizowanych na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim z dużymi firmami (zatrudniającymi powyżej 250 pracowników).....	125

Wykres 67 Formy współpracy przedsiębiorstw z sektora MŚP zlokalizowanych na terenach inwestycyjnych woj. opolskiego z dużymi firmami	126
Wykres 68 Siedziby dużych firm, z którymi współpracują przedsiębiorstwa z sektora MŚP zlokalizowane na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim	126
Wykres 69 Wpływ współpracy z dużymi przedsiębiorstwami na podjęcie decyzji o zainwestowaniu na terenie inwestycyjnym w woj. opolskim przez przedsiębiorstwa z sektora MŚP.....	127
Wykres 70 Korzyści płynące ze współpracy z dużymi firmami w opinii firm z sektora MŚP, które zainwestowały na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim	128
Wykres 71 Czy współpraca z dużymi firmami przyczyniła się do poprawy pozycji konkurencyjnej Państwa firmy	129
Wykres 72 Wady, które generuje współpraca z dużymi firmami w opinii firm z sektora MŚP, które zainwestowały na terenach inwestycyjnych w woj. opolskim	129
Wykres 73 Poziom zainteresowania złożeniem wniosku o dofinansowanie na przygotowanie terenów inwestycyjnych w ramach RPO WO 2014-2020	134
Wykres 74 Ocena kryteriów merytorycznych bezwzględnych wymaganych przy złożeniu wniosku o dofinansowanie przez gminy, które złożyły lub rozważyły złożenie wniosku o dofinansowanie	136
Wykres 75 Ocena kryteriów merytorycznych punktowanych wymaganych przy złożeniu wniosku o dofinansowanie przez gminy, które złożyły lub rozważyły złożenie wniosku o dofinansowanie	138
Wykres 76 Kryteria wyboru projektów, które w szczególności zniechęcały do złożenia wniosku w opinii przedstawicieli gmin, które złożyły lub rozważyły złożenie wniosku o dofinansowanie	139
Wykres 77 Powody, dla których gminy nie zdecydowały się na złożenie wniosku o dofinansowanie	141
Wykres 78 Odsetek gmin, dla których konieczność posiadania wkładu własnego stanowiła barierę udziału we wsparciu	142
Wykres 79 Odsetek gmin, które dostrzegają konieczność podjęcia działań celem podniesienia atrakcyjności położonych na swoim obszarze terenów inwestycyjnych	145
Wykres 80 Działania, które zdaniem przedstawicieli badanych gmin należy podjąć, aby podnieść atrakcyjność terenów inwestycyjnych położonych w ich gminach	146
Wykres 81 Odsetek gmin, które planują działania w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych lub uzupełnienia istniejącej oferty w okresie 2021-2027.....	146
Wykres 82 Przyczyny decydujące o potrzebie rozwoju terenów inwestycyjnych w opinii przedstawicieli gmin, które planują działania w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych lub uzupełnienia istniejącej oferty w okresie 2021-2027.....	147
Wykres 83 Odsetek gmin zainteresowanych złożeniem wniosku o dofinansowanie rozwoju terenów inwestycyjnych w nowym okresie programowania, w grupie gmin które planują działania w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych lub uzupełnienia istniejącej oferty w okresie 2021-2027	148

Wykres 84 Bariery związane ze złożeniem wniosku o dofinansowanie rozwoju terenów inwestycyjnych w nowym okresie programowania, w grupie gmin które nie są zdecydowane czy taki wniosek złożyć w perspektywie finansowej 2021-2027	150
Wykres 85 Postulowane zmiany w warunkach przyznawania wsparcia w grupie gmin, które nie są zdecydowane czy złożyć wniosek o dofinansowanie w perspektywie finansowej 2021-2027.....	151
Mapa 1 Liczba dostępnych terenów inwestycyjnych położonych na terenie powiatów województwa opolskiego	9
Mapa 2 Powierzchnia dostępnych terenów inwestycyjnych położonych na terenie powiatów województwa opolskiego w ha	9
Map 3 Number of available investment areas located in the municipalities of the Opole Voivodeship	19
Map 4 Total area of available investment areas located in the municipalities of the Opolskie Voivodeship in ha	19
Mapa 5 Liczba dostępnych terenów inwestycyjnych położonych na terenie powiatów województwa opolskiego	64
Mapa 6 Powierzchnia dostępnych terenów inwestycyjnych położonych na terenie powiatów województwa opolskiego w ha	65
Mapa 7 Położenie terenów inwestycyjnych, na których ulokowały się badane firmy.	108